ТАБЛИЦА ЗА СЪОТВЕТСТВИЕ НА ДИРЕКТИВА 2013/59/ЕВРАТОМ НА СЪВЕТА ОТ 5 ДЕКЕМВРИ 2013 ГОДИНА ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ОСНОВНИ НОРМИ НА БЕЗОПАСНОСТ ЗА ЗАЩИТА СРЕЩУ ОПАСНОСТИТЕ, ПРОИЗТИЧАЩИ ОТ ИЗЛАГАНЕ НА ЙОНИЗИРАЩО ЛЪЧЕНИЕ И ЗА ОТМЯНА НА ДИРЕКТИВИ 89/618/ЕВРАТОМ, 90/641/ЕВРАТОМ, 96/29/ЕВРАТОМ, 97/43/ЕВРАТОМ И 2003/122/ЕВРАТОМ СЪС ЗАКОНА ЗА БЕЗОПАСНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ЯДРЕНАТА ЕНЕРГИЯ И ЗАКОНА ЗА ЗДРАВЕТО И ПОДЗАКОНОВИТЕ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ ПО ПРИЛАГАНЕТО ИМ		
1	**2**	**3**
Текст на съответната директива на Европейския съюз – член по член	**Кореспондиращ текст от проекта на акт/действащи нормативни актове**	**Степен на съответствие**
ДИРЕКТИВА 2013/59/ЕВРАТОМ НА СЪВЕТА ОТ 5 ДЕКЕМВРИ 2013 ГОДИНА ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ОСНОВНИ НОРМИ НА БЕЗОПАСНОСТ ЗА ЗАЩИТА СРЕЩУ ОПАСНОСТИТЕ, ПРОИЗТИЧАЩИ ОТ ИЗЛАГАНЕ НА ЙОНИЗИРАЩО ЛЪЧЕНИЕ И ЗА ОТМЯНА НА ДИРЕКТИВИ 89/618/ЕВРАТОМ, 90/641/ЕВРАТОМ, 96/29/ЕВРАТОМ, 97/43/ЕВРАТОМ И 2003/122/ЕВРАТОМ	**Закон за безопасно използване на ядрената енергия (ЗБИЯЕ)** **Закон за здравето (ЗЗ)** **Наредба за осигуряване на безопасността на ядрените централи (НОБЯЦ)** **Наредба за реда за издаване на лицензии и разрешения за безопасно използване на ядрената енергия (НРИЛРБИЯЕ)** **Наредба за радиационна защита при дейности с материали с повишено съдържание на естествени радионуклиди (НРЗДМПСЕР)** **Наредба за аварийно планиране и аварийна готовност при ядрена и радиационна авария (НАПАГЯРА)** **Наредба за условията и реда за придобиване на професионална квалификация и за реда за издаване на лицензии за специализирано обучение и на удостоверения за правоспособност за използване на ядрената енергия (НУРППК)** **Наредба № 32 за условията и реда за извършване на индивидуален дозиметричен контрол на лицата, работещи с източници на йонизиращи лъчения (Наредба № 32)** **Проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 32 за условията и реда за извършване на индивидуален дозиметричен контрол на лицата, работещи с източници на йонизиращи лъчения** **Наредба № 11 за здравни норми и изисквания при работа в среда на йонизиращи лъчения (Наредба № 11)** **Наредба № 28 за условията и реда за медицинско осигуряване и здравни норми за защита на лицата в случай на радиационна авария (Наредба № 28)** **Наредба № 25 за изискванията за защита на лицата при хронично облъчване в резултат на производство, търговия и използване на**	

	суровини, продукти и стоки с повишено съдържание на радионуклиди (Наредба № 25) **Проект за изменение и допълнение на Наредба № 28 на МЗ от 2005 г. за условията и реда за регистрация, обработка и съхраняване на данните, съдържащи се в регистъра на лицата, конто работят или са работили в среда на йонизиращи лъчения** **Наредба за радиационна защита (НРЗ)** **Проект за изменение и допълнение на Наредба за радиационна защита** **Наредба № 2 за условията и реда за осигуряване защита на лицата при медицинско облъчване (Наредба № 2)** **Наредба № 36 за условията и реда за упражняване на държавен здравен контрол** **Наредба № 1 за норми за целите на радиационна защита и безопасност при ликвидиране на последствията от урановата промишленост в Република България** **Наредба № 21 за условията и реда за провеждане на медицинско облъчване с източници на йонизиращи лъчения при извършване на медикоправни процедури на лица, срещу които е образувано наказателно производство** **Наредба за условията и реда за уведомяване на Агенцията за ядрено регулиране за събития в ядрени съоръжения, в обекти и при дейности с източници на йонизиращи лъчения и при превоз на радиоактивни вещества** **Наредба за условията и реда за предаване на радиоактивни отпадъци на държавно предприятие "Радиоактивни отпадъци"** **Наредба за безопасност при управление на радиоактивните отпадъци** **Закон за защита при бедствия** **Национална програма за намаляване въздействието на радон в сгради върху българското население 2013-2017 г. (приета с Решение № 537 от 12 септември 2013 г. на Министерския съвет)** **Решение № 55 от 1 февруари 2018 г. на Министерския съвет за приемане на Стратегия за намаляване на риска от облъчване от**	

	радон 2018-2027 г. и на Национален план за действие за намаляване на риска от облъчване от радон 2018-2022 г. **Наредба № РД-02-20-1 от 3 април 2019 г. за техническите изисквания към сградите за защита от радон (Обн., ДВ, бр. 33 от 19 април 2019 г.)**	
Глава I. Предмет и обхват		
Член 1. Предмет Настоящата директива установява единни основни норми на безопасност за защита на здравето на лицата – обект на професионално, медицинско и облъчване на населението, срещу опасностите, произтичащи от йонизиращото лъчение.	**ЗБИЯЕ** Чл. 1. Този закон урежда обществените отношения, свързани с държавното регулиране на безопасното използване на ядрената енергия и йонизиращите лъчения и с безопасното управление на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво, както и правата и задълженията на лицата, които осъществяват тези дейности, за осигуряване на ядрената безопасност, радиационната защита и физическата защита. *Допълнителни разпоредби - § 1, т. 32:* *"Радиационна защита" е комплекс от организационни и технически мерки, предназначени за защита на хората от облъчване с йонизиращи лъчения, включително осигуряване безопасността на източници на йонизиращи лъчения и дейностите с тях, тоест осигуряване на минимален риск от необосновано облъчване, минимален брой облъчвани лица, минимално облъчване на хора без надвишаване на установените граници на дозите, предотвратяване на радиационни аварии и ограничаване на последиците от тях.* **ЗЗ** Чл. 1. Този закон урежда обществените отношения, свързани с опазване здравето на гражданите. Чл. 2. Опазването на здравето на гражданите като състояние на пълно физическо, психическо и социално благополучие е национален приоритет и се гарантира от държавата чрез прилагане на следните принципи: 4. предотвратяване и намаляване на риска за здравето на гражданите от неблагоприятното въздействие на факторите на жизнената среда; Допълнителни разпоредби - § 1, т. 12: "Факторите на жизнената среда" са: д) йонизиращи лъчения в жилищните, производствените и обществените сгради; **НРЗ** Чл. 1. (1) С наредбата се определят изискванията за защита на здравето на професионално облъчвани лица и лица от населението и за	Пълно съответствие

	предпазване от опасностите, произтичащи от въздействието на йонизиращи лъчения. (2) Изискванията за осигуряване на защита на здравето на лицата при медицинско облъчване се определят с наредбата по чл. 65, ал. 1, т. 2 от Закона за здравето. **Наредба № 2** Чл. 1. (1) С тази наредба се уреждат условията и редът за осигуряване на защита на лицата при медицинско облъчване.	
Член 2. Обхват 1. Настоящата директива се прилага за всяка ситуация на планирано, съществуващо или аварийно облъчване, свързана с риск от излагане на йонизиращо лъчение, който не може да бъде пренебрегнат от гледна точка на радиационната защита или във връзка с околната среда предвид на дългосрочната защита на човешкото здраве.	**ЗБИЯЕ** Чл. 3. (1) Ядрената енергия и йонизиращите лъчения се използват в съответствие с изискванията и принципите на ядрената безопасност и радиационната защита с цел осигуряване защитата на човешкия живот, здравето и условията на живот на сегашното и бъдещите поколения, околната среда и материалните ценности от вредното въздействие на йонизиращите лъчения. **ЗЗ** Чл. 1. Този закон урежда обществените отношения, свързани с опазване здравето на гражданите. Чл. 2. Опазването на здравето на гражданите като състояние на пълно физическо, психическо и социално благополучие е национален приоритет и се гарантира от държавата чрез прилагане на следните принципи: 4. предотвратяване и намаляване на риска за здравето на гражданите от неблагоприятното въздействие на факторите на жизнената среда; Допълнителни разпоредби - § 1, т. 12: "Факторите на жизнената среда" са: д) йонизиращи лъчения в жилищните, производствените и обществените сгради; ***НРЗДМПСЕР*** *Чл. 1. (1) С наредбата се определят изисквания и мерки за радиационна защита, контрол и ограничаване на облъчването при дейности с материали с повишено съдържание на естествени радионуклиди, които се осъществяват в промишлените отрасли, посочени в приложение 1.* ***НАПАГЯРА*** *Чл. 1. (1) С наредбата се определят:*	Пълно съответствие

	1. условията и редът за разработване на аварийни планове; *2. лицата, които прилагат аварийните планове, и техните задължения;* *3. действията и мерките за ограничаване и ликвидиране на последиците от ядрена или* *радиационна авария, наричана по-нататък "авария";* *4. начините за информиране на населението;* *5. редът за поддържане и проверка на аварийната готовност.* **НРЗ** **Чл. 1** (3) Наредбата се прилага за всяка ситуация на планирано облъчване, съществуващо облъчване и аварийно облъчване, при която не може се пренебрегне вероятността за възникване на вредни ефекти върху здравето на човек или неговото потомство при облъчване с йонизиращи лъчения. **Наредба № 2** Чл. 2. (1) Наредбата се прилага за всяка ситуация на медицинско облъчване с диагностична, терапевтична или скринингова цел, осъществявано с методите на рентгеновата диагностика, нуклеарната медицина и лъчелечението. (2) Наредбата се прилага и при използването на рентгеново лъчение като помощно средство за визуализация и навигация в интервенционалната рентгенология и при извършването на диагностични и терапевтични медицински процедури в рамките на други медицински специалности.	
2. Настоящата директива се прилага по-специално по отношение на: а) изработването, производството, преработката, манипулирането, погребването, използването, съхранението, притежаването, транспортирането, вноса във и износа от Общността на радиоактивни материали; б) изработването и експлоатацията на електрическо оборудване, излъчващо йонизиращо лъчение и съдържащо компоненти, работещи при разлика на потенциала от над 5 киловолта (kV); в) човешки дейности, включващи наличието на естествени радиационни източници, които водят до значително повишаване на професионалното облъчване или на облъчването на населението, по-специално:	**ЗБИЯЕ** Чл. 15 (3) Лицензия се издава за: 1. експлоатация на ядрено съоръжение; 2. използване на източници на йонизиращи лъчения за стопански, медицински, ветеринарномедицински, научни цели или за осъществяване на контролни функции с изключение на случаите, когато се изисква регистрация или уведомление; 3. производство на източници на йонизиращи лъчения; 4. производство на потребителски продукти, включително на медицински изделия по смисъла на Закона за медицинските изделия, чрез добавяне на радиоактивни вещества; 5. превоз на радиоактивни вещества; 7. специализирано обучение; 8. извеждане от експлоатация на ядрено съоръжение;	Пълно съответствие

i) експлоатацията на въздухоплавателни средства и космически апарати във връзка с облъчването на екипажите; ii) преработката на материали с естествени радионуклиди; г) професионалното облъчване или облъчването на лица от населението от радон в закрити помещения, външното облъчване от строителни материали и случаите на трайно облъчване в резултат на последици от авария или минала човешка дейност; д) готовността за, планирането на реакцията и управлението при ситуации на аварийно облъчване, за които се смята, че налагат предприемането на мерки за защита на здравето на лицата от населението или работниците.	9. експлоатация и техническа ликвидация на обекти за добив и преработване на руда, съдържаща естествен уран или торий. (4) Разрешение се издава за: 1. определяне местоположението на ядрено съоръжение (избор на площадка); 2. проектиране на ядрено съоръжение; 3. строителство на ядрено съоръжение; 4. въвеждане в експлоатация на ядрено съоръжение; 5. извършване на промени, водещи до изменение на: а) конструкции, системи и компоненти, важни за безопасността на ядреното съоръжение; б) пределите и условия за експлоатация на ядрено съоръжение, на основата на които е издадена лицензията за експлоатация или за извеждане от експлоатация; в) вътрешните правила за осъществяване на дейността, включващи инструкции, програми, технологични регламенти и други документи, приложени към лицензията за експлоатация на ядрено съоръжение или към лицензията за извеждане от експлоатация; 7. превоз на ядрен материал; 9. строителство, монтаж и предварителни изпитвания на обект с източник на йонизиращо лъчение с изключение на случаите, които подлежат на уведомление; 10. извършване на промени в предвидени по проект конструкции, системи и компоненти, свързани с радиационната защита в обекти с източници на йонизиращи лъчения; 11. извеждане от експлоатация на обект с радиоактивни вещества; 12. временно съхраняване на радиоактивни вещества, получени при извършването на дейности с източници на йонизиращи лъчения или свързани с такава дейност; 13. еднократен превоз на радиоактивни вещества; 14. внос и износ на източници на йонизиращи лъчения; 15. сделки с ядрени съоръжения и ядрени материали; 16. внос и износ на ядрен материал; 17. транзитен превоз на ядрен материал, радиоактивни отпадъци, отработено гориво или други радиоактивни вещества; 18. възстановяване на терени, замърсени с радиоактивни вещества. (5) Удостоверения за правоспособност се издават на физически лица, които извършват дейности в ядрени съоръжения или с източници на йонизиращи лъчения, на инструктори на пълномащабни симулатори и на квалифицирани експерти по радиационна защита. (6) Разрешение за превоз на радиоактивни вещества по ал. 4, т. 13 се	

	издава за извършване на конкретен превоз, когато съответната дейност не е включена в лицензия, издадена по ал. 3, т. 5. (7) Материалите и радиоактивните вещества, свързани с осъществяването на дейности съгласно издадена лицензия или разрешение по този закон, се освобождават от регулиране за всеки конкретен случай със заповед на председателя на агенцията по искане на лицензианта или на титуляря на разрешение. Чл. 56. (1) Дейности с източници на йонизиращи лъчения се извършват въз основа на лицензия, разрешение, регистрация или уведомление. (2) Уведомление се изисква за дейности: 1. с материали с повишено съдържание на естествени радионуклиди, определени в наредбата по чл. 26, ал. 5; 2. по управление на материали, произхождащи от обекти за добив и преработка на руда, съдържаща естествен уран или торий, когато облъчването не може да бъде пренебрегнато от гледна точка на радиационната защита; 3. при които облъчването от радон на работни места не може да бъде пренебрегнато от гледна точка на радиационната защита в случаите, определени в наредбата по чл. 26, ал. 3. 4. при които вероятността за увреждане на здравето е незначителна, когато са изпълнени условията, определени с наредбата по чл. 26, ал. 3; (3) Регистрация за дейности с източници на йонизиращи лъчения се изисква: 1. за работа с източници на йонизиращи лъчения с цел техническо обслужване, монтаж, демонтаж, измервания, строителни и ремонтни дейности и други услуги за лица, които използват или произвеждат източници на йонизиращи лъчения; 2. за използване на източници на йонизиращи лъчения за немедицински образни изследвания. Чл. 117. (1) Държавните органи и лицата, които осъществяват дейности по проектиране, строителство, въвеждане в експлоатация, експлоатация и извеждане от експлоатация на ядрени съоръжения и при производство, превозване и съхраняване на ядрен материал или при извършване на дейности с източници на йонизиращи лъчения, определят мерки за аварийно планиране и аварийна готовност. (2) Мерките за аварийно планиране се установяват с аварийните планове: 1. за защита на населението (външен авариен план), който регламентира	

	зоните за аварийно планиране и определя действията на компетентните органи за защита на населението, имуществото и околната среда в случай на авария; 2. на ядреното съоръжение или на обекта с източник на йонизиращо лъчение (вътрешен авариен план), с който се определят действията на лицензианта или на титуляря на разрешение за ограничаване на аварията и ликвидиране на последиците от нея в съответствие с външния авариен план. ***НАПАГЯРА*** *Глава първа „Общи положения“* *Глава втора „Аварийно планиране“* *Глава трета „Аварийно реагиране“* *Грава четвърта „Поддържане на аварийна готовност“* **НРЗ** Чл. 1 (4) Наредбата се прилага по отношение на: 1. използване, производство, преработване, обработване, манипулиране, погребване, съхраняване, превоз, внос и износ на радиоактивни материали и радиоактивни източници; 2. изработване и експлоатация на електрическо оборудване, което генерира йонизиращо лъчение и съдържа компоненти, работещи при потенциална разлика над 5 kV; 3. преработка на материали с повишено съдържание на естествени радионуклиди и други дейности, водещи до значимо повишено облъчване на работници и лица от населението, поради по-високо съдържание на естествени източници на йонизиращи лъчения, включително облъчването на екипажите на въздухоплавателни средства и космически апарати; 4. професионално облъчване или облъчване на лица от населението от радон в закрити помещения, външно облъчване от строителни материали, хронично облъчване в резултат на последици от радиационна авария или от минала човешка дейност; 5. планиране на действията, поддържане на готовност за реагиране и управление при ситуации на аварийно облъчване, когато се налага предприемане на мерки за защита на здравето на аварийни работници и лица от населението. Чл. 2. За дейностите, свързани с експлоатацията на ядрени централи, изследователски ядрени инсталации, съоръжения за управление на радиоактивни отпадъци и отработено ядрено гориво, както и при превоз на радиоактивни вещества, се прилагат и специфичните изисквания за	

	безопасност, определени в подзаконовите актове по прилагане на Закона за безопасно използване на ядрената енергия. Допълнителна разпоредба – т. 18а: „Космически апарат“ е пилотиран летателен апарат, проектиран за полети на височина по-голяма от 100 km над морското равнище”.	
Член 3. Изключване от обхвата Настоящата директива не се прилага за: а) излагането на естественото ниво на лъчение като например от радионуклидите, които се съдържат в човешкото тяло, и космическото лъчение, върху земната повърхност; б) облъчването на лица от населението или професионалното облъчване на лица, различни от екипажите на въздухоплавателни средства или космически апарати, с космическо лъчение по време на полет или в открития космос; в) наземното облъчване с радионуклиди, намиращи се в ненарушената земна кора.	**НРЗ** Чл. 3. От обхвата на наредбата се изключват: 1. облъчването от космическото лъчение върху земната повърхност и наземното облъчване от естествени радионуклиди, съдържащи се в ненарушената от човешка дейност земна кора; 2. облъчването от естествени радионуклиди, съдържащи се в човешкото тяло, като например калий-40 и други; 3. облъчването на лица от населението или облъчване на лица, различни от екипажите на въздухоплавателни средства, дължащо се на космическото лъчение по време на полети.	Пълно съответствие
Глава II. Определения		
1. „Погълнатата доза“ (D) е енергията, погълната от единица маса, $D = \frac{d\bar{\varepsilon}}{dm},$ където: $d\bar{\varepsilon}$ е средната енергия, предадена на йонизиращото лъчение на веществото в обемен елемент; dm е масата на веществото в този обемен елемент. В настоящата директива „погълнатата доза“ означава осреднената доза за биологична тъкан или орган. Единицата за погълнатата доза е грей (Gy), като един грей е равен на един джаул на килограм: 1 Gy = 1 J/kg.	**НРЗ** Приложение № 1 към чл. 18, ал. 1 - Величини и единици за оценка на вътрешно и външно облъчване 17. „Погълнатата доза“ (D) Енергията, погълнатата от единица маса вещество, $D = \frac{d\bar{\varepsilon}}{dm},$ където: $d\bar{\varepsilon}$ е средната енергия, предадена от йонизиращо лъчение на веществото в обемен елемент с маса dm; В настоящата наредба „погълнатата доза“ означава осреднената доза за биологична тъкан или орган. Единицата за погълнатата доза е грей (Gy), като един грей е еквивалентен на един джаул на килограм: 1 Gy = 1 J/kg.	Пълно съответствие
2. „Ускорител“ означава оборудване или инсталация, в които се ускоряват частиците, излъчвайки йонизиращо лъчение с енергия, по-голяма от 1 мегаелектронволт (MeV).	**НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 48 „Ускорител“ е устройство което генерира йонизиращо лъчение като ускорява заредени частици (електрони, протони или други микрочастици с електрически заряд) до високи енергии над 1 MeV.	Пълно съответствие
3. „Аварийно облъчване“ означава облъчване на лица, различни от аварийни работници, в резултат на авария.	**НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 2 „Аварийно облъчване“ е облъчването на лица, различни от аварийни работници, в резултат на авария.	Пълно съответствие

4. „Активиране“ означава процес, при който стабилен нуклид се трансформира в радионуклид чрез облъчване на материала, в който се съдържа, с частици или високоенергийни фотони.	**ЗБИЯЕ** §1 на Допълнителни разпоредби, т. 5а „Активиране“ е процес, при който в даден материал чрез облъчване се образуват радионуклиди.“	Пълно съответствие
5. „Активност“ (A) е активността на дадено количество радионуклид в определено енергетично състояние в даден момент. Тя представлява съотношението на dN спрямо dt, където dN е очакваната стойност на броя на ядрените превръщания от това енергийно състояние за времеви интервал dt: $A = \frac{dN}{dt}$ Единицата за активност е бекерел (Bq).	**НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 4 „Активност“ (A) е очакваният брой спонтанни ядрени превръщания в дадено количество радиоактивно вещество, които се осъществяват за единица време. Активността A в даден момент от времето t се определя по формулата: $A(t) = \lvert dN/dt \rvert = \lambda . N(t)$ където: N(t) е броят на атомите на даден радионуклид в момента t; $\lambda = 0{,}693/T_{1/2}$ е константата на радиоактивно разпадане, а $T_{1/2}$ е периода на полуразпадане на съответния радионуклид . Стойностите на периода на полуразпадане /часове, дни или години/ за различни радионуклиди са дадени в приложение № 2. Специално наименование на единицата за активност в система SI: бекерел. Активността на дадено количество радиоактивно вещество е 1 Bq, ако за една секунда се осъществява едно спонтанно ядрено превръщане: $1\ Bq = 1\ s^{-1}$	Пълно съответствие
6. „Стажант“ означава лице, което преминава обучение или инструктаж в дадено предприятие с оглед упражняването на конкретно умение.	**НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 43 „Стажант“ е всяко лице, което преминава специална подготовка или обучение в дадено предприятие с цел придобиване на специфични знания и умения.	Пълно съответствие
7. „Разрешение“ означава регистрацията или лицензирането на дадена практика.	**ЗБИЯЕ** Чл. 15, ал.2. Лицензиите и разрешенията по този закон са индивидуални административни актове.	Пълно съответствие
8. „Бекерел“ (Bq) е специалното наименование на единицата за активност. Един бекерел е равен на едно ядрено превръщане в секунда: $1\ Bq = 1\ s^{-1}$	**НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 4 „Активност“ (A) е очакваният брой спонтанни ядрени превръщания в дадено количество радиоактивно вещество, които се осъществяват за единица време. Активността A в даден момент от времето t се определя по формулата: $A(t) = \lvert dN/dt \rvert = \lambda . N(t)$ където: N(t) е броят на атомите на даден радионуклид в момента t; $\lambda = 0{,}693/T_{1/2}$ е константата на радиоактивно разпадане, а $T_{1/2}$ е периода на полуразпадане на съответния радионуклид .	Не подлежи на въвеждане

	Стойностите на периода на полуразпадане /часове, дни или години/ за различни радионуклиди са дадени в приложение № 2. Специално наименование на единицата за активност в система SI: бекерел. Активността на дадено количество радиоактивно вещество е 1 Bq, ако за една секунда се осъществява едно спонтанно ядрено превръщане: 1 Bq = 1 s^{-1}	
9. „Строителен материал“ означава всеки продукт за трайно влагане в сграда или части от нея и чиито експлоатационни характеристики оказват влияние върху тези на сградата по отношение на облъчването на нейните обитатели с йонизиращо лъчение.	**НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 45 „Строителен материал“ е всеки продукт за трайно влагане в сграда или в части от нея и чиито експлоатационни характеристики оказват влияние върху тези на сградата по отношение на облъчването на нейните обитатели с йонизиращо лъчение.	Пълно съответствие
10. „Полагащи грижи лица и лица, които осигуряват удобство на пациентите“ означава лица, които съзнателно и доброволно се излагат на облъчване с йонизиращо лъчение, като помагат, без това да е част от професионалните им задължения, при осигуряването на подкрепа и удобство на пациенти, които са или са били обект на медицинско облъчване.	**Наредба № 2** Чл. 1. (1) С тази наредба се уреждат условията и редът за осигуряване на защита на лицата при медицинско облъчване. (2) Медицинското облъчване по ал. 1 включва вътрешното и външното облъчване с йонизиращи лъчения на: 4. лица, които съзнателно и доброволно, без това да е тяхно професионално задължение, оказват помощ на други лица в процеса на медицинско облъчване.	Не подлежи на въвеждане
11. „Нива за освобождаване от контрол“ означава стойности, установени от компетентния орган или в националното законодателство и изразени като специфични активности, при или под които материалите, получавани в резултат на практики, подлежащи на уведомяване или на издаване на разрешение, могат да бъдат освободени от изискванията на настоящата директива.	**НРЗ** Чл. 34. (1) На освобождаване от регулиране подлежат дейности с: 1. радиоактивен материал в ограничени количества до 1000 kg, съдържащ техногенни радионуклиди, за който е изпълнено поне едно от следните условия: а) във всеки момент сумата от отношенията на активностите на всеки един радионуклид, съдържащ се в даден материал, към съответните нива (стойности на активност) за освобождаване от регулиране, посочени в Приложение № 3, Таблица 1, не надвишава единица; б) във всеки момент сумата от отношенията на специфичните активности за всеки един радионуклид, съдържащ се в даден материал, към съответните нива (стойности на специфична активност) за освобождаване от регулиране, които са посочени в Приложение № 3, Таблица 1, не надвишава единица. 2. радиоактивен материал в голямо количество над 1000 kg, съдържащ техногенни радионуклиди, за който е изпълнено следното условие: във всеки момент сумата от отношенията на специфичните активности за всеки един радионуклид, съдържащ се в даден материал, към съответните нива за освобождаване от регулиране, посочени в	Не подлежи на въвеждане

	Приложение № 3, Таблица 2, не надвишава единица. (2) Нивата за освобождаване от регулиране на дейности и радиоактивни материали, определени в Приложение № 3, съответстват на дозовите критерии по чл. 36, ал. 1. (3) Дейностите по ал. 1 не подлежат на контрол по Закона за безопасно използване на ядрената енергия и за тях не се изисква уведомление.	
12. „Клиничен одит“ означава преглед или системна проверка на медицинските рентгенови процедури, която има за цел да подобри качеството и резултата от грижите, предоставени на пациента благодарение на структуриран преглед, в рамките на който практиките, процедурите и рентгеновите резултати се сравняват с приети стандарти за добри медицински рентгенови процедури и вследствие на който може да настъпи промяна в практическата дейност, ако това се налага, а и в прилагането на нови стандарти, ако е необходимо.	**Наредба № 2** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 15 „Оценка на качеството“ е системен преглед на медицинската радиологична практика с цел повишаване на качеството и грижите за пациента, при който радиологичните процедури и резултатите от тях се сравняват с утвърдените медицински стандарти и при отклонения от тях се правят препоръки за промени или за въвеждане на нови методи и стандарти в практиката.	Пълно съответствие
13. „Клинична отговорност“ означава отговорността на практикуващия лекар за индивидуалните медицински облъчвания, по-специално: обосновка; оптимизация; клинична оценка на резултатите; сътрудничество с други специалисти и служители, ако е необходимо, във връзка с практическите аспекти на медицинските радиологични процедури; получаването на информация за предишни прегледи, ако е приложимо; предоставяне на съществуваща медицинска радиологична информация и/или данни на други практикуващи лекари и/или на лекаря, издаващ направление, ако е необходимо; и даване на информация, ако е необходимо, за риска от йонизиращото лъчение на пациентите и други съответни лица.	**Наредба № 2** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 8 „Клинична отговорност“ е отговорността на лекаря или лекаря по дентална медицина за индивидуалните медицински облъчвания, по-специално за тяхната обосновка, оптимизация, за клиничната оценка на резултатите, сътрудничеството с други специалисти, получаването на информация за предишни прегледи, получаванета на съществуваща медицинска радиологична информация и/или данни на други лекари и/или лекаря, издаващ направлението ако е необходимо, даването на информация за риска от йонизиращо лъчение на пациентите и други лица.	Пълно съответствие
14. „Очаквана ефективна доза“ (E(τ) е сумата от очакваните еквивалентни дози при постъпване на радионуклиди в органи или тъкани H_T (τ), всяка от които умножена със съответния тъканен тегловен фактор w_T . Тя се определя по следната формула: $E(\tau) = \sum_T w\tau H_T(\tau)$ При определянето на E(τ) τ е броят на годините, за които се извършва сумирането. С цел постигане на съответствие с границите на дозите, посочени в настоящата директива, τ	**НРЗ** Приложение № 1 към чл. 18, ал. 1 - Величини и единици за оценка на вътрешно и външно облъчване 14. „Очаквана ефективна доза” E(τ) е сумата от очакваните еквивалентни дози при постъпване на радионуклиди в органи или тъкани $H_T(\tau)$, всяка от които умножена със съответния тъканен тегловен фактор w_T . Тя се определя по следната формула: $E(\tau) = \sum_T w\tau H_T(\tau)$ При определянето на E(τ) τ е броят на годините, за които се извършва	Пълно съответствие

представлява период от 50 години след постъпването при възрастни и до 70-годишна възраст за бебета и деца. Единицата за очаквана ефективна доза е сиверт (Sv).	сумирането. С цел постигане на съответствие с границите на дозите, посочени в настоящата наредба, τ представлява период от 50 години след постъпването при възрастни и до 70-годишна възраст за бебета и деца. Единицата за очаквана ефективна доза е сиверт (Sv).	
15. „Очаквана еквивалентна доза“ $(H_T(\tau))$ е интегралът за време (t) от мощността на еквивалентната доза в тъкан или орган T, която ще бъде получена от дадено лице в резултат на постъпване. Тя се определя по следната формула: $H_T(\tau) = \int_{t_0}^{t_0+\tau} \dot{H}_T(t)dt$ за постъпване към момент t_0 , където $\dot{H}_T(t)$ е съответната мощност на еквивалентната доза в орган или тъкан T към момент t, τ е времето, за което се изчислява интегралът. При определянето на H_T (τ) τ е броят на годините, за които се извършва сумирането. С цел постигане на съответствие с границите на дозите, посочени в настоящата директива, τ представлява период от 50 години при възрастните и до 70-годишна възраст за бебетата и децата. Единицата за очаквана еквивалентна доза е сиверт (Sv).	**НРЗ** Приложение № 1 към чл. 18, ал. 1 - Величини и единици за оценка на вътрешно и външно облъчване 13. „Очаквана еквивалентна доза” $H_T(\tau)$ е интегралът за време t от мощността на еквивалентната доза в тъкан или орган T, която ще бъде получена от дадено лице в резултат на постъпване. Тя се определя по следната формула: $H_T(\tau) = \int_{t_0}^{t_0+\tau} \dot{H}_T(t)dt$ където t_0 е моментът на постъпване на радиоактивното вещество в организма; T(t) – съответната мощност на еквивалентната доза в орган или тъкан T към момент t; τ – времето, за което се изчислява интегралът. С цел постигане на съответствие с границите на дозите, посочени в настоящата наредба, τ представлява период от 50 години за възрастни и до 70-годишна възраст за бебета и децата. Единицата за очаквана еквивалентна доза е сиверт (Sv).	Пълно съответствие
16. „Компетентен орган“ означава орган или система от органи, определени от държавите членки за имащи законна власт за целите на настоящата директива.	**ЗБИЯЕ** Чл. 4. (1) Държавното регулиране на безопасното използване на ядрената енергия и йонизиращите лъчения и на безопасното управление на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво се осъществява от председателя на Агенцията за ядрено регулиране… Чл. 13. Министрите на здравеопазването, на околната среда и водите, на вътрешните работи, на отбраната, на земеделието и храните, на транспорта, информационните технологии и съобщенията, на образованието и науката и председателят на Държавна агенция "Национална сигурност" осъществяват специализиран контрол в съответствие с предоставените им от закона правомощия. **ЗЗ** Чл. 10. Регионалните здравни инспекции осъществяват на територията на съответната област дейности по: 1. държавен здравен контрол... Чл. 11. С цел защита на здравето на гражданите на територията на	Пълно съответствие

	Република България се извършва държавен здравен контрол чрез осъществяване на дейностите по чл. 15. Чл. 12. (1) Органи на държавния здравен контрол са главният държавен здравен инспектор на Република България, регионалните здравни инспекции и Националният център по радиобиология и радиационна защита (НЦРРЗ). (2) Държавният здравен контрол се извършва от държавни здравни инспектори в Министерството на здравеопазването, регионалните здравни инспекции и НЦРРЗ. Държавните здравни инспектори в Министерството на здравеопазването и регионалните здравни инспекции са държавни служители. (3) Държавните здравни инспектори не могат да упражняват под каквато и да е форма дейност, която подлежи на държавен здравен контрол. Чл. 15 (1) Регионалните здравни инспекции осъществяват държавен здравен контрол чрез дейности по: 1. контрол по спазване и изпълнение на установените с нормативен акт здравни изисквания за обектите с обществено предназначение по § 1, т. 9 от допълнителната разпоредба; 2. контрол по спазване и изпълнение на установените с нормативен акт здравни изисквания за продуктите и стоките със значение за здравето на човека по § 1, т. 10 от допълнителната разпоредба; 3. контрол по спазване и изпълнение на установените с нормативен акт здравни изисквания за дейностите със значение за здравето на човека по § 1, т. 11 от допълнителната разпоредба; 4. контрол по спазване и изпълнение на установените с нормативен акт здравни изисквания за факторите на жизнената среда по § 1, т. 12 от допълнителната разпоредба... (2) Държавен здравен контрол за спазване на изискванията за защита на лицата от въздействието на йонизиращи лъчения се осъществява от определени от министъра на здравеопазването регионални здравни инспекции и от НЦРРЗ.	
17. „Потребителска стока“ означава устройство или произведено изделие, в което целенасочено са включени или образувани чрез активация един или повече радионуклиди, или което генерира йонизиращо лъчение и което може да бъде продавано или предлагано на лица от населението без осъществяване на специално наблюдение или регулаторен контрол след продажбата.	**НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 29 „Потребителска стока“ е устройство или произведено изделие, в което целенасочено и преднамерено са инкорпорирани (включени) или образувани чрез активация един или повече радионуклиди, или което генерира йонизиращо лъчение и което може да бъде продавано или предлагано на лица от населението без осъществяване на специално наблюдение или регулаторен контрол след продажбата.	Пълно съответствие

18. „Замърсяване“ означава непреднамерено или нежелано наличие на радиоактивни вещества по повърхности или в твърди предмети, течности или газове, или по човешкото тяло.	**НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 35 „Радиоактивно замърсяване“ означава непреднамерено или нежелано наличие на радиоактивни вещества по повърхности или в твърди предмети, течности или газове, или по човешкото тяло.	Пълно съответствие
19. „Контролирана зона“ означава зона, подложена на специални правила за целите на защита от йонизиращи лъчения или за предотвратяване разпространението на радиоактивно замърсяване и достъпът до която се контролира.	**НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 17 „Контролирана зона“ е зона с контролиран достъп, подложена на специални правила за целите на радиационната защита, включително за предотвратяване разпространението на радиоактивно замърсяване извън тази зона.	Пълно съответствие
20. „Диагностични референтни нива“ означава нивата на дозите в медицинската лъчева диагностика или интервенционната радиология, или в случай на радиофармацевтични продукти — нивата на активност за типови изследвания на групи типови пациенти или типови фантоми за широко определени видове оборудване.	**Наредба № 2** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 13 „Национални диагностични референтни нива“ са нива на доза на пациента при рентгенови диагностични изследвания и терапевтични процедури под ренгенов контрол, или нива на активност на въведения радиофармацевтик при нуклеарномедицински изследвания, за типични изследвания за групи от пациенти със стандартни размери, или за стандартни фантоми, които се отнасят за широко разпространени типове радиологични уредби. Очаква се тези нива да не бъдат превишавани при прилагане на добра радиологична практика	Пълно съответствие
21. „Изведен от употреба източник“ означава закрит източник, който повече не се използва или не се предвижда да се използва за практика, за която е било издадено разрешение, но който продължава да изисква управление от гледна точка на безопасността.	**НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 41 „Изведен от употреба източник“ е закрит източник, който повече не се използва или не се предвижда да се използва за практика, за която е било издадено разрешение, но който продължава да изисква управление от гледна точка на безопасността.	Пълно съответствие
22. „Гранична доза“ означава граница, определена като очакван горен предел (квота) на индивидуалните дози, използвана за определяне на възможните варианти, вземани под внимание в процеса на оптимизация за даден източник на йонизиращо лъчение при ситуация на планирано облъчване.	**НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 12 „Дозово ограничение“ е доза, определена в процеса на оптимизация на радиационната защита като очаквана горна граница на индивидуалните дози при ситуация на планирано облъчване, която стойност е по-малка от границите на дозите за работници и лица от населението. **Наредба № 2** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 3 „Дозово ограничение“ е доза, определена в процеса на оптимизация на радиационната защита като очаквана горна граница на индивидуалните дози при ситуация на планирано облъчване, която стойност е по-малка от границите на дозите за работници и лица от населението.	Пълно съответствие

23. „Граница на дозата“ означава стойността на ефективната доза (където е приложимо — на очакваната ефективна доза) или еквивалентната доза за определен период, която не може да бъде надвишавана за дадено лице.	**НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 11 „Граница на дозата“ е стойността на ефективната доза или на еквивалентната доза (или на очакваната ефективна или еквивалентна доза, където е приложимо) за определен период от време, която стойност за дадено лице не трябва да се надвишава при ситуация на планирано облъчване.	Пълно съответствие .
24. „Дозиметрична служба“ означава орган или лице, компетентно да калибрира, отчита или разчита устройствата за индивидуален мониторинг, или да измерва радиоактивността в човешкото тяло или в биологични проби, или да оценявана дозите, чиято правоспособност да извършва дейност в това отношение е призната от компетентния орган.	**ЗЗ** Чл. 65 (1) Министърът на здравеопазването определя с наредби:... 3. Условията и реда за извършване на индивидуален дозиметричен контрол на лицата, работещи с източници на йонизиращи лъчения; *Наредба № 32 за условията и реда за извършване на индивидуален дозиметричен контрол на лицата, работещи с източници на йонизиращи лъчения* *Чл. 5. (1) Индивидуалният дозиметричен контрол на външно и/или вътрешно облъчване се осъществява от дозиметрични лаборатории, акредитирани за тази дейност от Изпълнителна агенция "Българска служба за акредитация".* **НРЗ** Чл. 67. (1) Индивидуален дозиметричен контрол на професионално облъчвани лица от категория А и категория Б се осъществява в съответствие с изискванията на наредбата по чл. 65, ал. 1, т. 3 от Закона за здравето. (2) Получените дози от професионално облъчвани лица се определят въз основа на показанията на индивидуални дозиметри, които са одобрен тип и са преминали метрологичен контрол съгласно Закона за измерванията. (3) Органите на държавен здравен контрол осъще ствяват контрол на дозите на професионално облъчваните лица в предприятията. Чл. 68. В случаите, при които индивидуални измервания на дозите не е възможно да се извършат или не са достатъчни, индивидуалният дозиметричен контрол на работниците от категория А и категория Б се осъществява по косвен начин въз основа на аналитичен изчислителен метод одобрен от Националния център по радиобиология и радиационна защита, който включва: 1. резултатите от радиационния мониторинг на работните места;	Не подлежи на въвеждане

	2. измерените дози от външно облъчване, отчетени по индивидуалните дозиметри на други лица, работещи при същите условия, както лицата без индивидуални дозиметри и др.; 3. други приложими данни.	
25. „Ефективна доза“ (E) е сумата от претеглените еквивалентни дози от вътрешно и външно облъчване във всички тъкани и органи на тялото. Тя се определя по следната формула: $E = \sum_T w_T H_T = \sum_T w_T \sum_R w_R D_{T,R}$ Където $D_{T,R}$ е поетата осреднена за тъкан или орган T доза, дължаща се на лъчение R, w_R е радиационният тегловен фактор, а w_T е тъканният или органен тегловен фактор T. Стойностите на w_T и w_R са определени в приложение Ia. Единицата за ефективна доза е сиверт (Sv)	**НРЗ** Приложение № 1 към чл. 18, ал. 1 - Величини и единици за оценка на вътрешно и външно облъчване 7. „Ефективна доза” (E) е сумата E от еквивалентните дози H_T във всички специфицирани тъкани и органи T на човешкото тяло, претеглени (умножени) със съответните тъканни тегловни фактори w_T : $E = \sum_T w_T H_T = \sum_T w_T \sum_R w_R D_{T,R}$ където $D_{T,R}$ е погълнатата доза от йонизиращо лъчение R, осреднена за дадена тъкан или орган T; w_R – стойността на радиационния тегловен фактор за лъчението R. Единицата за ефективна доза е сиверт (Sv).	Пълно съответствие
26. „Авария или аварийна ситуация“ означава необичайна ситуация или извънредно събитие, които са свързани с източник на йонизиращо лъчение, и които изискват незабавни действия за смекчаване на значителните неблагоприятни последици за здравето и безопасността на хората, качеството на живот, имуществото или околната среда, или на сериозните опасности, които могат да доведат до такива значителни неблагоприятни последици	**ЗБИЯЕ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 3 „Авария” е извънредно събитие, което води или може да доведе до надхвърляне на лимитите или до нарушаване условията на радиационното въздействие върху човека и околната среда, определени в нормите и правилата за ядрена безопасност и радиационна защита.	Пълно съответствие
27. „Ситуация на аварийно облъчване“ означава ситуация на облъчване, дължащо се на авария.	**НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 38 „Ситуация на аварийно облъчване“ е ситуация на облъчване, дължащо се на авария.	Пълно съответствие
28. „Система за управление на аварийни ситуации“ означава правна или административна рамка, определяща отговорности за аварийна готовност и реагиране, както и процедури за вземане на решения при ситуация на аварийно облъчване.	**ЗБИЯЕ** Чл. 117. (2) Мерките за аварийно планиране се установяват с аварийните планове: 1. за защита на населението (външен авариен план), който регламентира зоните за аварийно планиране и определя действията на компетентните органи за защита на населението, имуществото и околната среда в случай на авария; 2. на ядреното съоръжение или на обекта с източник на йонизиращо лъчение (вътрешен авариен план), с който се определят действията на лицензианта или на титуляря на разрешение за ограничаване на аварията и ликвидиране на последиците от нея в съответствие с	Не подлежи на въвеждане

	външния авариен план. **НРЗ** Чл. 102. (1) Управлението на ситуации на аварийно облъчване включва следните елементи: 1. оценка на потенциалните ситуации на аварийно облъчване, облъчването на населението и аварийното професионално облъчване; 2. разпределение на отговорностите на предприятията и компетентните органи на местната и държавна власт, включени в системата за аварийна готовност и реагиране; 3. поддържане на вътрешен авариен план от предприятието и на външни аварийни планове от компетентните органи; 4. надеждни комуникации и ефективни мерки за координация на различните нива на планиране и реагиране; 5. здравна защита на аварийните работници; 6. информиране и обучение на лицата, включени в системата на аварийна готовност и реагиране; 7. индивидуален дозиметричен контрол или оценка на индивидуалните дози на аварийните работници и водене на дозов регистър; 8. информиране на населението; 9. преминаване от ситуация на аварийно облъчване към ситуация на съществуващо облъчване, включително възстановяване и ликвидиране на последствията. (2) Плановете за аварийно реагиране се разработват с цел да се предотвратят тъканни реакции с тежки детерминистични ефекти за всяко лице от засегнатото население и да се намали риска от стохастични ефекти, като се прилагат общите принципи за радиационна защита и референтни нива за дозите от облъчване. Чл.103. (1) За ситуации на аварийно облъчване референтните нива за облъчване на лица от населението се определят в диапазона от 20 до 100 mSv ефективна доза за еднократно или годишно облъчване. (2) При ситуация на аварийно облъчване може да бъде определено референтно ниво по-ниско от 20 mSv, когато може да се осигури подходяща защита на населението, без това да води до прекомерни вреди от прилагане на съответните защитни мерки или до необосновано големи разходи. (3) При определянето на референтни нива се вземат под внимание особеностите на преобладаващите ситуации и социални критерии, както следва: 1. за диапазона под 20 mSv на година - конкретна информация, която да позволи на отделни лица от населението да контролират	

	индивидуалното си облъчване; 2. за диапазона до 100 mSv на година - оценка на индивидуалните дози и конкретна информация за радиационните рискове и за възможните действия за намаляване на облъчването на населението. (4) При аварийно професионално облъчване референтните нива за аварийните работници съответстват на ефективна доза под 100 mSv. (5) В извънредни случаи, с цел спасяване на човешки живот, избягване на тежки радиационно-индуцирани последици за здравето или предотвратяване на катастрофални последици, може да се определи референтно ниво за ефективната доза от външно облъчване на аварийните работници над 100 mSv, но не повече от 500 mSv. (6) Предприятията поддържат аварийни планове за реагиране с предвидени защитни мерки по отношение на: 1. източника на йонизиращи лъчения - с цел да бъде прекратено или ограничено аварийното облъчване, включително изхвърляне на радиоактивни вещества в околната среда; 2. околната среда, с цел да се намали облъчването на лица вследствие на изхвърлени радиоактивни вещества, отчитайки реалистични пътища на облъчване; 3. засегнати лицата, с цел да се намали облъчването им. Чл. 104. (1) За организация на реагирането и координацията в случай на авария на територията на страната или извън нея се поддържа външен авариен план. (2) С външния авариен план се определят подходящи защитни мерки, които да се прилагат с отчитане на действителните характеристики на аварията и при съблюдаване на стратегия за оптимизирана защита. (3) Във външния авариен план се включват следните елементи, свързани с радиационната защита: 1. референтни нива за облъчването на лица от населението; 2. референтни нива за аварийното професионално облъчване; 3. оптимизирани стратегии за защита на лица от населението, които могат да бъдат облъчени при различни предполагаеми събития, както и съответните сценарии; 4. предварително определени общи критерии за специални защитни мерки; 5. лицата от населението, за които има вероятност да бъдат засегнати в случай на авария и които е необходимо да бъдат информирани относно приложимите за тях мерки за защита на здравето, както и действията, които следва да предприемат в случай на авария; 6. ред за информиране на лицата от населението, действително засегнати при авария;	

	7. ред и последователност за прилагане на защитните мерки; 8. ред за оценяване на ефективността на стратегиите и на извършените дейности и приспособяването им в съответствие с преобладаващата ситуация; 9. контрол на дозите спрямо референтните нива; 10. прилагане на допълнителни стратегии за защита, където е необходимо, въз основа на преобладаващите условия и наличната информация; 11. ред за оценка и документиране на последиците от аварията и ефективността на защитните мерки. Чл. 105. (1) Информацията, която се предоставя на лицата, които има вероятност да бъдат засегнати при аварии, включва като минимум: 1. основни факти за радиоактивността и последиците от нея за хората и околната среда; 2. видове радиационни аварии и последиците от тях за населението и околната среда; 3. спешни мерки, предвидени за предупреждение, защита и подпомагане на населението в случай на радиационна авария; 4. действията, които трябва да предприеме населението в случай на радиационна авария. (2) Информацията по ал. 1 се предоставя на лицата от населението без да е необходимо изрично искане за това. Информацията се поддържа актуална, разпространява се редовно и е постоянно достъпна за населението. (3) Ако аварията е предшествана от предалармена фаза, лицата от населението, които е вероятно да бъдат засегнати, получават още в тази фаза информация и съвети, които могат да включват: 1. призоваване на засегнатите лица от населението да настроят приемниците си на съответните информационни канали; 2. подготвителни съвети към учреждения с определени колективни отговорности; 3. препоръки към определени професионални групи; 4. напомняне на основни факти за радиоактивността и последиците от нея за населението и околната среда (ако има време за това). (4) Информацията, която се предоставя на лица от населението, действително засегнати при авария, включва като минимум: 1. основни факти за вида на възникналата авария и нейните характеристики, включително местоположение, граници и вероятно развитие; 2. препоръки за поведение, които в зависимост от вида на аварията могат да обхващат:	

	а) ограничения върху консумирането на определени хранителни продукти и вода, основни правила за радиационна хигиена и деконтаминация, препоръки за укриване в подходящи помещения, раздаване и използване на защитни средства, организация на евакуация; б) специални предупреждения за определени групи от населението; в) препоръки за съблюдаване на инструкциите на компетентните органи. Чл. 106. (1) Решение за прекратяване на ядрена или радиационна авария се взема в съответствие с наредбата по чл. 123 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия по ред определен във външния авариен план по чл. 117 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия. При вземане на решението се отчитат референтните нива по чл. 103, ал. 1, необходимостта от ликвидиране на последствията от аварията и възобновяване на социалната и икономическата дейност. (2) На населението се предоставя информация за необходимите защитни мерки и за всички необходими промени в личното им поведение при преминаването от ситуация на аварийно облъчване към ситуация на съществуващо облъчване. (3) Към работниците, които извършват възстановителни дейности по ремонт на съоръжения и дейности по управление на радиоактивни отпадъци и дезактивация на площадки и терени, се прилагат изискванията за радиационна защита, отнасящи се за ситуация на планирано облъчване. (4) Плановете за аварийно реагиране включват и реда за преминаване от ситуация на аварийно облъчване към ситуация на съществуващо облъчване, както и реда за провеждане на консултации с други държави-членки на Европейския съюз и трети държави, при необходимост. Чл. 107. По отношение на аварийното реагиране всяко предприятие е длъжно незабавно да уведоми председателя на Агенцията за ядрено регулиране за всяка авария във връзка със съоръжението и/или дейността, за които отговаря, както и: 1. да направи първоначална предварителна оценка на обстоятелствата и последиците от аварията; 2. да предприеме своевременно изпълнението на предвидените мерките за аварийно реагиране, включително: а) незабавно прилагане на защитни мерки, по възможност преди да се стигне до облъчване на лица; б) прилагане на всички подходящи мерки за ограничаване на радиационните последици; в) оценяване на ефективността на прилаганите мерки и на извършените дейности и приспособяването им в съответствие с преобладаващата ситуация;	

	г) прилагане на допълнителни мерки за защита, където е необходимо, въз основа на преобладаващите условия и наличната информация; д) съдействие при аварийното реагиране извън площадката, включително по отношение на международното сътрудничество. Чл. 108. (1) Министерството на вътрешните работи чрез главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" осъществява превантивна дейност в сътрудничество с други държави-членки на Европейския съюз и с трети държави по въпросите на аварийното планиране и готовността за реагиране при радиационна авария. (2) В случай на авария, както и в случай на загуба, кражба или откриване на високоактивни източници, други опасни радиоактивни източници и радиоактивни материали, председателят на Агенцията за ядрено регулиране, съвместно със съответните компетентни държавни органи, установява контакт с компетентните органи на други държави, които може да са засегнати или има вероятност да бъдат засегнати, с цел информиране за ситуацията на облъчване и координиране на защитните мерки и на информацията за обществеността. **Наредба № 2** Чл. 44. (1) Ръководителят на лечебното заведение утвърждава вътрешни правила и процедури за избягване на нежелани събития и инциденти включително и свързаните с аварийно и непреднамерено облъчване поради техническа неизправност на използваната радиологична апаратура, грешка на персонала или поради неспазване на утвърдените протоколи по чл. 22 и на медицинските стандарти по чл. 6, ал. 1 от Закона за лечебните заведения, които могат да доведат до: 1. облъчване, различно от планираното; 2. облъчване на лице, което не е обект на съответната медицинска радиологична процедура. (2) Лечебното заведение регистрира и разглежда всяко настъпило събитие по ал. 1, както и предотвратени събития, които са могли да доведат до инцидент, и предприема действия за установяване на причините и предотвратяване на бъдещи нежелани събития и инциденти. (3) При установена техническа неизправност на радиологичната апаратура, която може да доведе до облъчване, различно от планираното, лечебното заведение спира временно от експлоатация апаратурата до отстраняване на причината. Чл. 45. (1) В случай на инцидент, експертът по медицинска физика оценява дозата, получена от облъчените лица, и представя резултатите в писмен вид на ръководителя на структурното звено и на ръководителя	

	на лечебното заведение. (2) Оценката по ал. 1 се отразява в медицинската документация на лечебното заведение и на лицето. (3) В случаите на облъчване по ал. 1, лечебното заведение проследява състоянието на облъченото лице и при необходимост организира специализиран медицински преглед в НЦРРЗ за установяване на неблагоприятни ефекти върху здравето. (4) В случай на облъчване, при което получената доза от пациент, подложен на лъчелечение, превишава планираната с над 25%, лечебното заведение писмено уведомява НЦРРЗ с цел предприемане на действия по установяване на причините и последващото оптимизиране на дейността.	
29. „Аварийно професионално облъчване“ означава облъчване, получено от авариен работник при ситуация на аварийно облъчване.	**НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 3 „Аварийно професионално облъчване“ е облъчването на аварийни работници, които имат определени функции и роля в случай на авария, и които в хода на своите действия при ситуация на аварийно облъчване могат да получат дози, надвишаващи границите на дозите за професионално облъчвани лица.	Пълно съответствие
30. „План за аварийно реагиране“ означава мерки за планиране на адекватно реагиране при ситуация на аварийно облъчване въз основа на предполагаеми събития и съответните сценарии.	**ЗБИЯЕ** Чл. 117. (2) Мерките за аварийно планиране се установяват с аварийните планове: 1. за защита на населението (външен авариен план), който регламентира зоните за аварийно планиране и определя действията на компетентните органи за защита на населението, имуществото и околната среда в случай на авария; 2. на ядреното съоръжение или на обекта с източник на йонизиращо лъчение (вътрешен авариен план), с който се определят действията на лицензианта или на титуляря на разрешение за ограничаване на аварията и ликвидиране на последиците от нея в съответствие с външния авариен план. **НРЗ** Чл. 102. (1) Управлението на ситуации на аварийно облъчване включва следните елементи: 1. оценка на потенциалните ситуации на аварийно облъчване, облъчването на населението и аварийното професионално облъчване; 2. разпределение на отговорностите на предприятията и компетентните органи на местната и държавна власт, включени в системата за аварийна готовност и реагиране;	Не подлежи на въвеждане

	3. поддържане на вътрешен авариен план от предприятието и на външни аварийни планове от компетентните органи; 4. надеждни комуникации и ефективни мерки за координация на различните нива на планиране и реагиране; 5. здравна защита на аварийните работници; 6. информиране и обучение на лицата, включени в системата на аварийна готовност и реагиране; 7. индивидуален дозиметричен контрол или оценка на индивидуалните дози на аварийните работници и водене на дозов регистър; 8. информиране на населението; 9. преминаване от ситуация на аварийно облъчване към ситуация на съществуващо облъчване, включително възстановяване и ликвидиране на последствията. (2) Плановете за аварийно реагиране се разработват с цел да се предотвратят тъканни реакции с тежки детерминистични ефекти за всяко лице от засегнатото население и да се намали риска от стохастични ефекти, като се прилагат общите принципи за радиационна защита и референтни нива за дозите от облъчване. Чл. 104. (1) За организация на реагирането и координацията в случай на авария на територията на страната или извън нея се поддържа външен авариен план. (2) С външния авариен план се определят подходящи защитни мерки, които да се прилагат с отчитане на действителните характеристики на аварията и при съблюдаване на стратегия за оптимизирана защита. (3) Във външния авариен план се включват следните елементи, свързани с радиационната защита: 1. референтни нива за облъчването на лица от населението; 2. референтни нива за аварийното професионално облъчване; 3. оптимизирани стратегии за защита на лица от населението, които могат да бъдат облъчени при различни предполагаеми събития, както и съответните сценарии; 4. предварително определени общи критерии за специални защитни мерки; 5. лицата от населението, за които има вероятност да бъдат засегнати в случай на авария и които е необходимо да бъдат информирани относно приложимите за тях мерки за защита на здравето, както и действията, които следва да предприемат в случай на авария; 6. ред за информиране на лицата от населението, действително засегнати при авария; 7. ред и последователност за прилагане на защитните мерки;	

	8. ред за оценяване на ефективността на стратегиите и на извършените дейности и приспособяването им в съответствие с преобладаващата ситуация; 9. контрол на дозите спрямо референтните нива; 10. прилагане на допълнителни стратегии за защита, където е необходимо, въз основа на преобладаващите условия и наличната информация; 11. ред за оценка и документиране на последиците от аварията и ефективността на защитните мерки. Чл. 105. (1) Информацията, която се предоставя на лицата, които има вероятност да бъдат засегнати при аварии, включва като минимум: 1. основни факти за радиоактивността и последиците от нея за хората и околната среда; 2. видове радиационни аварии и последиците от тях за населението и околната среда; 3. спешни мерки, предвидени за предупреждение, защита и подпомагане на населението в случай на радиационна авария; 4. действията, които трябва да предприеме населението в случай на радиационна авария. (2) Информацията по ал. 1 се предоставя на лицата от населението без да е необходимо изрично искане за това. Информацията се поддържа актуална, разпространява се редовно и е постоянно достъпна за населението. (3) Ако аварията е предшествана от предалармена фаза, лицата от населението, които е вероятно да бъдат засегнати, получават още в тази фаза информация и съвети, които могат да включват: 1. призоваване на засегнатите лица от населението да настроят приемниците си на съответните информационни канали; 2. подготвителни съвети към учреждения с определени колективни отговорности; 3. препоръки към определени професионални групи; 4. напомняне на основни факти за радиоактивността и последиците от нея за населението и околната среда (ако има време за това). (4) Информацията, която се предоставя на лица от населението, действително засегнати при авария, включва като минимум: 1. основни факти за вида на възникналата авария и нейните характеристики, включително местоположение, граници и вероятно развитие; 2. препоръки за поведение, които в зависимост от вида на аварията могат да обхващат: а) ограничения върху консумирането на определени хранителни	

	продукти и вода, основни правила за радиационна хигиена и деконтаминация, препоръки за укриване в подходящи помещения, раздаване и използване на защитни средства, организация на евакуация; б) специални предупреждения за определени групи от населението; в) препоръки за съблюдаване на инструкциите на компетентните органи. Чл. 106. (1) Решение за прекратяване на ядрена или радиационна авария се взема в съответствие с наредбата по чл. 123 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия по ред определен във външния авариен план по чл. 117 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия. При вземане на решението се отчитат референтните нива по чл. 103, ал. 1, необходимостта от ликвидиране на последствията от аварията и възобновяване на социалната и икономическата дейност. (2) На населението се предоставя информация за необходимите защитни мерки и за всички необходими промени в личното им поведение при преминаването от ситуация на аварийно облъчване към ситуация на съществуващо облъчване. (3) Към работниците, които извършват възстановителни дейности по ремонт на съоръжения и дейности по управление на радиоактивни отпадъци и дезактивация на площадки и терени, се прилагат изискванията за радиационна защита, отнасящи се за ситуация на планирано облъчване. (4) Плановете за аварийно реагиране включват и реда за преминаване от ситуация на аварийно облъчване към ситуация на съществуващо облъчване, както и реда за провеждане на консултации с други държави-членки на Европейския съюз и трети държави, при необходимост. Чл. 107. По отношение на аварийното реагиране всяко предприятие е длъжно незабавно да уведоми председателя на Агенцията за ядрено регулиране за всяка авария във връзка със съоръжението и/или дейността, за които отговаря, както и: 1. да направи първоначална предварителна оценка на обстоятелствата и последиците от аварията; 2. да предприеме своевременно изпълнението на предвидените мерките за аварийно реагиране, включително: а) незабавно прилагане на защитни мерки, по възможност преди да се стигне до облъчване на лица; б) прилагане на всички подходящи мерки за ограничаване на радиационните последици; в) оценяване на ефективността на прилаганите мерки и на извършените дейности и приспособяването им в съответствие с преобладаващата ситуация; г) прилагане на допълнителни мерки за защита, където е необходимо,	

	въз основа на преобладаващите условия и наличната информация; д) съдействие при аварийното реагиране извън площадката, включително по отношение на международното сътрудничество. Чл. 108. (1) Министерството на вътрешните работи чрез главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" осъществява превантивна дейност в сътрудничество с други държави-членки на Европейския съюз и с трети държави по въпросите на аварийното планиране и готовността за реагиране при радиационна авария. (2) В случай на авария, както и в случай на загуба, кражба или откриване на високоактивни източници, други опасни радиоактивни източници и радиоактивни материали, председателят на Агенцията за ядрено регулиране, съвместно със съответните компетентни държавни органи, установява контакт с компетентните органи на други държави, които може да са засегнати или има вероятност да бъдат засегнати, с цел информиране за ситуацията на облъчване и координиране на защитните мерки и на информацията за обществеността. **Наредба № 2** Чл. 44. (1) Ръководителят на лечебното заведение утвърждава вътрешни правила и процедури за избягване на нежелани събития и инциденти включително и свързаните с аварийно и непреднамерено облъчване поради техническа неизправност на използваната радиологична апаратура, грешка на персонала или поради неспазване на утвърдените протоколи по чл. 22 и на медицинските стандарти по чл. 6, ал. 1 от Закона за лечебните заведения, които могат да доведат до: 1. облъчване, различно от планираното; 2. облъчване на лице, което не е обект на съответната медицинска радиологична процедура. (2) Лечебното заведение регистрира и разглежда всяко настъпило събитие по ал. 1, както и предотвратени събития, които са могли да доведат до инцидент, и предприема действия за установяване на причините и предотвратяване на бъдещи нежелани събития и инциденти. (3) При установена техническа неизправност на радиологичната апаратура, която може да доведе до облъчване, различно от планираното, лечебното заведение спира временно от експлоатация апаратурата до отстраняване на причината. Чл. 45. (1) В случай на инцидент, експертът по медицинска физика оценява дозата, получена от облъчените лица, и представя резултатите в писмен вид на ръководителя на структурното звено и на ръководителя	

	на лечебното заведение. (2) Оценката по ал. 1 се отразява в медицинската документация на лечебното заведение и на лицето. (3) В случаите на облъчване по ал. 1, лечебното заведение проследява състоянието на облъченото лице и при необходимост организира специализиран медицински преглед в НЦРРЗ за установяване на неблагоприятни ефекти върху здравето. (4) В случай на облъчване, при което получената доза от пациент, подложен на лъчелечение, превишава планираната с над 25%, лечебното заведение писмено уведомява НЦРРЗ с цел предприемане на действия по установяване на причините и последващото оптимизиране на дейността.	
31. „Авариен работник“ означава всяко лице, което има определена роля в случай на авария и което може да бъде облъчено в хода на своите действия при авария.	**НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 1 „Авариен работник“ е всяко лице, което има определени задължения и роля в случай на авария и което може да бъде облъчено в хода на своите действия при авария.	Пълно съответствие
32. „Мониторинг на околната среда“ означава измерване на мощностите на дозите от радиоактивни вещества в околната среда или на концентрациите на радионуклиди в компоненти на околната среда.	**ЗБИЯЕ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 23 "Мониторинг" е измерване на радиационни или други параметри за целите на оценка или контрол на радиационното облъчване, както и тълкуването на резултатите. **НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 22 „Мониторинг на околната среда“ е измерване на мощността на дозата от йонизиращи лъчения, дължащи се на радиоактивни вещества в околната среда или измерване на концентрацията на радионуклиди в компонентите на околната среда (въздух, вода, почва, растителност).	Пълно съответствие
33. „Еквивалентна доза“ (H_T) означава поетата доза в тъкан или орган T, претеглена за вида и качеството на лъчение R. Тя се определя по следната формула: $H_{T,R}= w_R D_{T,R}$ където: $D_{T,R}$ е поетата осреднена за тъкан или орган T доза, дължаща се на лъчение R, w_R е радиационният тегловен фактор. Когато радиационното поле е съставено от няколко лъчения с различни стойности на w_R , общата еквивалентна доза H_T се определя по следната формула:	**НРЗ** Приложение № 1 към чл. 18, ал. 1 - Величини и единици за оценка на вътрешно и външно облъчване 6. „Еквивалентна доза” (H_T) е погълнатата доза $D_{T,R}$, осреднена за даден орган или тъкан T и умножена по радиационния тегловен фактор w_R за даден вид и качество на съответното йонизиращо лъчение R: $H_{T,R}= w_R \times D_{T,R}$ Сумарната еквивалентна доза H_T за смесено радиационно поле, което е създадено от йонизиращи лъчения с различни стойности w_R на радиационния тегловен фактор, се определя по следната формула:	Пълно съответствие

$H_T = \sum_R w_R D_{T,R}$ Стойностите на w_R са определени в част А на приложение II. Единицата за еквивалентна доза е сиверт (Sv).	$H_T = \sum_R w_R D_{T,R}$ Единицата за еквивалентна доза в система SI е сиверт (Sv).	
34. „Ниво на освобождаване“ означава стойност, установена от компетентен орган или в законодателството и изразена като специфична активност или обща активност, при или под която за даден източник на йонизиращо лъчение не съществува изискване за уведомяване или получаване на разрешение;	**НРЗ** Чл. 34. (1) На освобождаване от регулиране подлежат дейности със: 1. радиоактивен материал в ограничени количества до 1000 kg, съдържащ техногенни радионуклиди, за който е изпълнено поне едно от следните условия: а) във всеки момент сумата от отношенията на активностите на всеки един радионуклид, съдържащ се в даден материал, към съответните нива (стойности на активност) за освобождаване от регулиране, посочени в Приложение № 3, Таблица 1, не надвишава единица; б) във всеки момент сумата от отношенията на специфичните активности за всеки един радионуклид, съдържащ се в даден материал, към съответните нива (стойности на специфична активност) за освобождаване от регулиране, които са посочени в Приложение № 3, Таблица 1, не надвишава единица. 2. радиоактивен материал в голямо количество над 1000 kg, съдържащ техногенни радионуклиди, за който е изпълнено следното условие: във всеки момент сумата от отношенията на специфичните активности за всеки един радионуклид, съдържащ се в даден материал, към съответните нива за освобождаване от регулиране, посочени в Приложение № 3, Таблица 2, не надвишава единица. (2) Нивата за освобождаване от регулиране на дейности и радиоактивни материали, определени в Приложение № 3, съответстват на дозовите критерии по чл. 33, ал. 1. (3) Дейностите по ал. 1 не подлежат на контрол по Закона за безопасно използване на ядрената енергия и за тях не се изисква уведомление.	Не подлежи на въвеждане
35. „Ситуация на съществуващо облъчване“ означава ситуация на облъчване, която вече съществува в момента, в който трябва да се вземе решение за контрола ѝ и която не изисква или повече не изисква прилагането на спешни мерки.	**НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 40 „Ситуация на съществуващо облъчване“ е ситуация на облъчване, която вече съществува в момента, когато трябва да се вземе решение за въвеждане на необходимия контрол, и която не изисква или повече не изисква прилагането на спешни мерки.	Пълно съответствие
36. „Професионално облъчвано лице“ означава самостоятелно заето или работещо за работодател лице, което е подложено на облъчване по време на работа, осъществявана в рамките на практика, регулирана от	**НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 33 „Професионално облъчвано лице“ е лице, което работи самостоятелно или за работодател, което е подложено на облъчване по време на работа,	Пълно съответствие

настоящата директива, и което е изложено на опасност да получи дози, превишаващи някоя от границите на дозите за облъчване на населението.	извършвана в рамките на дейност под регулаторен контрол и което може да получи дози, превишаващи някоя от границите на дозите за облъчване на лица от населението.	
37. „Облъчване“ означава процесът или състоянието на излагане на йонизиращо лъчение от източник извън тялото на човека (външно облъчване) или вътре в тялото на човека (вътрешно облъчване).	**ЗБИЯЕ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 25 „Облъчване” е процесът на излагане на въздействието на йонизиращите лъчения.	Пълно съответствие
38. „Крайници“ означава дланите, ръцете от китката до лакътя, ходилата и глезените.	**НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 19 „Крайници” са дланите, ръцете от китката до лакътя, стъпалата и глезените.	Пълно съответствие
39. „Увреждане на здравето“ означава намаляване на продължителността и качеството на живота сред група от населението в резултат на облъчване, включително причинено от тъканните реакции, туморите и тежките генетични заболявания.	**НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 47 „Увреждане на здравето“ означава намаляване на продължителността и качеството на живота сред група от населението в резултат на облъчване, включително причинено от тъканните реакции, туморите и тежките генетични заболявания.	Пълно съответствие
40. „Здравен скрининг“ означава процедура с използване на медицинска радиологична апаратура за ранна диагностика, при рискови групи от населението в риск.	**Наредба № 2** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 4 „Здравен скрининг“ е целево профилактично изследване, извършено по определена програма за установяване разпространението на определен признак, симптом или заболяване сред група от индивиди.	Пълно съответствие
41. „Високоактивен закрит източник“ означава закрит източник, в който активността на съдържащия се в него радионуклид е по-голяма или равна на съответната стойност на активност, посочена в приложение III.	**НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 6 „Високоактивен източник“ е закрит източник, в който активността на съдържащия се в него радионуклид е по-голяма от или равна на съответната стойност на активност, посочена в Приложение № 20.	Пълно съответствие
42. „Индивидуална вреда“ означава клинично откриваеми вредни последици, за хора или техните потомци, чиято поява е или незабавна, или закъсняла, а в последния случай появата е по-скоро вероятна, отколкото сигурна.	**Наредба № 2** § 1 на Допълнителна разпоредба, т. 10 „Индивидуална вреда“ са клинично установими вредни ефекти от облъчването на отделно лице с йонизиращи лъчения при медицински процедури, които се проявяват непосредствено след облъчването или с определена вероятност след различен период от време у лицето или неговото потомство.	Пълно съответствие
43. „Инспекция“ означава разследване от страна на компетентен орган или от името на компетентен орган с цел проверка на спазването на националните правни изисквания.	**ЗБИЯЕ** Чл. 98. (1) Председателят на агенцията осъществява контрол на ядрената безопасност, физическата защита и радиационната защита при използване на ядрената енергия и йонизиращите лъчения и по управлението на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво.	Не подлежи на въвеждане

	(2) Председателят на агенцията извършва: 1. превантивен контрол при издаване на лицензии, разрешения, удостоверения за регистрация, удостоверения за правоспособност и други актове за дейности по този закон; 2. текущ контрол за спазване на нормативните изисквания за дейностите по този закон и изискванията на издадените лицензии, разрешения, удостоверения за регистрация и удостоверения за правоспособност; 3. последващ контрол върху изпълнението на препоръките или предписанията, дадени от контролните органи. (3) Контролът по ал. 2 се осъществява чрез проверки по документи и/или проверки на място по реда, определен в този закон, и съгласно изискванията на наредбата по чл. 26, ал. 1 и наредбата по чл. 65, ал. 3. Чл. 99. (1) В изпълнение на контролните си правомощия председателят на агенцията: 1. извършва периодични и извънредни проверки (инспекции) чрез упълномощените длъжностни лица; 2. уведомява органите на специализирания контрол по чл. 13 с оглед предприемането на мерки от кръга на тяхната компетентност; 3. сигнализира органите на прокуратурата при наличие на данни за извършено престъпление; 4. изменя или отнема издадена лицензия или разрешение, отнема удостоверение за регистрация или удостоверение за правоспособност; 5. налага принудителни административни мерки и административни наказания, предвидени с този закон. (2) Председателят на агенцията има право да изисква от лицата информация за дейността им, необходимите документи във връзка с осъществяването на контрола и ако се налага - да изисква съдействие от специализираните органи за контрол по чл. 13. (3) При изпълнението на контролните си правомощия председателят на агенцията прилага степенуван подход. (4) Председателят на агенцията утвърждава програми за контролната дейност. Обобщена информация за тази дейност се включва в доклада по чл. 5, т. 10. **ЗЗ** Чл. 11. С цел защита на здравето на гражданите на територията на Република България се извършва държавен здравен контрол чрез осъществяване на дейностите по чл. 15 Чл. 15. (1) Регионалните здравни инспекции осъществяват държавен здравен контрол чрез дейности по:	

	1. контрол по спазване и изпълнение на установените с нормативен акт здравни изисквания за обектите с обществено предназначение по § 1, т. 9 от допълнителната разпоредба; 2. контрол по спазване и изпълнение на установените с нормативен акт здравни изисквания за продуктите и стоките със значение за здравето на човека по § 1, т. 10 от допълнителната разпоредба; 3. контрол по спазване и изпълнение на установените с нормативен акт здравни изисквания за дейностите със значение за здравето на човека по § 1, т. 11 от допълнителната разпоредба; 4. контрол по спазване и изпълнение на установените с нормативен акт здравни изисквания за факторите на жизнената среда по § 1, т. 12 от допълнителната разпоредба; 5. надзор на заразните болести; 6. контрол по спазване на установените с нормативен акт забрани и ограничения за реклама и продажба на алкохолни напитки; 7. контрол по спазване на установените с нормативен акт забрани и ограничения за тютюнопушене. (2) Държавен здравен контрол за спазване на изискванията за защита на лицата от въздействието на йонизиращи лъчения се осъществява от определени от министъра на здравеопазването регионални здравни инспекции и от НЦРРЗ. Чл. 19. (1) Държавният здравен контрол се извършва систематично - без предварително уведомяване, и насочено - при постъпили сигнали от граждани, държавни и общински органи и организации, както и при наличие на други данни за възникнали инциденти. (2) При провеждането на държавния здравен контрол държавните здравни инспектори имат право: 1. на свободен достъп до обектите, продуктите, стоките, дейностите и лицата, подлежащи на контрол; 2. да изискват сведения и документи и да получават копия от тях на хартиен и/или електронен носител; 3. да вземат проби и образци за лабораторни анализи в количества, необходими за извършване на изследвания; 4. да разпореждат извършване на прегледи и изследвания за оценка на здравословното състояние на лицата по чл. 34, ал. 3; 5. да предписват отстраняване от работа на лица, които са болни или заразоносители и представляват опасност за здравето на околните; 6. да предписват провеждане на задължителни хигиенни и противоепидемични мерки, като определят срокове за тяхното изпълнение; 7. да спират експлоатацията на обекти с обществено предназначение, на	

	части от тях или на съответната дейност в случаите по чл. 38, ал. 3, като уведомят незабавно директора на регионалната здравна инспекция; 8. да спират реализацията на продукти и стоки със значение за здравето на човека в случаите по чл. 39, ал. 1, т. 1; 9. да поставят удостоверителни знаци в случаите по чл. 38 и 39; 10. да съставят актове за установяване на административни нарушения; 11. да предлагат на органите на Дирекцията за национален строителен контрол при въвеждане в експлоатация на строежите в Република България решение за отказ за приемане на обекти с обществено предназначение, когато установят съществени нарушения на нормите и изискванията, определени с нормативен акт; 12. да издават хигиенни заключения за съответствието на обектите с обществено предназначение, на продуктите, стоките и дейностите със значение за здравето на човека и на максимално допустимите нива на факторите на жизнената среда със здравните изисквания; 13. да правят предложения за принудителни административни мерки, предвидени в закон. (3) Принудителните административни мерки се налагат със заповед на директорите на регионалните здравни инспекции. (4) Условията и редът за упражняване на държавен здравен контрол се определят с наредба на министъра на здравеопазването. ***Наредба № 36 от 21 юли 2009 г. за условията и реда за упражняване на държавен здравен контрол*** *Раздел VI Ред за извършване на държавен здравен контрол за спазване изискванията за защита на лицата от въздействието на йонизиращи лъчения*	
44. „Постъпване“ означава общата активност на радионуклид, постъпващ в тялото от външната среда.	***Наредба№ 32 за условията и реда за извършване на индивидуален дозиметричен контрол на лицата, работещи с източници на йонизиращи лъчения*** *§ 1 на Допълнителни разпоредби* *т. 2. „Постъпление“ е процес на попадане на радионуклиди в организма чрез вдишване, поглъщане или през кожата.* *т. 3. „Еднократно постъпление“ е единично постъпление за кратък период от време.* *т. 4. „Хронично постъпление“ е постъпление за дълъг период от време.*	Пълно съответствие
45. „Интервенционна радиология“ означава използването на методи за рентгенова образна диагностика с цел да бъде подпомогнато въвеждането и насочването на инструменти в	**Наредба № 2** § 1 на Допълнителна разпоредба, т. 8 „Интервенционална рентгенология“ е използването на методи за	Пълно съответствие

човешкото тяло с диагностични или лечебни цели.	рентгенова образна диагностика с цел да бъде подпомогнато въвеждането и насочването на инструменти в човешкото тяло с диагностични или лечебни цели.	
46. „Йонизиращо лъчение“ означава енергията, предадена под формата на частици или на електромагнитни вълни с дължина на вълната до 100 нанометра (честота 3×10^{15} херца или по-голяма), способни да създават йони пряко или непряко.	**ЗБИЯЕ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 18 „Йонизиращо лъчение“ е предаване на енергия под формата на частици или електромагнитни вълни с дължина на вълната до 100 нанометра или честота над 3 x 10^{15} Hz включително, способни да създават йони пряко или непряко.	Пълно съответствие
47. „Лиценз“ означава разрешение, издадено под формата на документ от компетентния орган, за изпълнението на определена практика в съответствие с конкретни условия, изложени в този документ.	**ЗБИЯЕ** Чл. 15, ал.2. Лицензиите и разрешенията по този закон са индивидуални административни актове.	Пълно съответствие
48. „Медицинско облъчване“ означава облъчване, поето от пациенти или асимптоматични лица като част от тяхната медицинска или стоматологична диагностика или лечение, имащо за цел да благоприятства тяхното здраве, както и облъчването, поето от полагащи грижи лица и лица, които осигуряват удобството на пациентите, и от лица, които доброволно участват в медицински или биомедицински научни изследвания.	**ЗБИЯЕ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 22 „Медицинско облъчване“ е облъчване, на което се подлагат: пациентите при диагностика или лечение с използване на източници на йонизиращи лъчения; лицата, които не са персонал, но доброволно подпомагат и осигуряват удобството на пациентите по време на диагностиката или лечението им, и здрави лица или пациенти, които доброволно участват в програми за медицински или биомедицински изследвания, водещи до облъчване. **НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 21 „Медицинско облъчване“ е облъчване с йонизиращи лъчения съгласно § 1, т. 22 от допълнителните разпоредби на Закона за безопасно използване на ядрената енергия. **Наредба № 2** Чл. 1. (1) С тази наредба се уреждат условията и редът за осигуряване на защита на лицата при медицинско облъчване. (2) Медицинското облъчване по ал. 1 включва вътрешното и външното облъчване с йонизиращи лъчения на: 1. пациенти като част от тяхната медицинска или дентална диагностика и/или лечение; 2. лица без симптоми на заболяване с цел ранна диагностика на заболяване; 3. лица, които доброволно участват в медицински или биомедицински	Пълно съответствие

	изследователски програми; 4. лица, които съзнателно и доброволно, без това да е тяхно професионално задължение, оказват помощ на други лица в процеса на медицинско облъчване. Чл. 2. (1) Наредбата се прилага за всяка ситуация на медицинско облъчване с диагностична, терапевтична или скринингова цел, осъществявано с методите на рентгеновата диагностика, нуклеарната медицина и лъчелечението. (2) Наредбата се прилага и при използването на рентгеново лъчение като помощно средство за визуализация и навигация в интервенционалната рентгенология и при извършването на диагностични и терапевтични медицински процедури в рамките на други медицински специалности.	
49. „Експерт по медицинска физика“ означава лице или ако е предвидено в националното законодателство — група лица, притежаващи познания, квалификация и опит да предприемат действия или да дават консултации по въпроси, свързани с приложението на радиационната физика в областта на медицинските облъчвания, чиято правоспособност в това отношение е призната от компетентния орган.	**Наредба № 2** Чл. 17. (2) Експертът по медицинска физика е лице, което има: 1. придобита специалност „Медицинска радиологична физика“; 2. и най-малко пет години практически опит в областта на лъчелечението или нуклеарната медицина или образната диагностика. (3) Експертът по медицинска физика в областта на лъчелечението участва активно в лечебния процес в структурните звена по лъчелечение, като пряко отговаря за физико-техническото състояние и контрола на качеството на уредбите за лъчелечение и помощните диагностични уредби; изготвянето на индивидуалните дозиметрични планове за лъчелечение на пациента и контрола върху точността на изпълнението им; дейностите по контрола на качеството на лъчелечението на пациента; разработването и верификацията на нови методики за лъчелечение; анализа на събития, инциденти и аварии и участва при провеждането на биомедицински и медицински изследователски програми. (4) Експертът по медицинска физика в областта на нуклеарната медицина участва в работата на структурните звена по нуклеарна медицина, като отговаря за изпълнението на програмата за контрол на качеството; оценката на дозата на пациента и дозата на зародиша/плода при бременност; участва при оптимизацията на протоколите на изследванията и при провеждането на биомедицински и медицински изследователски програми. (5) Експертът по медицинска физика в областта на образната диагностика участва в работата на структурните звена, в които се провеждат диагностични и интервенционални рентгенови изследвания и процедури, като отговаря за изпълнението на програмата за контрол на	Пълно съответствие

	качеството; оценката на дозата на пациентите и типичните дози, оценката на дозата на зародиша/плода при бременност, оптимизацията на протоколите на изследванията и процедурите и участва при провеждането на биомедицински и медицински изследователски програми. (6) Експертът по медицинска физика в областта на образна диагностика участва и при провеждането на здравен скрининг, като отговаря за физико-техническите аспекти на осигуряване на качеството на скрининга. (7) Експертите по медицинска физика са длъжни да поддържат квалификацията си в системата на продължаващото медицинско обучение съгласно насоки, одобрени от НЦРРЗ. Чл. 19. (1) Националният център по радиобиология и радиационна защита поддържа списък на експертите по медицинска физика, включващ трите им имена и област на компетентност, който се публикува на интернет страницата на центъра. (2) За включване в списъка по ал. 1 лицата подават до НЦРРЗ заявление, с приложено копие от документите, удостоверяващи изискванията на чл. 17, ал. 2. Заявлението може да се подаде и по електронен път при условията и по реда на Закона за електронния документ и електронните удостоверителни и Закона за електронното управление. (3) На всеки пет години от включването в списъка по ал. 1 експертите по медицинска физика предоставят на НЦРРЗ документи, удостоверяващи преминатото подължаващо медицинско обучение по чл. 17, ал. 7. (4) При непредставяне на документите по ал. 3 след изтичане на петгодишния срок по ал. 3, експертът по медицинска физика се изключва от списъка по ал. 1.	
50. „Медицински радиологичен“ означава отнасящ се за лъчеводиагностични и лъчетерапевтични процедури, интервенционна радиология или друго медицинско използване на йонизиращото лъчение с цел планиране, даване на напътствия и проверка.	**Наредба № 2** Чл. 4. (1) Медицинско облъчване се прилага когато съответният метод и съответната медицинска радиологична процедура е утвърдена от медицинската наука и практика и е включена в медицински стандарт по чл. 6, ал. 1 от Закона за лечебните заведения.	Не подлежи на въвеждане Не е необходимо (виж т. 52)
51. „Медицинско радиологично съоръжение“ означава съоръжение, в което се извършват медицински радиологични процедури.	**Наредба № 2** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 17 „Радиологична апаратура“ е обобщено понятие за апарат, уредба или части от уредба, които се използват за провеждане на медицинска радиологична процедура	Пълно съответствие
52. „Медицинска радиологична процедура“ означава всяка процедура, която предизвиква медицинско облъчване.	**Наредба № 2** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 11	Пълно съответствие

	„Медицинска радиологична процедура“ е всяко диагностично изследване или терапевтична процедура с използване на йонизиращи лъчения	
53. „Лица от населението“ означава лица, които може да се окажат подложени на облъчване на населението.	**НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 20 „Лица от населението“ са лица, които може да се окажат подложени на облъчване, с изключение на случаите на професионално или медицинско облъчване.	Пълно съответствие
54. „Естествен източник на йонизиращо лъчение“ означава източник на йонизиращо лъчение с естествен земен или космически произход.	**НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 14 „Естествен източник“ е източник на йонизиращо лъчение с естествен земен или космически произход, който съществува в природата (космическото лъчение или лъчението от радионуклиди, съдържащи се в земната кора, околната среда, храните или човешкия организъм).	Пълно съответствие
55. „Облъчване при немедицински образни изследвания“ означава всяко преднамерено облъчване на хора с цел визуализация, при което главното предназначение на облъчването не е да допринесе за здравето на облъченото лице.	**ЗБИЯЕ** § 1 на Допълнителните разпоредби, т. 23а „23а. Немедицинско образно изследване“ е преднамерено облъчване на лице с цел визуализиране, при което облъчването няма за цел да допринесе полза за неговото здраве.“ **ЗЗ** Чл. 67. (1) Допуска се извършване на образни изследвания с източници на йонизиращи лъчения с немедицинска цел при спазване на принципа на обоснованост на облъчването. (2) Случаите, в които се допуска извършване на образни изследвания по ал. 1, както и условията и редът за провеждането им се определят с наредба на министъра на здравеопазването, министъра на финансите и министъра на правосъдието.“ **НРЗ** Раздел III Обоснованост на дейности, свързани с преднамерено облъчване при немедицински образни изследвания Чл. 29. (1) Дейностите, свързани с преднамерено облъчване на хора при немедицински образни изследвания, при които се използва медицинско радиологично оборудване, могат да бъдат извършвани за: 1. радиологична оценка на здравословното състояние на лица с цел назначаването им на работа, за имиграционни цели или за застрахователни цели;	Пълно съответствие

	2. радиологична оценка на физическото развитие на деца и юноши с оглед на професионалните им занимания, свързани със спорт, танци и други.; 3. радиологична оценка на възрастта; 4. откриване на скрити предмети в човешкото тяло. (2) Дейностите, свързани с преднамерено облъчване при немедицински образни изследвания, при които не се използва медицинско радиологично оборудване, като: 1. използване на йонизиращи лъчения за откриване на скрити предмети върху или прикрепени към човешкото тяло; 2. използване на йонизиращи лъчения за откриване на укрити хора като част от проверката на преминаващи товари през пунктове, контролирани от специализираните държавни органи; 3. използване на йонизиращи лъчения за правни цели или за целите на националната сигурност и борбата с нелегалния трафик. Чл. 30. Всяка дейност по чл. 29, свързана с облъчване за немедицинско образно изследване, при които не се изисква индивидуална обоснованост се обосновават предварително, като обосновката включва: 1. конкретните цели на процедурата и характеристиките на облъчваното лице; 2. обстоятелствата, които налагат облъчване при немедицински образни изследвания, когато не се изисква индивидуална обоснованост на всяко облъчване, се анализират периодично. Чл. 31. (1) Обосновката по чл. 30 се представя за становище на министъра на здравеопазването. (2) В случаите когато се използва медицинско радиологично оборудване, се прилагат изискванията, определени в наредбата по чл. 67, ал. 2 от Закона за здравето. Всеки ръководител на лечебно заведение трябва да въведе специални протоколи, съобразени с целта на облъчването и необходимото качество на образа, като се въвеждат конкретни диагностични референтни нива за тази цел. (3) При процедурите, при които не се използва медицинско радиологично оборудване, се въвеждат от ръководителя на съответната структура специални протоколи, съобразени с целта на облъчването и необходимото качество на образа, като се определят и конкретни референтни нива при съобразяване границата на дозата за лица от населението. (4) На лицата, подложени на облъчване по чл. 30, трябва да бъде осигурена съответната информация. *Наредба № 21 за условията и реда за провеждане на медицинско*	

	<u>облъчване с източници на йонизиращи лъчения при извършване на медикоправни процедури на лица, срещу които е образувано наказателно производство</u> *Чл. 1. С тази наредба се уреждат условията и редът за провеждане на медицинско облъчване с източници на йонизиращи лъчения при извършване на медикоправни процедури на лица, срещу които е образувано наказателно производство за извършено престъпление.* *Чл. 2. Медицинско облъчване с източници на йонизиращи лъчения при извършване на медикоправни процедури спрямо лицата по чл. 1 се провежда с цел осигуряване защита на сигурността на държавата, вътрешния ред и живота и здравето на гражданите.* *Чл. 3. Медицинско облъчване с източници на йонизиращи лъчения при извършване на медикоправни процедури при условията и по реда на тази наредба може да се проведе, когато:* *1. се налага да се извършват неотложни следствени действия;* *2. престъплението не може да бъде разкрито по друг начин.* *Чл. 4. (1) Не се допуска провеждане на медицинско изследване с източници на йонизиращи лъчения спрямо: 1. ненавършили пълнолетие лица;* *2. бременни и майки-кърмачки.* *(2) Възрастта на лицето по ал. 1, т. 1 се доказва с документ за самоличност или друг документ, представен от неговия родител или настойник, съответно попечител.* *(3) Обстоятелствата относно лицата по ал.1, т. 2 се установяват след преглед от лекар и писмено медицинско заключение.* *Чл. 5. Провеждането на медицинското облъчване с източници на йонизиращи лъчения по тази наредба се извършва при спазване на изискванията на Наредба № 30 за условията и реда за осигуряване защита на лицата при медицинско облъчване (ДВ, бр. 91 от 2005 г.)*	
56. „Нормално облъчване“ означава облъчване, което се очаква да възникне при нормални оперативни условия за дадена инсталация или дейност (включително поддръжка, инспекция, извеждане от експлоатация), в това число малки по мащаб инциденти, които могат да бъдат овладени, например при нормална експлоатация и очаквани експлоатационни събития.	**НРЗ** Допълнителна разпоредба – т. 24а „Нормални облъчвания“ са облъчвания, които се очаква да възникнат при нормална експлоатация и очаквани експлоатационни събития за дадена инсталация или дейност (включително поддръжка, инспекция, извеждане от експлоатация)	Пълно съответствие
57. „Уведомление“ означава подаването на информация до компетентен орган с цел известяване за намерение да се осъществява практика в рамките на обхвата на настоящата директива.	**НРИЛРБИЯЕ** Раздел VIII Уведомление за дейности Чл. 98и. (1) Лице, което извършва дейност по чл. 56, ал. 2 от ЗБИЯЕ, подава уведомление на хартиен носител или по електронен път при	Пълно съответствие

	условията на Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги. (2) Към уведомлението по ал. 1 се прилага документ, удостоверяващ съответствие на дейността с изискванията и критериите, посочени в наредбата по чл. 26, ал. 3 от ЗБИЯЕ. Чл. 98к. (1) Списък на дейностите по чл. 56, ал. 2, т. 4 от ЗБИЯЕ, подлежащи на уведомление по реда на тази наредба, е даден в приложение № 2. (2) Извършване на уведомление за дейности по ал. 1 се изисква и за дейности с ИЙЛ извън списъка по ал. 1, когато е доказано, че радиационният риск е незначителен. Чл. 98л. Лицата, които осъществяват дейности, подлежащи на уведомление, са длъжни: 1. да спазват приложимите за дейността изисквания по радиационна защита; 2. да извършват анализи, оценки и/или измервания при промяна на обстоятелствата, при които е подадено уведомлението, и да уведомяват за това председателя на АЯР; 3. да уведомяват председателя на АЯР при прекратяване на дейността, вписана в регистъра по чл. 27, ал. 2 от ЗБИЯЕ, като представят декларация за прекратяването на дейността.	
58. „Професионално облъчване“ означава облъчване на работници, стажанти и студенти, на което те са изложени по време на работа.	**НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 32 „Професионално облъчване“ е облъчване на работници, стажанти и учащи се, на което те са изложени по време на работа в предприятие.	Пълно съответствие
59. „Служба по трудова медицина“ означава здравен специалист или орган, компетентен да осъществява медицинско наблюдение на облъчвани работници, чиято правоспособност да извършва дейност в тази сфера е призната от компетентния орган.	**ЗЗ** Чл. 64. (1) Защитата на лицата от въздействието на йонизиращи лъчения се осъществява при спазване на принципите и изискванията за радиационна защита. (2) Защитата по ал. 1 включва: 1. контрол на факторите на работната и жизнената среда за определяне и намаляване на облъчването на лица от източници на йонизиращи лъчения; 2. медицинско наблюдение на лицата, които работят с източници на йонизиращи лъчения, включително оценка на медицинската им пригодност да изпълняват конкретни професионални задължения; 3. дозиметричен контрол за определяне на вътрешното и външното облъчване на лицата, които работят с източници на йонизиращи лъчения; 4. оценка на облъчването и на радиационния риск на населението като	Не подлежи на въвеждане

	цяло или на групи от него; 5. медицинско наблюдение на лицата, облъчвани с източници на йонизиращи лъчения при медицински изследвания или лечение; 6. медицинско осигуряване на обществото, на отделни групи от него и на лицата, които работят с източници на йонизиращи лъчения, в случаите на радиационна авария. (3) Медицинското наблюдение на лицата, които работят с източници на йонизиращи лъчения, включително оценката на медицинската им пригодност да изпълняват конкретни професионални задължения, се осъществява от лекари от НЦРРЗ и от лечебните заведения, които отговарят на изискванията, посочени в наредбата по чл. 65, ал. 1, т. 4. (4) Медицинската пригодност на лицата да изпълняват конкретни професионални задължения се определя със заключение от лекар по ал. 3 с придобита специалност "Радиобиология" или "Радиационна хигиена". Заключението може да се обжалва в 14-дневен срок от неговото получаване пред комисия за медицинска пригодност в НЦРРЗ. (5) Комисията по ал. 4 се определя от директора на НЦРРЗ и се състои най-малко от трима лекари с придобита специалност "Радиобиология" или "Радиационна хигиена". (6) Комисията по ал. 4 се произнася по жалбите в 14-дневен срок от тяхното получаване с решение, което е окончателно. В решението се определя медицинската пригодност на лицата да изпълняват конкретни професионални задължения в среда на йонизиращи лъчения. **НРЗ** Чл. 24. (2) Медицинското наблюдение на професионално облъчваните лица, включително оценката на медицинската пригодност да изпълняват конкретни професионални задължения, се осъществява от Националния център по радиобиология и радиационна защита и от лечебни заведения, които отговарят на изискванията, посочени в наредбата по чл. 65, ал. 1, т. 4 от Закона за здравето. **<u>Наредба № 11 за здравни норми и изисквания при работа в среда на йонизиращи лъчения</u>** Чл. 1. (1) С тази наредба се определят здравните норми и изисквания при работа в среда на йонизиращи лъчения. (2) Наредбата се прилага за всички лица, които работят в среда на йонизиращи лъчения. Чл. 2. Лицата, които работят в среда на йонизиращи лъчения подлежат на задължително медицинско наблюдение с оглед предотвратяване на детерминистични ефекти и намаляване вероятността от възникване на	

	стохастични ефекти до ниво, което е практически възможно и приемливо от гледна точка на радиационната защита. Чл. 3. (1) Задължителното медицинско наблюдение на лицата, които работят в среда на йонизиращи лъчения включва: 1. оценка на здравословното състояние и медицинската пригодност на лицето да изпълнява конкретни професионални задължения при работа в среда на йонизиращи лъчения; 2. оценка на здравословното състояние на лицето след планирано повишено облъчване; 3. оценка на здравословното състояние на лицето след аварийно облъчване; 4. оценка на здравословното състояние и медицинската пригодност на лицето след констатирано превишаване на някоя от границите на дозите, при професионално облъчване. (2) Медицинското наблюдение по ал. 1, т. 1 се провежда: 1. предварително - преди постъпване на работа в среда на йонизиращи лъчения; 2. периодично - по време на работа в среда на йонизиращи лъчения. (3) В случаите на ал. 1, т. 2 - 4, органите на държавния здравно-радиационен контрол извършват детайлно проучване на обстоятелствата довели до превишаване на някоя от границите на дозите или аварийните обстоятелства и изпращат информацията на лекаря, който извършва медицинското наблюдение на лицето. (4) Лекарят по ал. 3 осъществява специално медицинско наблюдение, като определя медицинските прегледи и изследвания, които са необходими и тяхната периодичност. Чл. 4. Медицинското наблюдение на работещи в среда на йонизиращи лъчения може да продължи и след приключване на трудовата дейност на лицата в среда на йонизиращи лъчения по преценка на лекар с призната специалност „Радиобиология“ или „Радиационна хигиена“ от Националния център по радиобиология и радиационна защита (НЦРРЗ).	
60. „Безстопанствен източник“ означава радиоактивен източник, който нито е освободен от регулаторен контрол, нито е поставен под такъв, например поради това, че никога не е бил обект на регулаторен контрол, или поради това, че е бил изоставен, изгубен, поставен не където трябва, откраднат или прехвърлен по някакъв начин без съответното разрешение.	**НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 5 „Безстопанствен източник“ е радиоактивен източник, който не е освободен от регулиране и не е под регулаторен контрол, защото никога не е бил под такъв контрол, или е бил изоставен, изгубен, откраднат, поставен не където трябва или предаден по някакъв начин без необходимото разрешение.	Пълно съответствие
61. „Външен работник“ означава всеки изложен на облъчване	**НРЗ**	Пълно съответствие

работник, който не е нает от предприятието, отговорно за наблюдаваните и контролираните зони, но извършва дейност в тези зони, включително стажанти, и студенти.	§ 1 на Допълнителни разпоредби, т. 8 „Външен работник“ е всеки изложен на облъчване работник (професионално облъчвано лице), който е нает от външна организация и който е допуснат до работа в контролираната и надзираваната зона на дадено предприятие (включително стажанти и учащи се).	
62. „Ситуация на планирано облъчване“ означава ситуация на облъчване, възникваща в резултат на планирана дейност с източник на йонизиращо лъчение, или от човешка дейност, която променя начините на облъчване, и причиняваща облъчване или потенциално облъчване на хора или на околната среда. Ситуациите на планирано облъчване могат да включват както нормални, така и потенциални облъчвания.	**НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 39 „Ситуация на планирано облъчване“ е ситуация на облъчване, възникваща в резултат на планирана дейност с източник на йонизиращо лъчение или от човешка дейност, която променя начините на облъчване и причиняваща облъчване или потенциално облъчване на хора или на околната среда. Ситуациите на планирано облъчване могат да включват както нормални, така и потенциални облъчвания.	Пълно съответствие
63. „Потенциално облъчване“ означава облъчване, което не се очаква със сигурност, но което може да произтече от събитие или от поредица от събития с вероятностен характер, включително и от повреди на оборудване и експлоатационни грешки.	**НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 28 „Потенциално облъчване“ е предполагаемо облъчване, което не е сигурно, че ще се осъществи, но което може да се получи в резултат на събитие или поредица от събития с вероятностен характер, включително и поради откази на оборудване или грешки по време на експлоатацията на ядрено съоръжение или източник на йонизиращо лъчение.	Пълно съответствие
64. „Практически аспекти на процедурите за медицинско облъчване“ означава физическото протичане на медицинско облъчване и всякакви спомагателни аспекти, включително боравенето и работата с медицинско радиологично оборудване, и оценката на техническите и физическите параметри (включително радиационните дози), калибрирането и поддръжката на оборудването, подготовката и прилагането на радиофармацевтични продукти и обработката на изображенията.	**Наредба № 2** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 16 „Практически аспекти на медицински радиологични процедури“ е практическо провеждане на медицинско облъчване и всички спомагателни аспекти, включително манипулиране и работа с медицинско радиологично оборудване, оценка на техническите и физическите параметри (включително дозите на облъчване), калибриране и поддръжка на оборудването, подготовка и прилагане на радиофармацевтични продукти и обработката на изображенията.	Пълно съответствие
65. „Практика“ означава човешка дейност, която може да доведе до увеличаване на облъчването на лица от източник на йонизиращо лъчение и която се управлява като ситуация на планирано облъчване.	**ЗБИЯЕ** Глава трета „Регулиране на дейности“	Пълно съответствие
66. „Практикуващ лекар“ означава лекар, зъболекар или друг здравен специалист, който има право да поема медицинска отговорност за дадено медицинско облъчване в съответствие с националните изисквания.	***33*** *Глава седма* *Раздел I. Медицинско образование* *Раздел II. Медицинска професия* Чл. 66. (1) Медицинско облъчване с източници на йонизиращи лъчения се допуска при: 1. извършване на диагностика или лечение на пациенти;	Не подлежи на въвеждане

	2. провеждане на здравен скрининг; 3. осъществяване на медицински изследователски програми, в които участват доброволци. (3) Медицинското облъчване по ал. 1 се предписва и провежда от лекари или лекари по дентална медицина. (4) Облъчване с йонизиращи лъчения на деца като част от програма за здравен скрининг, както и облъчването, свързано с високи дози за пациента, се извършва само от специалисти, преминали допълнително специализирано обучение. **Наредба № 2** Чл. 6. (1) Право да предписват медицински радиологични процедури за диагностика и лечение имат лекари и лекари по дентална медицина. Чл. 7. (1) Окончателното решение за извършване на медицинско облъчване на пациент за диагностика или лечение се взема: 1. за рентгеново изследване или интервенционална рентгенова процедура – от лекар с придобита специалност по образна диагностика; 2. за нуклеарномедицинско изследване или процедура – от лекар с придобита специалност по нуклеарна медицина; 3. за лъчетерапевтична процедура – от лекар с придобита специалност по лъчелечение. (2) Допуска се решението за извършване на медицинско облъчване да се вземе от лекар със специалност, различна от посочените в ал. 1, който притежава квалификация за прилагане на процедурата съгласно утвърдените медицински стандарти в следните случаи: 1. за дентално рентгеново изследване – от лекар по дентална медицина или лекар с придобита специалност по лицево-челюстна хирургия; 2. за медицинска процедура под контрола на образен метод с йонизиращо лъчение, провеждана извън структурите по медицинска специалност „Образна диагностика“ - от лекар със специалност, в областта на която се прилага медицинската процедура.	
67. „Преработка“ означава химическите или физическите операции, свързани с радиоактивни материали, които включват добива, трансформирането, обогатяването на делящи се или възпроизвеждащи се ядрени материали и повторната обработка на отработеното гориво.	**НРЗ** Допълнителни разпоредби – т. 26а „Обработване“ е преработване и/или извършване на химически или физически операции, свързани с радиоактивни материали, включително добив, конверсия, обогатяване на ядрен материал и преработване на отработено ядрено гориво.	Пълно съответствие
68. „Защитни мерки“ означава мерки, различни от коригиращи мерки, имащи за цел предотвратяване или намаляване на дозите, които в противен случай биха могли да	**НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 15 „Защитни мерки“ са мерки, различни от коригиращи мерки, имащи за	Пълно съответствие

бъдат приети при ситуация на аварийно облъчване или ситуация на съществуващо облъчване.	цел предотвратяване или намаляване на дозите, които може да бъдат получени при ситуация на аварийно облъчване или ситуация на съществуващо облъчване.	
69. „Облъчване на населението“ означава облъчване на лица, с изключение на всякакво професионално или медицинско облъчване.	**ЗБИЯЕ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 26 „Облъчване на населението“ е облъчване, получено от лица от населението, дължащо се на позволени или непозволени дейности с източници на йонизиращи лъчения, с изключение на професионалното облъчване, медицинското облъчване и облъчването от нормалния естествен радиационен фонд, характерен за даденото място на работа или живеене.	Пълно съответствие
70. „Осигуряване на качеството“ означава всички планирани и систематични дейности, необходими за осигуряването на достатъчна гаранция, че дадена структура, система, компонент или процедура ще функционира по задоволителен начин в съответствие с установените стандарти. Контролът на качеството е част от осигуряването на качеството.	**Наредба № 2** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 14 „Осигуряване на качеството“ са всички планирани и системни действия, необходими да осигурят достатъчна гаранция, че дадена структура, система, компонента или процедура ще работят задоволително в съответствие с установените стандарти.	Пълно съответствие
71. „Контрол на качеството“ означава съвкупността от операции (програмиране, координация, прилагане), предназначени да поддържат или да подобрят качеството. Той включва наблюдение, оценка и поддържане на нивата, които се изискват за всички характеристики на експлоатация на оборудването, които могат да бъдат определени, измерени и контролирани.BG L 13/10 Официален вестник на Европейския съюз 17.1.2014 г	**Наредба № 2** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 9 „Контрол на качеството“ е система от дейности по изготвяне на процедури и тяхното реализиране, които се провеждат с цел поддържане или подобряване на качеството на диагностичния и терапевтичния процес и осигуряване на радиационната защита. Включва наблюдение, оценка и поддържане в изискваните граници на физико-техническите и дозиметричните параметри на радиологичната апаратура, които могат да бъдат дефинирани, измерени и контролирани.	Пълно съответствие
72. „Генератор на лъчение“ означава уред, способен да генерира йонизиращо лъчение, като например рентгенови лъчи, неутрони, електрони или други заредени частици.	**НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 10 „Генератор на йонизиращо лъчение“ е устройство, което генерира йонизиращо лъчение, ако получава енергия от външен захранващ източник.	Пълно съответствие
73. „Експерт по радиационна защита“ означава лице или, ако е предвидено в националното законодателство — група лица, притежаващи познания, квалификация и опит, необходими за предоставяне на консултации по радиационната защита с цел осигуряване на ефективната защита на лицата, и чиито компетенции в това отношение са признати от компетентния орган.	**ЗБИЯЕ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 19 „Квалифициран експерт по радиационна защита“ е физическо лице с необходимите знания, подготовка и технически умения, които му дават възможност да извършва оценки на дозите и да дава консултации и съвети по осигуряване на радиационната защита на персонала и населението, както и на безопасността на ядрените съоръжения и източниците на йонизиращи лъчения. Правоспособността на квалифициран експерт по радиационна защита се признава по ред,	Пълно съответствие

	определен в съответните нормативни актове.	
74. „Отговорник по радиационна защита“ означава лице, което е технически компетентно по въпросите на радиационната защита за определен вид практика (дейност) и което има за задача да наблюдава или да осъществява прилагането на мерките за радиационна защита.	**НРЗ** Раздел V Отговорник по радиационна защита Чл. 26. (1) Всяко предприятие е длъжно да назначи отговорник по радиационна защита, на който се възлагат със заповед конкретни функции и задължения по контрола на радиационната защита и отговорности по осигуряване на радиационна защита при извършването на определена дейност. (2) Броят на отговорниците по радиационна защита по ал. 1 се определя от предприятието в зависимост от спецификата и сложността на извършваната дейност. (3) Предприятията предоставят на отговорниците по радиационна защита необходимите технически средства за изпълнение на техните задължения. Отговорникът по радиационна защита в даден обект докладва пряко на ръководителя на обекта за констатираните нередности и нарушения по отношение на радиационната защита. (4) Работодателите на външни работници назначават отговорници по радиационна защита според необходимостта, които да осъществяват контрол и да изпълняват задачи, свързани с осигуряване на радиационната защита на тези работници. (5) В зависимост от естеството на извършваните дейности, функциите и задълженията на отговорниците по радиационна защита, назначени от предприятията, могат да включват: 1. контрол по спазване на установените вътрешни правила и процедури за радиационна защита при работа в среда на йонизиращи лъчения; 2. контрол за изпълнение на програмата за мониторинг на определени работни места; 3. поддържане на подходяща документация за отчет и контрол на източници на йонизиращи лъчения; 4. извършване на периодични оценки на състоянието на системите, осигуряващи радиационна защита и безопасност при използването на източници на йонизиращи лъчения; 5. организиране на изпълнение на програмата за индивидуален дозиметричен контрол; 6. организиране на изпълнение на програмата за медицинско наблюдение; 7. запознаване на новите работници по подходящ начин с основните положения на вътрешните правила и процедури; 8. изработване на работни планове, даване на становища и бележки във	Пълно съответствие

	връзка с работни планове; 9. изготвяне на отчети и доклади за състоянието на радиационната защита до ръководителя на съответния обект; 10. участие в мерките за поддържане на аварийна готовност и реагиране при ситуации на аварийно облъчване; 11. информиране и обучение на професионално облъчвани лица; 12. поддържане на контакти с квалифицирани експерти по радиационна защита. (6) Физическите лица, които изпълняват функциите на отговорник по радиационна защита, трябва да притежава удостоверение за правоспособност, издадено в съответствие с Наредбата за условията и реда за придобиване на професионална квалификация и за реда за издаване на лицензии за специализирано обучение и на удостоверения за правоспособност за използване на ядрената енергия. (7) Функциите на отговорник по радиационна защита могат да бъдат изпълнявани от звено по радиационна защита, създадено от дадено предприятие, както и от квалифициран експерт по радиационна защита.	
75. „Източник на йонизиращо лъчение“ означава обект, който може да причини облъчване, например чрез излъчване на йонизиращо лъчение или чрез изпускане на радиоактивен материал.	**ЗБИЯЕ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 15 „Източник на йонизиращи лъчения“ или „източник“ е апарат, радиоактивно вещество, уредба, изделие, инсталация или съоръжение, които имат способност да излъчват йонизиращи лъчения или да отделят радиоактивни вещества (с изключение на ядрените съоръжения).	Пълно съответствие
76. „Радиоактивен материал“ означава материал, съдържащ в състава си радиоактивни вещества.	**НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 34 „Радиоактивен материал“ е материал, съдържащ в състава си радиоактивни вещества.	Пълно съответствие
77. „Радиоактивен източник“ означава източник на йонизиращо лъчение, включващ в състава си радиоактивен материал с цел използване на неговата радиоактивност.	**ЗБИЯЕ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 33 „Радиоактивен източник“ е източник, чиито свойства да излъчва йонизиращи лъчения се дължат единствено на съдържащите се в него радионуклиди.	Пълно съответствие
78. „Радиоактивно вещество“ означава всяко вещество, което съдържа един или повече радионуклиди, чиято активност или специфична активност не може да бъде пренебрегната от гледна точка на радиационната защита.	**ЗБИЯЕ** § 1, на Допълнителни разпоредби, т. 33а „33а. Радиоактивно вещество“ е вещество, което съдържа един или няколко радионуклида, чиято активност или специфична активност не могат да се пренебрегнат от гледна точка на радиационната защита.“	Пълно съответствие
79. „Радиоактивни отпадъци“ означава радиоактивен материал в газообразно, течно или твърдо състояние, за който не се предвижда или обмисля по-нататъшна употреба	**ЗБИЯЕ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 34 "Радиоактивен отпадък" е радиоактивно вещество в газообразна, течна	Пълно съответствие

от държавата членка или от физическо или юридическо лице, с чието решение е съгласна държавата членка, и който се регулира като радиоактивен отпадък от компетентен регулаторен орган съгласно законодателната и регулаторната рамка на държавата членка.	или твърда форма, чието по-нататъшно използване не се предвижда от лицензианта или титуляря на разрешение и което се контролира от агенцията като радиоактивен отпадък съгласно този закон.	
80. „Лъчеводиагностичен“ означава отнасящ се до диагностичната ядрена медицина in vivo, медицинската диагностична радиология, използваща йонизиращо лъчение, както и до денталната радиология.		Не подлежи на въвеждане
81. „Лъчетерапевтичен“ означава отнасящ се до лъчетерапията, включително нуклеарната медицина за терапевтични цели.		Не подлежи на въвеждане
82. „Радон“ означава радионуклидът Rn-222 и неговите кратко живеещи продукти на разпадане, ако е приложимо.	**НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 36 „Радон“ е радионуклидът Rn-222 и неговите краткоживеещи продукти на разпадане, ако е приложимо. *Наредба № 1 от 15.11.1999 г. за норми за целите на радиационна защита и безопасност при ликвидиране на последствията от урановата промишленост в Република България* *§ 1 на Допълнителна разпоредба, т. 4* *„Радон” е изотопът радон-222 с атомен номер 86 заедно с краткоживеещите му дъщерни радиоактивни продукти.*	Пълно съответствие
83. „Облъчване от радон“ означава облъчване с кратко живеещите продукти на разпадане на радона.	**НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 25 „Облъчване от радон“ е облъчване, дължащо се на краткоживеещите продукти от радиоактивното разпадане на радона.	Пълно съответствие
84. „Референтно ниво“ означава, при ситуация на аварийно или съществуващо облъчване, нивото на ефективната или еквивалентната доза или на специфичната активност, над което облъчването се счита за недопустимо като в резултат на въпросната ситуация на облъчване, макар това ниво да не е граница, която да не може да бъде надхвърляна.	**НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 37 „Референтно ниво“ е ниво (стойност) на ефективната или еквивалентната доза или на специфичната активност при ситуация на аварийно или съществуващо облъчване, над което облъчването се счита за неприемливо при дадена ситуация на облъчване, Това ниво не е граница, която не би могла да бъде надвишена.	Пълно съответствие
85. „Лекар, предоставящ направление“ означава лекар, зъболекар или друг здравен специалист, който има право в съответствие с националните разпоредби да насочва пациенти към практикуващ лекар за медицински радиологични процедури.	**ЗЗ** Чл. 66. (1) Медицинско облъчване с източници на йонизиращи лъчения се допуска при: 1. извършване на диагностика или лечение на пациенти; 2. провеждане на здравен скрининг; 3. осъществяване на медицински изследователски програми, в които	Не подлежи на въвеждане

	участват доброволци. (2) Медицинско облъчване с източници на йонизиращи лъчения се допуска по отношение на лица, които съзнателно и доброволно оказват помощ на други лица в процеса на медицинско облъчване, без това да е тяхно професионално задължение. (3) Медицинското облъчване по ал. 1 се предписва и провежда от лекари или лекари по дентална медицина. (4) Облъчване с йонизиращи лъчения на деца като част от програма за здравен скрининг, както и облъчването, свързано с високи дози за пациента, се извършва само от специалисти, преминали допълнително специализирано обучение. (5) В случаите по ал. 1 лицата, на които се прилага медицинско облъчване, имат право по всяко време да откажат диагностика и лечение, свързани с облъчване с йонизиращи лъчения. Чл. 67. (1) Допуска се извършване на образни изследвания с източници на йонизиращи лъчения с немедицинска цел при спазване на принципа за обоснованост на облъчването. (2) Случаите, в които се допуска извършване на образни изследвания по ал. 1, както и условията и редът за провеждането им се определят с наредба на министъра на здравеопазването, министъра на финансите и министъра на правосъдието. Чл. 68. (1) Не се извършва медицинско облъчване с йонизиращи лъчения на бременни жени, освен в случаите, когато съществува сериозна опасност за живота или здравето им. При извършване на облъчване с йонизиращи лъчения на жена в репродуктивна възраст медицинските специалисти са длъжни да се осведомят дали тя е бременна. (2) При оказване на медицинска помощ при спешни състояния, когато възможността за бременност не може да бъде изключена, се вземат мерки за защита на здравето на бременната жена и плода. (3) Медицинско облъчване на жена-кърмачка за диагностика и/или лечение с методите на нуклеарната медицина се допуска само в случаите, когато съществува сериозна опасност за живота или здравето й. Чл. 69. (1) Когато при лечение или след диагностика с радиоактивни вещества пациентът се намира в домашни условия, медицинският специалист, отговорен за лечението или диагностиката, е длъжен да предостави на пациента писмена инструкция за ограничаване облъчването на членовете от семейството или на лицата, които се грижат непосредствено за него. (2) Когато пациентът е малолетен или поставен под пълно запрещение,	

	инструкцията по ал. 1 се предоставя на родителя или настойника му, а когато е непълнолетен или поставен под ограничено запрещение - на родителя или попечителя му. **Наредба № 2** Чл. 6. (1) Право да предписват медицински радиологични процедури за диагностика и лечение имат лекари и лекари по дентална медицина. Чл. 7. (1) Окончателното решение за извършване на медицинско облъчване на пациент за диагностика или лечение се взема: 4. за рентгеново изследване или интервенционална рентгенова процедура – от лекар с придобита специалност по образна диагностика; 5. за нуклеарномедицинско изследване или процедура – от лекар с придобита специалност по нуклеарна медицина; 6. за лъчетерапевтична процедура – от лекар с придобита специалност по лъчелечение. (2) Допуска се решението за извършване на медицинско облъчване да се вземе от лекар със специалност, различна от посочените в ал. 1, който притежава квалификация за прилагане на процедурата съгласно утвърдените медицински стандарти в следните случаи: 1. за дентално рентгеново изследване – от лекар по дентална медицина или лекар с придобита специалност по лицево-челюстна хирургия; 2. за медицинска процедура под контрола на образен метод с йонизиращо лъчение, провеждана извън структурите по медицинска специалност „Образна диагностика“ - от лекар със специалност, в областта на която се прилага медицинската процедура.	
86. „Регистрация“ означава разрешението, дадено с документ от компетентния орган или предоставено по националното законодателство посредством опростена процедура, за осъществяването на дадена практика в съответствие с условията, предвидени в националното законодателство или посочени от компетентния орган за този вид или категория практика.	**ЗБИЯЕ** Чл. 14. (1) Дейност по използване на ядрената енергия и по управление на радиоактивните отпадъци и на отработеното ядрено гориво се извършва след получаване на разрешение и/или лицензия за съответната дейност в случаите, определени в този закон. (2) Дейност с източниците на йонизиращи лъчения се извършва след подаване на уведомление, получаване на удостоверение за регистрация, на разрешение или лицензия за съответната дейност в случаите, определени в този закон. Чл. 56. (1) Дейности с източници на йонизиращи лъчения се извършват въз основа на лицензия, разрешение, регистрация или уведомление. (2) Уведомление се изисква за дейности: 1. с материали с повишено съдържание на естествени радионуклиди, определени в наредбата по чл. 26, ал. 5;	Пълно съответствие

	2. по управление на материали, произхождащи от обекти за добив и преработка на руда, съдържаща естествен уран или торий, когато облъчването не може да бъде пренебрегнато от гледна точка на радиационната защита; 3. при които облъчването от радон на работни места не може да бъде пренебрегнато от гледна точка на радиационната защита в случаите, определени в наредбата по чл. 26, ал. 3. 4. при които вероятността за увреждане на здравето е незначителна, когато са изпълнени условията, определени с наредбата по чл. 26, ал. 3; (3) Регистрация за дейности с източници на йонизиращи лъчения се изисква: 1. за работа с източници на йонизиращи лъчения с цел техническо обслужване, монтаж, демонтаж, измервания, строителни и ремонтни дейности и други услуги за лица, които използват или произвеждат източници на йонизиращи лъчения; 2. за използване на източници на йонизиращи лъчения за немедицински образни изследвания.	
87. „Регулаторен контрол“ означава всяка форма на контрол или регулиране, която се осъществява във връзка с човешки дейности, насочени към прилагането на изискванията за радиационна защита.	**ЗБИЯЕ** Глава трета „Регулиране на дейности“ Глава пета „Контрол при използването на ядрената енергия и йонизиращите лъчения и по управлението на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво“	Не подлежи на въвеждане
88. „Коригиращи мерки“ означава отстраняване на източник на йонизиращо лъчение или намаляване на силата му (изразена като активност или количество) или прекъсване на пътищата на облъчване или намаляване на тяхното въздействие с цел избягване или намаляване на дозите, които в противен случай могат да бъдат поети в ситуация на съществуващо облъчване.	**НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 18 „Коригиращи мерки“ са мерките по отстраняване на източник на йонизиращо лъчение или намаляване на облъчването от него (по отношение на активност или количество) или прекъсване на пътищата на облъчване или намаляване на тяхното въздействие, като целта е да се избегнат или намалят дозите, които може да се получат в ситуация на съществуващо облъчване.	Пълно съответствие
89. „Представително лице“ означава лице, получаващо доза, която е представителна за лицата от населението с по- високо облъчване, без лицата с екстремни или необичайни навици.	**НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 31 „Представително лице“ е лице, което получава или може да получи доза, която е представителна за лица от населението с по-високо облъчване, дължащо се на даден източник и път на облъчване, изключвайки лицата с екстремни или необичайни навици.	Пълно съответствие
90. „Закрит източник“ означава радиоактивен източник, в който радиоактивният материал е окончателно херметизиран в капсула или е поставен в твърда форма с цел да бъде	**ЗБИЯЕ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 9 "Закрит източник" е източник на йонизиращи лъчения, който се	Пълно съответствие

предотвратено, при нормални условия на използване, всякакво разпространение на радиоактивни вещества.	използва, без да се нарушава неговата цялост, и чиято конструкция е такава, че при нормални условия на експлоатация се изключва разпространение на съдържащи се в него радиоактивни вещества в околната среда. Отработеното ядрено гориво не е закрит източник…	
91. „Сиверт“ (Sv) е специалното наименование на мерната единица за еквивалентна или ефективна доза. Един сиверт е равен на един джаул на килограм: 1 Sv = 1 J kg^{-1}.	**НРЗ** Приложение № 1 към чл. 18, ал. 1 - Величини и единици за оценка на вътрешно и външно облъчване 21. „Сиверт” (Sv) е специалното наименование на мерната единица за еквивалентна или ефективна доза. Един сиверт е равен на един джаул на килограм: 1 Sv = 1 $J.kg^{-1}$.	Пълно съответствие
92. „Съхраняване“ означава държането в дадено съоръжение на радиоактивни материали, включително отработено гориво, на радиоактивен източник или на радиоактивни отпадъци с намерение за последващо изваждане.	**ЗБИЯЕ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 41 "Съхраняване" е складирането на ядрен материал или радиоактивни вещества, включително на отработено гориво или радиоактивни отпадъци, в съоръжение, което осигурява ограничаване на тяхното въздействие, с намерение за извличането им.	Пълно съответствие
93. „Наблюдавана зона“ означава зона, подложена на подходящ надзор за целите на защитата от йонизиращи лъчения.	**НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 23 „Надзиравана зона“ е зона, която подлежи на наблюдение (надзор) и където се осъществява контрол (радиационен мониторинг) за целите на радиационната защита.	Пълно съответствие
94. „Контейнер на източник“ означава съвкупност от компоненти, предназначени да гарантират обвивката на закрит източник, като това е отделна част от източника, предназначена му е да предпазва източника по време на неговото транспортиране и боравенето с него.	**НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 16 „Контейнер на източник“ е съвкупност от компоненти, предназначени да гарантират обвивката на закрит източник, която е отделна част от източника и е предназначена да предпазва източника при превоз, съхраняване или други манипулации с него.	Пълно съответствие
95. „Космически апарат“ означава пилотиран летателен апарат, проектиран за експлоатация на височина, по-голяма от 100 km над морското равнище.		Не подлежи на въвеждане
96. „Стандартни стойности и взаимозависимости“ означава стойностите и взаимозависимостите, препоръчани в глави 4 и 5 на Публикация 116 на МКРЗ за оценка на дозите при външно облъчване и глава 1 на Публикация 119 на МКРЗ за оценка на дозите при вътрешно облъчване, включително актуализациите, одобрени от държавите членки. В конкретни случаи държавите членки могат да одобрят използването на специални методи във връзка с физико- химичните свойства на радионуклида или други характеристики на ситуацията на		Не подлежи на въвеждане

облъчване или на облъченото лице.		
97. „Торон“ означава радионуклидът Rn-220 и неговите кратко живеещи продукти на разпадане, ако е приложимо.	**НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 46 „Торон“ е радионуклидът Rn-220 и неговите кратко живеещи продукти на разпадане, ако е приложимо.	Пълно съответствие
98. „Предприятие“ означава физическо или юридическо лице, което носи правна отговорност съгласно националното законодателство за осъществяването на дадена практика или за даден източник на йонизиращо лъчение (включително случаите, когато собственикът или ползвателят на източника на йонизиращо лъчение не извършва свързани с употребата на източника човешки дейности).	**НРЗ** § 1 на Допълнителни разпоредби, т. 30 „Предприятие“ е юридическо или физическо лице, включително лечебно заведение, което носи отговорност за безопасно осъществяване на разрешена дейност или за безопасността на даден източник съгласно националното законодателство и подлежи на контрол по реда на Закона за безопасно използване на ядрената енергия.	Пълно съответствие
99. „Непреднамерено облъчване“ означава медицинско облъчване, което значително се различава от медицинското облъчване, предприето с определена цел.	**НРЗ** §1 на Допълнителни разпоредби, т. 24 „Непреднамерено облъчване“ е медицинско облъчване, което е различно от преднамереното медицинско облъчване, предприето с определена цел. **Наредба № 2** Раздел VII. Събития и инциденти при медицинско облъчване Чл. 44. (1) Ръководителят на лечебното заведение утвърждава вътрешни правила и процедури за избягване на нежелани събития и инциденти включително и свързаните с аварийно и непреднамерено облъчване поради техническа неизправност на използваната радиологична апаратура, грешка на персонала или поради неспазване на утвърдените протоколи по чл. 22 и на медицинските стандарти по чл. 6, ал. 1 от Закона за лечебните заведения, които могат да доведат до: 1. облъчване, различно от планираното; 2. облъчване на лице, което не е обект на съответната медицинска радиологична процедура. (2) Лечебното заведение регистрира и разглежда всяко настъпило събитие по ал. 1, както и предотвратени събития, които са могли да доведат до инцидент, и предприема действия за установяване на причините и предотвратяване на бъдещи нежелани събития и инциденти.	Пълно съответствие
Глава III. Система за радиационна защита		
Член 5. Общи принципи на радиационната защита Държавите членки установяват правни изисквания и подходящ режим на регулаторен контрол, които за всички ситуации на облъчване отразяват система за радиационна	***ЗБИЯЕ*** *Чл. 3. (2) При използването на ядрената енергия и йонизиращите лъчения и при управлението на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво ядрената безопасност и радиационната защита*	Пълно съответствие

защита, основана на принципите на обосноваността, оптимизацията и ограничаването на дозите: а) Обоснованост: решенията за въвеждане на дадена практика се обосновават в смисъл, че тези решения се вземат с намерението да се направи така, че индивидуалните или обществените ползи от практиката да компенсират увреждането на здравето, което тя може да причини. Решенията за въвеждане или промяна на даден начин на облъчване при ситуации на съществуващо и аварийно облъчване се обосновават в смисъл, че те следва да носят повече полза, отколкото вреда. б) Оптимизация: радиационната защита на лицата, които са обект на облъчване на населението или на професионално облъчвани лица, се оптимизира така, че величината на индивидуалните дози, вероятността за облъчване и броят на облъчените лица да бъдат във възможно най-ниските разумно постижими граници, като се вземат предвид актуалното състояние на техническите познания и икономическите и обществените фактори. Оптимизацията на защитата на лицата, подложени на медицинско облъчване, се прилага по отношение на величината на индивидуалните дози и съответства на медицинската цел на облъчването, както е описано в член 56. Този принцип се прилага не само спрямо ефективната доза, но ако е целесъобразно и спрямо еквивалентните дози като предпазна мярка за недопускане на несигурност по отношение на увреждане на здравето над праговата стойност при реакции на тъканите. в) Ограничаване на дозите: при ситуации на планирано облъчване сборът от дозите за дадено лице не надвишава границите на дозите, определени за професионалното облъчване или за облъчването на населението. Границите на дозите не се прилагат при медицински облъчвания.	*имат приоритет пред всички други аспекти на тази дейност, като се спазват следните основни принципни положения:…* *3. очакваните икономически, социални и други ползи трябва да превишават възможните неблагоприятни последици от дейността;* *4. мерките за осигуряване на ядрената безопасност и радиационната защита трябва да бъдат оптимизирани, така че да гарантират постигане на възможно най-високото разумно достижимо ниво на защита;* *5. облъчването с йонизиращи лъчения на персонала и населението се ограничава и се поддържа на възможно най-ниското разумно достижимо ниво;* *6. прилага се концепцията на защита в дълбочина, като се предприемат всички разумни практически приложими мерки за предотвратяване на аварии и за ограничаване на последиците от тях;* *7. изгражда се и се поддържа ефективна система за аварийна готовност и реагиране в случай на ядрена или радиационна авария;* *8. защитните мерки за намаляване на съществуващото и/или неконтролируемото облъчване трябва да бъдат обосновани и оптимизирани* ***33*** чл. 64 (1) Защитата на лицата от въздействието на йонизиращи лъчения се осъществява при спазване на принципите и изискванията за радиационна защита в съответствие с този закон и Закона за безопасно използване на ядрената енергия. (2) Защитата по ал. 1 включва: 1. контрол на факторите на работната и жизнената среда за определяне и намаляване на облъчването на лицата от източници на йонизиращи лъчения; 2. медицинско наблюдение на лицата, които работят с източници на йонизиращи лъчения, включително оценка на медицинската им пригодност да изпълняват конкретни професионални задължения; 3. дозиметричен контрол за определяне на вътрешното и външното облъчване на лицата, които работят с източници на йонизиращи лъчения; 4. оценка на облъчването и радиационния риск на населението като цяло или на групи от него;	

	5. медицинско наблюдение на лица, облъчвани с източници на йонизиращи лъчения при медицински изследвания и лечение; 6. медицинско осигуряване на обществото, на отделни групи от него и на лицата, които работят с източници на йонизиращи лъчения, в случаите на радиационна авария. Чл. 66. (1) Медицинско облъчване с източници на йонизиращи лъчения се допуска при: 1. извършване на диагностика или лечение на пациенти; 2. провеждане на здравен скрининг; 3. осъществяване на медицински изследователски програми, в които участват доброволци. (2) Медицинско облъчване с източници на йонизиращи лъчения се допуска по отношение на лица, които съзнателно и доброволно оказват помощ на други лица в процеса на медицинско облъчване, без това да е тяхно професионално задължение. (3) Медицинското облъчване по ал. 1 се предписва и провежда от лекари или лекари по дентална медицина. (4) Облъчване с йонизиращи лъчения на деца като част от програма за здравен скрининг, както и облъчването, свързано с високи дози за пациента, се извършва само от специалисти, преминали допълнително специализирано обучение. (5) В случаите по ал. 1 лицата, на които се прилага медицинско облъчване, имат право по всяко време да откажат диагностика и лечение, свързани с облъчване с йонизиращи лъчения. **НРЗ** Глава втора. Система за радиационна защита Раздел I. Основни принципи за радиационна защита Чл. 4. (1) Всяка човешка дейност, която води или може да доведе до облъчване от йонизиращо лъчение, трябва предварително да бъде обоснована от гледна точка на очакваната икономическа, социална и друга полза за облъчените лица или за обществото, при което трябва да бъде доказано, че ползата е достатъчно голяма, за да компенсира увреждането на здравето, причинено от облъчването при осъществяване на дейността. (2) Решенията за въвеждане или промяна на пътища на облъчване при ситуации на съществуващо и аварийно облъчване се обосновават, така че да бъде доказано, че те носят повече полза, отколкото вреда. (3) Радиационната защита на професионално облъчвани лица и лица от населението се оптимизира така, че индивидуалните дози, броят на	

	облъчваните лица и вероятността за облъчване да се поддържат на възможно най-ниското достижимо ниво, отчитайки икономическите и социалните фактори и актуалното състояние на техническите познания. (4) Принципът за оптимизация на радиационната защита по ал. 3 се прилага на всеки един етап от жизнения цикъл на ядрените съоръжения и източниците на йонизиращи лъчения (проектиране, производство, въвеждане в експлоатация, експлоатация, извеждане от експлоатация, съхраняване, погребване), както и при управлението на радиоактивни отпадъци и отработено ядрено гориво. (5) Индивидуалните ефективни и еквивалентни дози, които могат да получат професионално облъчвани лица и лица от населението в ситуации на планирано облъчване, не трябва да надвишават границите на дозите, определени в тази глава. Граници на дозите не се прилагат при медицинско облъчване. **Наредба № 2** Раздел II. Обосноваване на медицинското облъчване Чл. 3. (1) Медицинското облъчване е обосновано да се прилага само когато ползата от него, включваща общата потенциална диагностична или терапевтична полза, включително пряката полза за личното здраве и ползите за обществото са достатъчно високи, спрямо индивидуалните вреди, които облъчването може да причини, като се отчита ефикасността, ползите и рисковете от наличните алтернативни методи, които имат същото предназначение, но са свързани с по-ниско облъчване. (2) Медицинско облъчване се прилага само в случай, че не съществуват други методи без прилагане на йонизиращи лъчения, с които се постигат същите диагностични или лечебни резултати, като се отчитат рисковете за здравето от прилагането им.	
Раздел 1. Инструменти за оптимизация		
Член 6. Гранични дози при професионално облъчване, облъчване на населението и медицинско облъчване 1. Държавите членки правят необходимото, ако се налага, да бъдат установени гранични дози за целите на предстоящата оптимизация на защитата: а) По отношение на професионалното облъчване граничната доза се определя като оперативен инструмент за оптимизация от предприятието под общия надзор на компетентния орган.	**НРЗ** Чл. 5. (1) За целите на оптимизацията на радиационната защита в ситуации на планирано облъчване се установяват дозови ограничения при професионално облъчване и облъчване на лица от населението. (2) Дозовите ограничения са оперативен инструмент за оптимизация и се определят като индивидуални ефективни или еквивалентни дози за подходящ период от време. Чл. 6. (1) Предприятията определят и обосновават дозови ограничения	Пълно съответствие

В случай на външни работници граничната доза се определя в сътрудничество между работодателя и предприятието. б) По отношение на облъчването на населението граничната доза се определя за индивидуалната доза, която лицата от населението получават вследствие на планирана експлоатация на даден източник на йонизиращо лъчение. Компетентният орган гарантира, че граничните дози съответстват на границата на дозата по отношение на сумата от дозите на същото лице, получени от съвкупността от всички разрешени практики. в) По отношение на медицинското облъчване гранични дози се прилагат само във връзка със защитата на полагащи грижи лица и лица, които осигуряват удобството на пациентите, както и на доброволци, участващи в медицински и биомедицински научни изследвания. 2. Граничните дози се определят като индивидуални ефективни или еквивалентни дози за установен подходящ период от време.	по отношение на професионалното облъчване. (2) Дозовите ограничения за външни работници се определят съвместно от техния работодател и предприятието, където те ще работят. Чл. 7. (1) Дозови ограничения за лица от населението се определят с наредбите по чл. 26 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия се посочват в условията на съответните лицензии и разрешения. (2) Дозовите ограничения трябва да са съобразени с границата на дозата по отношение на сумата от дозите на дадено лице от населението, получени в резултат на облъчването, дължащо се на съвкупността от всички разрешени дейности. Отчитат се възможните пътища на облъчване при нормални условия на експлоатация на дадено ядрено съоръжение или източник на йонизиращо лъчение. **Наредба № 2** Чл. 12. (1) Медицинско облъчване на лица при медицински или биомедицински изследователски програми се извършва от лечебни заведения въз основа на програма, включваща: 1. обосновка на включването на медицинска радиологична процедура в проучването и подбора на групата лица, включени в проучването; 2. детайлно описание на провеждането на проучването, документирането и анализа, изискванията към изпълнителите и към радиологичната апаратура и мерките за осигуряване на качеството; 3. писмена оценка на очакваната доза и риска за лицата в резултат на съответното облъчване, направена от експерт по медицинска физика, съгласно приложение № 1; 4. установено дозово ограничение за лица, за които не се очаква пряка медицинска полза от това облъчване; 5. списък на лицата, които ще извършват проучването - ръководител на програмата, експерт по медицинска физика, лекари и други медицински специалисти, и тяхната квалификация за използвания метод на медицинско облъчване. (2) Организаторът на медицинската или биомедицинска изследователска програма съгласува програмата по реда на чл. 11, ал. 3 и 4 и я представя на комисията по медицинска етика на лечебното заведение. Комисията по медицинска етика разглежда и оценява научните, медицинските и етичните аспекти на изследователската програма и дава писмено мотивирано решение за неговото провеждане. Чл. 14. (1) Медицинско облъчване на лица, които съзнателно и доброволно оказват помощ на други лица в процеса на медицинско облъчване, без това да е тяхно професионално задължение, се прилага	

	само при обоснована необходимост в следните случаи: 1. оказане на помощ на дете и на пациент в тежко състояние по време на медицинска радиологична процедура с диагностична цел, ако не е възможно обездвижването на пациента с техническо средство; 2. обслужване на пациент след проведена диагностика или лечение с методите на нуклеарната медицина или при имплантирани радиоактивни източници за лъчелечение. (2) Във всички случаи по ал. 1 индивидуалната ефективна доза от облъчването не трябва да надхвърли 5 mSv, оценено предварително от експерта по медицинска физика.	
Член 7. Референтни нива Държавите членки правят необходимото за установяването на референтни нива за ситуации на аварийно и съществуващо облъчване. Оптимизацията на защитата дава приоритет на облъчванията над референтното ниво и продължава да се осъществява под референтното ниво. 2. Избраните за референтни нива стойности зависят от вида на ситуацията на облъчване. При избора на референтни нива се вземат под внимание както изискванията за радиологична защита, така и обществените критерии. При облъчване на населението за установяването на референтни нива се взема под внимание диапазонът от референтни нива, изложен в приложение I. 3. При ситуации на съществуващо облъчване, включващи облъчване от радон, референтните нива се определят като обемна концентрация на радона във въздуха, както е посочено в член 74 за лицата от населението и в член 54 – за работниците.	НРЗ Чл. 8. (1) За всяка ситуация на аварийно и съществуващо облъчване министърът на здравеопазването определя референтни нива за лица от населението и чрез органите на държавния здравен контрол дава указания и осъществява контрол по прилагането им. В тези ситуации приоритет на оптимизацията са облъчвания, които са над референтното ниво, като процесът на оптимизация следва да продължи и когато нивата на облъчване са по-ниски от референтното ниво. (2) Конкретни стойности на референтните нива по ал. 1 се определят в зависимост от вида и особеностите на ситуацията на облъчване, като се вземат под внимание изискванията за радиационна защита, социалните критерии и следните условия: (3) за облъчвания до 1 mSv на година въз основа на обща информация за нивото на облъчване, без да се отчитат индивидуалните облъчвания. (4) за облъчвания до 20 mSv на година въз основа на конкретна информация, която да позволи на отделните лица да контролират по възможност индивидуалното си облъчване. (5) за облъчвания до 100 mSv на година въз основа на оценка на индивидуалните дози и конкретна информация за радиационните рискове и възможните действия за намаляване на облъчванията. Чл. 9. При ситуации на съществуващо облъчване от радон в закрити помещения, референтните нива за лица от населението и за работници се определят като средногодишна обемна активност на радон във въздуха.	Пълно съответствие
Раздел 2. Граници на дозите		
Член 8. Възрастови граници за професионално облъчвани лица Съгласно член 11, параграф 2 държавите членки правят необходимото на лица под 18 години да не се възлага работа,	**НРЗ** Раздел III. Граници на дозите за стажанти и учащи се Чл. 15. (3) На учащи се и стажанти до 18 навършени години не трябва да се възлага работа, за която се отнасят изискванията по чл. 11 за	Пълно съответствие

която би могла да доведе до тяхното облъчване като професионално облъчвани лица.	професионално облъчвани лица.	
Член 9. Граници на дозите при професионално облъчване 1. Държавите членки правят необходимото границите на дозите при професионално облъчване да се прилагат за сумата от годишните професионални облъчвания на даден работник от всички разрешени практики, за професионалното облъчване от радон на работното място, за което се изисква уведомяване, съгласно член 54, параграф 3, и за останалите случаи на професионално облъчване от ситуациите на съществуващо облъчване в съответствие с член 100, параграф 3. За аварийното професионално облъчване се прилага член 53. 2. Границата на ефективната доза за професионално облъчване е 20 mSv за всяка отделна година. При специални обстоятелства обаче или при определени ситуации на облъчване, посочени в националното законодателство, компетентният орган може да разреши по-висока ефективна доза в размер до 50 mSv за една година, при условие че средната годишна доза за които и да е пет последователни години, включително годините, през които границата на дозата е била надхвърлена, не надвишава 20 mSv. 3. В допълнение към границите на ефективната доза, посочени в параграф 2, се прилагат следните граници на еквивалентната доза: а) границата на еквивалентната доза за очната леща е 20 mSv за една година или 100 mSv за които и да е пет последователни години, стига максималната доза да не надвишава 50 mSv през една отделна година, както е посочено в националното законодателство; б) границата на еквивалентната доза за кожата е 500 mSv за една година; тази граница се отнася за средната доза, получена от всяка повърхност с площ 1 cm^2, независимо от облъчената повърхност; в) границата на еквивалентната доза за крайниците е 500 mSv за една година.	**НРЗ** Раздел II. Граници на дозите при професионално облъчване и при облъчване на лица от населението Чл. 10. (1) Границите на дозите за професионално облъчвани лица се прилагат за: 1. сумата на ефективните дози и сумата на еквивалентните дози от външно и вътрешно облъчване, които дадено лице може да получи за една година при ситуации на планирано облъчване в резултат на всички разрешени дейности, извършвани от лицето в среда на йонизиращи лъчения; 2. професионалното облъчване от радон на работни места, където средногодишната обемна активност на радон надвишава референтното ниво; 3. ситуации на съществуващо облъчване, посочени в чл. 47, когато трябва да се прилагат изискванията, валидни за ситуации на планирано облъчване. (2) За аварийни работници в ситуации на аварийно облъчване се прилагат изискванията за ограничаване на дозите, посочени в чл. 84 и 85. Чл. 11. (1) Границата на ефективната доза за всяко професионално облъчвано лице е 20 mSv за период от една година. (2) Освен границата на ефективната доза, посочена в ал. 1, трябва да се спазват следните граници за еквивалентните дози: 1. границата на еквивалентната доза за очната леща е 20 mSv за период от една година или 100 mSv сумарна доза за които и да е пет последователни години, при условие че максималната доза не надвишава 50 mSv през една отделна година; 2. границата на еквивалентната доза за кожата е 500 mSv за период от една година, осреднена за всеки 1 cm^2 от повърхността на кожата, независимо от площта на облъчената повърхност; 3. границата на еквивалентната доза за крайниците е 500 mSv за период от една година.	Пълно съответствие
Член 10. Защита на бременни и кърмещи работнички 1. Държавите членки правят необходимото защитата на все още неродения дете да е сравнима с тази, която се осигурява на лицата от населението. Веднага след като бременна	**НРЗ** Раздел IV. Защита на работещи бременни жени и жени-кърмачки Чл. 17. (1) За бременни жени и жени-кърмачки, които работят в предприятия или са наети да работят като външни работници в	Пълно съответствие

работничка уведоми предприятието или, при външни работници – работодателя, за своята бременност в съответствие с националното законодателство предприятието и работодателят правят необходимото условията за работа на бременната работничка да бъдат такива, че еквивалентната доза за неродения дете да е във възможно най-ниските разумно постижими граници и да няма вероятност тя да превиши 1 mSv в протежение най-малкото на остатъка от бременността. 2. Веднага след като работничка уведоми предприятието или, при външни работници – работодателя, че кърми дете, тази работничка престава да изпълнява трудови дейности, предполагащи значителен риск от поемане на радионуклиди или от радиоактивно замърсяване на тялото.	предприятия, се осигурява радиационна защита като за лица от населението. (2) Жена, която работи в среда на йонизиращи лъчения, уведомява писмено работодателя си при установяване на бременност. (3) Предприятието или съответният работодател, ако тя е външен работник, веднага след като бъдат уведомени по реда на ал. 2 са длъжни да осигурят подходящи условия за работа на всяка бременна жена, които да гарантират, че еквивалентната доза за неродения дете е на възможно най-ниско разумно достижимо ниво, във възможно най-ниските разумно достижими граници, и няма да надвиши при никакви обстоятелства 1 mSv за периода до края на бременността. (4) Всяка жена, която кърми дете, е длъжна да уведоми за това предприятието или съответния работодател, ако тя е външен работник. След уведомяването предприятието, съответно работодателят, не трябва да я допускат да изпълнява трудови дейности, при които е възможно постъпване на радионуклиди в нейния организъм или повърхностно радиоактивно замърсяване на тялото.	
Член 11. Граници на дозите за стажанти и студенти 1. Държавите членки правят необходимото границите на дозите за стажанти и студенти, навършили 18 години, които по време на своето обучение се налага да работят с източници на йонизиращо лъчение, да са равни на границите на дозите за професионално облъчване, регламентирани в член 9. 2. Държавите членки правят необходимото границата на ефективната доза за стажанти и студенти на възраст от 16 до 18 години, които по време на своето обучение се налага да работят с източници на йонизиращо лъчение, да е 6 mSv за една година. 3. В допълнение към границите на ефективната доза, посочени в параграф 2, се прилагат следните граници на еквивалентната доза: а) границата на еквивалентната доза за очната леща е 15 mSv за една година; б) границата на еквивалентната доза за кожата е 150 mSv за една година, осреднена за всеки 1 cm^2 , независимо от облъчената повърхност; в) границата на еквивалентната доза за крайниците е 150 mSv за една година. 4. Държавите членки правят необходимото границите на	**НРЗ** Раздел III. Граници на дозите за стажанти и учащи се Чл. 14. Границите на ефективната доза и на еквивалентните дози за учащи се и стажанти, навършили 18-годишна възраст, на които по време на тяхното обучение се налага да работят в среда на йонизиращи лъчения, са еднакви с границите на дозите за професионално облъчвани лица, посочени в чл. 11. Чл. 15. (1) Границата на ефективната доза за учащи се и стажанти на възраст от 16 до 18 навършени години, на които по време на тяхното обучение се налага да работят в среда на йонизиращи лъчения, е 6 mSv за период от една година. (2) Освен границата на ефективната доза, посочена в ал. 1, трябва да се спазват следните граници за еквивалентните дози: 1. границата на еквивалентната доза за очната леща е 15 mSv за период от една година; 2. границата на еквивалентната доза за кожата е 150 mSv за период от една година, осреднена за всеки 1 cm^2 от повърхността на кожата, независимо от площта на облъчената повърхност; 3. границата на еквивалентната доза за крайниците, е 150 mSv за период от една година. (3) На учащи се и стажанти до 18 навършени години не трябва да се възлага работа, за която се отнасят изискванията по чл. 12 за професионално облъчвани лица.	Пълно съответствие

дозите за стажанти и студенти, които не са обект на разпоредбите на параграфи 1, 2 и 3, да са същите като границите на дозите за лицата от населението, определени в член 12.	Чл. 17. Границите на ефективната доза и на еквивалентните дози за учащи се и стажанти, които не попадат в обхвата на чл. 14 и чл. 15, са еднакви с границите на дозите за лица от населението, определени в чл. 13.	
Член 12. Граници на дозите при облъчване на населението 1. Държавите членки правят необходимото границите на дозите при облъчване на населението да се прилагат за сумарното годишно облъчване на лице от населението в резултат на всички разрешени практики. 2. Държавите членки определят границата на ефективната доза при облъчване на населението на 1 mSv за една година. 3. В допълнение към границата на дозата, посочена в параграф 2, се прилагат следните граници на еквивалентната доза: а) границата на еквивалентната доза за очната леща е 15 mSv за една година; б) границата на еквивалентната доза за кожата е 50 mSv за една година, осреднена за всеки 1 cm^2 кожна повърхност, независимо от облъчената повърхност.	**НРЗ** Раздел II. Граници на дозите при професионално облъчване и при облъчване на лица от населението Чл. 12. Границите на дозите за лица от населението се прилагат за сумата на ефективните дози и сумата на еквивалентните дози от външно и вътрешно облъчване, които може да получи лице от населението за период от една година в резултат на всички разрешени дейности. Чл. 13. (1) Границата на ефективната доза за всяко лице от населението е 1 mSv за една година. (2) Освен границата на ефективната доза, посочена в ал. 1, трябва да се спазват и следните граници за еквивалентните дози: 1. границата на еквивалентната доза за очната леща е 15 mSv за една година; 2. границата на еквивалентната доза за кожата е 50 mSv за една година, осреднена за всеки 1 cm^2 от повърхността на кожата, независимо от площта на облъчената повърхност.	Пълно съответствие
Член 13. Оценка на ефективната и на еквивалентната доза При оценката на ефективните и еквивалентните дози се използват съответните стандартни стойности и взаимозависимости: По отношение на външното облъчване се използват оперативните величини, посочени в раздел 2.3 от Публикация 116 на МКРЗ.	**НРЗ** Раздел V. Оценяване на ефективна доза и на еквивалентна доза от външно и вътрешно облъчване Чл. 18. (1) При оценка на ефективни и еквивалентни дози от външно и вътрешно облъчване се използват величините, взаимозависимостите и мерните единици, както и стойностите на радиационните тегловни фактори и тъканните тегловни фактори, определени в приложение № 1. (2) При оценка на дозите в дадена ситуация на облъчване или за облъчено лице се отчитат конкретните физико-химични или други характеристики на източниците на йонизиращи лъчения. (3) Министърът на здравеопазването чрез Националния център по радиобиология и радиационна защита оценява дозите от външно и вътрешно облъчване на населението като цяло и на представителни лица. (4) При оценката по ал. 3 се използват резултатите от радиационния мониторинг на околната среда, включително на течни и газообразни изхвърляния от разрешени дейности, както и други необходими данни, предоставени от предприятията и държавните органи, на които е възложен мониторинг и контрол. (5) Лицата по ал. 4 предоставят ежегодно в срок до 1 март резултатите	Пълно съответствие

	от провеждания мониторинг, анализ и оценка на получените резултати в Националния център по радиобиология и радиационна защита. (6) Вторичните (производни) граници за целите на радиационния контрол, планиране на защитата и оценка на дозите за професионално облъчвани лица и за лица от населението при ситуации на планирано облъчване са определени в приложение № 2.	
Глава IV. Изисквания във връзка с радиационната защита, образованието, обучението и информацията		
Член 14. Общи отговорности за образование, обучение и предоставяне на информация 1. Държавите членки установяват адекватна законодателна и административна рамка за осигуряване предоставянето на подходящо образование, обучение и информация в областта на радиационната защита на всички лица, чиито задачи изискват конкретни компетенции в областта на радиационната защита. Обучението и информацията се осигуряват на подходящи интервали от време и се документират. 2. Държавите членки вземат мерки за осигуряването на образование, обучение и поддържащо обучение, които да дават възможност за признаване на експертите по радиационна защита и експертите по медицинска физика, както и на службите по трудова медицина и дозиметричните служби по отношение на видовете практики. 3. Държавите членки могат да вземат мерки за осигуряване на образование, обучение и поддържащо обучение, които да дават възможност за признаване на отговорниците по радиационна защита, ако националното законодателство предвижда такова признаване.	**ЗБИЯЕ** *Чл. 15. (3) Лицензия се издава за:* *7. специализирано обучение* *Чл. 64. (1) Дейностите в ядрените съоръжения и с източници на йонизиращи лъчения, които имат влияние върху безопасността, могат да се извършват само от професионално квалифициран персонал с удостоверение за правоспособност.* *(2) Удостоверения за правоспособност се издават от:* *1. председателя на агенцията за:* *а) физически лица, които осъществяват дейности, свързани с осигуряване и/или контрол на ядрената безопасност и радиационната защита в ядрени съоръжения;* *б) инструктори на пълномащабни симулатори и квалифицирани експерти по радиационна защита;* *2. лице, получило лицензия по реда на този закон за провеждане на специализирано обучение на лица, професионално заети с дейности в ядрени съоръжения и с източници на йонизиращи лъчения по ал. 1 извън тези по т. 1.* *(3) Удостоверения за правоспособност се издават за срок до 5 години.* *Чл. 65. (1) Лицензия за специализирано обучение се издава от председателя на агенцията на физическо лице - едноличен търговец, или на юридическо лице, регистрирано в Република България, което:* *1. притежава финансови, технически, материални и организационни ресурси за осъществяване на дейността;* *2. притежава достатъчно квалифициран персонал със съответното ниво на образование и професионална подготовка за всички дейности, свързани с обучението на персонала;* *3. е разработило и приело:* *а) учебни програми, съобразени с функционалните характеристики на съответните длъжности, за които се провежда обучението;* *б) учебни курсове, съответстващи на учебните програми по буква "а";*	Пълно съответствие

	в) процедури за изпълнение на дейностите по издаване на удостоверения за правоспособност на персонала, указан в условията на лицензията; *г) система, осигуряваща съответствието на техническите средства за обучение с оборудването на работното място.* *(2) Лицензия за специализирано обучение се издава за срок до 5 години.* *(3) Лицензиите за специализирано обучение се издават, изменят, прекратяват, отнемат и контролират при условия и по ред, определени с наредба, приета от Министерския съвет по предложение на председателя на агенцията. С наредбата се определят и изискванията, условията и редът за издаване, изменяне и отнемане на удостоверения за правоспособност.* *(4) Лицето, получило лицензия за специализирано обучение, изпраща в агенцията заверени копия на издадените от него удостоверения за правоспособност в 7-дневен срок от издаването им.* *Чл. 66. (1) Удостоверение за правоспособност, освен в случаите, когато е издадено въз основа на друг специален закон, се издава на лице, което:* *1. отговаря на медицинските и психофизиологичните изисквания за съответната дейност, определени от министъра на здравеопазването;* *2. отговаря на изискванията за завършено образование и придобита специалност, определени в длъжностната характеристика за съответната длъжност;* *3. е преминало специализирано обучение за съответната дейност;* *4. е положило успешно изпит пред квалификационна изпитна комисия.* *(2) Квалификационната изпитна комисия на агенцията се назначава от председателя на агенцията. В комисията участват представители на агенцията, на Министерството на здравеопазването, както и други лица, определени от председателя на агенцията, които отговарят на условията по ал. 4.* *(3) Управителните органи на лицето, получило лицензия за специализирано обучение, назначават квалификационна изпитна комисия. По искане на председателя на агенцията в комисията се включва представител на агенцията.* *(4) За членове на изпитните квалификационни комисии по ал. 2 и 3 се назначават български граждани, които:* *1. имат висше образование по природни или технически науки на образователно-квалификационна степен "магистър";* *2. не са осъждани на лишаване от свобода за престъпления от общ*	

	характер; *3. имат трудов и/или служебен стаж не по-малко от 10 години в областта на използването на ядрената енергия или йонизиращите лъчения, управлението на радиоактивните отпадъци или отработеното гориво, както и в областта на държавното регулиране на безопасното осъществяване на тези дейности.* *Чл. 71. Условията и редът за придобиване на професионална квалификация, длъжностите, за които се изисква правоспособност и за провеждането на изпити, се уреждат с наредбата по чл. 65, ал. 3.* **ЗЗ** *Чл. 64 (3) Медицинското наблюдение на лица, които работят с източници на йонизиращи лъчения, се осъществява от НЦРРЗ и от лечебни заведения, които отговарят на изискванията, посочени в наредбата по чл. 65, ал. 1, т.4.* *Чл. 174. (1) Медицинското образование осигурява и гарантира обема и качеството на подготовка на медицинските специалисти, както и на немедицинските специалисти, работещи в националната система за здравеопазване.* *(2) Основни принципи при провеждане на медицинското образование са:* *1. продължителност и високо качество на преподаването с усвояване на гарантиран обем теоретични знания и практически умения;* *2. етапност и непрекъсваемост на обучението;* *3. право на избор на специалност.* ***НУРППК*** *Глава първа „Общи разпоредби“* *Глава втора „Професионална квалификация“* **НРЗ** Глава трета. Изисквания за образование, обучение, информиране, квалификация и отговорности във връзка с радиационната защита Раздел I. Общи отговорности за образование, обучение и предоставяне на информация Чл. 19. Предприятията и работодателите на външни работници са длъжни да осигуряват поддържане и контрол на професионалната квалификация на наетите от тях лица в съответствие с изискванията на Закона за безопасно използване на ядрената енергия и Наредбата за условията и реда за придобиване на професионална квалификация и за	

	реда за издаване на лицензии за специализирано обучение и на удостоверения за правоспособност за използване на ядрената енергия (обн. ДВ, бр. 74 от 2004 г.). Чл. 20. (1) Предприятията, които са придобили и/или използват оборудване (апарат, уредба, изделие), което съдържа радиоактивен източник или генератор на йонизиращи лъчения, трябва да разполагат с адекватна информация за потенциалните опасности от облъчване и за правилните начини на използване, тестване и поддръжка на това оборудване. (2) Предприятията, които са придобили и/или използват медицинска радиологична апаратура, трябва да разполагат с адекватна информация относно оценката на радиационния риск за пациентите и наличните елементи на клиничната оценка при използване на тази апаратура. Раздел II. Изисквания за обучение и информиране на лица, чиято дейност е свързана с радиационен риск Чл. 21. (1) Предприятията информират наетите от тях професионално облъчвани лица за: 1. рисковете за здравето в резултат на облъчването, свързано с тяхната работа; 2. общите процедури за радиационна защита и необходимите предпазни мерки; 3. процедурите за радиационна защита и предпазните мерки, свързани с експлоатационните и работните условия по отношение както на дейността като цяло, така и на всяко звено или дейност, към които работниците могат да бъдат причислени; 4. съответните части от плановете и процедурите за аварийно реагиране; 5. необходимостта да се спазват безусловно техническите, медицинските и административните изисквания. (2) Работодателите на външни работници правят необходимото за осигуряване на информацията по ал. 1, т. 1, 2 и 5. (3) Предприятията и работодателите на външни работници информират професионално облъчваните лица за: 1 значението на ранното уведомяване за бременност с оглед на рисковете от облъчване на неродено дете; 2. важността да се съобщава за намерението да се кърми дете с оглед на риска от облъчване на детето при постъпване на радионуклиди или радиоактивно замърсяване на тялото на жени-кърмачки. (4) Предприятията и работодателите на външни работници осигуряват на професионално облъчваните лица подходящо обучение и информационни програми по радиационна защита.	

	(5) В допълнение към информацията и обучението в областта на радиационната защита, посочени в ал. 1 - 4, предприятията, които притежават високоактивни източници, включват конкретни изисквания за безопасното управление и контрола на тези източници с цел да се осигури подходяща подготовка на съответните работници за всякакви събития, които имат отношение към радиационната защита. (6) При информирането и обучението се акцентира върху изискванията за безопасност и се включва конкретна информация за възможните последици от загубата на адекватен контрол върху високоактивните източници. Чл. 22. (1) Ръководителите на обекти, в които е вероятно да попаднат случайно безстопанствени източници (включително големи площадки за приемане и складиране на метален скрап, инсталации за рециклиране на метален скрап, транспортни или гранични пунктове), са длъжни да информират своите служители за: 1. вероятността да се окажат в контакт с неизвестен радиоактивен източник по време работа; 2. основни сведения и факти по отношение на йонизиращите лъчения и възможните последствия от тяхното въздействие; 3. действията, които трябва да се предприемат на място в случай на откриване или съмнение за наличие на безстопанствен източник. (2) Ръководителите по ал. 1, обучават служителите за визуално откриване и разпознаване на радиоактивни източници и техните контейнери и за начина на реагиране при откриване или подозрение за наличие на безстопанствен източник. Чл. 23. (1) На аварийните работници се предоставя подходяща и актуализирана информация за здравните рискове, с които може да е свързана тяхната намеса, както и за предпазните мерки, които да бъдат взети в такива случаи и се провежда обучение за реагиране в аварийна обстановка, в съответствие с наредбата по чл. 123 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия. (2) В случай на авария информацията по ал. 1 се допълва надлежно, като се отчитат конкретните обстоятелства на възникналата аварийна ситуация. **Наредба № 2** Чл. 17. (1) Лечебните заведения осигуряват експерт по медицинска физика по съответната специалност, който участва в осигуряване на качеството на медицинските радиологични процедури и радиационната защита, като степента на участие и начинът на неговото осигуряване зависи от сложността и обема на извършваните медицински	

	радиологични процедури и свързаните с тях рискове. (2) Експертът по медицинска физика е лице, което има: 1. придобита специалност „Медицинска радиологична физика“; 2. и най-малко пет години практически опит в областта на лъчелечението или нуклеарната медицина или образната диагностика. (3) Експертът по медицинска физика в областта на лъчелечението участва активно в лечебния процес в структурните звена по лъчелечение, като пряко отговаря за физико-техническото състояние и контрола на качеството на уредбите за лъчелечение и помощните диагностични уредби; изготвянето на индивидуалните дозиметрични планове за лъчелечение на пациента и контрола върху точността на изпълнението им; дейностите по контрола на качеството на лъчелечението на пациента; разработването и верификацията на нови методики за лъчелечение; анализа на събития, инциденти и аварии и участва при провеждането на биомедицински и медицински изследователски програми. (4) Експертът по медицинска физика в областта на нуклеарната медицина участва в работата на структурните звена по нуклеарна медицина, като отговаря за изпълнението на програмата за контрол на качеството; оценката на дозата на пациента и дозата на зародиша/плода при бременност; участва при оптимизацията на протоколите на изследванията и при провеждането на биомедицински и медицински изследователски програми. (5) Експертът по медицинска физика в областта на образната диагностика участва в работата на структурните звена, в които се провеждат диагностични и интервенционални рентгенови изследвания и процедури, като отговаря за изпълнението на програмата за контрол на качеството; оценката на дозата на пациентите и типичните дози, оценката на дозата на зародиша/плода при бременност, оптимизацията на протоколите на изследванията и процедурите и участва при провеждането на биомедицински и медицински изследователски програми. (6) Експертът по медицинска физика в областта на образна диагностика участва и при провеждането на здравен скрининг, като отговаря за физико-техническите аспекти на осигуряване на качеството на скрининга. (7) Експертите по медицинска физика са длъжни да поддържат квалификацията си в системата на продължаващото медицинско обучение съгласно насоки, одобрени от НЦРРЗ. Чл. 19. (1) Националният център по радиобиология и радиационна	

	защита поддържа списък на експертите по медицинска физика, включваща трите им имена и областта на компетентност, който се публикува на интернет страницата на центъра. (2) За включване в списъка по ал. 1 лицата подават до НЦРРЗ заявление, с приложено копие от документите, удостоверяващи изискванията на чл. 17, ал. 2. Заявлението може да се подаде и по електронен път при условията и по реда на Закона за електронния документ и електронния подпис и Закона за електронното управление. (3) На всеки пет години от включването в списъка по ал. 1 експертите по медицинска физика предоставят на НЦРРЗ документи, удостоверяващи преминатото подължаващо медицинско обучение по чл. 17, ал. 7. (4) При непредставяне на документите по ал. 3 след изтичане на петгодишния срок по ал. 3, експертът по медицинска физика се изключва от списъка по ал. 1.	
Член 15. Обучение на професионално облъчвани лица и информация, която им се предоставя 1. Държавите членки изискват предприятието да информира професионално облъчваните лица за: а) рисковете за здравето в резултат на облъчването, свързано с тяхната работа; б) общите процедури за радиационна защита и предпазните мерки, които да бъдат взети; в) процедурите за радиационна защита и предпазните мерки, свързани с експлоатационните и работните условия по отношение както на практиката като цяло, така и на всяко звено или дейност, към които работниците могат да бъдат причислени; г) съответните части от плановете и процедурите за аварийно реагиране; д) важността на спазването на техническите, медицинските и административните изисквания. За външните работници работодателят прави необходимото за осигуряване на необходимата информация по букви а), б) и д). 2. Държавите членки изискват от предприятието или за външните работници – от работодателя, да информират професионално облъчваните лица за значението на ранното уведомяване за бременност с оглед на рисковете от облъчване на неродения плод. 3. Държавите членки изискват от предприятието или за	ЗБИЯЕ *Чл. 16. Лицата, които извършват дейности по използването на ядрената енергия и източници на йонизиращи лъчения и по управлението на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво, са длъжни:…* *13. да осигуряват обучение на персонала, както и усъвършенстване и контрол на квалификацията му;* *Чл. 60. (1) Лицензия или разрешение се издава на дееспособно физическо лице или на юридическо лице, регистрирано в Република България, което:…* *6. осигури необходимия персонал, притежаващ изискващата се квалификация и правоспособност;* *Чл. 66. (1) Удостоверение за правоспособност, освен в случаите, когато е издадено въз основа на друг специален закон, се издава на лице, което:* *1. отговаря на медицинските и психофизиологичните изисквания за съответната дейност, определени от министъра на здравеопазването;* *2. отговаря на изискванията за завършено образование и придобита специалност, определени в длъжностната характеристика за съответната длъжност;* *3. е преминало специализирано обучение за съответната дейност;* *4. е положило успешно изпит пред квалификационна изпитна комисия.* *(2) Квалификационната изпитна комисия на агенцията се назначава от председателя на агенцията. В комисията участват представители на*	Пълно съответствие

външните работници – от работодателя, да информират професионално облъчваните лица за това колко важно е да съобщават за намерението си да кърмят дете с оглед на риска от облъчване за кърмачето вследствие на поемане на радионуклиди или радиоактивно замърсяване на тялото. 4. Държавите членки задължават предприятието или за външните работници – работодателя, да осигурят за професионално облъчваните лица подходящо обучение и информационни програми по радиационна защита. 5. В допълнение към информацията и обучението в областта на радиационната защита, посочени в параграфи 1, 2, 3 и 4, държавите членки изискват от предприятието, отговарящо за високоактивни закрити източници, да направи така, че това обучение да включва конкретни изисквания за безопасното управление и контрола на високоактивните закрити източници с оглед на осигуряването на подходяща подготовка на съответните работници за всякакви събития, имащи отношение към радиационната защита. При информирането и обучението се набляга специално върху необходимите изисквания в областта на безопасността и се включват конкретни данни за възможните последици от изгубването на адекватния контрол върху високоактивните закрити източници.	*агенцията, на Министерството на здравеопазването, както и други лица, определени от председателя на агенцията, които отговарят на условията по ал. 4.* *(3) Управителните органи на лицето, получило лицензия за специализирано обучение, назначават квалификационна изпитна комисия. По искане на председателя на агенцията в комисията се включва представител на агенцията.* *(4) За членове на изпитните квалификационни комисии по ал. 2 и 3 се назначават български граждани, които:* *1. имат висше образование по природни или технически науки на образователно-квалификационна степен "магистър";* *2. не са осъждани на лишаване от свобода за престъпления от общ характер;* *3. имат трудов и/или служебен стаж не по-малко от 10 години в областта на използването на ядрената енергия или йонизиращите лъчения, управлението на радиоактивните отпадъци или отработеното гориво, както и в областта на държавното регулиране на безопасното осъществяване на тези дейности.* ***НУРППК*** *Глава втора „Професионална квалификация“* **НРЗ** **Раздел II. Изисквания за обучение и информиране на лица, чиято дейност е свързана с радиационен риск** Чл. 21. (1) Предприятията информират наетите от тях професионално облъчвани лица за: 1. рисковете за здравето в резултат на облъчването, свързано с тяхната работа; 2. общите процедури за радиационна защита и необходимите предпазни мерки; 3. процедурите за радиационна защита и предпазните мерки, свързани с експлоатационните и работните условия по отношение както на дейността като цяло, така и на всяко звено или дейност, към които работниците могат да бъдат причислени; 4. съответните части от плановете и процедурите за аварийно реагиране; 5. необходимостта да се спазват безусловно техническите, медицинските и административните изисквания. (2) Работодателите на външни работници правят необходимото за осигуряване на информацията по ал. 1, т. 1, 2 и 5. (3) Предприятията и работодателите на външни работници информират	

	професионално облъчваните лица за: 1 значението на ранното уведомяване за бременност с оглед на рисковете от облъчване на неродено дете; 2. важността да се съобщава за намерението да се кърми дете с оглед на риска от облъчване на детето при постъпване на радионуклиди или радиоактивно замърсяване на тялото на жени-кърмачки. (4) Предприятията и работодателите на външни работници осигуряват на професионално облъчваните лица подходящо обучение и информационни програми по радиационна защита. (5) В допълнение към информацията и обучението в областта на радиационната защита, посочени в ал. 1 - 4, предприятията, които притежават високоактивни източници, включват конкретни изисквания за безопасното управление и контрола на тези източници с цел да се осигури подходяща подготовка на съответните работници за всякакви събития, които имат отношение към радиационната защита. (6) При информирането и обучението се акцентира върху изискванията за безопасност и се включва конкретна информация за възможните последици от загубата на адекватен контрол върху високоактивните източници.	
Член 16. Информация и обучение на работници, потенциално изложени на йонизиращо лъчение от безстопанствени източници 1. Държавите членки правят необходимото членовете на ръководството на инсталации, в които съществува голяма вероятност да се намират или преработват безстопанствени източници, включително големи площадки за съхранение на метален скрап или големи съоръжения за рециклиране на метален скрап, както и във важни транспортни възли, да бъдат информирани за вероятността да се окажат в досег с някой източник. 2. Държавите членки насърчават ръководството на инсталациите, посочени в параграф 1, да се погрижат когато работниците в тези инсталации се окажат в досег с някой източник, те да са: а) информирани и обучени за визуално откриване на източници и техните контейнери; б) информирани за основните факти по отношение на йонизиращото лъчение и последствията от него; в) информирани и обучени за действията, които да предприемат на място в случай на откриване или подозрение	***НАПАГЯРА*** *Чл. 2 (3) В отделните рискови категории се включват следните обекти, съоръжения и дейности:…* *5. към рискова категория V:* *а) обекти, в които се преработва и претопява метален скрап;* *б) гранични контролно-пропускателни пунктове, включително летища и пристанища.* **НРЗ** Чл. 22. (1) Ръководителите на обекти, в които е вероятно да попаднат случайно безстопанствени източници (включително големи площадки за приемане и складиране на метален скрап, инсталации за рециклиране на метален скрап, транспортни или гранични пунктове), са длъжни да информират своите служители за: 1. вероятността да се окажат в контакт с неизвестен радиоактивен източник по време работа; 2. основни сведения и факти по отношение на йонизиращите лъчения и възможните последствия от тяхното въздействие; 3. действията, които трябва да се предприемат на място в случай на откриване или съмнение за наличие на безстопанствен източник. (2) Ръководителите по ал. 1, обучават служителите за визуално	Пълно съответствие

за наличие на източник.	откриване и разпознаване на радиоактивни източници и техните контейнери и за начина на реагиране при откриване или подозрение за наличие на безстопанствен източник.	
Член 17. Предварително информиране и обучение на аварийни работници 1. Държавите членки правят необходимото на аварийните работници, посочени в плановете за аварийно реагиране или в системата за управление, да се предоставя подходяща и редовно актуализирана информация за здравните рискове, с които може да е свързана тяхната намеса, както и за предпазните мерки, които да бъдат вземани в такива случаи. В тази информация се отчитат диапазонът на потенциалните аварии и видът на намесата. 2. Веднага щом възникне авария, посочената в параграф 1 информация се допълва надлежно, като се отчитат конкретните дадености. 3. Държавите членки правят необходимото предприятието или организацията, отговорни за защитата на аварийните работници, да осигурят на посочените в параграф 1 аварийни работници подходящо обучение, както е предвидено в системата за управление на аварийни ситуации, изложена в член 97. При необходимост това обучение включва практически упражнения. 4. Държавите членки правят необходимото в допълнение към обучението по аварийно реагиране, посочено в параграф 3, предприятието или организацията, отговорни за защитата на аварийните работници, да предоставят на тези работници подходящо обучение и информация във връзка с радиационната защита.	***ЗБИЯЕ*** *Чл. 121. Лицензиантите и съответните титуляри на разрешение са длъжни да запознават персонала с аварийните планове и да провеждат специално обучение на служителите, определени да изпълняват функции съгласно аварийните планове.* ***НАПАГЯРА*** *Чл. 23. (1) Лицензиантът или титулярят на разрешението поддържа постоянна готовност за действия при аварии.* *(2) Лицензиантът или титулярят на разрешението поддържа в готовност авариен екип, членовете на който са предварително определени с вътрешния авариен план.* *(3) Аварийните екипи по ал. 2 се осигуряват с необходимите методики и програми за анализ, оценка и прогнозиране на радиационните последици, както и технически, транспортни и комуникационни средства и средства за индивидуална защита.* **НРЗ** Чл. 23. (1) На аварийните работници се предоставя подходяща и актуализирана информация за здравните рискове, с които може да е свързана тяхната намеса, както и за предпазните мерки, които да бъдат взети в такива случаи и се провежда обучение за реагиране в аварийна обстановка, в съответствие с наредбата по чл. 123 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия. (2) В случай на авария информацията по ал. 1 се допълва надлежно, като се отчитат конкретните обстоятелства на възникналата аварийна ситуация.	Пълно съответствие
Член 18. Образование, информация и обучение в областта на медицинското облъчване 1. Държавите членки гарантират, че практикуващите лекари и лицата, ангажирани с практическите аспекти на медицинските радиологични процедури, разполагат с подходящо образование, информация и теоретично и практическо обучение за целите на медицинските радиологични практики, както и съответната компетентност в областта на радиационната защита. За тази цел държавите членки правят необходимото за	***ЗЗ*** *Чл. 64 (3) Медицинското наблюдение на лица, които работят с източници на йонизиращи лъчения, включително оценката на медицинската пригодност да изпълняват конкретни професионални задължения се осъществява от лекари от НЦРРЗ и от лечебни заведения, които отговарят на изискванията, посочени в наредбата по чл. 65, ал. 1, т.4.* *Чл. 174. (1) Медицинското образование осигурява и гарантира обема и качеството на подготовка на медицинските специалисти, както и на*	Пълно съответствие

изготвянето на подходящи програми за обучение и признават съответните дипломи, удостоверения или официални квалификации. 2. Лицата, участващи в съответните програми за обучение, могат да вземат участие по практическите аспекти на медицинските радиологични процедури, както е посочено в член 57, параграф 2. 3. Държавите членки правят необходимото за осигуряването на непрекъснато образование и обучение след получаването на квалификация, а в специалния случай на клинично използване на нови техники – за провеждането на обучение, свързано с тези техники и с изискванията за радиационна защита, които произтичат от тях. 4. Държавите членки насърчават въвеждането на курс по радиационна защита в рамките на основната програма за обучение по специалностите медицина и стоматология.	*немедицинските специалисти, работещи в националната система за здравеопазване.* **Наредба № 2** Чл. 6. (1) Право да предписват медицински радиологични процедури за диагностика и лечение имат лекари и лекари по дентална медицина. (2) Лекарят или лекарят по дентална медицина по ал. 1 е длъжен: 1. да вземе предвид изискванията на чл. 3–5 при избора на медицинска радиологична процедура; 2. да насочи пациента за медицинска радиологична процедура само при условие, че наличният резултат от проведени предишни медицински процедури не е достатъчен за нуждите на диагностиката и/или лечението; 3. да издаде направление за диагностика или лечение, като впише в него медицинските индикации, които налагат извършването на медицинската радиологична процедура; 4. да предостави на извършващия медицинската радиологична процедура цялата медицинска документация, регламентирана в съответния медицински стандарт или имаща отношение към предписаната процедура. Чл. 7. (1) Окончателното решение за извършване на медицинско облъчване на пациент за диагностика или лечение се взема: 1. за рентгеново изследване или интервенционална рентгенова процедура – от лекар с придобита специалност по образна диагностика; 2. за нуклеарномедицинско изследване или процедура – от лекар с придобита специалност по нуклеарна медицина; 3. за лъчетерапевтична процедура – от лекар с придобита специалност по лъчелечение. (2) Допуска се решението за извършване на медицинско облъчване да се вземе от лекар със специалност, различна от посочените в ал. 1, който притежава квалификация за прилагане на процедурата съгласно утвърдените медицински стандарти в следните случаи: 1. за дентално рентгеново изследване – от лекар по дентална медицина или лекар с придобита специалност по лицево-челюстна хирургия; 2. за медицинска процедура под контрола на образен метод с йонизиращо лъчение, провеждана извън структурите по медицинска специалност „Образна диагностика“ - от лекар със специалност, в областта на която се прилага медицинската процедура. Чл. 11. ...(2) Здравен скрининг, включващ медицинско облъчване, се провежда по план-програма, която включва:...	

	4. списък на лицата, които ще извършват скрининга - ръководител на скрининга, експерт по медицинска физика, лекари и други медицински специалисти, и тяхната квалификация за използвания метод на медицинско облъчване.... (6) Здравен скрининг се извършва от медицински специалисти, които са преминали обучение за прилагане на използвания метод за медицинско облъчване в системата за продължаващото медицинско обучение. Чл. 12. (1) Медицинско облъчване на лица при медицински или биомедицински изследователски програми се извършва от лечебни заведения въз основа на програма, включваща:... 5. списък на лицата, които ще извършват проучването - ръководител на програмата, експерт по медицинска физика, лекари и други медицински специалисти, и тяхната квалификация за използвания метод на медицинско облъчване. Чл. 16. (1) Медицинските радиологични процедури се провеждат от или под ръководството на специалистите по чл. 7, ал. 1 и 2, които носят клиничната отговорност за индивидуалните медицински облъчвания и практическите аспекти на медицинските радиологични процедури и по-специално за тяхното качествено изпълнение, за защита на пациента, персонала и други лица от населението. (2) Практическото изпълнение на медицинската радиологична процедура или на етапи от нея може да се възложи на рентгенови лаборанти или на други лица със специалност от професионално направление „Здравни грижи", в случай, че това е допустимо от съответния медицински стандарт. (3) Лицата по ал. 1 и 2, които извършват медицински радиологични процедури трябва да отговарят на следните условия: 1. преминали са обучение за извършване на съответните медицински радиологични процедури в рамките на следдипломното обучение; 2. получили са удостоверение за правоспособност за извършване на съответните дейности с източници на йонизиращи лъчения по реда на Закона за безопасно използване на ядрената енергия; 3. поддържат квалификацията си в системата за продължаващо медицинско обучение. (4) В практическото изпълнение на медицинска радиологична процедура може да се включат и лекари-специализанти по съответната специалност, в която се извършва медицинското облъчване, ако са получили удостоверение за правоспособност за извършване на съответните дейности с източници на йонизиращи лъчения по реда на	

	Закона за безопасно използване на ядрената енергия и работят под ръководството на специалистите по чл. 7, ал. 1 и 2. Чл. 19. (1) Националният център по радиобиология и радиационна защита поддържа списък на експертите по медицинска физика, включваща трите им имена и областта на компетентност, който се публикева на интернет страницата на центъра. (3) На всеки пет години от включването в списъка по ал. 1 експертите по медицинска физика предоставят на НЦРРЗ документи, удостоверяващи преминатото подължаващо медицинско обучение по чл. 17, ал. 7. (4) При непредставяне на документите по ал. 3 след изтичане на петгодишния срок по ал. 3, експертът по медицинска физика се изключва от списъка по ал. 1.	
Глава V. Обоснованост и регулаторен контрол на практиките		
Раздел 1. Обоснованост и забрана на практики		
Член 19. Обоснованост на практики 1. Държавите членки правят така, че новите класове или видове практики, свързани с излагане на йонизиращо лъчение, да бъдат обосновани, преди да бъдат приети. 2. Държавите членки предвиждат преглед на съществуващите класове или видове практики с оглед на тяхната обоснованост, когато се появи ново важно доказателство за тяхната ефикасност или за потенциалните им последствия, или нова важна информация за други техники и технологии. 3. Практиките, включващи професионално облъчване и облъчване на населението, се обосновават като клас или вид практика, като се отчитат и двете категории облъчване. 4. Практиките, включващи медицинско облъчване, се обосновават както като клас или вид практика, като се взема предвид медицинското облъчване, а ако е необходимо — и съответното професионално облъчване и облъчването на населението, така и на нивото на всяко отделно медицинско облъчване, както е посочено в член 55.	**НРЗ** Чл. 4. **(**1) Всяка човешка дейност, която води или може да доведе до облъчване от йонизиращо лъчение, трябва предварително да бъде обоснована от гледна точка на очакваната икономическа, социална и друга полза за облъчените лица или за обществото, при което трябва да бъде доказано, че ползата е достатъчно голяма, за да компенсира увреждането на здравето, причинено~~а~~ от облъчването при осъществяване на дейността. **Глава четвърта** **ОБОСНОВАНОСТ НА ДЕЙНОСТИ** **Раздел I. Обоснованост на дейности, свързани с облъчване от йонизиращи лъчения** Чл. 27. (1) Нови видове дейности, които могат да доведат до облъчване от йонизиращи лъчения, се обосновават предварително, отчитайки очакваните икономически, социални и други ползи, при което трябва да бъде доказано, че ползата от дейностите е по-голяма от възможната вреда за здравето на облъчените лица. (2) При установяване на нови обстоятелства, доказателства или важна информация относно ефикасността на съществуващи видове дейности и потенциалните вредни последствия от тях и при въвеждане на нови технологии, технически средства или методи, чието предназначение е като това на съществуващи дейности, се извършва преглед и преоценка по отношение на обосноваността на тези дейности.	Пълно съответствие

	(3) Обосновката на нова или съществуваща дейност се изготвя от предприятието-заявител в хода на осъществяване на държавното регулиране по Закона за безопасно използване на ядрената енергия. (4) Дейностите, свързани с професионално облъчване и облъчване на лица от населението, се обосновават като вид дейност, като се отчитат и двете категории облъчвани лица. (5) Необосновани са дейностите, които са забранени съгласно разпоредбата на чл. 17 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия. **Наредба № 2** Раздел II. Обосноваване на медицинското облъчване Чл. 3. (1) Медицинското облъчване е обосновано да се прилага само когато ползата от него, включваща общата потенциална диагностична или терапевтична полза, включително пряката полза за личното здраве и ползите за обществото са достатъчно високи спрямо индивидуалните вреди, които облъчването може да причини, като се отчита ефикасността, ползите и рисковете от наличните алтернативни методи, които имат същото предназначение, но са свързани с по-ниско облъчване. (2) Медицинско облъчване се прилага само в случай, че не съществуват други методи без прилагане на йонизиращи лъчения, с които се постигат същите диагностични или лечебни резултати, като се отчитат рисковете за здравето от прилагането им. Чл. 4. (1) Медицинско облъчване се прилага когато съответният метод и съответната медицинска радиологична процедура са утвърдени от медицинската наука и практика и са включени в медицински стандарт по чл. 6, ал. 1 от Закона за лечебните заведения. (2) Нови методи и нови медицински радиологични процедури, свързани с медицинско облъчване, могат да се прилагат след получено становище от Националния център по радиобиология и радиационна защита (НЦРРЗ) относно обосноваността на съответния метод или процедура. (3) За получаване на становището по ал. 2 заинтересованото лице подава до НЦРРЗ заявление, към което прилага: 1. обосновка, в която се посочват характеристики на лицата за които е показан метода, подробни указания за практическото прилагане на метода, съобразени с международните препоръки и научни доказателства и друга необходима информация; 2. обосновка за избора на метод спрямо алтернативни варианти за диагностика и лечение, при които се използват източници на	

	йонизиращи лъчения или такива, при които не се използват; 3. обосновка на необходимостта и целта на метода и отчитане на ефикасността, ползата и риска. 4. оценка на очакваната тъканна, еквивалентна или ефективна доза за пациента. (4) Заявлението по ал. 3 се разглежда от комисия, определена със заповед на директора на НЦРРЗ, в която участват представители на НЦРРЗ, националните консултанти по съответните медицински специалности, в областта на които се прилага новият метод или новата медицинска радиологична процедура, представители на Българската асоциация по радиология и Българското дружество по биомедицинска физика и инженерство. (5) В двумесечен срок от получаване на заявлението комисията изразява становище относно обосноваността от използването на новия метод или новата радиологична процедура. (6) Директорът на НЦРРЗ предоставя становището по ал. 5 и на министъра на здравеопазването. Чл. 5. (1) Медицинско облъчване на пациент за диагностика или лечение се прилага само по медицински показания, отчитайки: 1. индивидуалните особености на пациента и здравословното му състояние; 2. необходимостта от процедурата; 3. наличието на алтернативен метод с по-малък риск, с който да се постигне същият диагностичен или лечебен резултат; 4. спешността на състоянието; 5. наличната информация в лечебното заведение и предоставената от пациента документация за предишни проведени медицински радиологични процедури. 6. националните насоки за избор на образен диагностичен метод, с отчитане на дозата на пациента, разработени от научните медицински дружества. (2) Изборът на най-подходящата медицинска радиологична процедура се прави за всеки конкретен случай.	

Член 20. Практики, свързани с потребителски стоки 1. Държавите членки изискват от всяко предприятие, което възнамерява да произвежда или внася потребителска стока, чието предназначение има вероятност да е нов клас или вид практика, да представи на компетентния орган цялата съответна информация, включително тази, посочена в приложение IV, раздел А, за да може да бъде изпълнено изискването за обосновка на практиката, предвидено в Член 19, параграф 1. 2. Въз основа на оценка на тази информация държавите членки правят необходимото компетентният орган, както е посочено в приложение IV, раздел Б, да вземе решение дали предназначението на потребителската стока е обосновано. 3. Без да се засяга параграф 1, държавите членки правят необходимото компетентният орган, който е получил информацията по същия параграф, да информира точката за контакт с компетентните органи на другите държави членки за нейното получаване, както и при поискване – за решението си и за основанията за него. 4. Държавите членки забраняват продажбата или предлагането на населението на потребителски стоки, ако тяхното предназначение не е обосновано или ако употребата им няма да отговаря на критериите за освобождаване от задължението за уведомяване по член 26.	**НРЗ** Чл. 28. (1) Всяко лице, което възнамерява да произвежда или внася потребителски стоки, чието използване може да доведе до нов клас или вид дейност, предоставя на председателя на Агенцията за ядрено регулиране и министъра на здравеопазването цялата необходима информация относно: 1. предназначението и техническите характеристики на стоката; 2. информация за начина и средствата за нейното обезопасяване; 3. мощността на дозата на определени разстояния при използване на стоката, включително мощност на дозата на разстояние 0,1 m от всяка достъпна нейна повърхност; 4. очакваните дози за лица, които редовно ще използват стоката. (2) Председателят на Агенцията за ядрено регулиране и министърът на здравеопазването оценяват информацията по ал. 1 от гледна точка на радиационната защита, включително оценяват дали: 1. експлоатационните характеристики на потребителската стока обосновават нейното предназначение; 2. потребителската стока е проектирана по подходящ начин с оглед намаляване на облъчването при нормална употреба и вероятността и последиците от неправилна употреба или при случайни облъчвания; 3. техническите и физическите характеристики на стоката изискват налагане на специални условия при нейното използване; 4. стоката е проектирана по подходящ начин, така че да отговаря на критериите за освобождаване от регулиране; 5.стоката е от одобрен тип и не изисква специфични предпазни мерки за третиране след прекратяване на нейната употреба; 6. за стоката има предоставена за потребителя по подходящ начин информация и документация с указания за правилна употреба и третиране след прекратяване на нейната употреба. (3) Министърът на здравеопазването съгласувано с председателя на Агенцията за ядрено регулиране забранява продажбата или предлагането на потребителски стоки за населението, ако тяхното използване не е обосновано или ако употребата им не отговаря на критериите за освобождаване от регулиране по глава пета. (4) В случаи по ал. 3 министърът на здравеопазването информират Европейската комисия за мерките, посочвайки причините за тяхното предприемане. ***33*** *Чл. 64 (1) Защитата на лицата от въздействието на йонизиращи лъчения се осъществява при спазване на принципите и изискванията за*	Пълно съответствие

	радиационна защита. *(2) Защитата по ал. 1 включва: ...* *4. оценка на облъчването и на радиационния риск на населението като цяло или на групи от него...* *Чл. 65 (1)Министърът на здравеопазването определя с наредби:* *3. изискванията за защита на лицата при хронично облъчване в резултат на производство, търговия и използване на суровини, предмети и стоки с повишено съдържание на радионуклиди.* ***Наредба № 25*** *Чл. 4. (1) Стойностите на максимално допустимите специфични активности на естествени радионуклиди в стоки, с изключение на строителните материали, са посочени в приложение № 1.* *(2) При наличие на радионуклиди от няколко естествени радиоактивни семейства в една стока изискванията по ал. 1 се прилагат към всяко едно от тях.* *Чл. 5. (1) За строителните материали границата на съдържание на естествени радионуклиди се установява по индекса на специфична активност I, определен по формулата:* $\sum_i \frac{C_i}{(C_{\text{приложение№3}})_i} \leq 1,$ *където CK, CRa и CTh са специфичните активности на K-40, Ra-226 и Th-232 (Bq/kg).* *(2) Максимално допустимите стойности на индекса на специфична активност за стоки по ал. 1 са посочени в приложение № 2.* *Чл. 8. (1) Стоките по чл. 1, ал. 2, отговарящи на изискванията на тази наредба, се допускат за ползване на пазара.* *(2) Оценяването на съответствието на стоките с изискванията на наредбата се извършва при пускането им на пазара. Задължението да бъде оценено съответствието на стоките е на лицата, които ги пускат на пазара.* *(3) Съответствието на стоките с изискванията на тази наредба се потвърждава с протокол за изпитване или със сертификат за контрол. Лабораторният анализ на пробите от стоките за потвърждаване на съответствие се извършва от специализираните лаборатории на регионалните инспекции за опазване и контрол на общественото здраве (РИОКОЗ), Националния център по радиобиология и радиационна защита (НЦРРЗ) и/или от акредитираните лаборатории за изпитване или органи за контрол.*	

Член 21. Забрана на практики Държавите членки забраняват преднамереното добавяне на радиоактивни вещества при производството на хранителни продукти, храни за животни и козметика, както и вноса или износа на такива стоки. 2. Без да се засяга Директива 1999/2/ЕО, практиките, свързани с активирането на материали, водещи до увеличаване на активността в потребителска стока, която в момента на пускането на пазара не може да бъде пренебрегната от гледна точка на радиационната защита, се смятат за необосновани. Компетентният орган обаче може да оценява конкретни видове практики в рамките на въпросния клас по отношение на тяхната обоснованост. 3. Държавите членки забраняват преднамереното добавяне на радиоактивни вещества при изработването на играчки и лични украшения, както и вноса и износа на такива стоки. 4. Държавите членки забраняват практиките, включващи активирането на материали, използвани за играчки и лични украшения, които в момента на пускане на пазара на тези стоки или на тяхното производство, водят до увеличаване на активността до степен, която не може да бъде пренебрегната от гледна точка на радиационната защита, и забраняват вноса и износа на такива продукти и материали	**ЗБИЯЕ** Чл. 17. Забраняват се: 1. разработването, производството, предаването, търговията, включително външнотърговската дейност, съхраняването, превозването, включително транзитът, придобиването, притежаването и взривяването на ядрено оръжие или на други ядрени експлозивни устройства, както и разпространението на информация за такива обекти и дейности, когато е насочено срещу националната сигурност, обществения ред или здравето на гражданите; 2. повишаването на активността на храни, фуражи, играчки, бижута и козметични продукти чрез добавяне на радиоактивни вещества и активирането на материали, използвани за производство на играчки и бижута, както и вносът и износът на такива стоки и продукти; 3. нерегламентираното облъчване с йонизиращи лъчения; 4. вносът на радиоактивни отпадъци, освен: а) при реимпорт на използвани закрити източници на йонизиращи лъчения, произведени в Република България; б) когато радиоактивните отпадъци са получени от преработване на материали, извършено като услуга в полза на Република България или на българско юридическо лице. **НРЗ** Чл. 28. (1) Всяко лице, което възнамерява да произвежда или внася потребителски стоки, чието използване може да доведе до нов клас или вид дейност, предоставя на председателя на Агенцията за ядрено регулиране и министъра на здравеопазването цялата необходима информация относно: 1. предназначението и техническите характеристики на стоката; 2. информация за начина и средствата за нейното обезопасяване; 3. мощността на дозата на определени разстояния при използване на стоката, включително мощност на дозата на разстояние 0,1 m от всяка достъпна нейна повърхност; 4. очакваните дози за лица, които редовно ще използват стоката. (2) Въз основа на оценка на информацията по ал. 1 се взема решение дали използването на дадена потребителска стока е обосновано от гледна точка на радиационната защита. (3) Министърът на здравеопазването съгласувано с председателя на Агенцията за ядрено регулиране забранява продажбата или предлагането на потребителски стоки за населението, ако тяхното използване не е обосновано или ако употребата им не отговаря на критериите за освобождаване от регулиране по глава пета.	Пълно съответствие

	(4) В случаи по ал. 3 министърът на здравеопазването информират Европейската комисия за мерките, посочвайки причините за тяхното предприемане.	
Член 22. Практики, свързани с преднамереното облъчване на хора за немедицински образни изследвания 1. Държавите членки правят необходимото да бъдат определени практиките, свързани с облъчване при немедицински образни изследвания, по-специално като се вземат предвид практиките, посочени в приложение V. 2. Държавите членки правят така, че да се отделя специално внимание на обосновката на практиките, свързани с облъчване при немедицински образни изследвания, по-специално: а) всички видове практики, свързани с облъчване при немедицински образни изследвания, се обосновават преди да бъдат принципно приети; б) всяко конкретно осъществяване на принципно приет вид практика се обосновава; в) всички процедури за индивидуално облъчване при немедицински образни изследвания, при които се използва медицинско радиологично оборудване, се обосновават предварително, като се вземат предвид конкретните цели на процедурата и характеристиките на съответното лице; г) общата и специалната обоснованост на практиките, свързани с облъчване при немедицински образни изследвания, както е посочено в букви а) и б), могат да бъдат обект на преглед; д) обстоятелствата, които налагат облъчване при немедицински образни изследвания, без индивидуална обоснованост на всяко облъчване, подлежат на редовен преглед. 2. Държавите членки правят така, че да се отделя специално внимание на обосновката на практиките, свързани с облъчване при немедицински образни изследвания, по-специално: а) всички видове практики, свързани с облъчване при немедицински образни изследвания, се обосновават преди да бъдат принципно приети; б) всяко конкретно осъществяване на принципно приет вид практика се обосновава;	***33*** Чл. 67. (1) Допуска се извършване на образни изследвания с източници на йонизиращи лъчения с немедицинска цел при спазване на принципа за обоснованост на облъчването. (2) Случаите, в които се допуска извършване на образни изследвания по ал. 1, както и условията и редът за провеждането им се определят с наредба на министъра на здравеопазването, министъра на финансите и министъра на правосъдието. ***Наредба за условията и реда за провеждане на медицинско облъчване с източници на йонизиращи лъчения при извършване на медикоправни процедури на лица, срещу които е образувано наказателно производство*** *(целият текст)* **НРЗ** **Раздел III** **Обоснованост на дейности, свързани с преднамерено облъчване при немедицински образни изследвания** Чл. 29. (1) Дейностите, свързани с преднамерено облъчване на хора при немедицински образни изследвания, при които се използва медицинска радиологична апаратура, могат да бъдат извършвани за: 1. радиологична оценка на здравословното състояние на лица с цел назначаването им на работа, за имиграционни цели или за застрахователни цели; 2. радиологична оценка на физическото развитие на деца и юноши с оглед на професионалните им занимания, свързани със спорт, танци и др.; 3. радиологична оценка на възрастта; 4. откриване на скрити предмети в човешкото тяло. (2) Дейностите, свързани с преднамерено облъчване при немедицински образни изследвания, при които не се използва медицинска радиологична апаратура, могат да включват: 1. използване на йонизиращи лъчения за откриване на скрити предмети върху или прикрепени към човешкото тяло; 2. използване на йонизиращи лъчения за откриване на укрити хора като част от проверката на преминаващи товари през пунктове, контролирани от специализираните държавни органи;	Пълно съответствие

в) всички процедури за индивидуално облъчване при немедицински образни изследвания, при които се използва медицинско радиологично оборудване, се обосновават предварително, като се вземат предвид конкретните цели на процедурата и характеристиките на съответното лице; г) общата и специалната обоснованост на практиките, свързани с облъчване при немедицински образни изследвания, както е посочено в букви а) и б), могат да бъдат обект на преглед; д) обстоятелствата, които налагат облъчване при немедицински образни изследвания, без индивидуална обоснованост на всяко облъчване, подлежат на редовен преглед. 3) Държавите членки могат да освобождават обоснованите практики, свързани с облъчване при немедицински образни изследвания, при които се използва медицинско радиологично оборудване, от изискването за гранични дози по член 6, параграф 1, буква б) и от посочените в член 13 граници на дозите. 4. Когато държава членка е счела, че определена практика, свързана с облъчване при немедицински образни изследвания, е обоснована, тя прави необходимото: а) практиката да бъде обект на разрешение; б) изискванията във връзка с практиката, включително критериите за индивидуално прилагане, да са определени от компетентния орган в сътрудничество със съответните други органи и научномедицински дружества, ако е целесъобразно; в) за процедурите, при които се използва медицинско радиологично оборудване i) да се прилагат съответните изисквания, определени за медицинското облъчване съгласно Глава VII, включително тези за оборудването, оптимизацията, отговорностите, обучението и специалната защита по време на бременност и участието по целесъобразност на експерт по медицинска физика; ii) по целесъобразност да се въведат специални протоколи, съобразени с целта на облъчването и необходимото качество на образа; iii) когато практиката го допуска, да се въведат конкретни диагностични референтни нива; г) за процедурите, при които не се използва медицинско	3. използване на йонизиращи лъчения за правни цели или за целите на националната сигурност и борбата с нелегалния трафик. Чл. 30. Всяка дейност по чл. 29, свързана с облъчване за немедицинско образно изследване, при които не се изисква индивидуална обоснованост се обосновават предварително, като обосновката включва: 1. конкретните цели на процедурата и характеристиките на облъчваното лице; 2. обстоятелствата, които налагат облъчване при немедицински образни изследвания, когато не се изисква индивидуална обоснованост на всяко облъчване, се анализират периодично. Чл. 31. (1) Обосновката по чл. 30 се представя застановище на министъра на здравеопазването. (2) В случаите когато се използва медицинска радиологична апаратура, се прилагат изискванията, определени в наредбата по чл. 67, ал. 2 от Закона за здравето. Всеки ръководител на лечебно заведение трябва да въведе специални протоколи, съобразени с целта на облъчването и необходимото качество на образа, като се въвеждат конкретни диагностични референтни нива за тази цел. (3) При процедурите, при които не се използва медицинска радиологична апаратура, се въвеждат от ръководителя на съответната структура специални протоколи, съобразени с целта на облъчването и необходимото качество на образа, като се определят и конкретни референтни нива при съобразяване границата на дозата за лица от населението. (4) На лицето, подлежащо на облъчване по чл. 30, трябва да бъде осигурена съответната информация.	

радиологично оборудване, ограниченията на дозата да са значително под границата на дозата за лицата от населението; д) на лицето, подлежащо на облъчване, да се осигурява информация и да се иска неговото съгласие, като се допускат случаи, в които правоприлагащите органи могат да процедират без съгласието на лицето, в съответствие с националното законодателство.		
Раздел 2. Регулаторен контрол		
Член 23. Идентифициране на практики, свързани с използването на естествени радиоактивни материали Държавите членки осигуряват идентифицирането на класовете или видовете практика, свързани с използването на естествени радиоактивни материали и водещи до облъчване на професионално облъчване или облъчване на лица от населението, което не може да се пренебрегне от гледна точка на радиационната защита. Това идентифициране се извършва чрез подходящи средства, като се вземат предвид посочените в приложение VI промишлени сектори.	**ЗБИЯЕ** Чл. 56. (1) Дейности с източници на йонизиращи лъчения се извършват въз основа на лицензия, разрешение, регистрация или уведомление. (2) Уведомление се изисква за дейности: 1. с материали с повишено съдържание на естествени радионуклиди, определени в наредбата по чл. 26, ал. 5; 2. по управление на материали, произхождащи от обекти за добив и преработване на руда, съдържаща естествен уран или торий, когато облъчването не може да се пренебрегне от гледна точка на радиационната защита; 3. при които облъчването от радон на работни места не може да се пренебрегне от гледна точка на радиационната защита в случаите, определени в наредбата по чл. 26, ал. 3; 4. при които вероятността за увреждане на здравето е незначителна, когато са изпълнени условията, определени с наредбата по чл. 26, ал. 3. (3) Регистрация за дейности с източници на йонизиращи лъчения се изисква за: 1. работа с източници на йонизиращи лъчения с цел техническо обслужване, монтаж, демонтаж, измервания, строителни и ремонтни дейности и други услуги за лица, които използват или произвеждат източници на йонизиращи лъчения; 2. използване на източници на йонизиращи лъчения за немедицински образни изследвания. ***НРЗДМПСЕР*** *Чл. 1. (1) С наредбата се определят изисквания и мерки за радиационна защита, контрол и ограничаване на облъчването при дейности с материали с повишено съдържание на естествени радионуклиди, които се осъществяват в промишлените отрасли, посочени в приложение № 1.* *(2) Дейностите по ал. 1 включват:*	Пълно съответствие

	1. производство, обработване, складиране и превозване на материали с повишено съдържание на естествени радионуклиди; *2. депониране и рециклиране на остатъчни материали, посочени в приложение № 2;* *3. ремонт и депониране на технологично оборудване, замърсено от наслагване и сорбция на естествени радионуклиди.* *Чл. 2. (1) За идентифициране на конкретни видове работи по чл. 1, водещи до облъчване на работници и лица от населението, което не може да се пренебрегне от гледна точна на радиационната защита, се извършват анализи и оценки съгласно глава втора.* *(2) Мерки за радиационна защита се предприемат според конкретния случай съгласно глава трета въз основа на анализите и оценките по ал. 1.* *(3) Граничните дози при облъчване на работници и лица от населението в резултат на дейности с материали с повишено съдържание на естествени радионуклиди са определени в чл. 9.* **НРЗ** **Раздел IV. Идентифициране на дейности, свързани с повишено облъчване от естествени радионуклиди** Чл. 32. При дейности с материали с повишено съдържание на естествени радионуклиди, водещи до облъчване, което е съществено от гледна точка на радиационната защита, се прилагат изискванията и мерките за радиационна защита и за контрол и ограничаване на облъчването, определени в наредбата по чл. 26, ал. 5 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия.	
Член 24. Степенуван подход към регулаторния контрол 1. Държавите членки изискват практиките да подлежат на регулаторен контрол за целите на радиационната защита посредством уведомяване, получаване на разрешение и съответни инспекции, който да е съизмерим с величината и вероятността от възникване на облъчвания в резултат на практиката, както и да е съизмерим с ефекта, който регулаторният контрол може да има за намаляването на тези облъчвания или за повишаването на радиологичната безопасност. 2. Без да се засягат членове 27 и 28, по целесъобразност и в съответствие с общите критерии за освобождаване от задължението за уведомяване, изложени в приложение VII, регулаторният контрол може да се ограничи с уведомяването	**ЗБИЯЕ** Чл. 56. (1) Дейности с източници на йонизиращи лъчения се извършват въз основа на лицензия, разрешение, регистрация или уведомление. (2) Уведомление се изисква за дейности: 1. с материали с повишено съдържание на естествени радионуклиди, определени в наредбата по чл. 26, ал. 5; 2. по управление на материали, произхождащи от обекти за добив и преработване на руда, съдържаща естествен уран или торий, когато облъчването не може да се пренебрегне от гледна точка на радиационната защита; 3. при които облъчването от радон на работни места не може да се пренебрегне от гледна точка на радиационната защита в случаите, определени в наредбата по чл. 26, ал. 3; 4. при които вероятността за увреждане на здравето е незначителна,	Пълно съответствие

и с подходяща честота на проверките. За тази цел държавите членки могат да установят общи критерии за освобождаване или да дадат възможност на компетентния орган да решава дали да освободи обявените с уведомление практики от изискването за разрешаване въз основа на общите критерии, посочени в приложение VII; в случай на умерени количества материали, определени от държавите членки, стойностите на специфичната активност, посочени в приложение VII, таблица Б, колона 2, могат да бъдат използвани за тази цел. 3. Обявените с уведомление практики, които не са освободени от изискването за издаване на разрешение, подлежат на регулаторен контрол посредством регистриране или лицензиране.	когато са изпълнени условията, определени с наредбата по чл. 26, ал. 3. (3) Регистрация за дейности с източници на йонизиращи лъчения се изисква за: 1. работа с източници на йонизиращи лъчения с цел техническо обслужване, монтаж, демонтаж, измервания, строителни и ремонтни дейности и други услуги за лица, които използват или произвеждат източници на йонизиращи лъчения; 2. използване на източници на йонизиращи лъчения за немедицински образни изследвания. *Чл. 99, ал. 1 В изпълнение на контролните си правомощия председателят на агенцията:…* *4. изменя или отнема издадена лицензия или разрешение, отнема удостоверение за регистрация или удостоверение за правоспособност.* *(3) При изпълнение на контролните си правомощия председателят на агенцията прилага степенуван подход.* *(4) Председателят на агенцията утвърждава програми за контролната дейност. Обобщена информация за тази дейност се включва в доклада по чл. 5, т. 10.*	
Член 25. Уведомяване 1. Държавите членки правят необходимото да се изисква уведомяване за всички обосновани практики, включително тези, идентифицирани съгласно член 23. Уведомяването се прави преди да започне осъществяването на практиката или, за съществуващи практики, възможно най-бързо след като това изискване стане приложимо. За практики, подлежащи на уведомяване, държавите членки определят информацията, която да бъде предоставена във връзка с уведомяването. В случай на подаване на заявление за разрешение не е необходимо отделно уведомяване. Практиките могат да бъдат освободени от изискването за уведомяване, както е посочено в член 26. 2. Държавите членки правят необходимото да се изисква уведомяване за работните места, посочени в член 54, параграф 3, както и за ситуации на съществуващо облъчване, които се третират като ситуация на планирано облъчване, както е посочено в член 100, параграф 3. 3. Независимо от критериите за освобождаване, предвидени в член 26, в определени от държавите членки ситуации, при които има опасения, че дадена практика, идентифицирана в	**ЗБИЯЕ** Чл. 14. (1) Дейност по използване на ядрената енергия и по управление на радиоактивните отпадъци и на отработеното ядрено гориво се извършва след получаване на разрешение и/или лицензия за съответната дейност в случаите, определени в този закон. (2) Дейностите с източници на йонизиращи лъчения се извършва след подаване на уведомление, получаване на удостоверение за регистрация, на разрешение или лицензия за съответната дейност в случаите, определени в този закон. (3) Дейностите по ал. 1 и 2 не подлежат на регулиране по този закон, когато: 1. радиационният риск от дейността е пренебрежимо малък и вероятността от настъпване на събитие, което да доведе до неговото повишаване, е незначителна; 2. контролът върху дейността не е оправдан и няма да доведе до допълнително намаляване на индивидуалните дози. (4) Дозовите критерии и нивата на освобождаване от регулиране на дейностите по ал. 1 и 2, както и нивата за освобождаване от регулиране на материали по чл. 15, ал. 7 се определят с наредбата по чл. 26, ал. 3. Чл. 26. (1) Лицензиите и разрешенията се издават, изменят, подновяват,	Пълно съответствие

съответствие с член 23, може да доведе до наличието във водата на естествени радионуклиди, които могат да засегнат качеството на водата за питейно-битово водоснабдяване, или да засегнат други пътища на облъчване, така че да породят загриженост от гледна точка на радиационната защита, компетентният орган може да изиска практиката да подлежи на уведомяване. 4. Човешките дейности, свързани със замърсени с радиоактивни вещества материали, получени в резултат на разрешени изхвърляния, или с материали, освободени от контрол съгласно член 30, не се третират като ситуация на планирано облъчване и за тях съответно не е необходимо уведомяване.	прекратяват, отнемат и контролират по ред, определен в наредба, приета от Министерския съвет по предложение на председателя на агенцията. С наредбата се определя и редът за извършване на регистрация и за уведомление за осъществяване на дейности по този закон. (2) Изискванията, нормите и правилата за ядрена безопасност и радиационна защита при осъществяване на дейностите по използване на ядрената енергия и източниците на йонизиращи лъчения и управлението на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво, включително при избор на площадка, проектиране, строителство, въвеждане в експлоатация, експлоатация и извеждане от експлоатация на ядрени съоръжения и на обекти с източници на йонизиращи лъчения, се определят с наредби, приети от Министерския съвет по предложение на председателя на агенцията. (3) Изискванията за радиационна защита при осъществяване на дейностите по този закон се определят с наредба, приета от Министерския съвет по предложение на министъра на здравеопазването, министъра на околната среда и водите и председателя на агенцията. (4) Условията и редът за извършване на превоз на ядрен материал, радиоактивни отпадъци и радиоактивни вещества се определят с наредба, приета от Министерския съвет по предложение на председателя на агенцията и министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията. (5) Дейностите с материали с повишено съдържание на естествени радионуклиди, които не могат да бъдат пренебрегнати от гледна точка на радиационната защита, мерките и изискванията за радиационна защита при осъществяване на тези дейности се определят с наредба, приета от Министерския съвет по предложение на председателя на агенцията и министъра на здравеопазването. (6) Нормите за радиационна защита при техническа ликвидация на последствията от добива и преработката на уранова руда се определят с наредба, приета от Министерския съвет по предложение на министъра на здравеопазването, министъра на околната среда и водите и председателя на агенцията. (7) Видовете съоръжения с повишена опасност, които имат значение за ядрената безопасност, контролът върху които се осъществява от председателя на агенцията, както и правилата, нормите и техническите изисквания за устройство и безопасна експлоатация и редът за осъществяване на контрола се определят с наредби, приети от Министерския съвет по предложение на председателя на агенцията.	

	Чл. 56. (1) Дейности с източници на йонизиращи лъчения се извършват въз основа на лицензия, разрешение, регистрация или уведомление. (2) Уведомление се изисква за дейности: 1. с материали с повишено съдържание на естествени радионуклиди, определени в наредбата по чл. 26, ал. 5; 2. по управление на материали, произхождащи от обекти за добив и преработване на руда, съдържаща естествен уран или торий, когато облъчването не може да се пренебрегне от гледна точка на радиационната защита; 3. при които облъчването от радон на работни места не може да се пренебрегне от гледна точка на радиационната защита в случаите, определени в наредбата по чл. 26, ал. 3; 4. при които вероятността за увреждане на здравето е незначителна, когато са изпълнени условията, определени с наредбата по чл. 26, ал. 3. (3) Регистрация за дейности с източници на йонизиращи лъчения се изисква за: 1. работа с източници на йонизиращи лъчения с цел техническо обслужване, монтаж, демонтаж, измервания, строителни и ремонтни дейности и други услуги за лица, които използват или произвеждат източници на йонизиращи лъчения; 2. използване на източници на йонизиращи лъчения за немедицински образни изследвания.	
Член 26. Освобождаване от задължението за уведомяване 1. Държавите членки могат да решат, че от уведомяване не се нуждаят обоснованите практики, свързани със следното: а) радиоактивни материали, при които общата стойност на съответната активност не надвишава стойностите за освобождаване, посочени в третата колона на таблица Б от приложение VII, или по-високите стойности, които (за определени приложения) са одобрени от компетентния орган и отговарят на общите критерии за освобождаване от уведомяване/разрешаване и от контрол, посочени в приложение VII; или б) без да се засяга член 25, параграф 4, радиоактивни материали, при които концентрациите на активност не надвишават стойностите за освобождаване, посочени в таблица А на приложение VII, или по-високи стойности, които (за определени приложения) са одобрени от компетентния орган и отговарят на общите критерии за	***ЗБИЯЕ*** *Чл. 14 (3) Дейностите по ал. 1 и 2 не подлежат на регулиране по този закон, когато:* *1. радиационният риск от дейността е пренебрежимо малък и вероятността за реализиране на сценарии, които могат да доведат до неизпълнение на това условие е незначителна;* *2. контролът върху дейността не е оправдан и няма да доведе до допълнително намаляване на индивидуалните дози.* *(4) Дозови критерии и нива за освобождаване от регулиране на дейности по ал. 1 и 2, както и нива за освобождаване от регулиране на материали по чл. 15, ал. 7, се определят с наредбата по чл. 26 ал. 3.“* **НРЗ** **Глава пета** **ОСВОБОЖДАВАНЕ ОТ РЕГУЛИРАНЕ** **Раздел I. Освобождаване от регулиране на дейности** Чл. 33. (1) От регулиране по Закона за безопасно използване на ядрената	Пълно съответствие

освобождаване от уведомяване/разрешение и от контрол, посочени в приложение VII; или в) уред, съдържащ закрит източник, при условие че: i) уредът е от вид, одобрен от компетентния орган; ii) уредът е от вид, одобрен от компетентния орган; iii) компетентният орган е определил условията за рециклиране или погребване; г) всеки електрически апарат, при условие че: i) апаратът е електроннолъчева тръба, предназначена да дава видими образи, или друг електрически апарат, работещ при потенциална разлика до 30 киловолта (kV), или всеки друг вид апарат, който е одобрен от компетентния орган; и ii) при нормални експлоатационни условия апаратът не създава мощност на дозата, превишаваща 1 μSv · h^{-1} на разстояние 0,1 m от всяка негова достъпна повърхност. 2. Държавите членки могат да освобождават определени видове практики от изискването за уведомяване при спазване на общите критерии за освобождаване, установени в точка 3 от приложение VII, въз основа на оценка, показваща, че освобождаването е най-добрият вариант.	енергия могат да бъдат освободени обосновани дейности, които са присъщо безопасни, или радиоактивни материали, произхождащи от регулирана дейност, когато е доказано, че са изпълнени следните дозови критерии: 1. годишната ефективна доза, която се очаква да получи кое да е лице от населението в резултат на освободена дейност или от освободен радиоактивен материал, не надвишава 10 μSv; 2. годишната ефективна доза, която се очаква да получи кое да е лице от населението в резултат на освободена дейност или от освободен радиоактивен материал, не надвишава 1 mSv при сценарии с малка вероятност на възникване. (2) За дейности и за радиоактивни материали, произхождащи от регулирани дейности, които съответстват на дозовите критерии по ал. 1, се приема, че радиационният риск за населението е пренебрежимо малък. Чл. 34. (1) Освободени от регулиране по Закона за безопасно използване на ядрената енергия са обосновани дейности с: 1. радиоактивен материал в ограничени количества до 1000 kg, съдържащ техногенни радионуклиди, за който е изпълнено поне едно от следните условия: а) във всеки момент сумата от отношенията на активностите на всеки един радионуклид, съдържащ се в даден материал, към съответните нива (стойности на активност) за освобождаване от регулиране, посочени в Приложение № 3, Таблица 1, не надвишава единица; б) във всеки момент сумата от отношенията на специфичните активности за всеки един радионуклид, съдържащ се в даден материал, към съответните нива (стойности на специфична активност) за освобождаване от регулиране, които са посочени в Приложение № 3, Таблица 1, не надвишава единица. 2. радиоактивен материал в голямо количество над 1000 kg, съдържащ техногенни радионуклиди, за който е изпълнено следното условие: във всеки момент сумата от отношенията на специфичните активности за всеки един радионуклид, съдържащ се в даден материал, към съответните нива за освобождаване от регулиране, посочени в Приложение № 3, Таблица 2, не надвишава единица. (2) Нивата за освобождаване от регулиране на дейности и радиоактивни материали, определени в Приложение № 3, съответстват на дозовите критерии по чл. 33, ал. 1. (3) За дейности, включващи малки количества радиоактивни вещества или ниски специфични активности, които са сравними с нивата за освобождаване от регулиране, определени в приложение № 3, таблица 1	

	и таблица 2, се приема, че са присъщо безопасни. (4) За дейности, включващи количества радиоактивни вещества или специфични активности под нивата за освобождаване от регулиране, определени в приложение № 3, таблица 1 и таблица 2, се приема, че радиационният риск е пренебрежим и не подлежат на допълнително разглеждане, с изключение на случаите, свързани със специфични пътища на облъчване (например чрез питейна вода или от строителни материали). (5) Обоснована дейност с радиоактивни материали, съдържащ техногенни радионуклиди над нивата за освобождаване, определени в приложение № 3, таблици 1 и таблица 2, може да бъде освободена от изискванията за уведомление и контрол по Закона за безопасно използване на ядрената енергия, когато е установено, че: 1. радиационният риск е пренебрежимо малък; 2. дейността е присъщо безопасна; 3. лицата, които осъществяват дейността, не следва да се класифицират като професионално облъчвани лица. Чл. 35. (1) На освобождаване от регулиране подлежат дейности със следните източници на йонизиращи лъчения, за които радиационният риск е пренебрежимо малък: 1. апарат, съдържащ закрит източник, ако са спазени следните изисквания: а) типът на апарата е утвърден от компетентните държавни органи; б) при нормални условия на експлоатация апаратът не създава мощност на еквивалентната доза над 1 μSv/h на разстояние 0,1 m от всяка негова достъпна повърхност; в) определени са условията за рециклиране или погребване на закрития източник. 2. електронно-лъчева тръба, предназначена да дава видими образи, или друг електрически апарат, работещи с високо напрежение до 30 kV, ако при нормални условия на работа мощността на дозата на разстояние 0,1 m от всяка тяхна достъпна повърхност не надвишава 1 μSv/h; 3. електрически апарат, който генерира йонизиращо лъчение (с изключение на апаратите по т. 2), ако са спазени следните изисквания: а) типът на апарата е утвърден от компетентен държавен орган; б) при нормални условия на работа мощността на дозата на разстояние 0,1 m от всяка достъпна повърхност на апарата не надвишава 1 μSv/h. (2) Дейностите по ал. 1 не подлежат на контрол по Закона за безопасно използване на ядрената енергия и за тях не се изисква уведомление. Чл. 36. (1) Дейности с незначителен радиационен риск по Закона за безопасно използване на ядрената енергия са дейности, за които е	

	установено, че 1. дейността е обоснована и радиационния риск не е пренебрежимо малък; 2. безопасността е еднозначно осигурена от проекта на съоръжението и конструкцията на оборудването, с което облъчването е ограничено до възможно най-ниското разумно постижимо ниво; 3. експлоатационните процедури при осъществяване на дейността са лесно изпълними и изискванията за безопасност при работа са тривиални; 4. няма данни от експлоатационен опит за значими проблеми, свързани с радиационната защита. (2) Дейностите с незначителен радиационен риск подлежат само на уведомление и контрол за спазване на приложимите към тях изисквания за радиационна защита.	
Член 27. Регистрация или лицензиране 1. Държавите членки изискват или регистрация, или лицензиране на следните практики: а) експлоатацията на генератори на йонизиращи лъчения или на ускорители или радиоактивни източници за медицински облъчвания или за немедицински образни изследвания; б) експлоатацията на генератори на йонизиращи лъчения или на ускорители, с изключение на електронни микроскопи, или на радиоактивни източници, за цели, различни от посочените в буква а). 2. Държавите членки могат да изискват регистрация или лицензиране за други видове практики. 3. Регулаторното решение за подлагане на видове практики на регистрация или лицензиране може да се основава на регулаторния опит, като се вземе предвид размерът на очакваните или потенциалните дози, както и комплексният характер на практиката.	**ЗБИЯЕ** Чл. 14. (1) Дейностите по използване на ядрената енергия и по управлението на радиоактивните отпадъци и на отработеното ядрено гориво се извършва след получаване на разрешение и/или лицензия за съответната дейност в случаите, определени в този закон. (2) Дейност с източниците на йонизиращи лъчения се извършва след подаване на уведомление, получаване на удостоверение за регистрация, на разрешение или лицензия за съответната дейност в случаите, определени в този закон. Чл. 56. (3) Регистрация за дейности с източници на йонизиращи лъчения се изисква: 1. за работа с източници на йонизиращи лъчения с цел техническо обслужване, монтаж, демонтаж, измервания, строителни и ремонтни дейности и други услуги за лица, които използват или произвеждат източници на йонизиращи лъчения; 2. за използване на източници на йонизиращи лъчения за немедицински образни изследвания.	Пълно съответствие
Член 28. Лицензиране Държавите членки изискват лицензиране за следните практики: а) преднамереното прилагане на радиоактивни вещества върху лица и доколкото се засяга радиационната защита на хората, върху животни с цел медицинска или ветеринарна диагностика, лечение или научни изследвания; б) експлоатацията и извеждането от експлоатация на всяко	**ЗБИЯЕ** Чл. 14. (1) Дейностите по използване на ядрената енергия и по управлението на радиоактивните отпадъци и на отработеното ядрено гориво се извършва след получаване на разрешение и/или лицензия за съответната дейност в случаите, определени в този закон. (2) Дейност с източниците на йонизиращи лъчения се извършва след подаване на уведомление, получаване на удостоверение за регистрация, на разрешение или лицензия за съответната дейност в случаите,	Пълно съответствие

ядрено съоръжение и експлоатацията и затварянето на уранови рудници; в) преднамереното добавяне на радиоактивни вещества при производството или изработването на потребителски стоки или други (включително медицински) изделия, както и при вноса на такива стоки или изделия; г) всяка практика, свързана с високоактивен закрит източник; д) експлоатацията, извеждането от експлоатация и закриването на всяко съоръжение за дългосрочно съхранение или погребване на радиоактивни отпадъци, включително съоръженията за управление на отпадъци с такава цел; е) практиките, освобождаващи значителни количества радиоактивен материал като газоаерозолни или течни изхвърляния в околната среда.	определени в този закон. *Чл. 15 (целият текст)* *Чл. 58. (1) Председателят на агенцията издава лицензия за:* *1. използване на радиоактивни вещества и други източници на йонизиращи лъчения за стопански, медицински, ветеринарномедицински, научни цели и за осъществяване на контролни функции, с изключение на случаите когато се изисква регистрация;* *2. производство на източници на йонизиращи лъчения;* *4. превоз на радиоактивни вещества;…* *6. производство на потребителски продукти, включително на медицински изделия по смисъла на Закона за медицинските изделия, чрез добавяне на радиоактивни вещества.* *(2) Лицензията по ал. 1, т. 1, 2 и 6 се издава след въвеждане в експлоатация на обекта с източници на йонизиращи лъчения, ако се предвижда експлоатация на такъв обект по ред, определен с наредбата по чл. 26, ал. 1.* *(3) Лицензията се издава за срок до 10 години.*	
Член 29. Процедура за получаване на разрешение 1. За целите на издаването на разрешение държавите членки изискват предоставянето на информация, имаща отношение към радиационната защита, която е съизмерима с естеството на практиката и свързаните с нея радиационни рискове. 2. При лицензирането и когато се определя каква информация трябва да се представи по параграф 1, държавите членки вземат предвид примерния списък, изложен в приложение IX. 3. Лицензът включва по целесъобразност специални условия и препратки към изисквания в националното законодателство, посредством които да се осигури правната приложимост на елементите на лиценза, и налага подходящи ограничения за експлоатационните граници и условията на експлоатация. Националното законодателство или конкретните условия също изискват, ако е целесъобразно, официалното и документирано прилагане на принципа на оптимизация. 4. Когато е приложимо, националното законодателство или лицензът включват условия относно освобождаването на радиоактивни изхвърляния в съответствие с изискванията на глава VIII относно издаването на разрешение за	***ЗБИЯЕ*** ***Чл. 19.*** *(1) В лицензията и разрешението се определят:* *1. титулярят и предметът на лицензията или разрешението;* *2. срокът на лицензията или разрешението;* *3. съоръжението, чрез което се осъществява дейността, включително технологията и използваните ядрени материали или източници на йонизиращи лъчения;* *4. условията за осъществяване на дейността, свързани с ядрената безопасност, радиационната защита и физическата защита, включително за извеждане на съоръжението или обекта от експлоатация, в съответствие със задълженията по чл. 16;* *5. видът, количествата, условията и сроковете за съхраняване на свързаните с осъществяването на дейността ядрен материал, отработено гориво, радиоактивни вещества или други източници на йонизиращи лъчения и радиоактивни отпадъци и идентификационните данни за тях;* *6. изискванията към лицата, извършващи дейност по лицензията и разрешението;* *7. изискванията за осигуряване на достатъчно финансови ресурси за поддържане на безопасността за срока на лицензията;* *8. изискванията за предоставяне на информация от лицензианта и титуляря на разрешение на агенцията, включително изискванията за*	Пълно съответствие

радиоактивните изхвърляния в околната среда.	*задължително уведомяване на агенцията в случай на събитие, инцидент или авария, при условия и по ред, предвидени в наредба, приета от Министерския съвет по предложение на председателя на агенцията;* *9. изискванията за допускане на контрол и проверка на ядрените съоръжения, обектите с източници на йонизиращи лъчения или транспортните средства и по изпълнение на условията по лицензията или разрешението;* *10. условията, свързани с воденето на отчетността на ядрения материал, радиоактивните вещества и другите източници на йонизиращи лъчения;* *11. други изисквания, свързани с националната сигурност и обществения ред.* *(2) В зависимост от вида на лицензията или разрешението в акта се вписват всички или част от реквизитите и условията по ал. 1.* (3) В удостоверението за регистрация се определят титулярят, срокът, за който се издава, дейността и източникът на йонизиращо лъчение, както и изисквания, свързани с предоставяне на информация относно осъществяването на дейността и източника на йонизиращо лъчение. *Чл. 26. (1) Лицензиите и разрешенията се издават, изменят, подновяват, прекратяват, отнемат и контролират по ред, определен в наредба, приета от Министерския съвет по предложение на председателя на агенцията. С наредбата се определя и редът за извършване на регистрация и за уведомление за осъществяване на дейности по този закон.* *(2) Изискванията, нормите и правилата за ядрена безопасност и радиационна защита при осъществяване на дейностите по използване на ядрената енергия и източниците на йонизиращи лъчения и управлението на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво, включително при избор на площадка, проектиране, строителство, въвеждане в експлоатация, експлоатация и извеждане от експлоатация на ядрени съоръжения и на обекти с източници на йонизиращи лъчения, се определят с наредби, приети от Министерския съвет по предложение на председателя на агенцията.* *(3) Изискванията за радиационна защита при осъществяване на дейностите по този закон се определят с наредба, приета от Министерския съвет по предложение на министъра на здравеопазването, министъра на околната среда и водите и председателя на агенцията.* *(4) Условията и редът за извършване на превоз на ядрен материал, радиоактивни отпадъци и радиоактивни вещества се определят с*	

	наредба, приета от Министерския съвет по предложение на председателя на агенцията и министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията. *(5) Дейностите с материали с повишено съдържание на естествени радионуклиди, които не могат да бъдат пренебрегнати от гледна точка на радиационната защита, мерките и изискванията за радиационна защита при осъществяване на тези дейности се определят с наредба, приета от Министерския съвет по предложение на председателя на агенцията и министъра на здравеопазването.* *(6) Нормите за радиационна защита при техническа ликвидация на последствията от добива и преработката на уранова руда се определят с наредба, приета от Министерския съвет по предложение на министъра на здравеопазването, министъра на околната среда и водите и председателя на агенцията.* *(7) Видовете съоръжения с повишена опасност, които имат значение за ядрената безопасност, контролът върху които се осъществява от председателя на агенцията, както и правилата, нормите и техническите изисквания за устройство и безопасна експлоатация и редът за осъществяване на контрола се определят с наредби, приети от Министерския съвет по предложение на председателя на агенцията.* ***НРИЛРБИЯЕ*** *Глава първа „Общи правила за издаване на лицензии и разрешения“ (целият текст)* *Глава втора „Лицензии и разрешения за дейности в ядрени съоръжения и за сделки с ядрени съоръжения и с ядрен материал“ (целият текст)* *Глава трета „Лицензии и разрешения за дейности с източници на йонизиращи лъчения“* *Глава четвърта „Лицензии и разрешения за превоз на ядрен материал, рао и други радиоактивни вещества“*	
Член 30. Освобождаване от регулаторен контрол 1. Държавите членки правят необходимото погребването, рециклирането или повторното използване на радиоактивни материали, получени в резултат на разрешена практика, да подлежат на издаване на разрешение.BG L 13/18 Официален вестник на Европейския съюз 17.1.2014 г 2. Материалите, предназначени за погребване, рециклиране или повторна употреба, могат да бъдат освободени от регулаторен контрол, при условие че специфичните	***ЗБИЯЕ*** *Чл. 15. (7) Материалите и радиоактивните вещества, свързани с осъществяването на дейности съгласно издадена лицензия или разрешение по този закон, се освобождават от регулиране за всеки конкретен случай със заповед на председателя на агенцията по искане на лицензианта или на титуляря на разрешение.* **НРЗ** **Раздел II. Освобождаване от регулиране на радиоактивни**	Пълно съответствие

активности: а) за материалите в твърдо състояние не превишават нивата за освобождаване от контрол, посочени в таблица А на приложение VII; или б) съответстват на конкретните нива за освобождаване от контрол и съответните изисквания за определени материали или за материали, получавани в резултат на специални видове практики; тези конкретни нива на освобождаване от контрол се определят в националното законодателство или от националния компетентен орган, като се следват общите критерии за освобождаване от уведомяване/разрешение и от контрол, посочени в приложение VII, и като се вземат предвид техническите насоки, осигурени от Общността. 3. Държавите членки правят необходимото по отношение на освобождаването от контрол на материали със съдържание на естествени радионуклиди, когато те са резултат от разрешени практики, при които естествените радионуклиди се обработват заради свойствата им радиоактивност, делимост или превръщаемост в делим материал, нивата на освобождаване от контрол да отговарят на дозовите критерии във връзка с освобождаването от контрол на материалите, съдържащи изкуствени радионуклиди. 4. Държавите членки не разрешават преднамереното разреждане на радиоактивни материали, целящо те да бъдат освободени от регулаторен контрол. Смесването на материали при нормална експлоатация, когато радиоактивността не се взема под внимание, не е обект на горната забрана. При определени обстоятелства компетентният орган може да разреши смесването на радиоактивни и нерадиоактивни материали за целите на повторната употреба или рециклирането.	**материали** Чл. 37. (1) Радиоактивен материал, произхождащ от регулирана дейност, за който се предвижда погребване, рециклиране или повторно използване, подлежи на регулиране по Закона за безопасно използване на ядрената енергия. (2) По искане на лицензианта радиоактивен материал по ал. 1 може да бъде освободен от регулиране със заповед на председателя на Агенцията за ядрено регулиране за всеки конкретен случай, съгласно чл. 15, ал. 7 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия. (3) Лицензиантът по ал. 2 обосновава съответствието на даден радиоактивен материал с дозовите критерии и нивата за освобождаване от регулиране, посочени в чл. 38 и чл. 39. (4) Дейности с освободени от регулиране радиоактивни материали не подлежат на регулиране по Закона за безопасно използване на ядрената енергия. (5) Забранява се преднамерено смесване и разреждане на радиоактивен материал с други материали с цел намаляване на специфичната активност и достигане на нивата за освобождаване от регулиране по чл. 34. При определени обстоятелства председателят на Агенцията за ядрено регулиране може да разреши смесване на радиоактивни и нерадиоактивни материали за целите на повторна употреба или рециклиране. Чл. 38. (1) Радиоактивен материал, произхождащ от регулирана дейност, може да бъде освободен от регулиране безусловно, когато е доказано, че сумата от отношенията на специфичните активности за всеки от наличните техногенни радионуклиди в даден материал към съответните нива за освобождаване от регулиране, посочени в Приложение № 3, Таблица 2, не надвишава единица. (2) Радиоактивен материал с повишено съдържание на естествени радионуклиди може да бъде освободен от регулиране безусловно, когато е доказано, че специфичната активност на даден материал по отношение на всеки един от съдържащите се в него естествени радионуклиди не надвишава съответните нива за освобождаване от регулиране, посочени в Приложение № 3, Таблица 3. (3) Радиоактивен материал с повишено съдържание на естествени радионуклиди, който съдържа и техногенни радионуклиди, може да бъде освободен от регулиране безусловно, ако са спазени едновременно изискванията по алинеи 1 и 2. (4) Освободените от регулиране радиоактивни материали по алинеи 1, 2 и 3 не подлежат на контрол по Закона за безопасно използване на ядрената енергия и може да се използват без ограничения по отношение	

	на произход, вид и област на приложение. (5) Нивата за освобождаване от регулиране на радиоактивни материали не се прилагат в следните случаи: 1. при емисии на течни или газообразни радиоактивни вещества в околната среда, произхождащи от регулирана дейност; 2. за остатъчни продукти от промишлени отрасли, преработващи материали с повишено съдържание на естествени радионуклиди. (6) Ако продукти по ал. 5, т. 2 се използват като съставки в строителни материали, се прилагат изискванията на чл. 116. Чл. 39. (1) Радиоактивни материали, произхождащи от регулирана дейност, които не отговарят на изискването за безусловно освобождаване по чл. 38, ал. 1, могат да бъдат освободени от регулиране условно, ако е доказано, че са спазени дозовите критерии по чл. 33, ал. 1. (2) За условно освобождаване на радиоактивен материал, произхождащ от регулирана дейност, съответното предприятие е длъжно да: 1. определи специфичните условия и обстоятелства за последващо управление на освобождавания радиоактивен материал, съобразно с характеристиките на материала, намеренията, начина и областта на използването му; 2. обоснове, че последващите дейности с освободения радиоактивен материал удовлетворяват дозовите критерии по чл. 33, ал. 1 при условията и обстоятелствата, определени в т. 1; 3. изготви процедура по практическото установяване на характеристиките на освобождавания радиоактивен материал и съответствието с приложимите за него изисквания за освобождаване от регулиране. (3) Метали, произхождащи от регулирана дейност, могат да бъдат освободени от регулиране условно за последващо рециклиране, ако сумата от отношенията на специфичните активности за всеки от наличните радионуклиди в даден метал към съответните нива за освобождаване от регулиране, посочени в Приложение № 3, таблица 4, не надвишава единица. За всеки конкретен случай заявителят обосновава допустимите нива на повърхностно радиоактивно замърсяване за метали, подлежащи на освобождаване от регулиране. (4) Радиоактивен материал с повишено съдържание на естествени радионуклиди, чиято специфична активност надвишава нивата за освобождаване, определени в приложение № 3, таблица 3, може да бъде освободен от регулиране, ако очакваната ефективна доза за лице от населението, в резултат на последваща дейност с този материал, е от порядъка на 1 mSv или по-малко за една година, като се вземат под	

	внимание всички възможни пътища на облъчване (5) Председателят на Агенцията за ядрено регулиране определя със заповедта по чл. 15, ал. 7 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия ограничителни условия за освободени от регулиране радиоактивни материали по ал. 1 и по ал. 4 и за освободени от регулиране метали по ал. 3, след съгласуване с министъра на здравеопазването. (6) Предаването на всяка партида радиоактивен материал или метал за рециклиране, които са освободени от регулиране условно, се извършва с документ за удостоверяване на радионуклидния състав и нивата на повърхностно радиоактивно замърсяване за съответната партида. Чл. 40. (1) Предприятията разработват и поддържат система за управление на радиоактивни материали, за които се предвижда освобождаване от регулиране, включително за обработване, дезактивиране, съхраняване, превозване, измервания, предаване и проследимост на тези материали и за водене на записи. (2) Измерванията на активности и специфични активности и определянето на радионуклидния състав на радиоактивни материали, подлежащи на освобождаване от регулиране, се извършват от лаборатории, акредитирани за изпитвания. Резултатите от изпитванията се прилагат към заявлението за освобождаване от регулиране на даден материал, което предприятието представя в Агенция за ядрено регулиране. (3) Въз основа на документите по ал. 2 председателят на Агенцията за ядрено регулиране издава заповед по чл. 15, ал. 7 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия за освобождаване на радиоактивен материал при установено съответствие с критериите и нивата за освобождаване от регулиране по чл. 38 и чл. 39.	
Глава VI. Професионално облъчване		
Член 31. Отговорности 1. Държавите членки правят необходимото предприятието да отговаря за оценката и прилагането на режими за радиационна защита на професионално облъчвани лица. 2. За външните работници отговорностите на предприятието и на работодателя на външните работници са уредени в член 51. 3. Без да се засягат параграфи 1 и 2, държавите членки създават ред и условия за ясното възлагане на отговорностите за защита на работниците при всякакви ситуации на облъчване – на предприятие, работодател или друга	***ЗБИЯЕ*** *Чл. 3 (2) При използването на ядрената енергия и йонизиращите лъчения и при управлението на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво ядрената безопасност и радиационната защита имат приоритет пред всички други аспекти на тази дейност, като се спазват следните основни принципни положения:* *1. отговорността за осигуряване на ядрената безопасност и радиационната защита се носи в пълен обем от лицата, отговорни за съоръженията и дейностите по този закон, и не може да бъде прехвърляна на други лица;* *2. лицата, отговорни за съоръженията и дейностите по този закон,*	Пълно съответствие

организация – по-специално за защита на: а) аварийните работници; б) работниците, участващи в дейности за възстановяването на земя, сгради и други конструкции, замърсени с радиоактивни вещества; в) работниците, които са изложени на радон по време на работа, в случая, посочен в член 54, параграф 3. 4. Това се прилага и по отношение на защитата на самостоятелно заетите лица и лицата, които работят на доброволческа основа.	*изграждат и поддържат ефективна система за управление на безопасността;* *Чл. 16. Лицата, които извършват дейности по използването на ядрената енергия и с източници на йонизиращи лъчения и по управлението на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво, са длъжни:* *1. да спазват изискванията, нормите и правилата за ядрена безопасност, радиационна защита и физическа защита при осъществяване на съответната дейност и да изграждат и поддържат ефективна система за управление на дейностите, която дава приоритет на безопасността и осигурява висока култура на безопасност;* *3. да извършват оценка на ядрената безопасност и радиационната защита на ядрените съоръжения и на източниците на йонизиращи лъчения и да предприемат действия и мерки за повишаването им при отчитане на собствения и международния експлоатационен опит и научните постижения в тази област; оценката включва и верификация на установените мерки за предотвратяване на аварии и ограничаване на последиците от тях, включително верификация на защитните физически бариери и административни процедури, чието нарушаване би довело до значителни увреждания на работниците и населението, причинени от въздействието на йонизиращите лъчения;* **НРЗ** Чл. 41. (1) Всяко предприятие е длъжно да сигурява радиационна защита на професионално облъчвани лица, учащи се и стажанти, да оценява и прилага необходимите мерки за радиационна защита и да осъществява вътрешен контрол за състоянието на радиационната защита. (2) За външни работници отговорностите на предприятието и на работодателя им са посочени в Раздел XII от тази глава. (3) Всеки работодател има право на достъп до информация и може да изисква информация за облъчването на негови работници, когато те работят като външни работници в предприятие или за друг работодател. (4) Предприятията, работодателите на външни работници и самонаетите лица разпределят и възлагат отговорности по осигуряване на оперативна радиационна защита при всяка ситуация на планирано, съществуващо или аварийно облъчване, включително за: 1. аварийни работници; 2. лица, участващи в дейности по възстановяване на терени, сгради и други конструкции, замърсени с радиоактивни вещества;	

	3. лица, които работят на места с повишена обемна активност на радон в случай по чл. 95.	
Член 32. Оперативна защита на професионално облъчвани лица Държавите членки правят необходимото оперативната защита на професионално облъчваните лица да бъде основана, в съответствие с настоящата директива, на: а) предварителна оценка с цел определяне на естеството и нивото на радиологичния риск за професионално облъчваните лица; б) оптимизация на радиационната защита при всякакви работни условия, включително професионалното облъчване в резултат на практики, включващи медицинско облъчване; в) класификация на работниците в различни категории; г) прилагане на мерки за контрол и мониторинг, свързани с различните зони и условия на работа, включително, когато е необходимо, индивидуален мониторинг; д) медицинско наблюдение; е) образование и обучение.	***ЗБИЯЕ*** *Чл. 64. (1) Дейностите в ядрените съоръжения и с източници на йонизиращи лъчения, които имат влияние върху безопасността, могат да се извършват само от професионално квалифициран персонал с удостоверение за правоспособност.* **НРЗ** Чл. 42. Предприятията осигуряват оперативна радиационна защита на професионално облъчваните лица чрез прилагане на комплекс от технически и организационни мерки, които се основават на: 1. предварителна оценка за определяне на естеството и степента на радиационния риск за професионално облъчваните лица; 2. оптимизация на радиационната защита и ограничаване на облъчването при всички възможни условия на работа, включително при професионално облъчване от дейности, свързани с медицинско облъчване; 3. класификация на професионално облъчваните лица в различни категории; 4. зониране на територии и помещения в предприятията, класифициране на работните места и режими на достъп; 5. радиационен мониторинг в различните зони и на работните места, индивидуален дозиметричен контрол на професионално облъчвани лица, когато и както е необходимо; 6. първоначално и последващо периодично медицинско наблюдение на професионално облъчвани лица; 7. подбор и поддържане на квалификация на професионално облъчваните лица, специализирано обучение и инструктажи; 8. физически бариери за предотвратяване на неконтролируемо разпространение на радиоактивни вещества и за осигуряване на безопасност и сигурност на радиоактивните източници.	Пълно съответствие
Член 33. Оперативна защита на стажанти и студенти Държавите членки правят необходимото условията на професионално облъчване и оперативната защита на обучаващи се стажанти и студентите над 18-годишна възраст, посочени в член 11, параграф 1, да са еквивалентни на тези на професионално облъчвани лица от категория А или Б съответно. 2. Държавите членки правят необходимото условията на	**НРЗ** Чл. 43. (1) Предприятията осигуряват оперативна радиационна защита на учащи се и стажанти, навършили 18-годишна възраст, работещи в среда на йонизиращи лъчения за целите на обучението им, като защитата трябва бъде както за професионално облъчвани лица от категория А или Б според конкретния случай. (2) Предприятията осигуряват оперативна радиационна защита на стажанти и учащи се между 16- и 18-годишна възраст, работещи в среда	Пълно съответствие

професионално облъчване и оперативната защита на стажантите и студентите между 16- и 18-годишна възраст, посочени в член 11, параграф 2, да са еквивалентни на тези на професионално облъчваните лица от категория Б.	на йонизиращи лъчения за целите на обучението им, като защитата трябва бъде както за професионално облъчвани лица от категория Б.	
Член 34. Консултации с експерт по радиационна защита Държавите членки изискват от предприятията да се консултират с експерт по радиационна защита, в рамките на неговата област на компетентност, както е посочено в член 82, по посочените по-долу въпроси, свързани с дадена практика: а) проучването и изпитването на защитни устройства и средства за измерване; б) предварителния критичен преглед на проекти на съоръженията от гледна точка на радиационната защита; в) приемането в експлоатация на нови или модифицирани радиационни източници от гледна точка на радиационната защита; г) редовната проверка на ефективността на защитните устройства и техники; д) редовното калибриране на средства за измерване и редовната проверка на тяхната техническа изправност и правилно използване.	***ЗБИЯЕ*** *§ 1 от Допълнителни разпоредби, т. 19:* *"Квалифициран експерт по радиационна защита" е физическо лице с необходимите знания, подготовка и технически умения, които му дават възможност да извършва оценки на дозите и да дава консултации и съвети по осигуряване на радиационната защита на персонала и населението, както и на безопасността на ядрените съоръжения и източниците на йонизиращи лъчения. Правоспособността на квалифициран експерт по радиационна защита се признава по ред, определен в съответните нормативни актове.* **НРЗ** Чл. 44. Предприятията се консултират с квалифицирани експерти по радиационна защита и изискват съвети в техните области на компетентност по следните въпроси, свързани с дейността на предприятията: 1. оценка и изпитване на системи, оборудване и средства за защита и измерване, предвидени за целите на радиационната защита; 2. оценка на проекти на съоръжения и оборудване от гледна точка на радиационната защита; 3. периодична проверка на ефективността на съоръжения, устройства и оборудване, които се използват за целите на радиационната защита; 4. въвеждане на нови или модифицирани източници на йонизиращи лъчения и оценка от гледна точка на радиационната защита; 5. калибриране на средства за измерване и проверка на тяхната техническа изправност и правилно използване.	Пълно съответствие
Член 35. Организация на работните места 1. Държавите членки правят необходимото за целите на радиационната защита да се установяват режими за всички работни места, където съществува вероятност работниците да получат облъчване над ефективната доза от 1 mSv за една година или еквивалентната доза от 15 mSv за една година за очната леща или 50 mSv за една година за кожата и крайниците. Тази организация на работните места съответства на характера на съоръженията и източниците и на мащаба и	**НРЗ** **Раздел II. Организация на работните места** Чл. 46. За целите на радиационната защита предприятията установяват и прилагат вътрешни правила за работа за всички работни места, където при нормални условия е възможно професионално облъчваните лица да получат за период от една година индивидуална ефективна доза над 1 mSv или еквивалентна доза за очната леща над 15 mSv, или еквивалентна доза за кожата и крайниците над 50 mSv. Чл. 47. За работни места, където средната годишна активност на радон във въздуха надвишава 300 $Bq.m^{-3}$, и когато индивидуалната ефективна	Пълно съответствие

естеството на рисковете. 2. Към работните места, посочени в член 54, параграф 3, и когато облъчването на работниците е възможно да надвиши 6 mSv на година или съответната интегрирана във времето стойност на облъчване от радон, определена от държавата членка, се подхожда като към ситуация на планирано облъчване и държавите членки определят кои от изложените в настоящата глава изисквания са подходящи. За работните места, посочени в член 54, параграф 3, и когато ефективната доза на работниците е до 6 mSv на година включително или облъчването е по-малко от съответната интегрирана във времето стойност на облъчване от радон, компетентният орган изисква облъчванията да бъдат обект на преглед. 3. По отношение на предприятие, експлоатиращо летателни апарати, при които ефективната доза за облъчване на екипажа с космическо лъчение може да надвиши 6 mSv за една година, се прилагат съответните изисквания, посочени в настоящата глава, като се вземат предвид характеристиките на тази ситуация на облъчване. Когато ефективната доза за екипажа е възможно да надвиши 1 mSv за една година, държавите членки правят необходимото компетентният орган да изисква от предприятието да вземе съответните мерки, по-специално: а) да бъде направена оценка на облъчването на съответния екипаж; б) да бъде отчетено прогнозното облъчване при съставянето на работните графици с оглед намаляване на дозите на силно облъчените екипажи; в) съответните работници да бъдат информирани за здравните рискове, свързани с тяхната работа, и за тяхната индивидуална доза; г) да се прилага член 10, параграф 1 по отношение на бременните сред членовете на летателните екипажи.	доза на работници е възможно да надвиши 6 mSv за период от една година, се подхожда като към ситуация на планирано облъчване и се прилагат подходящи за конкретния случай изисквания за радиационна защита. За работните места, където средната годишна активност на радон във въздуха не надвишава 300 $Bq.m^{-3}$, и когато индивидуалната ефективна доза на работниците не надвишава 6 mSv за период от една година, облъчването от радон подлежи на преглед и оценка. Чл. 48. (1) Когато индивидуалната ефективна доза за лица от екипажи на летателни апарати е възможно да надвиши 1 mSv за период от една година, предприятието, в което работят тези лица, е длъжно да предприеме съответните мерки, които включват: 1. оценка на облъчването на съответните екипажи; 2. оценка на прогнозното облъчване при съставяне на работните графици с цел намаляване на дозите на екипажите, получили по-голямо облъчване до определен момент; 3. информиране на летателните екипажи за здравните рискове, свързани с тяхната работа, и за получените индивидуални дози; 4. прилагане на изискванията на чл. 17, ал. 1 - 3 по отношение на бременни жени, работещи в екипажи на летателни апарати. (2) За екипажите на летателни апарати, когато индивидуалната ефективна доза, получена от космическото лъчение, може да надвиши 6 mSv за период от една година, се прилагат мерки за радиационна защита. Чл. 49. (1) За работни места при дейности с материали с повишено съдържание на естествени радионуклиди, когато ефективната доза за работник може да надвиши 6 mSv за период от една година, се прилагат мерките за радиационна защита предвидени за професионално облъчвани лица. (2) Ако индивидуалната ефективната доза на работниците не надвишава 6 mSv за период от една година, се прилагат изискванията на Наредбата за радиационна защита при дейности с материали с повишено съдържание на естествени радионуклиди (обн. ДВ, бр. 76 от 2012 г.).	
Член 36. Класификация на работните места 1. Държавите членки правят така, че режимите на работните места да включват класификация по различни зони, където е подходящо, въз основа на оценката за очакваните годишни дози и вероятността от възникване и мащаба на потенциалните облъчвания. 2. Прави се разграничение между контролирани зони и	**НРЗ** Чл. 45. (1) Предприятията класифицират работните места по местоположение в различни зони в зависимост от конкретния случай, въз основа на оценка на очакваните годишни дози и вероятността от възникване и нивата на потенциални облъчвания и установяват режими на достъп. (2) Режимите на достъп трябва да съответстват на вида и особеностите	Пълно съответствие

наблюдавани зони. Държавите членки правят необходимото компетентният орган да определи принципи за класификацията на контролираните и наблюдаваните зони в зависимост от конкретните обстоятелства. 3. Държавите членки правят необходимото предприятието да прави редовен преглед на условията за работа в контролираните и наблюдаваните зони.	на съоръженията и източниците на йонизиращи лъчения в дадено предприятие и да бъдат съобразени с радиационните рискове, които съществуват на определени работни места в предприятието. (3) В предприятията, където е подходящо, се създават контролирани зони и надзиравани зони. Изискванията и начинът за определяне на контролирана зона и надзиравана зона са указани в раздели III и IV на тази глава. (4) Предприятията извършват анализ и оценка на условията на работните места в контролираните и надзираваните зони от гледна точка на радиационната защита.	
Член 37. Контролирани зони 1. Държавите членки правят необходимото по отношение на контролираната зона да бъдат налице следните минимални изисквания: а) границите на контролираната зона са определени и достъпът до нея е ограничен до лица, които са получили необходимия инструктаж, и тя се контролира в съответствие с писмени процедури, осигурени от предприятието. Когато се появи значителен риск от разпространение на радиоактивно замърсяване, се разработват специални режими, включително за влизането и излизането на лица и оборудване и за мониторинга на замърсяването в контролираната зона, а при необходимост – и в съседни на нея зони; б) като се отчитат характерът и степента на радиологичните рискове в контролираната зона, се организира радиологично наблюдение на работното място в съответствие с разпоредбите на член 39; в) поставят се знаци, които показват вида на зоната, характера на източниците и рисковете, които те могат да породят; г) установяват се инструкции за работа, съответстващи на радиологичния риск, произтичащ от източниците и съответните дейности; д) работникът получава специално обучение във връзка с характеристиките на работното място и дейностите. е) работникът се снабдява с необходими средства за индивидуална защита. 2. Държавите членки правят необходимото предприятието да отговаря за изпълнението на тези задължения, като се вземат предвид препоръките на експерта по радиационна защита.	**НРЗ** **Раздел III. Контролирани зони** Чл. 50. (1) За целите на радиационната защита се създават контролирани зони в ядрени съоръжения и обекти с източници на йонизиращи лъчения, като се спазват следните изисквания: 1. Предприятията определят границите на контролираната зона, ограничават и контролират достъпа на лица в контролираната зона, осъществяват контрол при влизане/излизане и при внасяне/изнасяне на оборудване и материали в/от контролираната зона, както и контрол на радиоактивни замърсявания за предотвратяване разпространението на радиоактивни вещества; 2. Предприятията извършват радиационен мониторинг на работните места и индивидуален дозиметричен контрол при работа в контролираните зони, съобразно с радиационния риск и естеството на разрешените дейности; 3. Предприятията поставят предупредителни и указателни знаци, надписи или други маркировки за вида и предназначението на помещенията и оборудването в контролираните зони и за вида и характеристиките на източниците на йонизиращи лъчения, както е подходящо. (2) Всяко предприятие е длъжно да създава, поддържа, актуализира и прилага вътрешни документи и правила за осигуряване на радиационна защита при работа в контролираната зона на даден обект, които включват: 1. инструкция за безопасна експлоатация на източниците на йонизиращи лъчения, включително за техническа поддръжка, ремонт и изпитвания на съоръженията и оборудването в обекта; 2. инструкция за радиационна защита (типово съдържание съгласно приложение № 4); 3. вътрешен авариен план, включващ и мерки за пожарна и аварийна	Пълно съответствие

	безопасност (типово съдържание съгласно приложение № 5); 4. организация на работата с източници на йонизиращи лъчения, контрол на достъпа в контролираната зона, разпределение на отговорностите и задълженията на длъжностните лица в обекта; 5. процедури/инструкции за получаване, съхранение, предаване, водене на отчет и контрол на източниците на йонизиращи лъчения; 6. процедури/инструкции за събиране, сортиране, обработване, предаване, съхранение и водене на отче на генерираните радиоактивни отпадъци; 7. процедури за допускане до самостоятелна работа с източници на йонизиращи лъчения, провеждане на първоначални, текущи и периодични инструктажи за работа в контролираната зона, обучение и проверка на знанията по радиационна защита; 8. ред и начин за използване на средства за индивидуална защита при работа в контролираната зона и за поддържане на лична радиационна хигиена. Чл. 51. (1) Границите на контролираната зона се обосновават и определят в хода на лицензиране на дейностите, които ще осъществява дадено предприятие, отчитайки проектните мощности на дозата в работните помещения и прогнозираните дози от външно и вътрешно облъчване при нормални условия на работа в контролираната зона. (2) Границите на контролираната зона и входовете към нея, включително помещения, работни места и технологично оборудване, се маркират по подходящ начин за всеки конкретен случай. Стандартният формат на знак за радиационна опасност е показан в приложение № 6. (3) Достъпът в контролираната зона се ограничава чрез физически бариери и/или чрез прилагане на други технически средства и административни мерки, съответстващи на вида на съоръженията и източниците на йонизиращи лъчения и на радиационния риск. Чл. 52. (1) Предприятията контролират спазването на установените режими за достъп и работа в контролираните зони, за внасяне и изнасяне на материали и за мониторинг на радиоактивни замърсявания, включително в сгради и помещения, които граничат с контролираните зони на съответните обекти. (2) Работните места се окомплектоват според конкретния случай със съответни писмени инструкции и процедури за безопасна работа и с необходимите средства за радиационна защита, радиационен мониторинг и дезактивация. (3) В контролираната зона на ядрено съоръжение или на обект с открити източници се създават подходящи места и помещения за преобличане и съхраняване на работното и личното облекло на персонала, санитарни	

	пропускници и/или санитарни шлюзове, както е подходящо според случая, в съответствие с изискванията на чл. 141, ал. 2. (4) На изхода от контролираната зона се организира контрол на повърхностното радиоактивно замърсяване на тялото и облеклото на работниците и на изнасяните предмети и материали. Чл. 53. (1) Мерките за радиационна защита при работа в контролираните зони и за предотвратяване на разпространението на евентуални радиоактивни замърсявания трябва да съответстват по обхват и мащаб на вида на съоръженията и източниците на йонизиращи лъчения и на радиационния риск при извършване на разрешените дейности с тях. (2) При работа в контролираните зони на ядрени съоръжени и обекти с открити източници се прилагат специфичните мерки и изисквания за радиационна защита съгласно глава дванадесета. Чл. 54. (1) Предприятията извършват периодично анализ и оценка на работните условия в контролираните зони и при необходимост предприемат допълнителни мерки за радиационна защита и променят границите на тези зони и класификацията на работни помещения, за което уведомяват председателя на Агенцията за ядрено регулиране. (2) При вземане на решение за промяна на границите на контролирана зона и при планиране на допълнителни мерки за радиационна защита предприятията се консултират с квалифицирани експерти по радиационна защита. (3) Всяко предприятие е длъжно да уведоми председателя на Агенцията за ядрено регулиране при промяна на границите на контролираната зона, като промяната се отразява чрез съответно изменение на лицензията, издадена на дадено предприятие за определена дейност. Чл. 55. Предприятията осъществяват контрол по спазване на изискванията за радиационна защита, установени за контролираните зони с вътрешни документи (инструкции, правилници, заповеди, процедури) и в условията на лицензии и разрешения за съответните дейности. При установени отклонения и нарушения се предприемат коригиращи мерки и се уведомява председателя на Агенцията за ядрено регулиране в случаите, посочени в условия на лицензии и разрешения. Чл. 56. (1) Предприятията осъществяват системен радиационен мониторинг на работната среда в контролираните зони и информират работниците за резултатите от мониторинга. (2) Радиационният мониторинг включва измерване и оценка на радиационните параметри в работните помещения, като в зависимост от конкретния случай обхваща измерването на: 1. мощност на дозата от външно облъчване, дължащо се на различни	

	йонизиращи лъчения (гама-лъчение, рентгеново лъчение, неутронно лъчение); 2. плътност на потока от йонизиращи частици (бета-частици, алфа-частици, електрони, неутрони); 3. обемна активност на радиоактивни газове и аерозоли във въздуха, включително определяне на техния радионуклиден състав; 4. повърхностни радиоактивни замърсявания, включително определяне на техния радионуклиден състав. (3) Предприятията регистрират и съхраняват резултатите от радиационния мониторинг. Резултатите могат да се използват за оценка на индивидуалните дози на професионално облъчваните лица. (4) Предприятията представят резултатите от радиационния мониторинг на председателя на Агенцията за ядрено регулиране в случаите, посочени в условията на лицензии и разрешения, издадени за съответните дейности. Чл. 57. Предприятията извършват изпитвания и оценяват състоянието на системите и оборудването за осигуряване на радиационната защита. За резултатите от изпитванията се уведомява председателя на Агенцията за ядрено регулиране в случаите, посочени в условията на лицензии и разрешения, издадени за съответните дейности. Чл. 58. Предприятията се консултират с квалифицирани експерти по радиационна защита при вземане на решения и прилагане на мерки за оптимизация на радиационната защита.	
Член 38. Наблюдавани зони 1. Държавите членки правят необходимото по отношение на наблюдаваната зона да бъдат налице следните изисквания: а) като се отчита характерът и степента на радиологичните рискове в наблюдаваната зона, се организира радиологично наблюдение на работното място в съответствие с разпоредбите на член 39; б) ако е необходимо, се поставят знаци, които показват вида на зоната, естеството на източниците и рисковете, които те могат да породят; в) ако е необходимо, се установяват инструкции за работа, съответстващи на радиационния риск, свързан с източниците и включените дейности. 2. Държавите членки правят необходимото предприятието да отговаря за изпълнението на тези задължения, като се вземат предвид препоръките на експерта по радиационна защита.	**НРЗ** **Раздел IV. Надзиравани зони** Чл. 59. За целите на радиационната защита се създава надзиравана зона в ядрено съоръжения или обект с източници на йонизиращи лъчения, като се спазват следните изисквания: 1. Предприятието извършва радиационен мониторинг на работните места в надзираваната зона, като се отчита радиационния риск. 2. Предприятието, ако е необходимо: а) поставя знаци, надписи или други маркировки за вида и предназначението на помещения и оборудване в надзираваната зона и за вида и потенциалната опасност от източниците на йонизиращи лъчения; б) създава и прилага вътрешни инструкции, правила и/или административни процедури за безопасна работа в надзираваната зона, съобразени с радиационния риск от източниците на йонизиращи лъчения. Чл. 60. (1) Границите на надзираваните зони се определят в процеса на лицензиране на дейности с ядрени съоръжения или с източници на	Пълно съответствие

	йонизиращи лъчения, отчитайки естеството и степента на радиационните рискове. (2) Предприятията се консултират с квалифицирани експерти по радиационна защита при определяне и при промяна на границите на надзираваните зони, които могат да обхващат сгради, помещения, участъци и терени, намиращи се извън границите на контролираните зони в съответните ядрени съоръжения или обекти с източници на йонизиращи лъчения. Чл. 61. (1) Предприятията осъществяват системен радиационен мониторинг в надзираваните зони, който включва измерване и оценка на радиационните характеристики на работната среда в тези зони, в съответствие с конкретния случай. (2) В надзираваните зони не се прилагат мерките за радиационна защита, които са задължителни за контролираните зони. Чл. 62. Предприятията извършват анализ и оценка на работните условия в надзираваните зони и при необходимост въвеждат вътрешни правила за работа, съобразени с радиационния риск, свързан с източниците на йонизиращи лъчения и извършваните дейности.	
Член 39. Радиологично наблюдение на работното място 1. Държавите членки правят необходимото радиологичното наблюдение на работното място, посочено в член 37, параграф 1, буква б) и член 38, параграф 1, буква а) да включва, когато е целесъобразно: а) измерване на мощностите на дозите външно облъчване, като по този начин се показват естеството и качеството на въпросното лъчение; б) измерване на обемната активност във въздуха и повърхностната плътност на замърсяващите радионуклиди, като по този начин се показват тяхното естество и техните физически и химически състояния. 2. Резултатите от тези измервания се записват и се използват, ако е необходимо, за оценяване на индивидуалните дози, както е предвидено в член 41.	***ЗБИЯЕ*** *Чл. 16. Лицата, които извършват дейности по използването на ядрената енергия и с източници на йонизиращи лъчения и по управлението на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво, са длъжни:* *2. да извършват мониторинг на радиационните характеристики на работната и околната среда;* **НРЗ** **Раздел VII. Програми за радиационен мониторинг** Чл. 71. (1) Предприятията разработват, утвърждават и изпълняват програми за радиационен мониторинг на работната среда, и въз основа на резултатите оценяват професионалното облъчване. (2) При изготвяне на програми за радиационен мониторинг се определят радиационните характеристики на работната среда, които подлежат на контрол, честотата на планираните измервания и контролните точки, вида, типа и характеристиките на предвидените средства за измерване (диапазони, точности, особености), критерии за съответствие на измерените стойности с определени контролни нива, срокове и отговорници за изпълнението на програмите. (3) Предприятията се консултират с квалифицирани експерти по	Пълно съответствие

	радиационна защита при изготвяне на програмите по ал. 2. Чл. 72. (1) Програмите за радиационен мониторинг в ядрени съоръжения се съгласуват с Националния център за радиобиология и радиационна защита. (2) В случаите когато изпълнението на програмите за радиационен мониторинг по ал. 1 не може да се извърши от предприятието, същото се възлага на външни лица, които са акредитирани да извършват съответните измервания. Чл. 73. (1) За изпълнение на програмите по чл. 71, ал. 1 предприятията са длъжни да осигуряват средствата за измерване на йонизиращи лъчения, които съответстват на Закона за измерванията и подзаконовите нормативни актове по прилагането му, освен в случаите по чл. 72, ал. 2, когато средствата за измерване се осигуряват от външните лица. (2) Резултатите от извървания радиационен мониторинг на работната среда се документират и съхраняват в предприятието и се представят на контролните органи при поискване.	
Член 40. Категоризация на облъчваните работници 1. Държавите членки правят необходимото за целите на мониторинга и медицинското наблюдение да се прави разграничение между две категории професионално облъчвани лица: а) категория А: тези професионално облъчвани лица, които могат да получат ефективна доза, надвишаваща 6 mSv за една година или еквивалентна доза, по-висока от 15 mSv за една година, за очната леща, или по-висока от 150 mSv за една година за кожата и крайниците; б) категория Б: тези професионално облъчвани лица, които не са класифицирани като професионално облъчвани лица от категория А. 2. Държавите членки изискват от предприятието или, за външните работници – от работодателя, да решават относно категоризацията на отделните работници, преди те да започнат дадена работа, която може да доведе до облъчване, и да правят редовен преглед на тази категоризация въз основа на условията на работа и медицинското наблюдение. При разграничението се имат предвид и потенциалните облъчвания.	**НРЗ** **Раздел V. Категоризация на лица при професионално облъчване** Чл. 63. За целите на радиационния мониторинг, индивидуалния дозиметричен контрол и медицинското наблюдение се определят следните категории професионално облъчвани лица: а) категория А: лица, които могат да получат за период от една година индивидуална ефективна доза по-голяма от 6 mSv или еквивалентна доза за очната леща по-голяма от 15 mSv или еквивалентна доза за кожата или за крайниците по-голяма от 150 mSv; б) категория Б: лица, които не се причисляват към лицата от категория А. Чл. 64. Предприятията и работодателите на външни работници са длъжни да категоризират наетите от тях лица преди те да започнат да извършват определени работи, които могат да доведат до професионално облъчване, и да извършват редовно преглед на категоризацията въз основа на конкретните условия на работа и резултатите от медицинското наблюдение на професионално облъчваните лица. При категоризацията трябва да се имат предвид и потенциалните облъчвания.	Пълно съответствие
Член 41. Индивидуален мониторинг 1. Държавите членки правят необходимото работниците от категория А да бъдат подложени на системен мониторинг въз	***33*** *Чл. 65 (1) Министърът на здравеопазването определя с наредби:...* *3.Условията и реда за извършване на индивидуален дозиметричен*	Пълно съответствие

основа на индивидуални измервания, извършвани от дозиметрична служба. В случаите, при които работниците от категория А могат да получат значително вътрешно облъчване или значително облъчване на очната леща или крайниците, се установява подходяща система за мониторинг. 2. Държавите членки правят необходимото мониторингът на работниците от категория Б да бъде поне достатъчен, за да покаже, че тези работници са правилно класифицирани в категория Б. Държавите членки могат да изискват за работниците от категория Б индивидуален мониторинг и, ако е необходимо, индивидуални измервания, които да се извършват от дозиметрична служба. 3. В случаи, когато индивидуалните измервания не са възможни или са недостатъчни, индивидуалният мониторинг се основава на оценка, направена в резултат на индивидуални измервания при други професионално облъчвани лица, на резултатите от наблюдението на работното място, предвидено в член 39, или въз основа на изчислителни методи, одобрени от компетентния орган.	*контрол на лицата, работещи с източници на йонизиращи лъчения;* ***Наредба № 32*** *(целият текст)* **НРЗ** **Раздел VI. Индивидуален дозиметричен контрол при професионално облъчване** Чл. 65. (1) Предприятията и работодателите на външни работници организират и осъществяват систематичен индивидуален дозиметричен контрол на професионално облъчваните лица от категория А, чрез подходящи индивидуални дозиметри за определяне на получените дози от външно облъчване. (2) В случаите, при които лицата от категория А могат да получат съществено от гледна точка на радиационната защита вътрешно облъчване или външно облъчване на очната леща или крайниците, се установява подходяща система за мониторинг на тези облъчвания. Чл. 66. (1) Предприятията организират и осъществяват дозиметричен контрол на професионално облъчваните лица от категория Б, който трябва да бъде достатъчен, за да потвърди, че тези лица са категоризирани правилно в категория Б. (2) Индивидуален дозиметричен контрол на лица от категория Б се осъществява винаги, когато това се изисква от органите на държавния здравен контрол съгласно Закона за здравето. Чл. 67. (1) Индивидуален дозиметричен контрол на професионално облъчвани лица от категория А и категория Б се осъществява при условията и по реда определен в наредбата по чл. 65, ал. 1 от Закона за здравето. (2) Получените дози от професионално облъчвани лица се определят въз основа на показанията на индивидуални дозиметри, които са одобрен тип и са преминали метрологичен контрол съгласно Закона за измерванията. (3) Органите на държавния здравен контрол осъществяват контрол на дозите на професионално облъчваните лица в предприятията. Чл. 68. В случаите, при които индивидуални измервания на дозите не е възможно да се извършат или не са достатъчни, индивидуалният дозиметричен контрол на професионално облъчваните лица от категория А и категория Б се осъществява: 1. по косвен начин въз основа на: а) резултатите от радиационния мониторинг на работните места; б) измерените дози от външно облъчване, отчетени по индивидуалните	

	дозиметри на други лица, работещи при същите условия, както лицата без индивидуални дозиметри; 2. по косвен начин въз основа на аналитичен изчислителен метод одобрен от Националния център по радиобиология и радиационна защита. Чл. 69. Предприятието, съгласувано с квалифициран експерт по радиационна защита, идентифицират професионално облъчвани лица от категория А, коитомогат да получат значимо вътрешно облъчване или значимо облъчване на очната леща или крайниците, тези и определят начините и средствата за контрол на облъчването.	
Член 42. Оценка на дозата при аварийно облъчване Държавите членки правят необходимото при аварийно облъчване от предприятието да се изисква да направи оценка на съответните дози и тяхното разпределение в тялото.	***Наредба № 28*** *(целият текст)* **НРЗ** Чл. 70. При ситуации на аварийно облъчване предприятията организират извършване на оценка на получените ефективни и еквивалентни дози от външно и вътрешно облъчване.	Пълно съответствие
Член 43. Документиране и докладване на резултатите 1. Държавите членки правят необходимото да бъдат документирани резултатите от индивидуалния мониторинг за всеки работник от категория А и за всеки работник от котегория Б, за когото такъв мониторинг се изисква от държавата членка. 2. За целите на параграф 1 се съхранява следната информация за професионално облъчваните лица: а) регистър на измерените или оценените, в зависимост от случая, индивидуални дози на облъчване съгласно членове 41, 42, 51, 52, 53 и ако държавата членка реши – съгласно член 35, параграф 2 и член 54, параграф 3; б) при облъчванията, посочени в членове 42, 52 и53, – докладите относно обстоятелствата и предприетите мерки; в) резултатите от мониторинга на работното място, използвани за оценка на индивидуалните дози, когато това е необходимо. 3. Посочената в параграф 1 информация се съхранява през цялата професионална дейност в среда на йонизиращи лъчения, и след това, докато лицето навърши или би навършило 75-годишна възраст, но при всички случаи не по-малко от 30 години след прекратяването на работата,	**ЗЗ** *Чл. 65 (1) Министърът на здравеопазването определя с наредби:...* *3. условията и реда за извършване на индивидуален дозиметричен контрол на лицата, работещи с източници на йонизиращи лъчения;* *Чл. 72. (1) Физическите и юридическите лица, извършващи дейности с източници на йонизиращи лъчения, са длъжни:* *1. да допускат до работа персонал от външни организации след представяне на медицинско заключение за определяне годността на работника или служителя за работа в среда на йонизиращи лъчения;* *2. да извършват радиационен мониторинг и осигурят медицинско наблюдение на тези лица по време на работа в обекта;* *3. да предоставят резултатите от радиационния мониторинг на работодателя на външната организация.* *(2) Лицата по ал. 1 са длъжни да уведомяват Министерството на здравеопазването за отклоненията, възникнали при нормална експлоатация на съоръженията, които могат да доведат до облъчване на гражданите.* *(3) Държавните органи, които извършват мониторинг на радиационните параметри на жизнената среда, предоставят на министъра на здравеопазването периодично данни, необходими за извършване оценка на здравния риск.* *(4) Предоставянето на резултатите по ал. 1, т. 3 и уведомяването по*	Пълно съответствие

свързана с професионално облъчване. 4. Дозите по смисъла на членове 42, 52, 53, и ако държавата членка реши – по смисъла на член 35, параграф 2 и член 54, параграф 3, се вписват отделно при документирането, посочено в параграф 1. 5. Информацията за дозите, посочена в параграф 1, се предава в системата за данни от индивидуалния радиологичен мониторинг, установена от държавите членки в съответствие с разпоредбите на приложение X.	*ал. 2 може да се извършва по електронен път при условията и по реда на Закона за електронния документ и електронния подпис и Закона за електронното управление.* ***Наредба № 32*** *Чл. 9 (1) Данните от индивидуалния дозиметричен контрол на работещите в среда на йонизиращи лъчения се архивират и съхраняват от:* *1. Министерството на здравеопазването в регистъра по чл. 71 от Закона за здравето;* *2. ръководителите на дозиметричните лаборатории по чл. 5, ал. 1;* *3. предприятието.* *(2) Информацията за всяко контролирано лице се съхранява в регистъра и предприятието, докато лицето навърши или би навършило 75-годишна възраст, но не по-малко от 30 години от приключване на трудовата дейност, свързана с работа с източници на йонизиращи лъчения.* *(3) Дозиметричните лаборатории по чл. 5, ал. 1 съхраняват носителите на първична информация не по-малко от 5 години след оценката на дозите.* *Чл. 23 (1) За всяко лице от персонала работодателя поддържа лична дозиметрична карта (ЛДК) съгласно приложение № 3. В картата се нанасят числените стойности на получените дози от външно и вътрешно облъчване при нормални условия и при радиационни инциденти или аварии.* *(2) Числените стойности на получените дози от външно и вътрешно облъчване при нормални условия и при радиационни инциденти или аварии се попълват от отговорника по радиационна защита, определен със заповед на ръководителя на предприятието в радиационен паспорт съгласно приложение № 8 към чл. 16, ал. 1 от Наредба № 11 за здравни норми и изисквания при работа в среда на йонизиращи лъчения (ДВ, бр. 91 от 2018 г.).* *(3) Радиационният паспорт е личен и не може да бъде прехвърлян на трети лица.* **НРЗ** **Раздел VIII. Документиране и докладване на резултатите от радиационния мониторинг и индивидуалния дозиметричен контрол** Чл. 74. (1) Резултатите от индивидуалния дозиметричен контрол за всички работници от категория А и от категория Б, за които се изисква такъв контрол, трябва да се документират от съответните предприятия и	

	работодатели на външни работници. (2) Предприятията и работодателите на външни работници съхраняват резултатите от радиационния мониторинг на работните места, използвани за оценка на индивидуалните дози, включително доклади относно обстоятелствата и предприетите мерки при възникнали аварийни ситуации, при планирано повишено облъчване или при аварийно професионално облъчване. Получените индивидуалните дози в тези случаи се вписват отделно при документиране на резултатите от индивидуалния дозиметричен контрол. (3) Дозиметричните служби за контрол на професионалното облъчване регистрират и съхраняват отчетените дози на работниците от категория А и категория Б и изпращат протоколи с резултатите на предприятията и на работодателите на външни работници. Чл. 75. (1) Предприятията, работодателите на външните работници и/или дозиметричните служби предоставят най-малко веднъж годишно данните от индивидуалния дозиметричен контрол на професионално облъчваните лица и тяхната идентификация в регистъра по чл. 71, ал. 1 от Закона за здравето. (2) Данните от регистъра по ал. 2 се обработват и съхраняват в съответствие с изискванията на наредбата по чл. 71, ал. 2 от Закона за здравето. (3) При идентификацията по ал. 1 се включват като минимум: 1. Лични данни за професионално облъчваното лице: - име, презиме и фамилия; - пол и гражданство; - дата на раждане и единен граждански номер (или личен номер за чуждестранен гражданин). 2. Данни за предприятието и работодателя на външни работници: - наименование, адрес и единен идентификационен код; - начална дата на индивидуалния дозиметричен контрол и крайна дата, ако има такава; - категорията на професионално облъчваните лица съгласно чл. 63.	
Член 44. Достъп до резултатите от индивидуалния мониторинг 1. Държавите членки изискват резултатите от индивидуалния мониторинг съгласно членове 41, 42, 52, 53 и ако държавата членка реши – съгласно член 35, параграф 2 и член 54, параграф 3: а) да са на разположение на компетентния орган, на предприятието и на работодателя на външни работници;	**33** Чл. 64 (1) Защитата на лицата от въздействието на йонизиращи лъчения се осъществява при спазване на принципите и изискванията за радиационна защита. (2) Защитата по ал. 1 включва: 1. контрол на факторите на работната и жизнената среда за определяне и намаляване на облъчването на лица от източници на йонизиращи лъчения;	Пълно съответствие

б) да са на разположение на съответния работник съгласно параграф 2; в) да се предоставят на службата по трудова медицина, която да анализира последствията от резултатите за човешкото здраве, както е предвидено в член 44, параграф 2; г) да се подават към системата за данни от индивидуалния радиологичен мониторинг, установена от държавите членки в съответствие с разпоредбите на приложение X. 2. Държавите членки изискват от предприятието, или за външни работници – от работодателя, да предоставят на работниците, по тяхно искане, достъп до резултатите от техния индивидуален мониторинг, включително до резултатите от измерванията, които може да са били използвани при оценката на резултатите, или до резултатите от оценката на техните дози, направена по резултати от наблюдение на работното място. 3. Държавите членки определят начина на предаване на резултатите от индивидуалния мониторинг. 4. Системата за данни от индивидуалния радиологичен мониторинг обхваща най-малко данните, посочени в приложение X, раздел А. 5. При аварийно облъчване държавите членки изискват от предприятието незабавно да съобщава на компетентния орган и на съответното лице резултатите от индивидуалния мониторинг и оценките на дозите. 6. Държавите членки правят необходимото между предприятието, а за външни работници – между работодателя, компетентния орган, службите по трудова медицина, експертите по радиационна защита или дозиметричните служби да съществува начин на подходящ обмен на цялата информация, отнасяща се за предходно получени от даден работник дози, с цел извършване на медицински преглед преди назначаването на работа или класифицирането като работник от категория А в съответствие с член 45, както и с цел контролиране на по-нататъшното облъчване на работниците.	2. медицинско наблюдение на лицата, които работят с източници на йонизиращи лъчения, включително оценка на медицинската им пригодност да изпълняват конкретни професионални задължения; 3. дозиметричен контрол за определяне на вътрешното и външното облъчване на лицата, които работят с източници на йонизиращи лъчения; 4. оценка на облъчването и на радиационния риск на населението като цяло или на групи от него; 5. медицинско наблюдение на лицата, облъчвани с източници на йонизиращи лъчения при медицински изследвания или лечение; 6. медицинско осигуряване на обществото, на отделни групи от него и на лицата, които работят с източници на йонизиращи лъчения, в случаите на радиационна авария. *Чл. 65 (1) Министърът на здравеопазването определя с наредби:...* *3.Условията и реда за извършване на индивидуален дозиметричен контрол на лицата, работещи с източници на йонизиращи лъчения;* *Чл. 71 (1) Министерство на здравеопазването създава и поддържа регистър на лицата, които работят или са работили в среда на йонизиращи лъчения.* *(2) Условията и редът за регистрация, обработка и съхраняване на данните по ал. 1 се определя с наредба на министъра на здравеопазването.* ***Наредба № 32*** *Раздел I „Общи положения“* *Чл. 1. (1) С тази наредба се уреждат условията и редът за извършване на индивидуален дозиметричен контрол на лицата, които работят с източници на йонизиращи лъчения.* *(2) Индивидуален дозиметричен контрол се извършва за определяне на индивидуалното дозово натоварване на лицата при работа с източници на йонизиращи лъчения.* *Чл. 2. (1) Индивидуален дозиметричен контрол се извършва на:* *1. лицата, които извършват дейности с източници на йонизиращи лъчения;* *2. лицата, които преминават обучение в среда на йонизиращи лъчения;* *3. лицата от външни организации, които извършват дейности в предприятието и са в среда на йонизиращи лъчения;* *4. лицата, които участват в ликвидиране на последствията от радиационни инциденти и аварии;*	

	5. лицата участващи в планирано повишено облъчване. *(2) Извършването на индивидуален дозиметричен контрол изисква предварителна оценка на дейностите, които се извършват с йонизиращи лъчения, вида на източниците на йонизиращи лъчения и категоризацията на професионално облъчените лица по реда на Наредбата за радиационна защита.* *(3) Органите на държавния здравен контрол правят преглед на категоризацията на професионално облъчените лица по ал. 2 и при необходимост дават указания относно необходимостта от извършване на индивидуален дозиметричен контрол.* *Чл. 3. Индивидуалното облъчване се определя чрез:* *1. системно измерване на дозата външно облъчване с един или повече персонални дозиметри;* *2. измерване на постъпването на радионуклиди в организма и определяне на дозата от вътрешно облъчване;* *3. ретроспективна оценка на дозата при инцидентно и аварийно облъчване;* *4. регистрираните и архивираните данни за всяко контролирано лице.* *Чл. 4. (1) В зависимост от характера на работата и условията на труд се провежда индивидуален дозиметричен контрол на външното и/или на вътрешното облъчване на база на анализ на пътищата на облъчване и в съответствие с Наредбата за радиационна защита (обн., ДВ, бр. 16 от 2018 г.).* *Чл. 5. (1) Индивидуалният дозиметричен контрол на външно и/или вътрешно облъчване се осъществява от дозиметрични лаборатории, акредитирани за тази дейност от Изпълнителна агенция "Българска служба за акредитация".* *(2) Лабораториите по ал. 1 участват в междулабораторни сравнения най-малко веднъж на 3 години, като резултатите от тях се представят в Националния център по радиобиология и радиационна защита.* *(3) Лабораториите, извършващи дейността по ал. 1, регистрират резултатите от индивидуалния дозиметличен контрол на лицата, работещи с източници на йонизиращи лъчения и изпращат протокол с резултатите до предприятията не по-късно от 15 дни след обработване на индивидуалните средства за измерване.* *(4) Резултатите от индивидуалния дозиметричен контрол по ал. 2 се изпращат в регистъра по чл. 71, ал. 1 от Закона за здравето по реда на наредбата по чл. 71, ал. 2 от Закона за здравето.* *Чл. 6. (1) Когато данните от индивидуалния дозиметричен контрол са недостатъчни за определяне на индивидуалното облъчване, се*	

	използват и данните от мониторинга на радиационните фактори на работната среда. *(2) Оценката на индивидуалната доза по ал. 1 се извършва от квалифициран експерт по радиационна защита.* *Чл. 7. Индивидуалната годишна доза се определя като сума от дозите от външно и вътрешно облъчване за всяко лице от персонала.* *Чл. 8. Предприятието осигурява необходимите условия, включително и финансовите, за провеждането на индивидуалния дозиметричен контрол на професионално облъчените лица.* *Чл. 9. (1) Данните от индивидуалния дозиметричен контрол на работещите в среда на йонизиращи лъчения се архивират и съхраняват от:* *1. Министерството на здравеопазването в регистъра по чл. 71 от Закона за здравето ;* *2. дозиметричните лаборатории по чл. 5, ал. 1 ;* *3. предприятието.* *(2) Информацията за всяко контролирано лице се съхранява в регистъра и предприятието, докато лицето навърши или би навършило 75-годишна възраст, но не по-малко от 30 години от приключване на трудовата дейност, свързана с работа с източници на йонизиращи лъчения.* *(3) Дозиметричните лаборатории по чл. 5, ал. 1 съхраняват носителите на първична информация не по-малко от 5 години след оценката на дозите.* *Чл. 10. (1) Предприятията са длъжни:* *1. да следят да не се превишават границите на годишната ефективна и еквивалентна доза;* *2. да поддържат професионалното облъчване на възможно най-ниско ниво;* *3. най-малко един път в годината да информират всяко лице от персонала за резултатите от индивидуалния дозиметричен контрол.* *(2) Работникът удостоверява с подпис върху личната дозиметрична карта (ЛДК) по чл. 23 , че е запознат с дозите на облъчване, получени при изпълнение на трудовите си задължения.* **НРЗ** Чл. 76. (1) Предприятията и работодателите на външни работници са длъжни да предоставят на професионално облъчваните лица резултатите от индивидуалния дозиметричен контрол, включително резултатите от измерванията, които са използвани при оценката на получени от тях дози, или до резултатите от оценка на дозите въз	

	основа на данни от радиационния мониторинг на работните места. (2) В случаи на аварийно професионално облъчване предприятията и работодателите на външни работници са длъжни незабавно да уведомяват Националния център по радиобиология и радиационна защита и председателя на Агенцията за ядрено регулиране и съответните лица за получените от тях дози, отчетени чрез индивидуални дозиметри или оценени въз основа на резултатите от радиационни измервания. (3) Информацията по ал. 1 и 2 се предоставя и на лицата извършващи медицинско наблюдение с цел да се установи здравословното им състояние и тяхната годност от медицинска гледна точка да изпълняват възложената им работа при условията и реда определени в наредбата по чл. 65, ал. 1, т. 4 от Закона за здравето.	
Член 45. Медицинско наблюдение на професионално облъчвани лица 1. Държавите членки правят необходимото медицинското наблюдение на професионално облъчваните лица да се основава на принципите, уреждащи най-общо медицината на професионалните болести. 2. Медицинското наблюдение на работници от категория А се извършва от службата по трудова медицина. Това медицинско наблюдение позволява да се установи здравното състояние на наблюдаваните работници по отношение на тяхната пригодност за изпълнение на възложените им задачи. За целта службата по трудова медицина има достъп до всяка изискана от нея информация, включително за условията на средата в работните помещения. 3. Медицинското наблюдение включва: а) медицински преглед преди назначаване на работа или класифициране като работник от категория А, с цел определяне пригодността на работника да изпълнява задълженията си като работник от категория А; б) периодични здравни прегледи най-малкото веднъж годишно, за да се определи дали работниците от категория А продължават да са пригодни да изпълняват своите задължения. Естеството на тези прегледи, които могат да се извършват толкова пъти, колкото счете за необходимо службата по трудова медицина, зависи от вида на работата и от индивидуалното здравословно състояние на работника. 4. Службата по трудова медицина може да препоръча	***33*** *Чл. 64 (3) Медицинското наблюдение на лицата, които работят с източници на йонизиращи лъчения, включително оценката на медицинската им пригодност да изпълняват конкретни професионални задължения, се осъществява от лекари от НЦРРЗ и от лечебните заведения, които отговарят на изискванията, посочени в наредбата по чл. 65, ал. 1, т. 4.* *Чл. 65. (1) Министърът на здравеопазването определя с наредби:* *4. здравните норми и изисквания при работа в среда на йонизиращи лъчения* **<u>Наредба № 11 за здравни норми и изисквания при работа в среда на йонизиращи лъчения</u>** Раздел I. Общи положения Чл. 1. (1) С тази наредба се определят здравните норми и изисквания при работа в среда на йонизиращи лъчения. (2) Наредбата се прилага за всички лица, които работят в среда на йонизиращи лъчения. Чл. 2. Лицата, които работят в среда на йонизиращи лъчения подлежат на задължително медицинско наблюдение с оглед предотвратяване на детерминистични ефекти и намаляване вероятността от възникване на стохастични ефекти до ниво, което е практически възможно и приемливо от гледна точка на радиационната защита. Чл. 3. (1) Задължителното медицинско наблюдение на лицата, които работят в среда на йонизиращи лъчения включва: 1. оценка на здравословното състояние и медицинската пригодност на	Пълно съответствие

медицинското наблюдение да продължи и след спиране на работа за срок, който тя прецени за необходим, с оглед опазване на здравето на съответното лице.	лицето да изпълнява конкретни професионални задължения при работа в среда на йонизиращи лъчения; 2. оценка на здравословното състояние на лицето след планирано повишено облъчване; 3. оценка на здравословното състояние на лицето след аварийно облъчване; 4. оценка на здравословното състояние и медицинската пригодност на лицето след констатирано превишаване на някоя от границите на дозите, при професионално облъчване. (2) Медицинското наблюдение по ал. 1, т. 1 се провежда: 1. предварително - преди постъпване на работа в среда на йонизиращи лъчения; 2. периодично - по време на работа в среда на йонизиращи лъчения. (3) В случаите на ал. 1, т. 2 - 4, органите на държавния здравно-радиационен контрол извършват детайлно проучване на обстоятелствата довели до превишаване на някоя от границите на дозите или аварийните обстоятелства и изпращат информацията на лекаря, който извършва медицинското наблюдение на лицето. (4) Лекарят по ал. 3 осъществява специално медицинско наблюдение, като определя медицинските прегледи и изследвания, които са необходими и тяхната периодичност. Чл. 4. Медицинското наблюдение на работещи в среда на йонизиращи лъчения може да продължи и след приключване на трудовата дейност на лицата в среда на йонизиращи лъчения по преценка на лекар с призната специалност „Радиобиология“ или „Радиационна хигиена“ от Националния център по радиобиология и радиационна защита (НЦРРЗ). Чл. 5. (1) Медицинското наблюдение на работещите в среда на йонизиращи лъчения се извършва от лекари от НЦРРЗ. (2) Медицинското наблюдение на работещите в среда на йонизиращи лъчения може да се извършва и от лечебни заведения, които са назначили на трудов договор най-малко: 1. един лекар с придобита специалност „Радиобиология“ или „Радиационна хигиена“. 2. лекари с придобита специалност, различна от тази по т. 1, необходима за извършване на медицинските прегледи, съгласно чл. 9, ал. 1, чл. 10, ал. 1 и чл. 14, ал. 1, които са преминали обучение по биологично действие на йонизиращите лъчения в НЦРРЗ. (3) Лечебните заведения по ал. 2 осигуряват възможност за извършване на консултации с квалифициран експерт по радиационна защита, притежаващ удостоверение за правоспособност, издадено по реда на Наредбата за условията и реда за придобиване на професионална	

	квалификация и за реда за издаване на лицензии за специализирано обучение и на удостоверения за правоспособност за използване на ядрената енергия (обн., ДВ, бр. 74 от 2004 г.). (4) Лечебните заведения по ал. 2 уведомяват Министерство на здравеопазването при започването на дейност по медицинско наблюдение на лица, които работят в среда на йонизиращи лъчения, като предоставят информация за изпълнение на изискванията на ал. 2 и 3 и за адреса, на който ще бъдат съхранявани личните медицински досиета на работещите в среда на йонизиращи лъчения по чл. 23, ал. 1. (5) Лечебните заведения по ал. 2 периодично предоставят информация на НЦРРЗ за проведеното медицинско наблюдение по реда на наредбата по чл. 71, ал. 2 от Закона за здравето. (6) Министерство на здравеопазването публикува на интернет страницата си списък на лечебните заведения, които осъществяват медицинско наблюдение на лица, които работят в среда на йонизиращи лъчения. Раздел II. Предварително медицинско наблюдение Чл. 8. Предварително медицинско наблюдение се провежда на: 1. всички лица, които кандидатстват за работа в среда на йонизиращи лъчения; 2. лицата, които подновяват работа в среда на йонизиращи лъчения след прекъсване за повече от една година. Чл. 9. (1) Предварителното медицинско наблюдение се осъществява от лекар с придобита специалност „Радиобиология“ или „Радиационна хигиена“ и включва прегледи и изследвания, посочени в приложение № 2. (2) Лекарят, осъществяващ предварителното медицинско наблюдение може да изисква и провеждане на допълнителни медицински прегледи и изследвания извън посочените в Приложение № 2, както и становище от квалифицирания експерт по радиационна защита. Чл. 10. (1) За работещите в атомни електроцентрали предварителното медицинско наблюдение се извършва съгласно приложение № 3. (2) На кандидатите за оператори в атомни електроцентрали се извършват и психо-физиологични и психологични изследвания. Чл. 11. Медицинските противопоказания за работа в среда на йонизиращи лъчения са посочени в приложение № 4 . Раздел III. Периодично медицинско наблюдение Чл. 13. Периодичното медицинското наблюдение се провежда за: 1. откриване на предболестни състояния, ранни симптоми и/или начални	

	стадии на професионални болести, противопоказни за работа в среда на йонизиращи лъчения; 2. своевременно откриване на промени в здравословното състояние и начални стадии на заболявания от общ характер; 3. оценка на пригодността на работещия за изпълнение на конкретна професионална дейност; 4. оценка на предприетите мерки за защита здравето на работещите. Чл. 14. (1) Периодичното медицинско наблюдение на работещи в среда на йонизиращи лъчения се извършва най-малко веднъж годишно от лекар с придобита специалност „Радиобиология“ или „Радиационна хигиена“ и включва прегледи и изследвания, посочени в Приложение № 7. (2) Лекарят, осъществяващ периодичното медицинско наблюдение може да изисква и провеждане на допълнителни медицински прегледи и изследвания извън посочените в Приложение № 7. (3) Лекарят осъществяващ периодично медицинско наблюдение в лечебните заведения по чл. 5, ал. 2 изисква при необходимост и становище от квалифицирания експерт по радиационна защита за конкретно установените данни от професионално облъчване посочени в радиационния паспорт по чл. 16 и данните от оценката на условията на труд за всяко работно място. (4) Периодичното медицинско наблюдение на работещи в атомни електроцентрали се извършва най-малко веднъж годишно и включва прегледи и изследвания, посочени в приложение № 3. (5) В зависимост от професионалния риск и здравословното състояние на работещия, лекарят, осъществяващ медицинското наблюдение, може да определи и по-кратък срок за провеждане на периодичните прегледи от посочения в ал. 1 и 3, като отрази това в заключението за медицинска пригодност. Чл. 16. (1) При явяване на преглед лицето, работещо в среда на йонизиращи лъчения от категория А, категоризирано съгласно чл. 63 от Наредбата за радиационна защита, приета с Постановление № 20 на Министерския съвет от 2018 г. (обн. ДВ, бр. 16 от 2018 г.), представя радиационен паспорт съгласно приложение № 8. (2) В радиационния паспорт отговорникът по радиационна защита, определен със заповед на ръководителя на предприятието, нанася данните за индивидуалното лъчево натоварване на лицето. Чл. 17. (1) По изключение и въз основа на оценката на риска, конкретните условия на труд и данните за здравословното състояние на работещия от предходния предварителен или периодичен медицински	

	преглед, лекарят с призната специалност по „Радиобиология“ или „Радиационна хигиена“, осъществяващ медицинското наблюдение на лицето, може да реши и да издаде заключение за медицинска пригодност само въз основа на представена медицинска документация, за което уведомява работодателя. (2) В случаите по ал. 1 в определения от лекаря, осъществяващ медицинското наблюдение срок лицето представя карта за медицински преглед съгласно Приложение № 6, която задължително съдържа резултатите от прегледи и съответните заключения на лекар със специалност „Вътрешни болести“ или „Обща медицина“, „Нервни болести“, „Очни болести“, „Акушерство и гинекология“ с изследване на цитонамазка (за жените), както и заключения от други специалисти по преценка на лекаря по ал. 1. (3) Издаването на заключение по реда на ал. 1 и 2 не се допуска за повече от три поредни периодични медицински прегледи. (4) Алинеи 1-3 не се прилагат по отношение на работещите в атомни електроцентрали. Чл. 18. (1) Когато е необходимо да се извършат допълнителни консултации и/или изследвания за уточняване на диагнозата на лицата, работещи в среда на йонизиращи лъчения, лекарят, осъществяващ медицинското наблюдение ги насочва към общопрактикуващия им лекар, който осъществява исканата консултация и/или изследване. (2) За срока по ал. 1 по преценка на лекаря осъществяващ медицинското наблюдение, лицето се извежда от среда на йонизиращи лъчения. **НРЗ** **Раздел IX. Медицинско наблюдение на лицата при професионално облъчване** Чл. 77. (1) Лицата, подложени на професионално облъчване, подлежат на медицинско наблюдение с цел да се установи здравословното им състояние и тяхната годност от медицинска гледна точка да изпълняват възложената им работа в съответствие с наредбата по чл. 65, ал. 1, т. 4 от Закона за здравето (2) Медицинското наблюдение на работници от категория А е задължително. Чл. 78. (1) Медицинското наблюдение включва първоначални и периодични медицински прегледи. (2) Първоначален медицински преглед се извършва на всички лица преди да бъдат наети и с цел да се определи неговата годност да	

	изпълнява съответната. (3) Периодичен медицински преглед се извършва минимум веднъж годишно с цел да се определи дали работникът продължава да е в здравословно състояние, позволяващо да извършва възложената му работа. (4) По преценка на лекаря извършил оценка на медицинската пригодност медицински прегледи могат да бъдат извършвани и по-често или след прекратяване на трудовата дейност на лицето по реда определен в наредбата по чл. 65, ал. 1, т. 4 от Закона за здравето.	
Член 46. Медицинска класификация Държавите членки правят необходимото по отношение на пригодността за работа като работник от категория А да се приема следната медицинска класификация: а) годен; б) годен при определени условия; в) непригоден.	***33*** *Чл. 65. (1) Министърът на здравеопазването определя с наредби:* *4. здравните норми и изисквания при работа в среда на йонизиращи лъчения;* **<u>Наредба № 11 за здравни норми и изисквания при работа в среда на йонизиращи лъчения</u>** Чл. 6. (1) Медицинското наблюдение на лицата, които работят в среда на йонизиращи лъчения, приключва със заключение, с което се определя медицинската пригодност на лицето да изпълнява конкретни професионални задължения в среда на йонизиращи лъчения, което може да бъде: 1. годен; 2. годен при определени условия; 3. непригоден. (2) Заключението по ал. 1 се издава от лекар с придобита специалност „Радиобиология“ или „Радиационна хигиена“, работещ в НЦРРЗ или в лечебно заведение по чл. 5, ал. 2 по образец съгласно приложение № 1. (3) В случаите по ал. 1, т. 2 в заключението по ал. 2 се посочват и изискванията за условията при които лицето не може да изпълнява конкретни професионални задължения в среда на йонизиращи лъчения.	Пълно съответствие
Член 47. Забрана за наемане на работа или за класифициране на негодни работници Държавите членки правят необходимото да не се допуска назначаване или класифициране на лице за какъвто и да е срок на определена длъжност като работник от категория А, ако медицинското наблюдение установи, че лицето е непригодно за тази длъжност.	**<u>Наредба № 11 за здравни норми и изисквания при работа в среда на йонизиращи лъчения</u>** Чл. 3. (1) Задължителното медицинско наблюдение на лицата, които работят в среда на йонизиращи лъчения включва: 1. оценка на здравословното състояние и медицинската пригодност на лицето да изпълнява конкретни професионални задължения при работа в среда на йонизиращи лъчения;… (2) Медицинското наблюдение по ал. 1, т. 1 се провежда:	Пълно съответствие

	1. предварително - преди постъпване на работа в среда на йонизиращи лъчения; 2. периодично - по време на работа в среда на йонизиращи лъчения. Чл. 18. (1) Когато е необходимо да се извършат допълнителни консултации и/или изследвания за уточняване на диагнозата на лицата, работещи в среда на йонизиращи лъчения, лекарят, осъществяващ медицинското наблюдение ги насочва към общопрактикуващия им лекар, който осъществява исканата консултация и/или изследване. (2) До уточняване на диагнозата на лицата по ал. 1 по преценка на лекаря осъществяващ медицинското наблюдение, лицето се извежда от среда на йонизиращи лъчения. **НРЗ** Чл. 79. Предприятията не наемат или осигуряват друга работа извън среда на йонизиращи лъчения на наети лица в случаите, лекарят извършил оценката на медицинската пригодност е дал заключение, че лицето временно изведено от среда на йонизиращи лъчения.	
Член 48. Медицинска документация 1. Държавите членки правят необходимото за всеки работник от категория А да се открива медицинско досие, което да се поддържа актуализирано, докато лицето е в тази категория. След това досието се съхранява в архивите, докато лицето навърши или би навършило 75-годишна възраст, но не по-малко от 30 години след прекратяването на работата, свързана с облъчване с йонизиращо лъчение. 2. Медицинското досие съдържа информация за естеството на работата, резултатите от медицинските изследвания преди назначаването или класификацията като работник от категория А, периодичните здравни прегледи и данните за дозите по смисъла на член 43.	***33*** *Чл. 65. (1) Министърът на здравеопазването определя с наредби:* *4. здравните норми и изисквания при работа в среда на йонизиращи лъчения;* **<u>Наредба № 11 за здравни норми и изисквания при работа в среда на йонизиращи лъчения</u>** Раздел IV. Медицинска документация Чл. 23. (1) Резултатите от медицинското наблюдение на работещия се събират в лично медицинско досие на лицето съхранявано от НЦРРЗ, съответната РЗИ по чл. 12, ал. 2 или от лечебните заведения по чл. 5, ал 2, докато съответното лице навърши или би навършило 75 годишна възраст, но не по-малко от 30 години след приключване на трудовата дейност в среда на йонизиращи лъчения. (2) Лечебните заведения по чл. 5, ал. 2 са длъжни да уведомят Министерство на здравеопазването и НЦРРЗ, в случай, че преустановят дейността си по тази наредба и да предадат на НЦРРЗ наличните при тях медицински досиета. (3) За предаването на досиетата се съставя приемо-предавателен протокол, подписан от представител на лечебното заведение и представител на НЦРРЗ и се уведомяват работодателите на лицата, чиито досиета се предават в НЦРРЗ.	Пълно съответствие

Член 49. Специално медицинско наблюдение 1. Държавите членки правят необходимото в допълнение към медицинското наблюдение на професионално облъчваните лица, посочено в член 45, да бъде предвидена възможност за всякакви допълнителни действия, които службата по трудова медицина счете за необходими, с оглед защитата на здравето на облъчваните лица, като например допълнителни изследвания, мерки за деконтаминация, спешно възстановително лечение или други действия, определени от службата по трудова медицина. 2. Специално медицинско наблюдение се извършва във всеки случай, когато бъде превишена някоя от границите на дозите, посочени в член 9. 3. Последващите условия на излагане на йонизиращо лъчение подлежат на одобрение от службата по трудова медицина.	***33*** *Чл. 64 (3) Медицинското наблюдение на лицата, които работят с източници на йонизиращи лъчения, се осъществява от НЦРРЗ и от лечебните заведения, които отговарят на изискванията, посочени в наредбата по чл. 65, ал. 1, т. 4.* *Чл. 65. (1) Министърът на здравеопазването определя с наредби:* *4. здравните норми и изисквания при работа в среда на йонизиращи лъчения;* **<u>Наредба № 11 за здравни норми и изисквания при работа в среда на йонизиращи лъчения</u>** Чл. 3. (1) Задължителното медицинско наблюдение на лицата, които работят в среда на йонизиращи лъчения включва: 1. оценка на здравословното състояние и медицинската пригодност на лицето да изпълнява конкретни професионални задължения при работа в среда на йонизиращи лъчения; 2. оценка на здравословното състояние на лицето след планирано повишено облъчване; 3. оценка на здравословното състояние на лицето след аварийно облъчване; 4. оценка на здравословното състояние и медицинската пригодност на лицето след констатирано превишаване на някоя от границите на дозите, при професионално облъчване. (2) Медицинското наблюдение по ал. 1, т. 1 се провежда: 1. предварително - преди постъпване на работа в среда на йонизиращи лъчения; 2. периодично - по време на работа в среда на йонизиращи лъчения. (3) В случаите на ал. 1, т. 2 - 4, органите на държавния здравно-радиационен контрол извършват детайлно проучване на обстоятелствата довели до превишаване на някоя от границите на дозите или аварийните обстоятелства и изпращат информацията на лекаря, който извършва медицинското наблюдение на лицето. (4) Лекарят по ал. 3 осъществява специално медицинско наблюдение, като определя медицинските прегледи и изследвания, които са необходими и тяхната периодичност. Чл. 4. Медицинското наблюдение на работещи в среда на йонизиращи лъчения може да продължи и след приключване на трудовата дейност на лицата в среда на йонизиращи лъчения по преценка на лекар с призната специалност „Радиобиология“ или „Радиационна хигиена“ от Националния център по радиобиология и радиационна защита (НЦРРЗ).	Пълно съответствие

	Чл. 14. (1) Периодичното медицинско наблюдение на работещи в среда на йонизиращи лъчения се извършва най-малко веднъж годишно от лекар с придобита специалност „Радиобиология“ или „Радиационна хигиена“ и включва прегледи и изследвания, посочени в Приложение № 7. (2) Лекарят, осъществяващ периодичното медицинско наблюдение може да изисква и провеждане на допълнителни медицински прегледи и изследвания извън посочените в Приложение № 7. (3) Лекарят осъществяващ периодично медицинско наблюдение в лечебните заведения по чл. 5, ал. 2 изисква при необходимост и становище от квалифицирания експерт по радиационна защита за конкретно установените данни от професионално облъчване посочени в радиационния паспорт по чл. 16 и данните от оценката на условията на труд за всяко работно място. (4) Периодичното медицинско наблюдение на работещи в атомни електроцентрали се извършва най-малко веднъж годишно и включва прегледи и изследвания, посочени в приложение № 3. (5) В зависимост от професионалния риск и здравословното състояние на работещия, лекарят, осъществяващ медицинското наблюдение, може да определи и по-кратък срок за провеждане на периодичните прегледи от посочения в ал. 1 и 3, като отрази това в заключението за медицинска пригодност. Чл. 18. (1) Когато е необходимо да се извършат допълнителни консултации и/или изследвания за уточняване на диагнозата на лицата, работещи в среда на йонизиращи лъчения, лекарят, осъществяващ медицинското наблюдение ги насочва към общопрактикуващия им лекар, който осъществява исканата консултация и/или изследване. (2) До уточняване на диагнозата на лицата по ал. 1 по преценка на лекаря осъществяващ медицинското наблюдение, лицето се извежда от среда на йонизиращи лъчения. Чл. 19. (1) Резултатите от периодичното медицинско наблюдение се съобщават лично на лицето. (2) Работодателят може да бъде информиран само за медицинската пригодност на лицето да работи в среда на йонизиращи лъчения. Чл. 20. Медицински преглед на лицата в случаите по чл. 3, ал. 1, т. 2 се извършва от лекар със специалност „Радиобиология“ или „Радиационна хигиена“ преди и след планирано повишено облъчване. Чл. 21. Медицинското наблюдение на лицата, пострадали от радиационен инцидент или радиационна авария се извършва по реда на	

	наредбата по чл. 65, ал. 1, т. 1 от Закона за здравето. Чл. 22. Националният център по радиобиология и радиационна защита може да организира провеждането на периодично медицинско наблюдение или скрининг на здравословното състояние на работещи в контролирани зони и с високоактивни източници, в случаите когато анализите на данните от дозиметричния контрол или данните от оценката на условията на труд установят, че работещите са потенциално изложени на риск от повишено облъчване.	
Член 50. Обжалване Държавите членки определят процедурите за обжалване на заключения и решения, издадени в съответствие с членове 46, 47 и 49.	**33** чл. 64 (1) Защитата на лицата от въздействието на йонизиращи лъчения се осъществява при спазване на принципите и изискванията за радиационна защита.“; (2) Защитата по ал. 1 включва: 1. контрол на факторите на работната и жизнената среда за определяне и намаляване на облъчването на лица от източници на йонизиращи лъчения; 2. медицинско наблюдение на лицата, които работят с източници на йонизиращи лъчения, включително оценка на медицинската им пригодност да изпълняват конкретни професионални задължения; 3. дозиметричен контрол за определяне на вътрешното и външното облъчване на лицата, които работят с източници на йонизиращи лъчения; 4. оценка на облъчването и на радиационния риск на населението като цяло или на групи от него; 5. медицинско наблюдение на лицата, облъчвани с източници на йонизиращи лъчения при медицински изследвания или лечение; 6. медицинско осигуряване на обществото, на отделни групи от него и на лицата, които работят с източници на йонизиращи лъчения, в случаите на радиационна авария. (3) Медицинското наблюдение на лицата, които работят с източници на йонизиращи лъчения, включително оценката на медицинската им пригодност да изпълняват конкретни професионални задължения, се осъществява от лекари от НЦРРЗ и от лечебните заведения, които отговарят на изискванията, посочени в наредбата по чл. 65, ал. 1, т. 4. (4) Медицинската пригодност на лицата да изпълняват конкретни професионални задължения се определя със заключение от лекар по ал. 3 с придобита специалност "Радиобиология" или "Радиационна хигиена". Заключението може да се обжалва в 14-дневен срок от неговото получаване пред комисия за медицинска пригодност в НЦРРЗ. (5) Комисията по ал. 4 се определя от директора на НЦРРЗ и се състои	Пълно съответствие

	най-малко от трима лекари с придобита специалност "Радиобиология" или "Радиационна хигиена". (6) Комисията по ал. 4 се произнася по жалбите в 14-дневен срок от тяхното получаване с решение, което е окончателно. В решението се определя медицинската пригодност на лицата да изпълняват конкретни професионални задължения в среда на йонизиращи лъчения. **<u>Наредба № 11 за здравни норми и изисквания при работа в среда на йонизиращи лъчения</u>** Чл. 6. (1) Медицинското наблюдение на лицата, които работят в среда на йонизиращи лъчения, приключва със заключение, с което се определя медицинската пригодност на лицето да изпълнява конкретни професионални задължения в среда на йонизиращи лъчения, което може да бъде: 1. годен; 2. годен при определени условия; 3. непригоден. (2) Заключението по ал. 1 се издава от лекар с придобита специалност „Радиобиология“ или „Радиационна хигиена“, работещ в НЦРРЗ или в лечебно заведение по чл. 5, ал. 2 по образец съгласно приложение № 1. (3) В случаите по ал. 1, т. 2 в заключението по ал. 2 се посочват и изискванията за условията при които лицето не може да изпълнява конкретни професионални задължения в среда на йонизиращи лъчения. Чл. 7. (1) Заключението по чл. 6, ал. 1 може да се обжалва в 14-дневен срок от неговото получаване пред комисия за медицинска пригодност в НЦРРЗ. (2) Комисията по ал. 1 се определя от директора на НЦРРЗ и се състои най-малко от трима лекари с придобита специалност „Радиобиология“ или „Радиационна хигиена“. В състава на комисията в зависимост от особеностите на конкретния случай могат да се включват и лекари със съответни медицински специалности, както и национални консултанти. (3) Комисията по ал. 1 се произнася по жалбите в 14-дневен срок от тяхното получаване с решение, което е окончателно. В решението се определя медицинската пригодност на лицата да изпълняват конкретни професионални задължения в среда на йонизиращи лъчения.	
Член 51. Защита на външните работници 1. Държавите членки правят необходимото системата за индивидуален радиологичен мониторинг да осигурява на външните работници същата защита като тази на постоянните работници на предприятието.	***33*** *Чл. 72. (1) Физическите и юридическите лица, извършващи дейности с източници на йонизиращи лъчения, са длъжни:* *1. да допускат до работа персонал от външни организации след представяне на медицинско заключение за определяне годността на*	Пълно съответствие

2. Държавите членки правят необходимото предприятието да отговаря пряко или по силата на договорни споразумения с работодателя на външните работници за оперативните аспекти на радиационната защита на външните работници, които имат пряко отношение към естеството на тяхната дейност в предприятието. 3. По-специално държавите членки правят необходимото като минимално изискване предприятието да: а) проверява за работниците от категория А, влизащи в контролирани зони, дали съответният външен работник е определен в здравно отношение като годен за дейността, която предстои да му бъде възложена; б) проверява дали категоризацията на външния работник е подходяща с оглед на дозите, които е вероятно да бъдат получени в рамките на предприятието; в) прави необходимото, за влизането в контролираните зони, в допълнение към основното обучение по радиационна защита, външният работник да е преминал специален инструктаж и обучение във връзка с характеристиките на работното място и извършваната дейност в съответствие с член 15, параграф 1, букви в) и г); г) за влизането в наблюдаваните зони, да прави необходимото външният работник да е получил работен инструктаж, съобразен с радиологичния риск, произтичащ от съответните източници и операции, съгласно изискванията на член 38, параграф 1, буква в); д) да прави необходимото външният работник да е снабден с необходими средства за индивидуална защита; е) да прави необходимото външният работник да бъде обект на индивидуален мониторинг на облъчването в съответствие с естеството на работата и при необходимост – на всякакъв оперативен дозиметричен мониторинг; ж) да прави необходимото за съобразяване със системата за защита, описана в глава III; з) за влизането в контролираните зони, да прави необходимото или да вземе всички мерки след всяка конкретна дейност да бъдат документирани радиологичните данни от индивидуалния мониторинг на облъчването за всеки външен работник от категория А по смисъла на приложение X, раздел Б, точка 2. а) осигурят съответствие със системата за защита, описана в	*работника или служителя за работа в среда на йонизиращи лъчения;* **НРЗ** **Раздел XII. Радиационна защита на външни работници** Чл. 90. (1) Предприятията осигуряват радиационна защита и дозиметричен контрол на външните работници по същия начин, както това се изисква и прилага за собствения персонал. (2) Предприятията изискват от външните работници и контролират спазването на установените вътрешни правила и мерки за радиационна защита. (3) Предприятията отговарят пряко или по силата на договорни споразумения с работодателите на външни работници за осигуряване оперативнта радиационна защита на външните работници. (4) Всеки работодател на външни работници е длъжен да осигури радиационна защита на своите работници самостоятелно или по договор с предприятията по ал. 1. Чл. 91. Предприятията могат да допускат до работа в ядрени съоръжения или обекти с източници на йонизиращи лъчения външни работници, за които: 1. са представени медицински заключения за годност на работниците от категория А, наети да изпълняват възложените им работи; 2. категоризацията на наетите външни работници (категория А или Б) е съобразена с дозите от професионално облъчване, които се очаква те да получат като външни работници при изпълнение на възложените им работи; 3. са представени радиационни паспорти относно професионалното облъчване на външните работници и получените от тях ефективни дози през целия предходен период до наемането им като външни работници от съответните предприятия; 4. са представени удостоверения за призната правоспособност, документи за придобита професионална квалификация и проведени предварителни инструктажи и обучение на външните работници във връзка със спецификата и характеристиките на предвидените дейности и работни места. Чл. 92. (1) Всяко предприятие, което допуска в контролираната зона външни работници, провежда, в допълнение към основното обучение по радиационна защита, обучение и инструктажи за процедурите по радиационна защита и мерките за безопасност при работа на определени работни места. (2) Обучението и инструктажите на външни работници, които се допускат в контролираната зона, обхваща и съответните части от	

глава III; б) направят необходимото за осигуряване на информацията и обучението в областта на радиационната защита, както е посочено в член 15, параграф 1, букви а), б) и д) и член 15, параграфи 2, 3 и 4. в) гарантират, че техните работници подлежат на подходяща оценка на облъчването, а за работниците от категория А – на медицинско наблюдение, съгласно условията, посочени в членове 39 и 41-49; г) направят необходимото радиологичните данни от индивидуалния мониторинг на облъчването на всеки от техните работници от категория А по смисъла на приложение X, раздел Б, точка 1 да бъдат редовно актуализирани в системата за данни от индивидуалния радиологичен мониторинг, посочена в член 44, параграф 1, буква г). 5. Държавите членки правят необходимото всички външни работници да допринасят лично, доколкото е възможно, за осигуряването на своята защита чрез посочената в параграф 1 система за радиологичен мониторинг, независимо от задълженията на предприятието или работодателя.	плановете и процедурите за аварийно реагиране. (3) При допускане на външни работници в надзираваната зона предприятието провежда инструктажи за безопасност при работа, съобразени с радиационния риск и предвидените дейности. Чл. 93. (1) Предприятието осигурява необходимите технически средства за радиационна защита и за оперативен и индивидуален дозиметричен контрол на външните работници, съобразно с естеството на дейностите, които те ще извършват в контролираната зона, и с вътрешните правила и изисквания за осигуряване на радиационната защита. (2) При работа в контролираната зона предприятието предприема необходимите действия и мерки за документиране на данните от индивидуалния дозиметричен контрол на всеки външен работник от категория А след приключване на възложената му конкретна работа, включително документиране на следните данни: 1. периода, през който е извършена работата и оценка на ефективната доза, получена от външния работник през този период; 2. оценка на еквивалентните дози в случай на неравномерно облъчване; 3. оценка на ефективната доза от вътрешно облъчване в случай на инхалирани или погълнати на радионуклиди.	
Член 52. Специално разрешени облъчвания 1. Държавите членки могат да решат, че при изключителни обстоятелства, оценявани според конкретния случай, с изключение на авариите, компетентният орган може, когато конкретната операция го изисква, да разреши индивидуални професионални облъчвания на определени работници, надвишаващи предвидените в член 9 граници на дозите, при условие тези облъчвания да са за ограничено време, да са в рамките на определени работни зони и да са под максималните нива на облъчване, определени за конкретния случай от компетентния орган. Вземат се предвид следните условия: а) само работниците от категория А, както е определено в член 40, или екипажите на космически апарати могат да бъдат обект на такива облъчвания; б) стажантите, студентите, бременните работнички, и при наличие на риск от поемане или от радиоактивно замърсяване на тялото, кърмещите работнички не са обект на такива облъчвания; в) предприятието обосновава тези облъчвания предварително	**НРЗ** **Раздел X. Планирано повишено облъчване** Чл. 80. (1) При изключителни обстоятелства, оценявани за всеки конкретен случай, който е различен от авария, министърът на здравеопазването, съгласувано с председателя на Агенцията за ядрено регулиране, може да разреши, когато това се налага за конкретна операция, определени работници да получат индивидуални дози, надвишаващи границите на дозите за професионално облъчване. (2) В случаите по ал. 1 може да бъде разрешена ефективна доза до 50 mSv за отделна година, при условие че средната годишна ефективна доза няма да надвиши 20 mSv за период от всеки пет последователни години, включващ годината, когато границата на дозата е била надвишена. Чл. 81. (1) Планирано повишено облъчване се разрешава при спазване на следните ограничения и специфични изисквания: 1. прилага се само за професионално облъчвани лица от категория А; 2. определя се за всеки конкретен случай, за ограничено време и за конкретни работни места (зони); 3. не се допуска надвишаване на разрешените дози за определени лица при всеки конкретен случай на планирано повишено облъчване;	Пълно съответствие

и ги обсъжда подробно с работниците, техните представители, службата по трудова медицина и експерта по радиационна защита; г) информацията за включените рискове и взетите предпазни мерки по време на операцията се предоставят на съответните работници предварително; д) налице е съгласие от страна на работниците; е) всички дози, свързани с тези облъчвания, се регистрират отделно в медицинската документация, посочена в член 48, и в индивидуалното досие, посочено в член 43. 2. Надвишаването на границите на дозите в резултат на специално разрешени облъчвания не представлява непременно причина за отстраняването на работниците от обичайната им дейност или за преместването им без тяхното съгласие. 3. Държавите членки правят необходимото облъчването на екипажите на космически апарати над границите на дозите да се третира като специално разрешено облъчване.	4. не се разрешава планирано повишено облъчване на стажанти, учащи се, бременни и кърмещи жени; 5. случаите, в които се налага планирано повишено облъчване и предстоящите операции се обосновават предварително от предприятието и се обсъждат с работниците, които ще ги изпълняват, с техни представители, с квалифициран експерт по радиационна защита и със службите за медицинско наблюдение; 6. лицата, на които е разрешено планирано повишено облъчване, трябва да бъдат информирани предварително за очакваните дози, съществуващите рискове и необходимите мерки за радиационна защита и за безопасно изпълнение на предвидените операции; 7. лицата, на които се разрешава планирано повишено облъчване, представят писмено съгласие за доброволно изпълнение на предвидените операции във всеки конкретен случай; 8. получените дози в резултат на планирано повишено облъчване се регистрират отделно във воденатa документация за индивидуален дозиметричен контрол и за медицинско наблюдение на съответните лица. (2) Надвишаването на границите на дозите при планирано повишено облъчване не е основание за отстраняване на съответните професинално облъчвани лица от обичайната им дейност или за преместването им на друга работа без тяхното съгласие. Чл. 82. (1) За получаване на разрешение за планирано повишено облъчване на работници съответното предприятие представя на министъра на здравеопазването и председателя на Агенцията за ядрено регулиране следната документация: 1. обосновка на планираните операции, обстоятелства, които налагат планирано повишено облъчване, описание, място и продължителност на предвидените операции; 2. списък на лицата, които ще участват в тези операции и писмено съгласие от тях, че приемат доброволно да изпълняват операциите; 3. данни за дозовото натоварване на участниците в предстоящите операции и документ за медицинска пригодност за работа в среда на йонизиращи лъчения; 4. мерки за радиационна защита при предстоящите операции; 5. други документи или сведения, ако са необходими според случая. (2) Въз основа на документацията по ал. 1, за всеки случай на планирано повишено облъчване министърът на здравеопазването определя допустими нива на индивидуалната ефективна доза. Чл. 83. (1) Предприятията предоставят на лицата, подложени на планирано повишено облъчване, информация за получените дози след	

	приключване на съответните операции или във всеки един момент по искане на лице, участващо в тези операции. (2) Професионално облъчвано лице, подложено на планирано повишено облъчване, може да прекрати участието си в съответните операции чрез писмен отказ.	
Член 53. Професионално облъчване при аварийна ситуация 1. Държавите членки правят необходимото аварийните професионални облъчвания да остават, когато е възможно, под стойностите на границите на дозите, предвидени в член 9. 2. В случаите, когато посоченото по-горе условие е неосъществимо, се прилагат следните условия: а) референтните нива за аварийното професионално облъчване се определят по правило така, че да съответстват на ефективна доза под 100 mSv; б) в извънредни ситуации, с цел спасяване на човешки живот, избягване на тежки радиационно-индуцирани последици за здравето или предотвратяване на катастрофа, може да бъде определено референтно ниво за ефективната доза при външно облъчване на аварийните работници на повече от 100 mSv, но не повече от 500 mSv. 3. Държавите членки правят необходимото аварийните работници, за които има вероятност да се заемат с действия, при които може да бъде надвишена ефективната доза от 100 mSv, да бъдат ясно и подробно информирани предварително за съответните рискове за здравето и за съществуващите защитни мерки, и да извършват тези действия доброволно. 4. В случай на аварийно професионално облъчване държавите членки изискват радиологичен мониторинг на аварийните работници. В зависимост от обстоятелствата се извършва индивидуален мониторинг или оценка на индивидуалните дози. 5. В случай на аварийно професионално облъчване държавите членки изискват специално медицинско наблюдение на аварийните работници, както е посочено в член 49, което да се извърши в зависимост от обстоятелствата.	***НАПАГЯРА*** *Чл. 28. (1) В зависимост от рисковата категория аварийните екипи изпълняват аварийните планове при спазване на следните изисквания:* *1. намаляване на времето на престой в местата и районите, замърсени с радиоактивни вещества;* *2. извършване на дейности при възможно най-голямо разстояние от радиоактивния източник;* *3. използване на защитни прегради и манипулатори, когато това е възможно;* *4. използване на индивидуални средства за защита.* *(2) За изпълнение на изискванията по ал. 1, т. 1 и 2 местата и районите, замърсени с радио-активни вещества, се ограждат, обозначават и дезактивират, когато това е възможно.* *(3) Членовете на аварийните екипи постоянно следят своите индивидуални дози на облъчване и при достигане на установените контролни граници незабавно напускат района на аварийната обстановка.* *(4) За всички членове на аварийните екипи се осигуряват индивидуален мониторинг и медицинско наблюдение.* *Чл. 40. (1) Когато при намеса е възможно годишните ефективни дози да надвишат 50 mSv, в намесата участват само доброволци, които са информирани за рисковете, произтичащи от това.* *(2) За членовете на аварийните екипи и за лицата, участващи в намесата, се полагат всички разумни усилия за поддържане на годишните ефективни дози под 100 mSv.* *(3) В извънредни ситуации, когато се налага изпълнение на животоспасяващи дейности, границата от 100 mSv може да бъде надхвърлена.* **НРЗ** **Раздел XI. Аварийно професионално облъчване** Чл. 84. (1) Дозите на аварийните работници, които се разрешават при ситуации на аварийно облъчване, не трябва, когато е възможно, да надвишават границите на дозите за професионално облъчвани лица. (2) В случаите, когато е невъзможно да се изпълни условието по ал. 1,	Пълно съответствие

	дозите на аварийните работници се ограничават, като се определят референтни нива над 20 mSv при спазване на следните ограничителни условия: 1. референтните нива за аварийното професионално облъчване се определят по правило така, че да съответстват на индивидуална ефективна доза по-малка от 100 mSv; 2. при изключителни случаи и обстоятелства, когато целта е спасяване на човешки живот, предотвратяване на тежки детерминистични ефекти или предотвратяване на катастрофални последствия със значително въздействие върху хората и околната среда, може да се определи референтно ниво за индивидуална ефективна доза от външно облъчване на аварийни работници над 100 mSv, което не трябва да надвишава 500 mSv. Чл. 85. (1) При аварийни ситуации предприятията и работодателите на външни работници са длъжни предварително да информират ясно и подробно аварийните работници за възможните рискове за здравето и за необходимите мерки за радиационна защита при извършване на предвидените дейности по ограничаване и ликвидиране на последствията от възникнали аварии. (2) Аварийните работници могат да участват в дейности, които биха довели до индивидуални ефективни дози над 50 mSv, само след като потвърдят писмено пред съответното предприятие (или работодателя на външни работници), че тяхното участие е доброволно. Чл. 86. (1) В случай на аварийно професионално облъчване и в зависимост от обстоятелствата предприятията и работодателите на външни работници осигуряват подходящи средства за радиационен мониторинг, индивидуална защита и индивидуален дозиметричен контрол на аварийните работници. (2) Предприятията и работодателите на външни работници се консултират с квалифицирани експерти по радиационна защита при оценяване на индивидуалните дози, получени от аварийните работници и на възможните радиологични последствия. Чл. 87. Предприятията и работодателите на външни работници предоставят на аварийните работници информация за получените дози след приключване на дейностите по ограничаване и ликвидиране на последствията от авария или във всеки един момент, когато бъде поискана такава информация от аварийните работници. Чл. 88. Аварийните работници подлежат на специално медицинско наблюдение, което се извършва в зависимост от обстоятелствата при аварийно професионално облъчване. Чл. 89. Организациите и работодателите, които участват в аварийното	

	реагиране, изпълняват програма за управление на дозите, които могат да получат аварийните работници в дадена ситуация на аварийно облъчване, включително за контрол и регистрация на тези дози.	
Член 54. Радон на работното място 1. Държавите членки определят национални референтни нива за концентрацията на радон в закрити помещения на работното място. Референтното ниво за средната годишна обемна активност във въздуха е не по-високо от 300 Bq m^{-3} , освен ако обстоятелствата на национално равнище не налагат друго. 2. Държавите членки изискват измерванията, свързани с радона, да се извършват: а) на работните места в зоните, определени в съответствие с член 103, параграф 3, които са разположени на приземния етаж или в сутерена, като се отчитат параметрите, съдържащи се в националния план за действие, както и в точка 2 на приложение XVIII, както и б) на определени видове работни места, определени в националния план за действие, като се взема предвид точка 3 на приложение XVIII. 3. В зоните на работните места, където концентрацията на радон (в средногодишни стойности) продължава да надвишава националното референтно ниво въпреки действията, предприети в съответствие с принципа на оптимизация, изложен в глава III, държавите членки изискват за тази ситуация да бъде уведомявано в съответствие с член 25, параграф 2 и да се прилага член 35, параграф 2.	**НРЗ** **Раздел XIII. Контрол на облъчването от радон на работни места** Чл. 94. (1) За ограничаване на облъчването от радон се въвежда референтно ниво 300 $Bq.m^{-3}$ за средногодишната обемна активност на радон във въздуха на постоянно обитавани обособени работни места в закрити помещения, където е възможно повишено облъчване от радон. Чл. 95. (1) В случаите, когато обемна активност на радон на определени работни места продължава да надвишава 300 $Bq.m^{-3}$, въпреки предприетите мерки и действия за оптимизация на радиационната защита, предприятията извършват оценка на индивидуалната ефективна доза на работниците в тези работни места. (2) Ако индивидуалната ефективна доза на работници, дължаща се на облъчването от радон надвишава 6 mSv за период от една година, се подхожда както при ситуация на планирано облъчване и работодателите предприемат подходящи мерки за радиационна защита, приложими за професионално облъчвани лица. Ако облъчването на работници от радон не надвишава 6 mSv за период от една година, съответните работни места подлежат на радиационен мониторинг. (3) В случаите по ал. 2 предприятията уведомяват председателя на Агенцията за ядрено регулиране и органите на държавния здравен контрол за резултатите от оценката по ал. 1 и предприетите мерки и действия. (4) Органите на държавния здравен контрол предписва предприемането на мерки с цел осигуряване на радиационната защита на работещите и при необходимост указват подходящи мерки и коригиращи действия за намаляване на облъчването от радон	Пълно съответствие
Глава VII. Медицински облъчвания		
Член 55. Обоснованост 1. Медицинските облъчвания са обосновани, когато се характеризират с достатъчно висока нетна полза, илюстрирана от съпоставянето на общите потенциални диагностични или терапевтични ползи, които те носят, включително преките ползи за личното здраве и ползите за обществото, спрямо индивидуалните вреди, които облъчванията могат да причинят, като се отчитат ефикасността, ползите и рисковете от наличните алтернативни техники, които имат същото предназначение,	**ЗЗ** *Чл. 64. (1) Защитата на лицата от въздействието на йонизиращи лъчения се осъществява при спазване на принципите и изискванията за радиационна защита.* *(2) Защитата по ал. 1 включва:* *4. оценка на облъчването и на радиационния риск на населението като цяло или на групи от него;* *5. медицинско наблюдение на лицата, облъчвани с източници на йонизиращи лъчения при медицински изследвания или лечение;* *Чл. 65. (1) Министърът на здравеопазването определя с наредби:*	Пълно съответствие

но са свързани с по-ниско или нулево йонизиращо лъчение. 2. Държавите членки правят необходимото за прилагането на определения в параграф 1 принцип и по-специално за това: а) новите видове практики, свързани с използването на медицинско облъчване, да се обосновават предварително, преди да бъдат принципно приети; б) всички индивидуални медицински облъчвания да се обосновават предварително, като се вземат предвид конкретните цели на облъчването и характеристиките на съответното лице; в) ако даден вид практика, свързана с медицинско облъчване, не е принципно обоснована, определено индивидуално облъчване от този тип може да бъде обосновано по целесъобразност при особени обстоятелства, които се оценяват за всеки отделен случай и се документират; г) лекарят, предоставящ направление, и практикуващият лекар, в съответствие с разпоредбите на държавите членки, да се стремят да получат, когато това е възможно, предишна диагностична информация или медицински досиета, имащи отношение към предвиденото облъчване, и да ги подлагат на преценка, за да се избегне евентуалното ненужно облъчване; д) медицинското облъчване за целите на медицинските или биомедицинските научни изследвания да се разглеждат от комитет по етика, учреден в съответствие с националните процедури и/или от компетентния орган; е) компетентният орган, в сътрудничество със съответните научномедицински дружества или съответни органи, да изготвя конкретната обосновка на медицинските радиологични процедури, които да бъдат реализирани като част от програма за здравен скрининг; ж) облъчването на полагащи грижи лица и лица, които осигуряват удобството на пациентите, да е обосновано, когато се характеризира с достатъчна нетна полза, като се отчитат преките ползи за здравето на пациента, евентуалните ползи за лицето, което подпомага/осигурява удобството на пациентите, и вредите, които облъчването може да причини; з) всяка медицинска радиологична процедура, прилагана на асимптоматично лице с цел ранна диагностика на заболяване, да бъде част от програма за здравен скрининг, или да изисква специална документирана обосновка за въпросното лице, изготвена от практикуващия лекар в консултация с	*2. условията и реда за осигуряване защита на лицата при медицинско облъчване;* *Чл. 66. (1) Медицинско облъчване с източници на йонизиращи лъчения се допуска при:* *1. извършване на диагностика или лечение на пациенти;* *2. провеждане на здравен скрининг;* *3. осъществяване на медицински изследователски програми, в които участват доброволци.* *(2) Медицинско облъчване с източници на йонизиращи лъчения се допуска по отношение на лица, които съзнателно и доброволно оказват помощ на други лица в процеса на медицинско облъчване, без това да е тяхно професионално задължение.* *(3) Медицинското облъчване по ал. 1 се предписва и провежда от лекари или лекари по дентална медицина.* *(4) Облъчване с йонизиращи лъчения на деца като част от програма за здравен скрининг, както и облъчването, свързано с високи дози за пациента, се извършва само от специалисти, преминали допълнително специализирано обучение.* *(5) В случаите по ал. 1 лицата, на които се прилага медицинско облъчване, имат право по всяко време да откажат диагностика и лечение, свързани с облъчване с йонизиращи лъчения.* *Чл. 67. (1) Допуска се извършване на образни изследвания с източници на йонизиращи лъчения с немедицинска цел при спазване на принципа на обоснованост на облъчването.* *(2) Случаите, в които се допуска извършване на образни изследвания по ал. 1, както и условията и реда за провеждането им се определят с наредба на министъра на здравеопазването, министъра на финансите и министъра на правосъдието.* *Чл. 68. (1) Не се извършва медицинско облъчване с йонизиращи лъчения на бременни жени, освен в случаите, когато съществува сериозна опасност за живота или здравето им. При извършване на облъчване с йонизиращи лъчения на жена в репродуктивна възраст медицинските специалисти са длъжни да се осведомят дали тя е бременна.* *(2) При оказване на медицинска помощ при спешни състояния, когато възможността за бременност не може да бъде изключена, се вземат мерки за защита на здравето на бременната жена и плода.* *(3) Медицинско облъчване на жена-кърмачка за диагностика и/или лечение с методите на нуклеарната медицина се допуска само в случаите, когато съществува сериозна опасност за живота или здравето й.* *Чл. 69. (1) Когато при лечение или след диагностика с радиоактивни*	

предоставящия направление лекар, като се следват насоките на съответните научномедицински дружества и компетентния орган. Специално внимание се отделя на предоставянето на информация на лицето, подложено на медицинско облъчване, съгласно изискванията на член 56, параграф 1, буква г).	*вещества пациентът се намира в домашни условия, медицинският специалист, отговорен за лечението или диагностиката, е длъжен да предостави на пациента писмена инструкция за ограничаване облъчването на членовете от семейството или на лицата, които се грижат непосредствено за него.* *(2) Когато пациентът е малолетен или поставен под пълно запрещение, инструкцията по ал. 1 се предоставя на родителя или настойника му, а когато е непълнолетен или поставен под ограничено запрещение - на родителя или попечителя му.* **Наредба № 2** **Раздел II. Обосноваване на медицинското облъчване** Чл. 3. (1) Медицинското облъчване е обосновано да се прилага само когато ползата от него, включваща общата потенциална диагностична или терапевтична полза, включително пряката полза за личното здраве и ползите за обществото са достатъчно високи, спрямо индивидуалните вреди, които облъчването може да причини, като се отчита ефикасността, ползите и рисковете от наличните алтернативни методи, които имат същото предназначение, но са свързани с по-ниско облъчване. (2) Медицинско облъчване се прилага само в случай, че не съществуват други методи без прилагане на йонизиращи лъчения, с които се постигат същите диагностични или лечебни резултати, като се отчитат рисковете за здравето от прилагането им. Чл. 4. (1) Медицинско облъчване се прилага когато съответният метод и съответната медицинска радиологична процедура е утвърдена от медицинската наука и практика и е включена в медицински стандарт по чл. 6, ал. 1 от Закона за лечебните заведения. (2) Нови методи и нови медицински радиологични процедури, свързани с медицинско облъчване, могат да се прилагат след получено становище от Националния център по радиобиология и радиационна защита (НЦРРЗ) относно обосноваността на съответния метод или процедура. (3) За получаване на становището по ал. 2 заинтересованото лице подава до НЦРРЗ заявление, към което прилага: 1. обосновка, в която се посочват характеристики на лицата за които е показан метода, подробни указания за практическото прилагане на метода, съобразени с международните препоръки и научни доказателства и друга необходима информация; 2. обосновка за избора на метод спрямо алтернативни варианти за диагностика и лечение, при които се използват източници на йонизиращи лъчения или такива, при които не се използват;	

	3. обосновка на необходимостта и целта на метода и отчитане на ефикасността, ползата и риска. 4. оценка на очакваната тъканна, еквивалентна или ефективна доза за пациента. (4) Заявлението по ал. 3 се разглежда от комисия, определена със заповед на директора на НЦРРЗ, в която участват представители на НЦРРЗ, националните консултанти по съответните медицински специалности, в областта на които се прилага новият метод или новата медицинска радиологична процедура, представители на Българската асоциация по радиология и Българското дружество по биомедицинска физика и инженерство. (5) В двумесечен срок от получаване на заявлението комисията изразява становище относно обосноваността от използването на новия метод или новата радиологична процедура. (6) Директорът на НЦРРЗ предоставя становището по ал. 5 и на министъра на здравеопазването. Чл. 5. (1) Медицинско облъчване на пациент за диагностика или лечение се прилага само по медицински показания, отчитайки: 1. индивидуалните особености на пациента и здравословното му състояние; 2. необходимостта от процедурата; 3. наличието на алтернативн метод с по-малък риск, с който да се постигне същият диагностичен или лечебен резултат; 4. спешността на състоянието; 5. наличната информация в лечебното заведение и предоставената от пациента документация за предишни проведени медицински радиологични процедури. 6. националните насоки за избор на образен диагностичен метод, с отчитане на дозата на пациента, разработени от научните медицински дружества. (2) Изборът на най-подходящата медицинска радиологична процедура се прави за всеки конкретен случай. Чл. 6. (1) Право да предписват медицински радиологични процедури за диагностика и лечение имат лекари и лекари по дентална медицина. (2) Лекарят или лекарят по дентална медицина по ал. 1 е длъжен: 1. да вземе предвид изискванията на чл. 3–5 при избора на медицинска радиологична процедура; 2. да насочи пациента за медицинска радиологична процедура само при условие, че наличният резултат от проведени предишни медицински процедури не е достатъчен за нуждите на диагностиката и/или лечението;	

	3. да издаде направление за диагностика или лечение, като впише в него медицинските индикации, които налагат извършването на медицинската радиологична процедура; 4. да предостави на извършващия медицинската радиологична процедура цялата медицинска документация, регламентирана в съответния медицински стандарт или имаща отношение към предписаната процедура. Чл. 7. (1) Окончателното решение за извършване на медицинско облъчване на пациент за диагностика или лечение се взема: 1. за рентгеново изследване или интервенционална рентгенова процедура – от лекар с придобита специалност по образна диагностика; 2. за нуклеарномедицинско изследване или процедура – от лекар с придобита специалност по нуклеарна медицина; 3. за лъчетерапевтична процедура – от лекар с придобита специалност по лъчелечение. (2) Допуска се решението за извършване на медицинско облъчване да се вземе от лекар със специалност, различна от посочените в ал. 1, който притежава квалификация за прилагане на процедурата съгласно утвърдените медицински стандарти в следните случаи: 1. за дентално рентгеново изследване – от лекар по дентална медицина или лекар с придобита специалност по лицево-челюстна хирургия; 2. за медицинска процедура под контрола на образен метод с йонизиращо лъчение, провеждана извън структурите по медицинска специалност „Образна диагностика“ - от лекар със специалност, в областта на която се прилага медицинската процедура. (3) Лекарят по ал. 1 или 2 може да приеме, измени, или отхвърли предписаната медицинска радиологична процедура или да предложи алтернативна такава за отговор на клиничния въпрос, след съгласуване с лекаря, издал направлението. (4) Решенията по ал. 3 се отразяват в медицинската документация на пациента и на лечебното заведение. Чл. 8. (1) Медицинско облъчване за диагностика или лечение се извършва с писмено информирано съгласие на пациента, при спазване на изискванията на чл. 87-92 от Закона за здравето. (2) Специалистите по чл. 7, ал. 1 и 2 са длъжни да информират пациента за практическите аспекти на радиологичната процедура и за възможната вреда от облъчването, както и за риска, който съществува при отказ от извършване на процедурата. (3) Пациентът има право по всяко време да откаже диагностика и лечение, свързани с медицинско облъчване. (4) Писменото информирано съгласие на пациента съдържа	

	информацията по ал. 2 и по чл. 9, ал. 2 и 3. (5) Писменото информирано съгласие на лицата по чл. 1, ал. 2, т. 4 съдържа информацията по ал. 2 и 3 и по чл. 9, ал. 2, както и описание на поведението на пациента по време на извършването на медицинското облъчване. Чл. 9. (1) Медицинско облъчване на бременни жени, жени-кърмачки и деца, включително и използването на радиофармацевтици, се извършва само след обосноваване на необходимостта и когато липсват алтернативни методи без прилагане на йонизиращи лъчения. При наличие на различни методи, включващи медицинско облъчване, които дават същия диагностичен или терапевтичен резултат, се прилага методът с най-нисък риск. (2) При насочване за медицинско облъчване на жени в репродуктивна възраст лекарят по чл. 6 е длъжен да се осведоми дали жената е бременна или кърмачка и вписва тази информация в направлението. (3) При оказване на медицинска помощ при спешни състояния на жени в репродуктивна възраст, когато възможността за бременност не може да бъде изключена, лекарят/лекарят по дентална медицина писмено обосновава необходимостта за извършване на медицинско облъчване. (4) Специалистите по чл. 7, ал. 1 и 2 вземат окончателното решение за извършване на медицинското облъчване по ал. 1-3 и отразяват писмено решението си и обосновката в медицинската документация на пациента и на лечебното заведение. Чл. 10. (1) Медицинско облъчване на лице без симптоми на заболяване с цел ранна диагностика на заболяване се извършва, само ако е включено в програма за здравен скрининг. (2) Медицинско облъчване на лице без симптоми на заболяване, което не е част от програма за здравен скрининг, може да се допусне само след специално документирана обосновка на необходимостта за конкретния случай от лекар по чл. 6 и 7, при спазване на правилата за добра медицинска практика и при липсата на алтернативен метод без облъчване, който може да предостави същата информация. Чл. 11. (1) Здравен скрининг, включващ медицинско облъчване, провеждан на национално, регионално или местно ниво, се провежда само след обосноваване на целта и необходимостта от провеждането му, отчитане на ползата и риска и при спазване на изискванията на Наредба № 8 за профилактичните прегледи и диспансеризацията (обн., ДВ, бр. 92 от 2016 г.). (2) Здравен скрининг, включващ медицинско облъчване, се провежда по план-програма, която включва: 1. обосновка на скрининга, включваща и писмена оценка на очакваната	

	доза и риска за лицата в резултат на съответното облъчване, направена от експерт по медицинска физика, съгласно приложение № 1, честотата на неговото провеждане и подбора на групата лица, включени в програмата; 2. предложение за организацията и финансовото осигуряване на скрининга; 3. детайлно описание на провеждането на скрининга, документирането и анализа, изискванията към изпълнителите и към радиологичната апаратура и мерките за осигуряване на качеството. 4. списък на лицата, които ще извършват скрининга - ръководител на скрининга, експерт по медицинска физика, лекари и други медицински специалисти, и тяхната квалификация за използвания метод на медицинско облъчване. (3) Организаторът на здравен скрининг, включващ медицинско облъчване, съгласува програмата по ал. 2 с НЦРРЗ. (4) Националният център по радиобиология и радиационна защита мотивирано отказва съгласуването на програмата за здравен скрининг когато не са спазени изисканията на ал. 1 и 2. В тези случаи здравният скрининг не се провежда. (5) Облъчването с йонизиращи лъчения на деца като част от програма за здравен скрининг, както и облъчването, свързано с високи дози за лицата, се провежда по изключение, при спазване на изискванията на ал. 1 и 2. (6) Здравен скрининг се извършва от медицински специалисти, които са преминали обучение за прилагане на използвания метод за медицинско облъчване в системата за продължаващото медицинско обучение. Чл. 12. (1) Медицинско облъчване на лица при медицински или биомедицински изследователски програми се извършва от лечебни заведения въз основа на програма, включваща: 1. обосновка на включването на медицинска радиологична процедура в проучването и подбора на групата лица, включени в проучването; 2. детайлно описание на провеждането на проучването, документирането и анализа, изискванията към изпълнителите и към радиологичната апаратура и мерките за осигуряване на качеството; 3. писмена оценка на очакваната доза и риска за лицата в резултат на съответното облъчване, направена от експерт по медицинска физика, съгласно приложение № 1; 4. установено дозово ограничение за лица, за които не се очаква пряка медицинска полза от това облъчване; 5. списък на лицата, които ще извършват проучването - ръководител на програмата, експерт по медицинска физика, лекари и други медицински	

	специалисти, и тяхната квалификация за използвания метод на медицинско облъчване. (2) Организаторът на медицинската или биомедицинска изследователска програма съгласува програмата по ал. 1 с НЦРРЗ и я представя на комисията по медицинска етика на лечебното заведение, която разглежда и оценява научните, медицинските и етичните аспекти на изследователската програма и дава писмено мотивирано решение за неговото провеждане. (3) Националния център по радиобиология и радиационна защита мотивирано отказва съгласуването на програмата, когато не са спазени изискванията на ал. 1. В тези случаи изследователската програма не се провежда. Чл. 13. (1) Участието на лица в медицински или биомедицински изследователски програми, свързани с прилагане на медицинско облъчване е доброволно. (2) Лицата по ал. 1 дават писмено съгласието си за включване в програмата за медицинско или биомедицинско изследователско проучване и декларират писмено всички предишни участия в подобни програми. Съгласието се дава лично и може да бъде оттеглено по всяко време на проучването. (3) Ръководителят на проучването предоставя писмена информация на лицата по ал. 1 за целта на проучването и за възможната вреда от медицинското облъчване. (4) Не могат да участват в медицински или биомедицински изследователски програми свързани с медицинско облъчване: 1. деца, бременни жени и жени-кърмачки; 2. лица, които през последните 10 години са участвали в изследователски програми, свързани с медицинско облъчване, и ефективната доза от облъчването с изследователска цел се очаква да бъде по-висока от 10 mSv. (5) В изследователски програми, при които се използват йонизиращи лъчения с лечебна цел, не могат да участват здрави лица. (6) В изследователски програми, при които се използват йонизиращи лъчения с диагностична цел, могат да участват пациенти, при които се очаква съответното медицинско облъчване да доведе до уточняване на диагнозата. Допуска се в програмата да участват и здрави лица, но само ако индивидуалната ефективна доза от облъчването при участието в програмата не надхвърля 20 mSv. (7) В случаите, в които пациенти приемат доброволно да се подложат на експериментално медицинско изследване с източник на йонизиращо лъчение и се очаква да имат диагностична или терапевтична полза от	

	това облъчване, съответните нива на дозите се определят от лекарите по чл. 6 и 7 за всеки случай поотделно, преди извършване на облъчването. Чл. 14. (1) Медицинско облъчване на лица, които съзнателно и доброволно оказват помощ на други лица в процеса на медицинско облъчване, без това да е тяхно професионално задължение, се прилага само при обоснована необходимост в следните случаи: 1. оказане на помощ на дете и на пациент в тежко състояние по време на медицинска радиологична процедура с диагностична цел, ако не е възможно обездвижването на пациента с техническо средство; 2. обслужване на пациент след проведена диагностика или лечение с методите на нуклеарната медицина или при имплантирани радиоактивни източници за лъчелечение. (2) Във всички случаи по ал. 1 индивидуалната ефективна доза от облъчването не трябва да надхвърли 5 mSv, оценено предварително от експерта по медицинска физика. (3) Извършващият изследването задължително информира лицата по ал. 1 за риска от облъчването. (4) Не се допуска бременни жени и деца да оказват помощ на пациенти при медицинско облъчване. (5) В случай, че жена в репродуктивна възраст оказва помощ на друго лице по ал. 1, извършващият изследването е длъжен да се информира за евентуална бременност на жената. Чл. 15. (1) Лечебното заведение осигурява на видно място пред кабинета, в който се извършват медицински радиологични процедури: 1. информация за пациентите за провежданите диагностични изследвания и/или терапевтични процедури и за рисковете, свързани с облъчването; 2. предупреждение към жените, на които предстои процедура с медицинско облъчване, да информират лицата по чл. 7, ал. 1 и 2 за евентуална бременност, а при процедури с използване на радиофармацевтици – и за кърмене. (2) Националният център по радиобиология и радиационна защита в сътрудничество с научните медицински дружества, разработва и предоставя в печатна и електронна форма информационни материали за риска, свързан с медицинското облъчване.	
Член 56. Оптимизация 1. Държавите членки правят необходимото всички дози, вследствие на медицинско облъчване за целите на лъчевата диагностика, интервенционната радиология, планирането, издаването на напътствия и проверката, да се поддържат във	**ЗЗ** *Чл. 65. (1) Министърът на здравеопазването определя с наредби:* *2. условията и реда за осигуряване защита на лицата при медицинско облъчване;*	Пълно съответствие

възможно най- ниските разумно постижими стойности, насочени към получаването на необходимата медицинска информация, при отчитане на икономическите и обществените фактори. При всички медицински облъчвания на пациенти с радиотерапевтична цел облъчванията на целеви обеми се планират индивидуално и резултатите от тях се проверяват по подходящ начин, като дозите за нецелевите обеми и тъкани се поддържат на най- ниското разумно постижимо ниво и в съответствие с радиотерапевтичната цел на облъчването. 2. Държавите членки правят необходимото за определянето, редовния преглед и използването на диагностични референтнти нива за радиодиагностичните изследвания, като се вземат предвид препоръчваните на европейско равнище диагностични референтни нива, когато има такива, а по целесъобразност – и за интервенционните радиологични процедури, както и наличието на насоки за тази цел. 3. Държавите членки правят необходимото при всеки проект за медицински или биомедицински научни изследвания, включващ медицинско облъчване: а) съответните лица да участват доброволно; б) тези лица да са информирани за рисковете от облъчването; в) да е установена граничната доза за лицата, за които не се очаква пряка медицинска полза от това облъчване; г) в случаите, в които пациенти приемат доброволно да се подложат на експериментално медицинско изследване и се очаква да имат диагностична или терапевтична полза от тази практика, съответните нива на дозите да се определят за всеки случай поотделно от практикуващия лекар и/или лекаря, предоставящ направление, преди извършване на облъчването; 4. Държавите членки правят необходимото оптимизацията да включва избора на оборудване, системното предоставяне на подходяща диагностична информация или на терапевтични резултати, практическите аспекти на медицинските радиологични процедури, осигуряване на качеството и преценката и оценката на дозите за пациента или проверката на назначените дейности, при отчитане на икономическите и обществените фактори. 5. Държавите членки правят необходимото:	**Наредба № 2** **Раздел IV** **ОПТИМИЗАЦИЯ НА МЕДИЦИНСКОТО ОБЛЪЧВАНЕ** Чл. 20. (1) Оптимизацията на медицинското облъчване включва всяка дейност, която при медицинското облъчване с диагностична цел осигурява постоянство и достатъчност на диагностичната информация, при минимално разумно облъчване на пациента, като се вземат предвид и икономическите и социалните фактори, а при медицинското облъчване с лечебна цел осигурява реализирането на лечебната доза в терапевтичния обем при минимално разумно достижимо облъчване на органите и тъканите извън този обем. Оптимизацията на медицинското облъчване включва избора на апаратура, практическите аспекти на радиологичната процедура, осигуряването на качеството, включително контрола на качеството, и оценката на дозата на пациента. (2) Оптимизацията на радиационната защита на лица, подложени на медицинско облъчване, трябва да съответства на медицинската цел на облъчването и се прилага по отношение на индивидуалната ефективна доза, а когато е целесъобразно - и по отношение на еквивалентните дози, както и за предотвратяване възникването на детерминистични ефекти. (3) Лечебните заведения и медицинските специалисти, провеждащи медицинските радиологични процедури, прилагат всички възможни организационни и физико-технически методи за оптимизация на медицинското облъчване, чрез които: 1. индивидуалните стойности на дозата при диагностичните изследвания са толкова ниски, колкото е разумно достижимо за осигуряване на необходимата диагностична информация; 2. дозата в терапевтичния обем при лъчелечение да е индивидуално планирана и нейното реализиране да е проверено, като се осигурява облъчването на съседните тъкани и органи да е толкова ниско, колкото е разумно достижимо с оглед на терапевтичните цели; 3. се осигурява необходимата защита за лъчечувствителните органи, когато това е възможно. Чл. 21. (1) Оптимизацията на медицинското облъчване по чл. 20 се постига чрез прилагането от лечебното заведение на програма за осигуряване на качеството, която включва: 1. осигуряване на достатъчен брой лекари, специалисти по здравни грижи, експерти по медицинска физика, медицински физици и немедицински специалисти с необходимата квалификация за изпълнение на дейностите съгласно медицинските стандарти и тази наредба и осигуряване на условия за поддържане на тяхната	

а) да се определят ограничения на дозите за облъчване на полагащите грижи лица и на лицата, които осигуряват удобството на пациентите, където е подходящо; б) да се разработят подходящи насоки за облъчването на полагащите грижи лица и на лицата, които осигуряват удобството на пациентите. 6. Държавите членки правят необходимото в случай на провеждане на лечение или диагностика на пациент с използването на радионуклиди лекарят, предоставящ направление, или предприятието, в съответствие с разпоредбите на държавите членки, да предоставят на пациента или на неговия представител информация за рисковете от йонизиращото лъчение и съответните инструкции с оглед ограничаване дозите на лицата, намиращи се в контакт с пациента, в разумно постижими граници. За терапевтичните процедури тези инструкции са в писмен вид. Тези инструкции се предоставят преди пациентът да напусне болницата или клиниката или всяко друго подобно заведение.	квалификация; 2. въвеждане на правила за организация на работата и отговорни лица за всеки етап от провеждането на медицинските радиологични процедури и воденето на медицинската документация; 3. осигуряване на радиологична апаратура, с която се получава достатъчна диагностична информация или оптимален терапевтичен резултат, и която отговаря на изискванията на раздел V; 4. изработване и прилагане на протоколи за оптимално провеждане на радиологичните процедури за всяка една радиологична апаратура; 5. записване на проведените медицински радиологични процедури и дозите на пациентите; 6. изпълнение на програма за контрол на качеството на радиологичната апаратура и на прилаганите радиофармацевтици в нуклеарната медицина, включително измерване и проверка на дозиметричните характеристики и контрол на качеството на получаваните образи чрез тестови обекти и клинични образи; 7. дозиметрична верификация на всяка нова методика за лъчелечение; 8. измерване и/или оценка на типичните стойности на дозата при диагностични и интервенционални рентгенови процедури и на активностите на въведените радиофармацевтици при нуклеарно-медицински диагностични процедури и сравняването им с националните диагностични референтни нива; 9. оценка на риска от аварийно или непреднамерено облъчване. (2) Програмата за осигуряване на качеството по ал. 1 се разработва от ръководителя на структурното звено, в което се извършват медицинските радиологични процедури и от експерта по медицинска физика и се утвърждава от ръководителя на лечебното заведение. (3) Лечебните заведения, които са длъжни да назначат медицински физик съгласно чл. 18, ал. 2 и 3 трябва да осигурят средства за измерване на всички физико-технически параметри, необходими за осигуряване на качеството на наличната радиологична апаратура и оптимизацията на радиационната защита на пациента. Чл. 22. (1) Медицинските радиологични процедури се провеждат в съответствие с писмени протоколи, утвърдени от ръководителя на съответното структурно звено. (2) Протоколът по ал. 1 включва: 1. диагностичната или терапевтичната цел; 2. описание на метода за провеждане на процедурата, съобразени с наличната радиологична апаратура; 3. оптималните физико-технически параметри за провеждане на процедурата, съобразени с наличната радиологична апаратура и	

	телесните размери и/или възрастта на пациентите; 4. при методите на нуклеарната медицина – подходящите радиофармацевтици и активности, съобразени с възрастта и индивидуалните особености на пациента; 5. специфичните мерки и технически средства за намаляване на облъчването на пациента. 6. стойност на типичната доза на пациента за конкретната диагностична процедура, отчитайки националното референтно ниво, ако такава съществува. (3) При радиологична апаратура за образна диагностика с компютърно управление, данните по ал. 2, т. 3 се съхраняват в електронен вид. (4) Протоколите по ал. 1 и 2 се изготвят и актуализират периодично от лекар със съответната специалност и експерт по медицинска физика. Чл. 23. (1) Всяка проведена медицинска радиологична процедура за диагностика, лечение, здравен скрининг, медицинско или биомедицинско изследователско проучване, както и медицинска процедура под контрола на образен метод с йонизиращо лъчение, се записва в медицинската документация на пациента и на лечебното заведение. (2) В документацията по ал. 1 се записват данните за процедурата и за дозата от медицинското облъчване, с ясно означаване на използваните физична величина и измерителна единица. (3) Минималният обем на дозиметричната информация за проведените медицински радиологични процедури, която се записва в медицинската документация на лечебното заведение и на пациента, е посочена в Приложение № 3. (4) Начините на съхраняване на записите в медицинската документация на лечебното заведение трябва да позволява обработка и анализ на резултатите. Чл. 24. (1) Въз основа на информацията по чл. 23, ал. 2, експертът по медицинска физика съответно по образна диагностика или нуклеарна медицина определя стойности на типичната диагностична доза при стандартните диагностични и интервенционални рентгенови изследвания и на типичната активност на въведените радиофармацевтици при стандартните нуклеарно-медицински диагностични процедури: 1. след въвеждане на медицинската радиологична апаратура в клинично използване; 2. периодично веднъж на две години; 3. допълнително след ремонти и подмяна на елементи на апаратурата, включително на софтуер, които пряко влияят на работния режим или на	

	радиационната защита; 4. след промяна в протокола за провеждане на процедурата по чл. 22. (2) При стойности на типичната диагностична доза, превишаващи националните диагностични референтни нива, лечебното заведение предприема мерки за установяване на причините и за намаляване на облъчването при осигуряване на нужната диагностична информация. (3) При стойности на типичната диагностична доза, значително под съответните национални диагностични референтни нива, лекар със специалност съответно по образна диагностика или нуклеарна медицина проверява дали получените образи удовлетворяват диагностичните изисквания за качество на изследването съгласно съответния медицински стандарт. (4) Резултатите от действията по ал. 1, 2 и 3 се отразяват писмено в констативен протокол, който се съхранява в документацията на лечебното заведение и се представя на контролните органи при поискване. (5) Експертът по медицинска физика запознава персонала на структурното звено с типичните дози по ал. 1 и националните референтни нива и поставя тази информация на видно място до командното работно място на медицинската радиологична апаратура. Чл. 25. (1) Националният център по радиобиология и радиационна защита провежда национални проучвания, чрез които се определят национални диагностични референтни нива на дозите на пациентите при рентгенови изследвания или на активност на въведения радиофармацевтик при нуклеарномедицински изследвания, в съответствие с препоръките на Европейската комисия. (2) Националните проучвания по ал. 1 се провеждат чрез предоставяне на информация от лечебните заведения на НЦРРЗ за дозите на пациентите при диагностични и интервенционални рентгенови изследвания и на типичната активност на въведените радиофармацевтици при стандартните нуклеарно-медицински диагностични процедури. Информацията се предоставя на електронен и/или хартиен носител или посредством автоматизирана система. (3) Националните проучвания по ал. 1 се провеждат най-малко веднъж на 5 години. (4) Резултатите от националните проучвания и актуалните национални диагностични референтни нива се публикуват на интернет страницата на НЦРРЗ. Чл. 26. (1) При необходимост от медицинско облъчване на бременни жени, провеждащите медицинската радиологична процедура: 1. прилагат всички методи за намаляване на дозата на зародиша или	

	плода, като при необходимост се консултират с експерт по медицинска физика; 2. при всички случаи, когато това е практически осъществимо, осигуряват лъчезащитно техническо средство за областта на корема и таза. (2) При провеждане на планирано медицинско облъчване на бременна жена или ако бременността е установена след провеждане на медицинското облъчване, експертът по медицинска физика определя дозата на зародиша или плода и регистрира резултата в медицинската документация на лечебното заведение и на пациента. (3) В случаите по ал. 1 и 2 специалистът по чл. 7, ал. 1 и 2 информира пациентката за получената доза и свързаните с облъчването рискове. (4) При дози на зародиша или плода над 50 mSv и във всички други случаи по преценка на специалиста по чл. 7, ал. 1 и 2, бременната жена се насочва за консултация и наблюдение в Националния център по радиобиология и радиационна защита. Чл. 27. (1) При медицински радиологични процедури с методите на нуклеарната медицина на жена-кърмачка, специалистът по чл. 7, ал. 1, т. 2 или 3 предоставя информация за поведение по отношение на кърменето и грижите за детето след процедурата. (2) Информацията по ал. 1 съдържа препоръка за временно или постоянно преустановяване на кърменето в зависимост от вида и активността на приложения радиофармацевтик. (3) Информацията по ал. 1 и 2 се включва в писмената инструкция по чл. 29. Чл 28. (1) След проведено лечение с радиофармацевтик или с постоянно имплантирани радиоактивни източници, медицинския физик определя мощността на дозата на един метър от областта с най-голяма активност при стоящ пациент, извършено на базата на дозиметрични измервания и вписва резултата в медицинската документация. (2) Изписването на пациент по ал. 1 от лечебното заведение става след оценка на риска, направена от специалист по чл. 7, ал. 1, т. 2 или 3 и експерта по медицинска физика, при спазване на: 1. медицинските стандарти по нуклеарна медицина или лъчелечение; 2. изискванията за защита на лицата, които съзнателно и доброволно оказват помощ на пациента, без това да е тяхно професионално задължение; 3. нормите за радиационна защита за лица от населението. Чл. 29. При изписване на пациент след диагностика или лечение с радиофармацевтици или с постоянно имплантирани радиоактивни източници, специалистът по чл. 7, ал. 1, т. 2 или 3 предоставя на	

	пациента и придружителите писмена инструкция за поведение съгласно приложение № 4 и вписва информацията в специална карта на български и английски език съгласно приложение № 5. Чл. 30. За намаляване на облъчването на лица, които съзнателно и доброволно оказват помощ на пациент при рентгенови диагностични процедури, без това да е тяхно професионално задължение, след направената обосновка по чл. 14, извършващият процедурата прилага следните мерки: 1. предварителен инструктаж за поведение по време на процедурата; 2. недопускане попадането на лицето в прекия сноп на лъчението; 3. използване на индивидуални лъчезащитни средства.	
Член 57. Отговорности 1. Държавите членки правят необходимото: а) всяко медицинско облъчване да се извършва под клиничната отговорност на практикуващ лекар; б) практикуващият лекар, експертът по медицинска физика и специалистите, занимаващи се с практическите аспекти на медицинските радиологични процедури да участват, в съответствие с разпоредбите на държавите членки, в процеса по оптимизация; в) лекарят, предоставящ направлението, и практикуващият лекар да участват, в съответствие с разпоредбите на държавите членки, в процеса на обосновка на индивидуалните медицински облъчвания, г) когато това е осъществимо и преди извършване на облъчването, практикуващият лекар или лекарят, предоставящ направлението, в съответствие с разпоредбите на държавите членки, прави необходимото на пациента или на неговия представител да е предоставена подходяща информация за ползите и рисковете, свързани с радиационната доза от медицинското облъчване. Подобна информация, както и съответните насоки, се предоставят на полагащите грижи лица и на лицата, които осигуряват удобството на пациентите, в съответствие с член 56, параграф 5, буква б). 2. Практическите аспекти на медицинските радиологични процедури могат да бъдат делегирани от предприятието или практикуващия лекар съответно на едно или повече лица, упълномощени да извършват такава дейност в призната	**ЗЗ** *Чл. 65. (1) Министърът на здравеопазването определя с наредби:* *2. условията и реда за осигуряване защита на лицата при медицинско облъчване;* **Наредба № 2** **Раздел III** **ОТГОВОРНОСТИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА МЕДИЦИНСКОТО ОБЛЪЧВАНЕ** Чл. 16. (1) Медицинските радиологични процедури се провеждат от или под ръководството на специалистите по чл. 7, ал. 1 и 2, които носят клиничната отговорност за индивидуалните медицински облъчвания и практическите аспекти на медицинските радиологични процедури и по-специално за тяхното качествено изпълнение, за защита на пациента, персонала и други лица от населението. (2) Практическото изпълнение на медицинската радиологична процедура или на етапи от нея може да се възложи на рентгенови лаборанти или на други лица със специалност от професионално направление „Здравни грижи”, в случай, че това е допустимо от съответния медицински стандарт. (3) Лицата по ал. 1 и 2, които извършват медицински радиологични процедури трябва да отговарят на следните условия: 1. преминали са обучение за извършване на съответните медицински радиологични процедури в рамките на следдипломното обучение; 2. получили са удостоверение за правоспособност за извършване на съответните дейности с източници на йонизиращи лъчения по реда на Закона за безопасно използване на ядрената енергия; 3. поддържат квалификацията си в системата за продължаващо	Пълно съответствие

област на специализация.	медицинско обучение. (4) В практическото изпълнение на медицинска радиологична процедура може да се включат и лекари-специализанти по съответната специалност, в която се извършва медицинското облъчване, ако са получили удостоверение за правоспособност за извършване на съответните дейности с източници на йонизиращи лъчения по реда на Закона за безопасно използване на ядрената енергия и работят под ръководството на специалистите по чл. 7, ал. 1 и 2. Чл. 17. (1) Лечебните заведения осигуряват експерт по медицинска физика по съответната специалност, който участва в осигуряване на качеството на медицинските радиологични процедури и радиационната защита, като степента на участие и начинът на неговото осигуряване зависи от сложността и обема на извършваните медицински радиологични процедури и свързаните с тях рискове. (2) Експертът по медицинска физика е лице, което има: 1. придобита специалност „Медицинска радиологична физика“; 2. и най-малко пет години практически опит в областта на лъчелечението или нуклеарната медицина или образната диагностика. (3) Експертът по медицинска физика в областта на лъчелечението участва активно в лечебния процес в структурните звена по лъчелечение, като пряко отговаря за физико-техническото състояние и контрола на качеството на уредбите за лъчелечение и помощните диагностични уредби; изготвянето на индивидуалните дозиметрични планове за лъчелечение на пациента и контрола върху точността на изпълнението им; дейностите по контрола на качеството на лъчелечението на пациента; разработването и верификацията на нови методики за лъчелечение; анализа на събития, инциденти и аварии и участва при провеждането на биомедицински и медицински изследователски програми. (4) Експертът по медицинска физика в областта на нуклеарната медицина участва в работата на структурните звена по нуклеарна медицина, като отговаря за изпълнението на програмата за контрол на качеството; оценката на дозата на пациента и дозата на зародиша/плода при бременност; участва при оптимизацията на протоколите на изследванията и при провеждането на биомедицински и медицински изследователски програми. (5) Експертът по медицинска физика в областта на образната диагностика участва в работата на структурните звена, в които се провеждат диагностични и интервенционални рентгенови изследвания и процедури, като отговаря за изпълнението на програмата за контрол на качеството; оценката на дозата на пациентите и типичните дози,	

	оценката на дозата на зародиша/плода при бременност, оптимизацията на протоколите на изследванията и процедурите и участва при провеждането на биомедицински и медицински изследователски програми. (6) Експертът по медицинска физика в областта на образна диагностика участва и при провеждането на здравен скрининг, като отговаря за физико-техническите аспекти на осигуряване на качеството на скрининга. (7) Експертите по медицинска физика са длъжни да поддържат квалификацията си в системата на продължаващото медицинско обучение съгласно насоки, одобрени от НЦРРЗ. Чл. 18. (1) Практическото изпълнение на дейности по чл. 17, ал. 3 - 6 може да се осъществява и от медицински физици, или лица с придобита специалност „Медицинска радиологична физика“, които нямат практически опит по чл. 17, ал. 2, т. 2. В тези случаи лицата работят под ръководството на експерт по медицинска физика. (2) Минималният брой на експертите по медицинска физика и на медицинските физици, с които трябва да разполага лечебното заведение е посочен в приложение № 2. (3) Лечебните заведения, които извършват лъчетерапевтични процедури, диагностични изследвания и терапевтични процедури в нуклеарната медицина и рентгенови диагностични изследвания и интервенционални рентгенови процедури, свързани с прилагане на високи дози са длъжни да назначат експерт по медицинска физика, в съответната област на компетентност. (4) Експертите по медицинска физика и медицинските физици от различни структурни звена в рамките на едно лечебно заведение си взаимодействат за оптимално изпълнение на дейностите по чл. 17, ал. 3 - 6. Чл. 19. (1) Националният център по радиобиология и радиационна защита поддържа публична база данни на експертите по медицинска физика, включваща трите им имена и областта на компетентност. (2) За включване в базата данни по ал. 1 лицата подават до НЦРРЗ уведомление, с приложено копие от документите, удостоверяващи изискванията на чл. 17, ал. 2. Уведомлението може да се подаде и по електронен път при условията и по реда на Закона за електронния документ и електронния подпис и Закона за електронното управление. (3) На всеки пет години от включването в базата данни по ал. 1 експертите по медицинска физика предоставят на НЦРРЗ документи, удостоверяващи преминатото подължаващо медицинско обучение по чл. 17, ал. 7.	

	(4) При непредставяне на документите по ал. 3 след изтичане на петгодишния срок по ал. 3, експертът по медицинска физика се изключва от базата данни по ал. 1.	
Член 58. Процедури Държавите членки правят необходимото: а) за всеки вид стандартна медицинска радиологична процедура да се изготвят писмени протоколи за всяко оборудване за съответната категория пациенти; б) информацията, свързана с облъчванията на пациенти, да съставлява част от доклада на медицинската радиологична процедура; в) лекарите, предоставящи направления, да разполагат с насоки за издаване на направления за медицински образни изследвания, при отчитане на радиационните дози; г) в медицинските радиологични практики съответно участие да взема експерт по медицинска физика, като нивото на участие е пропорционално на радиологичния риск, свързан с практиката. По-специално: i) при радиотерапевтични практики, различни от стандартизирани терапевтични практики на нуклеарната медицина, експертът по медицинска физика участва активно; ii) при стандартизирани терапевтични практики на нуклеарната медицина, както и при радиодиагностични и интервенционни радиологични практики, когато се използват високи дози съгласно посоченото в член 61, параграф 1, буква в), участва експерт по медицинска физика; iii) за други медицински радиологични практики, които не са обхванати от букви а) и б), се ангажира експерт по медицинска физика, когато е уместно, за консултации и съвети по въпроси, свързани с радиационната защита по отношение на медицинското облъчване; д) да се извършват клинични одити в съответствие с националните процедури; е) в случаите, когато диагностичните референтни нива се превишават редовно, да се направят подходящи анализи на местно ниво и без излишно забавяне да се предприемат подходящи коригиращи действия.	**ЗЗ** *Чл. 65. (1) Министърът на здравеопазването определя с наредби:* *2. условията и реда за осигуряване защита на лицата при медицинско облъчване;* **Наредба № 2** Чл. 22. (1) Медицинските радиологични процедури се провеждат в съответствие с писмени протоколи, утвърдени от ръководителя на съответното структурно звено. (2) Протоколът по ал. 1 включва: 1. диагностичната или терапевтичната цел; 2. описание на метода за провеждане на процедурата, съобразени с наличната радиологична апаратура; 3. оптималните физико-технически параметри за провеждане на процедурата, съобразени с наличната радиологична апаратура и телесните размери и/или възрастта на пациентите; 4. при методите на нуклеарната медицина – подходящите радиофармацевтици и активности, съобразени с възрастта и индивидуалните особености на пациента; 5. специфичните мерки и технически средства за намаляване на облъчването на пациента. 6. стойност на типичната доза на пациента за конкретната диагностична процедура, отчитайки националното референтно ниво, ако такова съществува. (3) При радиологична апаратура за образна диагностика с компютърно управление, данните по ал. 2, т. 3 се съхраняват в електронен вид. (4) Протоколите по ал. 1 и 2 се изготвят и актуализират периодично от лекар със съответната специалност и експерт по медицинска физика. Чл. 23. (1) Всяка проведена медицинска радиологична процедура за диагностика, лечение, здравен скрининг, медицинско или биомедицинско изследователско проучване, както и медицинска процедура под контрола на образен метод с йонизиращо лъчение, се записва в медицинската документация на пациента и на лечебното заведение. (2) В документацията по ал. 1 се записват данните за процедурата и за дозата от медицинското облъчване, с ясно означаване на използваните физична величина и измерителна единица.	Пълно съответствие

	(3) Минималният обем на дозиметричната информация за проведените медицински радиологични процедури, която се записва в медицинската документация на лечебното заведение и на пациента, е посочена в Приложение № 3. (4) Начините на съхраняване на записите в медицинската документация на лечебното заведение трябва да позволява обработка и анализ на резултатите. Чл. 24. (1) Въз основа на информацията по чл. 23, ал. 2, експертът по медицинска физика съответно по образна диагностика или нуклеарна медицина определя стойности на типичната диагностична доза при стандартните диагностични и интервенционални рентгенови изследвания и на типичната активност на въведените радиофармацевтици при стандартните нуклеарно-медицински диагностични процедури: 1. след въвеждане на медицинската радиологична апаратура в клинично използване; 2. периодично веднъж на две години; 3. допълнително след ремонти и подмяна на елементи на апаратурата, включително на софтуер, които пряко влияят на работния режим или на радиационната защита; 4. след промяна в протокола за провеждане на процедурата по чл. 22. (2) При стойности на типичната диагностична доза, превишаващи националните диагностични референтни нива, лечебното заведение предприема мерки за установяване на причините и за намаляване на облъчването при осигуряване на нужната диагностична информация. (3) При стойности на типичната диагностична доза, значително под съответните национални диагностични референтни нива, лекар със специалност съответно по образна диагностика или нуклеарна медицина проверява дали получените образи удовлетворяват диагностичните изисквания за качество на изследването съгласно съответния медицински стандарт. (4) Резултатите от действията по ал. 1, 2 и 3 се отразяват писмено в констативен протокол, който се съхранява в документацията на лечебното заведение и се представя на контролните органи при поискване. (5) Експертът по медицинска физика запознава персонала на структурното звено с типичните дози по ал. 1 и националните референтни нива и поставя тази информация на видно място до командното работно място на медицинската радиологична апаратура. Чл. 25. (1) Националният център по радиобиология и радиационна защита провежда национални проучвания, чрез които се определят	

	национални диагностични референтни нива на дозите на пациентите при рентгенови изследвания или на активност на въведения радиофармацевтик при нуклеарномедицински изследвания, в съответствие с препоръките на Европейската комисия. (2) Националните проучвания по ал. 1 се провеждат чрез предоставяне на информация от лечебните заведения на НЦРРЗ за дозите на пациентите при диагностични и интервенционални рентгенови изследвания и на типичната активност на въведените радиофармацевтици при стандартните нуклеарно-медицински диагностични процедури. Информацията се предоставя на електронен и/или хартиен носител или посредством автоматизирана система. (3) Националните проучвания по ал. 1 се провеждат най-малко веднъж на 5 години. (4) Резултатите от националните проучвания и актуалните национални диагностични референтни нива се публикуват на интернет страницата на НЦРРЗ. Чл. 26. (1) При необходимост от медицинско облъчване на бременни жени, провеждащите медицинската радиологична процедура: 1. прилагат всички методи за намаляване на дозата на зародиша или плода, като при необходимост се консултират с експерт по медицинска физика; 2. при всички случаи, когато това е практически осъществимо, осигуряват лъчезащитно техническо средство за областта на корема и таза. (2) При провеждане на планирано медицинско облъчване на бременна жена или ако бременността е установена след провеждане на медицинското облъчване, експертът по медицинска физика определя дозата на зародиша или плода и регистрира резултата в медицинската документация на лечебното заведение и на пациента. (3) В случаите по ал. 1 и 2 специалистът по чл. 7, ал. 1 и 2 информира пациентката за получената доза и свързаните с облъчването рискове. (4) При дози на зародиша или плода над 50 mSv и във всички други случаи по преценка на специалиста по чл. 7, ал. 1 и 2, бременната жена се насочва за консултация и наблюдение в Националния център по радиобиология и радиационна защита. Чл. 27. (1) При медицински радиологични процедури с методите на нуклеарната медицина на жена-кърмачка, специалистът по чл. 7, ал. 1, т. 2 или 3 предоставя информация за поведение по отношение на кърменето и грижите за детето след процедурата. (2) Информацията по ал. 1 съдържа препоръка за временно или постоянно преустановяване на кърменето в зависимост от вида и	

	активността на приложения радиофармацевтик. (3) Информацията по ал. 1 и 2 се включва в писмената инструкция по чл. 29. Чл 28. (1) След проведено лечение с радиофармацевтик или с постоянно имплантирани радиоактивни източници, медицинския физик определя мощността на дозата на един метър от областта с най-голяма активност при стоящ пациент, извършено на база на дозиметрични измервания и вписва резултата в медицинската документация. (2) Изписването на пациент по ал. 1 от лечебното заведение става след оценка на риска, направена от специалист по чл. 7, ал. 1, т. 2 или 3 и експерта по медицинска физика, при спазване на: 1. медицинските стандарти по нуклеарна медицина или лъчелечение; 2. изискванията за защита на лицата, които съзнателно и доброволно оказват помощ на пациента, без това да е тяхно професионално задължение; 3. нормите за радиационна защита за лица от населението. Чл. 29. При изписване на пациент след диагностика или лечение с радиофармацевтици или с постоянно имплантирани радиоактивни източници, специалистът по чл. 7, ал. 1, т. 2 или 3 предоставя на пациента и придружителите писмена инструкция за поведение съгласно приложение № 4 и вписва информацията в специална карта на български и английски език съгласно приложение № 5. Чл. 30. За намаляване на облъчването на лица, които съзнателно и доброволно оказват помощ на пациент при рентгенови диагностични процедури, без това да е тяхно професионално задължение, след направената обосновка по чл. 14, извършващият процедурата прилага следните мерки: 1. предварителен инструктаж за поведение по време на процедурата; 2. недопускане попадането на лицето в прекия сноп на лъчението; 3. използване на индивидуални лъчезащитни средства.	
Член 59. Обучение и признаване Държавите членки правят необходимото изискванията за обучение и признаване, посочени в членове 79, 14 и 18, да се спазват по отношение на практикуващия лекар, експерта по медицинска физика и лицата, посочени в член 57, параграф 2.	**ЗЗ** *Чл. 179. (1) Министърът на здравеопазването планира, координира и контролира дейностите по провеждане на следдипломно обучение за придобиване на специалност от медицинските специалисти, както и на немедицинските специалисти с немедицинско образование, работещи в националната система за здравеопазване.* *(2) Министърът на здравеопазването упражнява контрол за дейностите по провеждане на обучението за придобиване на специалност в системата на здравеопазването върху висшите училища, лечебните и здравните заведения, като за извършените*	Пълно съответствие

	проверки в едномесечен срок се съставя констативен протокол с препоръки и се определя срок за отстраняване на допуснатите нарушения. *Чл. 180. (1) Теоретичното обучение по чл. 178, ал. 2, т. 1 се провежда от:* *1. висши училища, получили положителна акредитационна оценка по Закона за висшето образование, и Военномедицинската академия;* *2. национални центрове по проблемите на общественото здраве, получили акредитация по съответната специалност по реда на Закона за висшето образование.* *(2) Практическото обучение по чл. 178, ал. 2, т. 1 се провежда във:* *1. заведенията по ал. 1;* *2. лечебни заведения, получили положителна акредитационна оценка за обучение на студенти и специализанти.* *(3) Специалност се придобива след изпълнение на учебни програми и успешно положен практически и теоретичен изпит пред държавна изпитна комисия, определена със заповед на министъра на здравеопазването.* *Чл. 183. (1) Медицинската професия се упражнява от лица, притежаващи диплома за завършено висше образование по специалности от професионални направления "Медицина", "Дентална медицина", "Фармация" и "Здравни грижи".* *(2) Дипломата по ал. 1 удостоверява придобитото висше образование по съответната специалност и образователно-квалификационна степен, както и придобитата професионална квалификация, определени в държавните изисквания по чл. 177.* *Чл. 186. Гражданите на държава - членка на Европейския съюз, другите държави от Европейското икономическо пространство и Швейцария упражняват медицинска професия в Република България след признаване на професионалната им квалификация по реда на Закона за признаване на професионални квалификации.* *(2) Министерството на здравеопазването и висшите училища осигуряват на лицата по ал. 1 условия за придобиването на необходимите езикови познания и професионална терминология на български език за упражняване на професията им в Република България при необходимост и когато това е в техен интерес и в интерес на техните пациенти.* *(3) Чужденците, извън тези по ал. 1, упражняват медицинска професия в Република България при следните условия:* *1. владеят български език и професионалната терминология на*	

	български език, установено по ред, определен с наредба на министъра на образованието и науката и министъра на здравеопазването; *2. след признаване на професионалната им квалификация по реда на Закона за признаване на професионални квалификации, ако професионалната квалификация е придобита в държава - членка на Европейския съюз, или* *3. след успешно полагане на изпит, ако професионалната квалификация е придобита в трета държава:* *а) включващ държавните изпити, определени в единните държавни изисквания по чл. 177 за упражняване на регулирана професия от професионални направления "Медицина", "Дентална медицина", "Фармация" и "Здравни грижи";* *б) по чл. 180, ал. 3 за упражняване на специалност в системата на здравеопазването.* *(4) Извън случаите по ал. 1 - 3, медицинска професия могат да упражняват и чужденци, поканени за научен обмен между лечебни заведения, при условия и по ред, определени с наредба на министъра на здравеопазването.* *(5) Условията и редът за допускане и явяване на изпит по ал. 3, т. 3 се определят с наредба на министъра на здравеопазването.* **Наредба № 2** Чл. 17 (2) Експертът по медицинска физика е лице, което има: 1. придобита специалност „Медицинска радиологична физика“; 2. и най-малко пет години практически опит в областта на лъчелечението или нуклеарната медицина или образната диагностика.	
Член 60. Оборудване 1. Държавите членки правят необходимото: а) цялото използвано радиологично оборудване да бъде под постоянен строг контрол във връзка с радиационната защита; б) компетентният орган да разполага с актуален опис на медицинското радиологично оборудване за всяко медицинско радиологично съоръжение; в) предприятието да е въвело подходящи програми за осигуряване на качеството и оценки на дозите и проверка на прилаганите дейности; както и г) да се извършва приемателно изпитване преди първото използване на оборудването за клинични цели, а след това редовно да се извършват експлоатационни изпитвания, както и след всяка процедура за поддръжка, която може да засегне	**Наредба № 2** **Раздел V. Изисквания към радиологичната апаратура** Чл. 31. (1) Медицинско облъчване се извършва с радиологична апаратура, консумативи и софтуерни продукти към нея, които отговарят на изискванията на тази наредба и на: 1. индустриалните стандарти на Международната електротехническа комисия и Международната организация по стандартизация; 2. медицинските стандарти по чл. 6, ал. 1 от Закона за лечебните заведения. (2) В нуклеарномедицинската диагностика се използват уредби за образна диагностика с компютърна система със софтуер за регистриране и обработване на диагностичната информация и архивираща система за проведените изследвания. (3) Уредбите за лъчелечение трябва да са снабдени със система за	Пълно съответствие

работата на оборудването. 2. Държавите членки правят необходимото компетентният орган да предприеме стъпки, за да се увери, че предприятието е взело необходимите мерки за подобряване на неподходящото или неправилно функциониране на използваното медицинско радиологично оборудване. Те приемат и конкретни критерии за приемливост на оборудването, за да се посочи кога са необходими подходящи коригиращи действия, включително оборудването да се изведе от експлоатация. 3. Държавите членки правят необходимото: а) използването на флуороскопско оборудване, което не е снабдено с устройство за автоматичен контрол на мощността на дозата или с усилвател на изображението или аналогично устройство, да е забранено; б) оборудването, използвано за радиотерапия с външни лъчи с номинална енергия на лъчите над 1 MeV, да разполага с устройство за проверка на основните параметри на лечението. Оборудване, монтирано преди 6 февруари 2018 г., може да бъде освободено от това изискване. в) всяко оборудване, използвано за интервенционна радиология, да е снабдено с устройство или да има функция за информиране на практикуващия лекар и на специалистите, занимаващи се с практическите аспекти на медицинските процедури, за количеството на йонизиращото лъчение, генерирано от оборудването по време на процедурата. Оборудване, монтирано преди 6 февруари 2018 г., може да бъде освободено от това изискване. г) всяко оборудване, използвано за интервенционна радиология и компютърна томография, и всяко ново оборудване, използвано с цел планиране, даване на напътствия и проверка, да е снабдено с устройство или да има функция за информиране на практикуващия лекар в края на процедурата за съответните параметри за оценка на дозата на пациента; д) оборудването, използвано за интервенционна радиология и компютърна томография, да може да прехвърля информацията по член 3, буква г) в записа за прегледа. Оборудване, монтирано преди 6 февруари 2018 г., може да бъде освободено от това изискване. е) без да се засягат букви в), г) и д) от параграф 3, новото	верификация на изпълнението на лъчелечебния план. (4) Уредбите за рентгенова скопия трябва да са снабдени с: 1. устройство за електронно усилване на образа и телевизионна система или цифров плоскопанелен детектор; 2. устройство за прекъсване на излъчването на рентгенови лъчи при отпускане на педала/бутона от оператора; 3. устройство за автоматично регулиране на яркостта чрез ограничаване на мощността на дозата. (5) Флуорографските рентгенови уредби трябва да имат електронно усилване на образа или дигитална детекторна система. (6) Стационарните уредби за рентгенова графия трябва да имат устройство за автоматичен контрол на експонацията и за ограничаване на облъчването. (7) Всички уредби за рентгенова скопия и ангиография, уредбите за флуорография и стационарните уредби за рентгенова графия, с изключение на тези за мамография и за зъбни снимки и рентгенови уредби за изследване на деца, включително мобилни в детски и неонатологични отделения трябва да имат калибрирано средство за измерване на дозата на пациента при облъчването; (8) Ангиографските уредби трябва да имат възможност за показване на дозата в референтната точка в интервенционалната рентгенология, в съответствие с международните стандарти. (9) Компютър-томографските уредби трябва да имат автоматична модулация на анодния ток и индикация върху дисплея за дозата на пациента в съответствие с международните стандарти. (10) Дигиталните уредби за рентгенова графия, скопия, ангиография и компютърна томография, включително тези, използвани за планиране и верификация на лъчелечението, трябва да имат и възможност за записване на информацията за дозата на пациента в цифровия архив на изследването. (11) Уредбите за рентгенова мамография и всички мамографски уредби, използвани за скрининг, трябва да имат фантом за качество на образа. (12) Не се инсталира и въвежда в експлоатация радиологична апаратура, за която производителят не осигурява сервизни части и/или поддръжка на софтуера. (13) Радиологичната апаратура, използвана за провеждане на интервенционални процедури, трябва да дава възможност на лекаря да проследява в реално време параметрите, обуславящи дозата на пациента. Чл. 32. (1) Радиологичната апаратура отговаря на минималните физико-технически изисквания, посочени в:	

медицинско радиологично оборудване, генериращо йонизиращо лъчение, да разполага с устройство или с равностойно средство за информиране на практикуващия лекар за съответните параметри за оценка на дозата на пациента. Ако е подходящо, оборудването може да прехвърля въпросната информация в записа за прегледа.	1. Приложение № 6 - за уредбите за диагностична и интервенционална рентгенология; 2. Приложение № 7 - за нуклеарномедицинската апаратура и радиофармацевтиците; 3. Приложение № 8 - за уредбите за лъчелечение. (2) За радиологичните уредби, за които не са посочени минимални изисквания по ал. 1 се прилагат съответните европейски препоръки, издадени от Европейската комисия и/или международни насоки, одобрени от Международната агенция по атомна енергия. (3) Изборът, доставката и инсталирането на радиологична апаратура, консумативи и софтуерни продукти, както и осигуряването на необходимите средства за измерване, тестови обекти и софтуер за изпълнение на програмите за контрол и осигуряване на качество, се извършва след получаване на писмено становище на специалист по чл. 7, ал. 1 и 2 и на експерт по медицинска физика. (4) За всяка радиологична апаратура се създава досие, което се съхранява в структурното звено на лечебното заведение до бракуването на апаратурата. Чл. 33. (1) Радиологичната апаратура, използвана за здравен скрининг, отговаря на изискванията, посочени в чл. 31 и 32, ал. 1, т. 1, и в съответните медицински стандарти по чл. 6, ал. 1 от Закона за лечебните заведения. (2) За изследване и лечение на деца се използва радиологична апаратура, съобразно със специфичните особености на детския организъм, съгласно утвърдените медицински стандарти. Чл. 34. (1) Радиологичната апаратура се придружава при доставка от: 1. оригинална техническа документация на производителя, включваща техническите характеристики на апаратурата и пълно описание на нейното предназначение и комплектовка; 2. документация за работа с апаратурата и/или нейните компоненти на български език; 3. декларация за съответствие (CE маркировка) съгласно Закона за техническите изисквания към продуктите и Закона за медицинските изделия; 4. протоколи от калибриране или метрологичен контрол на средствата за измерване на дозата на пациента, вградени в уредбата. (2) При доставка и монтаж на употребявана апаратура след промяна на мястото на използване и/или собствеността, освен документите по ал. 1, се осигурява и: 1. пълна сервизна история от мястото на последно използване на апаратурата;	

	2. за фабрично обновена апаратура – документ, удостоверяващ обновяването, с данни за лицето, което го е извършило; модел, сериен номер и основни компоненти на апаратурата, описание на извършените дейности и сменени компоненти, дата, подпис и печат; 3. декларация за осигуряване на сервизни части и осъвременяване за период от най-малко пет години след инсталацията; за компютърно-управлявана апаратура – декларация за достъп до софтуера. (3) Документите по ал. 1 и 2 са неразделна част от досието по чл. 32, ал. 4. Чл. 35. (1) Лицата, извършващи монтажа на радиологичната апаратура, провеждат предварително приемно изпитване за проверка на съответствието на новоинсталираната апаратура с техническата спецификация. (2) Предварителното приемно изпитване се извършва по методика на производителя на апаратурата и със средства за измерване по спецификация на производителя или еквивалентни на тях. (3) Предварителното приемно изпитване включва като минимум тестове за: 1. функциониране и точност на настройката на апаратурата; 2. механична и електрическа безопасност; 3. функциониране на задължителните лъчезащитни елементи на апаратурата, на сигналните инсталации и системите за защитна блокировка. (4) За резултатите от приемното изпитване се изготвя протокол от лицето, извършващо изпитването, в който се вписват и идентификационни данни на използваните средства за измерване и заключение за готовността за въвеждане в експлоатация. Протоколът е неразделна част от досието по чл. 32, ал. 4 и се предоставя на контролните органи при поискване. Чл. 36. (1) Лечебното заведение организира техническа поддръжка и ремонт на използваната радиологична апаратура с периодичност съгласно предписанията на производителя, но не повече от 6 месеца. (2) Дейността по ал. 1 се осъществява от лица, които: 1. притежават образователно-квалификационна степен „магистър“ в областта на техническите науки и са преминали специализирано обучение за съответната радиологична апаратура, удостоверено с документ; 2. имат необходимата техническа екипировка за извършване на дейността и за провеждане на приемните изпитвания. (3) Дейностите по ал. 1 могат да се извършват и от други лица с техническо образование и необходимите специални познания по	

	съответната радиологична апаратура, удостоверено с документ, които работят под методическото ръководство на лицата по ал. 2; (4) Лицата по ал. 2 извършващи техническа поддръжка и ремонт: 1. осигуряват работата на апаратурата съгласно указанията на производителя; 2. извършват периодични технически ревизии и профилактика на апаратурата; 3. отстраняват повреди или отклонения на параметрите от границите за безопасна работа и за нормална работа съгласно изискванията на чл. 32, ал. 1 и 2. (5) Дейностите по техническа поддръжка и ремонт и сроковете за отстраняване на повреди и отклонения на всички компоненти на радиологичната апаратура, включително системите за обработка и визуализация на образите и компютърните системи за управление и архивиране на образите, се договарят писмено между лечебното заведение и лицата, извършващи техническа поддръжка и ремонт по начин, гарантиращ непрекъснатост на дейността. (6) За всяка дейност по ревизия, ремонт, техническа поддръжка и други на радиологичната апаратура се изготвя писмен протокол, в който се вписват: датата; описание на извършената дейност; извършени допълнителни тестове; заключение по техническата годност на апаратурата и имена и подпис на лицето, извършило дейността. (7) В случай на подмяна на основни части на апаратурата, в протокола по ал. 6 се отбелязват серийните номера на подменената и новата част, а към документацията на апарата се добавят документи с неговите технически характеристики и ако е приложимо - декларация за съответствие съгласно Закона за техническите изисквания към продуктите. (8) Протоколите по ал. 6 и 7 са неразделна част от досието по чл. 32, ал. 4.	
Член 61. Специални практики 1. Държавите членки правят необходимото за използването на подходящо медицинско радиологично оборудване, практически техники и спомагателно оборудване при медицинското облъчване: а) на деца; б) като част от програма за здравен скрининг; в) когато се използват високи дози за пациента, какъвто може да е случаят при интервенционната радиология, нуклеарната	**ЗЗ** *Чл. 66. (1) Медицинско облъчване с източници на йонизиращи лъчения се допуска при:* *1. извършване на диагностика или лечение на пациенти;* *2. провеждане на здравен скрининг;* *3. осъществяване на медицински изследователски програми, в които участват доброволци.* *(3) Медицинското облъчване по ал. 1 се предписва и провежда от лекари или лекари по дентална медицина.*	Пълно съответствие

медицина, компютърната томография или радиотерапията. Отдава се специално внимание на програмите за осигуряване на качеството и на оценката на дозата или проверката на предписаната дейност във връзка с тези практики. 2. Държавите членки правят необходимото практикуващите лекари и лицата, посочени в член 57, параграф 2, които извършват облъчванията, посочени в параграф 1, да получават подходящо обучение по тези медицински радиологични практики, както се изисква съгласно член 18.	*(4) Облъчване с йонизиращи лъчения на деца като част от програма за здравен скрининг, както и облъчването, свързано с високи дози за пациента, се извършва само от специалисти, преминали допълнително специализирано обучение.* *(5) В случаите по ал. 1 лицата, на които се прилага медицинско облъчване, имат право по всяко време да откажат диагностика и лечение, свързани с облъчване с йонизиращи лъчения.* **Наредба № 2** Чл. 16. (1) Медицинските радиологични процедури се провеждат от или под ръководството на специалистите по чл. 7, ал. 1 и 2, които носят клиничната отговорност за индивидуалните медицински облъчвания и практическите аспекти на медицинските радиологични процедури и по-специално за тяхното качествено изпълнение, за защита на пациента, персонала и други лица от населението. (2) Практическото изпълнение на медицинската радиологична процедура или на етапи от нея може да се възложи на рентгенови лаборанти или на други лица със специалност от професионално направление „Здравни грижи", в случай, че това е допустимо от съответния медицински стандарт. (3) Лицата по ал. 1 и 2, които извършват медицински радиологични процедури трябва да отговарят на следните условия: 1. преминали са обучение за извършване на съответните медицински радиологични процедури в рамките на следдипломното обучение; 2. получили са удостоверение за правоспособност за извършване на съответните дейности с източници на йонизиращи лъчения по реда на Закона за безопасно използване на ядрената енергия; 3. поддържат квалификацията си в системата за продължаващо медицинско обучение. (4) В практическото изпълнение на медицинска радиологична процедура може да се включат и лекари-специализанти по съответната специалност, в която се извършва медицинското облъчване, ако са получили удостоверение за правоспособност за извършване на съответните дейности с източници на йонизиращи лъчения по реда на Закона за безопасно използване на ядрената енергия и работят под ръководството на специалистите по чл. 7, ал. 1 и 2. Чл. 22. (1) Медицинските радиологични процедури се провеждат в съответствие с писмени протоколи, утвърдени от ръководителя на съответното структурно звено. (2) Протоколът по ал. 1 включва:	

	1. диагностичната или терапевтичната цел; 2. описание на метода за провеждане на процедурата, съобразени с наличната радиологична апаратура; 3. оптималните физико-технически параметри за провеждане на процедурата, съобразени с наличната радиологична апаратура и телесните размери и/или възрастта на пациентите; 4. при методите на нуклеарната медицина – подходящите радиофармацевтици и активности, съобразени с възрастта и индивидуалните особености на пациента;5. специфичните мерки и технически средства за намаляване на облъчването на пациента. 6. стойност на типичната доза на пациента за конкретната диагностична процедура, отчитайки националното референтно ниво, ако такова съществува. Чл. 33. (1) Радиологичната апаратура, използвана за здравен скрининг, отговаря на изискванията, посочени в чл. 31 и 32, ал. 1, т. 1, и в съответните медицински стандарти по чл. 6, ал. 1 от Закона за лечебните заведения. (2) За изследване и лечение на деца и на лица като част от програма за здравен скрининг, както и при използване на високи дози за пациента се използва подходящо медицинско радиологично оборудване, практически техники и спомагателно оборудване съобразно със специфичните особености на облъчваното лице.	
Член 62. Специална защита по време на бременност и кърмене 1. Държавите членки правят необходимото лекарят, предоставящ направление, или практикуващият лекар, според случая, да се осведомяват, в съответствие с разпоредбите на държавите членки, дали лицето, обект на медицинско облъчване, е бременна или кърмачка, освен ако това е изключено по очевидни причини или няма отношение към радиологичната процедура. 2. Ако не може да се изключи възможността за бременност, в зависимост от медицинската радиологична процедура, особено ако е обхванатата коремната и тазовата област, се обръща специално внимание на обосновката, и по-специално на спешната необходимост, както и на оптимизацията, като се вземат предвид и бременната, и неродено дете. 3. При кърмачки, в нуклеарната медицина, в зависимост от	**33** *Чл. 66. (1) Медицинско облъчване с източници на йонизиращи лъчения се допуска при:* *1. извършване на диагностика или лечение на пациенти;* *2. провеждане на здравен скрининг;* *3. осъществяване на медицински изследователски програми, в които участват доброволци.* *(3) Медицинското облъчване по ал. 1 се предписва и провежда от лекари или лекари по дентална медицина.* *Чл. 68. (1) Не се извършва медицинско облъчване с йонизиращи лъчения на бременни жени, освен в случаите, когато съществува сериозна опасност за живота или здравето им. При извършване на облъчване с йонизиращи лъчения на жена в репродуктивна възраст медицинските специалисти са длъжни да се осведомят дали тя е бременна.* *(2) При оказване на медицинска помощ при спешни състояния, когато възможността за бременност не може да бъде изключена, се вземат*	Пълно съответствие

медицинската радиологична процедура, се обръща специално внимание на обосновката, и по-специално на спешната необходимост и на оптимизацията, като се вземат предвид и майката, и детето. 4. Без да се засягат параграфи 1, 2 и 3, държавите членки предприемат мерки за повишаване на осведомеността на лицата, за които се отнасят разпоредбите на настоящия член, посредством мерки като публични съобщения на подходящи за целта места.	*мерки за защита на здравето на бременната жена и плода.* *(3) Медицинско облъчване на жена-кърмачка за диагностика и/или лечение с методите на нуклеарната медицина се допуска само в случаите, когато съществува сериозна опасност за живота или здравето ѝ.* *Чл. 69. (1) Когато при лечение или след диагностика с радиоактивни вещества пациентът се намира в домашни условия, медицинският специалист, отговорен за лечението или диагностиката, е длъжен да предостави на пациента писмена инструкция за ограничаване облъчването на членовете от семейството или на лицата, които се грижат непосредствено за него.* **Наредба № 2** Чл. 9. (1) Медицинско облъчване на бременни жени, жени-кърмачки и деца, включително и използването на радиофармацевтици, се извършва само след обосноваване на необходимостта и когато липсват алтернативни методи без прилагане на йонизиращи лъчения. При наличие на различни методи, включващи медицинско облъчване, които дават същия диагностичен или терапевтичен резултат, се прилага методът с най-нисък риск. (2) При насочване за медицинско облъчване на жени в репродуктивна възраст лекарят по чл. 6 е длъжен да се осведоми дали жената е бременна или кърмачка и вписва тази информация в направлението. (3) При оказване на медицинска помощ при спешни състояния на жени в репродуктивна възраст, когато възможността за бременност не може да бъде изключена, лекарят/лекарят по дентална медицина писмено обосновава необходимостта за извършване на медицинско облъчване. (4) Специалистите по чл. 7, ал. 1 и 2 вземат окончателното решение за извършване на медицинското облъчване по ал. 1-3 и отразяват писмено решението си и обосновката в медицинската документация на пациента и на лечебното заведение. Чл. 13. (4) Не могат да участват в медицински или биомедицински изследователски програми свързани с медицинско облъчване: деца, бременни жени и жени-кърмачки; Чл. 14. (4)Не се допуска бременни жени и деца да оказват помощ на пациенти при медицинско облъчване. (5) В случай, че жена в репродуктивна възраст оказва помощ на друго лице по ал. 1, извършващият изследването е длъжен да се информира за евентуална бременност на жената. Чл. 15. (1) Лечебното заведение осигурява на видно място пред	

	кабинета, в който се извършват медицински радиологични процедури: 1. информация за пациентите за провежданите диагностични изследвания и/или терапевтични процедури и за рисковете, свързани с облъчването; 2. предупреждение към жените, на които предстои процедура с медицинско облъчване, да информират лицата по чл. 7, ал. 1 и 2 за евентуална бременност, а при процедури с използване на радиофармацевтици – и за кърмене. (2) Националният център по радиобиология и радиационна защита в сътрудничество с научните медицински дружества, разработва и предоставя в печатна и електронна форма информационни материали за риска, свързан с медицинското облъчване. Чл. 17 (4) Експертът по медицинска физика в областта на нуклеарната медицина участва в работата на структурните звена по нуклеарна медицина, като отговаря за изпълнението на програмата за контрол на качеството; оценката на дозата на пациента и дозата на зародиша/плода при бременност; участва при оптимизацията на протоколите на изследванията и при провеждането на биомедицински и медицински изследователски програми. (5) Експертът по медицинска физика в областта на образната диагностика участва в работата на структурните звена, в които се провеждат диагностични и интервенционални рентгенови изследвания и процедури, като отговаря за изпълнението на програмата за контрол на качеството; оценката на дозата на пациентите и типичните дози, оценката на дозата на зародиша/плода при бременност, оптимизацията на протоколите на изследванията и процедурите и участва при провеждането на биомедицински и медицински изследователски програми. Чл. 26. (1) При необходимост от медицинско облъчване на бременни жени, провеждащите медицинската радиологична процедура: 1. прилагат всички методи за намаляване на дозата на зародиша или плода, като при необходимост се консултират с експерт по медицинска физика; 2. при всички случаи, когато това е практически осъществимо, осигуряват лъчезащитно техническо средство за областта на корема и таза. (2) При провеждане на планирано медицинско облъчване на бременна жена или ако бременността е установена след провеждане на медицинското облъчване, експертът по медицинска физика определя	

	дозата на зародиша или плода и регистрира резултата в медицинската документация на лечебното заведение и на пациента. (3) В случаите по ал. 1 и 2 специалистът по чл. 7, ал. 1 и 2 информира пациентката за получената доза и свързаните с облъчването рискове. (4) При дози на зародиша или плода над 50 mSv и във всички други случаи по преценка на специалиста по чл. 7, ал. 1 и 2, бременната жена се насочва за консултация и наблюдение в Националния център по радиобиология и радиационна защита. Чл. 27. (1) При медицински радиологични процедури с методите на нуклеарната медицина на жена-кърмачка, специалистът по чл. 7, ал. 1, т. 2 или 3 предоставя информация за поведение по отношение на кърменето и грижите за детето след процедурата. (2) Информацията по ал. 1 съдържа препоръка за временно или постоянно преустановяване на кърменето в зависимост от вида и активността на приложения радиофармацевтик. (3) Информацията по ал. 1 и 2 се включва в писмената инструкция по чл. 29.	
Член 63. Аварийни и непреднамерени облъчвания Държавите членки правят необходимото: а) да са взети всички разумни мерки за ограничаване до минимум на вероятността от възникване и на мащаба на аварийни или непреднамерени облъчвания на лица, подлежащи на медицинско облъчване; б) по отношение на радиотерапевтични практики програмата за осигуряване на качеството да включва изследване на риска от аварийни или непреднамерени облъчвания; в) за всички медицински облъчвания предприятието да разполага с подходяща система за регистриране и анализ на събития, свързани или потенциално свързани със аварийни или непреднамерени медицински облъчвания, съизмерими с радиологичния риск, произтичащ от практиката; г) да бъде уредено информирането на лекаря, предоставящ направлението, и практикуващия лекар, както и пациента или негов представител, за значителни от клинична гледна точка непреднамерени или аварийни облъчвания и за резултатите от анализа; д) i) предприятието да декларира възможно най-бързо на компетентния орган възникването на значими събития, съгласно определеното от компетентния орган;	**Наредба № 2** **Раздел VII. Събития и инциденти при медицинско облъчване** Чл. 44. (1) Ръководителят на лечебното заведение утвърждава вътрешни правила и процедури за избягване на нежелани събития и инциденти включително и свързаните с аварийно и непреднамерено облъчване поради техническа неизправност на използваната радиологична апаратура, грешка на персонала или поради неспазване на утвърдените протоколи по чл. 22 и на медицинските стандарти по чл. 6, ал. 1 от Закона за лечебните заведения, които могат да доведат до: 3. облъчване, различно от планираното; 4. облъчване на лице, което не е обект на съответната медицинска радиологична процедура. (2) Лечебното заведение регистрира и разглежда всяко настъпило събитие по ал. 1, както и предотвратени събития, които са могли да доведат до инцидент, и предприема действия за установяване на причините и предотвратяване на бъдещи нежелани събития и инциденти. (3) При установена техническа неизправност на радиологичната апаратура, която може да доведе до облъчване, различно от планираното, лечебното заведение спира временно от експлоатация апаратурата до отстраняване на причината. Чл. 45. (1) В случай на инцидент, експертът по медицинска физика	Пълно съответствие

ii) резултатите от разследването и корективните мерки за избягване на такива събития да се докладват на компетентния орган в рамките на срока, определен от държавата членка; е) да са налице механизми за своевременно разпространение на информация във връзка с радиационната защита при медицинско облъчване по отношение на пуките от значими събития.	оценява дозата, получена от облъчените лица, и представя резултатите в писмен вид на ръководителя на структурното звено и на ръководителя на лечебното заведение. (2) Оценката по ал. 1 се отразява в медицинската документация на лечебното заведение и на лицето. (3) В случаите на облъчване по ал. 1, лечебното заведение проследява състоянието на облъченото лице и при необходимост организира специализиран медицински преглед в НЦРРЗ за установяване на неблагоприятни ефекти върху здравето. (4) В случай на облъчване, при което получената доза от пациент, подложен на лъчелечение, превишава планираната с над 25%, лечебното заведение писмено уведомява НЦРРЗ с цел предприемане на действия по установяване на причините и последващото оптимизиране на дейността. Чл. 46. (1) При интервенционална процедура под контрола на рентгенов метод, при която някой от регистрираните параметри за процедурата и/или дозата на пациента превиши указаните в Приложение № 9 нива, лекарят, извършил процедурата, предприема следните действия: 1. информира писмено пациента за възможни радиационни ефекти и проследява състоянието му в рамките на шест месеца; 2. заедно с експерта по медицинска физика анализира причините и оценява риска, като резултатът се вписва в медицинската документация на пациента и на лечебното заведение. (2) При установяване на радиационен ефект по ал. 1 лечебното заведение организира специализиран медицински преглед на пациента в НЦРРЗ. Чл. 47. (1) Националният център по радиобиология и радиационна защита създава и поддържа за служебно ползване база данни за нежелани събития и инциденти при медицинско облъчване. (2) За всеки случай на възникнало нежелано събитие или инцидент, както и за предприетите мерки за предотвратяване на последиците, лечебното заведение писмено уведомява НЦРРЗ в срок до 24 часа от настъпване на събитието. (3) Извън случаите по чл. 45, ал. 4 и чл. 46, ал. 2 данни за нежелани събития и инциденти при медицинско облъчване могат да бъдат съобщавани на НЦРРЗ доброволно, при запазване на анонимност. (4) Информацията по ал. 2 и 3 се използва за извършване на анализ с цел установяване на причините за възникването на нежелани събития и инциденти при медицинско облъчване и изготвяне на препоръки за недопускане на такива събития и инциденти в бъдеще. (5) Анализът и препоръките на НЦРРЗ по ал. 4 се публикуват на	

	интернет страницата на центъра.	
Член 64. Оценки на дозите, получени от населението Държавите членки правят необходимото за определяне на разпределението на оценените индивидуални дози от медицинско облъчване за целите на радиодиагностиката и интервенционната радиология, като се отчитат, ако е целесъобразно, възрастовото разпределение и полът на облъченото лице.	**Наредба № 2** Чл. 25. (1) Националният център по радиобиология и радиационна защита провежда национални проучвания, чрез които се определят национални диагностични референтни нива на дозите на пациентите при рентгенови изследвания или на активност на въведения радиофармацевтик при нуклеарномедицински изследвания, в съответствие с препоръките на Европейската комисия. (2) Националните проучвания по ал. 1 се провеждат чрез предоставяне на информация от лечебните заведения на НЦРРЗ за дозите на пациентите при диагностични и интервенционални рентгенови изследвания и на типичната активност на въведените радиофармацевтици при стандартните нуклеарно-медицински диагностични процедури. Информацията се предоставя на електронен и/или хартиен носител или посредством автоматизирана система. (3) Националните проучвания по ал. 1 се провеждат най-малко веднъж на 5 години. (4) Резултатите от националните проучвания и актуалните национални диагностични референтни нива се публикуват на интернет страницата на НЦРРЗ.	Пълно съответствие
Глава VIII. Облъчване на населението		
Раздел 1. Защита на лицата от населението и дългосрочна защита на здравето при нормални обстоятелства		
Член 65. Оперативна защита на лица от населението 1. Държавите членки правят необходимото оперативната защита при нормални обстоятелства на лицата от населението от практики, подлежащи на лицензиране, за съответните съоръжения, да включва: а) проверка и одобряване на предлаганата площадка на съоръжението, с оглед на радиационната защита, като се вземат предвид съответните демографски, метеорологични, геоложки, хидроложки и екологически условия; б) даване на разрешение за експлоатация на съоръжението при положение, че е осигурена адекватна защита срещу облъчване или радиоактивно замърсяване, които биха могли да се разпростират извън периметъра на съоръжението, или радиоактивно замърсяване, което би могло да обхване терена	**ЗБИЯЕ** Чл. 15 (целият текст) Чл. 16 (целият текст) ***33*** *Чл. 35 Органите на държавния здравен контрол участват в състава на експертните съвети по устройство на територията, съгласуват при необходимост устройствени планове, участват в оценката на съответствието на инвестиционните проекти, когато тя се извършва с приемане от експертен съвет на одобряващата администрация или по искане на физически или юридически лица, дават становище по готовността на строежите за въвеждането им в експлоатация по реда на Закона за устройството на територията.*	Пълно съответствие

под съоръжението; в) проверка и одобряване на планове за освобождаване на радиоактивни изхвърляния; г) мерки за контрол на достъпа на лица от населението до съоръжението. 2. По целесъобразност компетентният орган определя разрешените граници като част от разрешението за изхвърляне и условията за изхвърляне на радиоактивни вещества, като: а) се вземат предвид резултатите от оптимизацията на радиационната защита; б) се отразяват добрите практики в експлоатацията на подобни съоръжения. Допълнително, за тези разрешения за изхвърляне се вземат предвид, ако е подходящо, резултатите от общата скринингова оценка, основаваща се на международно признати научни ръководства, когато тази оценка се изисква от държавата членка, с цел да се докаже, че са изпълнени екологичните критерии за дългосрочна защита на човешкото здраве. 3. За практики, подлежащи на регистрация, държавите членки гарантират защитата на лицата от населението при нормални обстоятелства посредством подходящи национални разпоредби и ръководства.	чл. 64 (1) Защитата на лицата от въздействието на йонизиращи лъчения се осъществява при спазване на принципите за радиационна защита в съответствие с този закон и Закона за безопасно използване на ядрената енергия. (2) Защитата по ал. 1 включва: 1. контрол на факторите на работната и жизнената среда за определяне и намаляване на облъчването на лицата от източници на йонизиращи лъчения; 4. оценка на облъчването и радиационния риск на населението като цяло или на групи от него; 6. медицинско осигуряване на обществото, на отделни групи от него и на лицата, които работят с източници на йонизиращи лъчения, в случаите на радиационна авария. ***Наредба № 36 от 21 юли 2009 г. за условията и реда за упражняване на държавен здравен контрол*** *Чл. 16б. Органите на държавния здравен контрол участват в процедурите и вземането на решение по екологична оценка и оценка на въздействието върху околната среда съгласно изискванията на Закона за опазване на околната среда, като оценяват съответствието със здравните изисквания на планове, програми и инвестиционни предложения за строителство, дейности и технологии или техни изменения или разширения по реда на Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми, приета с Постановление № 139 на Министерския съвет от 2004 г. (ДВ, бр. 57 от 2004 г.), и Наредбата за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда, приета с Постановление № 59 на Министерския съвет от 2003 г. (ДВ, бр. 25 от 2003 г.).* *Чл. 16в. (1) Органите на държавния здравен контрол съгласуват устройствени планове и извършват оценка на съответствието със здравните изисквания на инвестиционни проекти съгласно разпоредбите на Закона за устройство на територията и при спазване изискванията по чл. 18 и 19.* *(2) В случаите, когато за устройствен план или инвестиционен проект е извършена екологична оценка, съответно оценка на въздействието върху околната среда, и съответният орган на държавния здравен контрол е участвал в процедурите и вземането на решение по реда на наредбите по чл. 16б, органът на държавния здравен контрол се съобразява с дадените становища и взетите решения при извършване на действията по ал. 1.*	

	НРЗ **Глава седма** **РАДИАЦИОННА ЗАЩИТА НА НАСЕЛЕНИЕТО ПРИ СИТУАЦИИ НА ПЛАНИРАНО ОБЛЪЧВАНЕ** Чл. 96. (1) Оперативната радиационна защита на населението от възможно облъчване при нормални обстоятелства, дължащо се на дейности, които подлежат на лицензиране, включва за съответните ядрени съоръжения или обекти с източници на йонизиращи лъчения: 1. избор, проверка и одобряване на площадката за разполагане на ядрено съоръжение или обект с източници на йонизиращи лъчения от гледна точка на радиационната защита, като се вземат предвид съответните демографски, метеорологични, геоложки, хидроложки и екологични условия; 2. даване на разрешение за строителство въз основа на одобрен проект, в който се предвиждат и обосновават необходимите мерки за радиационна защита при експлоатацията на дадено ядрено съоръжение или обект с източници на йонизиращи лъчения; 3. проверка на готовността на съоръжението/обекта за въвеждане в експлоатация и даване на разрешение за експлоатация, ако е осигурена адекватна защита от: а) облъчване на лица от населението, което би могло да се получи извън границите на площадката на съоръжението/обекта; б) радиоактивно замърсяване, което би могло да се разпространи извън границите на площадката на съоръжението/обекта; в) радиоактивно замърсяване, което би могло да проникне в терена под площадката на съоръжението/обекта. 4. проверка, оценяване и одобряване на планове за освобождаване/изхвърляне на радиоактивни вещества в атмосферата и хидросферата; 5. мерки за контрол на достъпа на лица от населението до съоръжението/обекта; 6. издаване на лицензия за експлоатация на съоръжението/обекта; (2) Оперативната радиационна защита на населението от възможно облъчване при нормални обстоятелства, дължащо се на дейност, подлежаща на регистрация по Закона за безопасно използване на ядрената енергия, включва мерки за предотвратяване на нерегламентирано облъчване и оптимизация на радиационната защита, които се обосновават и определят в процеса на издаване на удостоверение за регистрация по ред, определен с наредбата по чл. 26, ал. 1 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия. Чл. 97. (1) Председателят на Агенцията за ядрено регулиране одобрява с	

	лицензията за експлоатация на ядрено съоръжение или обект с радиоактивни вещества разрешените нива на активността (или специфичната активност) на газообразните и течните радиоактивни емисии и адекватни условия и изисквания за контрол при разрешени изхвърляния на радиоактивни вещества в околната среда, като взема предвид оптимизацията на радиационната защита и добрите практики при експлоатацията на подобни съоръжения/обекти. (2) Нивата по ал. 1 се определят въз основа на дозови ограничения, обосновани в процеса на лицензиране, като се отчитат възможните пътища на облъчване при нормални обстоятелства. (3) При възможни газообразни и течни радиоактивни емисии в околната среда, в резултат на дейности с материали с повишено съдържание на естествени радионуклиди, се прилагат изискванията съгласно наредбата по чл. 26, ал. 5 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия.	
Член 66. Оценка на дозите за лицата от населението 1. Държавите членки правят необходимото за въвеждането на механизми за оценката на дозите за лицата от населението, произтичащи от разрешени практики. Обхватът на тези разпоредби е съобразен със съответния риск от облъчване. 2. Държавите членки правят необходимото за идентифицирането на практики, за които се извършва оценка на дозите за лицата от населението. Държавите членки определят практиките, за които е необходимо тази оценка да се извърши въз основа на реални данни, и практиките, за които е достатъчна скринингова оценка. 3. С цел реалистичното оценяване на дозите за лицата от населението компетентният орган: а) решава относно разумен обхват от проучвания, които да бъдат осъществени, и информация, която да бъде взета предвид, с цел да бъде определено представителното лице, като се отчитат действителните пътища за пренос на радиоактивните вещества; б) решава относно разумната периодичност на мониторинга на съответните параметри, както е посочено в буква а); в) прави необходимото оценките на дозите по отношение на представителното лице да включват: i) оценка на дозите, дължащи се на външно облъчване, като се посочва, когато е необходимо, видът на въпросното йонизиращо лъчение; ii) оценка на постъпванетона радионуклиди, като се посочва	**НРЗ** **Раздел V. Оценяване на ефективна доза и на еквивалентна доза от външно и вътрешно облъчване** Чл. 18. (1) При оценка на ефективни и еквивалентни дози от външно и вътрешно облъчване се използват величините, взаимозависимостите и мерните единици, както и стойностите на радиационните тегловни фактори и тъканните тегловни фактори, определени в приложение № 1. (2) При оценка на дозите в дадена ситуация на облъчване или за облъчено лице се отчитат конкретните физико-химични или други характеристики на източниците на йонизиращи лъчения. (3) Министърът на здравеопазването чрез Националния център по радиобиология и радиационна защита оценява дозите от външно и вътрешно облъчване на населението като цяло и на представителни лица. (4) При оценката по ал. 3 се използват резултатите от радиационния мониторинг на околната среда и факторите на жизнената среда, осъществяван от лицата, на които е възложен такъв мониторинг. (5) ведомствата по ал. 4 предоставят ежегодно резултатите от провеждания мониторинг, анализ и оценка на получените резултати в Националния център по радиобиология и радиационна защита. (6) Вторични (производни) граници за целите на радиационния контрол, планиране на защитата и оценка на дозите за професионално облъчвани лица и за лица от населението при ситуации на планирано облъчване са определени в приложение № 2. Член 97 (1) Председателят на Агенцията за ядрено регулиране одобрява с лицензията за експлоатация на ядрено съоръжение или обект с	Пълно съответствие

естеството на радионуклидите и, когато е необходимо, техните физически и химически състояния, и определяне на специфичните активности на тези радионуклиди в храните и питейната вода или други имащи отношение елементи от околната среда, които служат за пренос; iii) оценка на дозите, които представителното лице, определено в буква а), е възможно да получи; г) изисква поддържането и предоставянето, при поискване, на всички заинтересовани лица на документация относно измерванията на външното облъчване и замърсяването, оценките на постъпването на радионуклиди и резултатите от оценката на дозите, получени от представителното лице.	радиоактивни вещества разрешените нива на активността (или специфичната активност) на газообразните и течните радиоактивни емисии и адекватни условия и изисквания за контрол при разрешени изхвърляния на радиоактивни вещества в околната среда, като взема предвид оптимизацията на радиационната защита и добрите практики при експлоатацията на подобни съоръжения/обекти. (2) Нивата по ал. 1 се определят въз основа на дозови ограничения, обосновани в процеса на лицензиране, като се отчитат възможните пътища на облъчване при нормални обстоятелства. (3) При възможни газообразни и течни радиоактивни емисии в околната среда, в резултат на дейности с материали с повишено съдържание на естествени радионуклиди, се прилагат изискванията съгласно наредбата по чл. 26, ал. 5 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия.” Чл. 98. (1) За разрешени дейности по чл. 15, ал. 3, точки 1, 2, 3 и 8 и чл. 15, ал. 4, точка 11 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия, при които са възможни газообразни и течни радиоактивни емисии в околната среда, се извършват скринингови оценки на ефективните дози за лица от населението при нормални обстоятелства. (2) За разрешена дейност по чл. 15, ал. 3, т. 1 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия предприятието, което експлоатира ядрено съоръжение, извършва реалистични оценки на ефективните дози за лица от населението, дължащи се на газообразни и течни радиоактивни емисии в околната среда, въз основа на реални данни. За другите дейности по ал. 1 е достатъчно да се извършва скринингова оценка. (3) С цел реалистичното оценяване на дозите за лица от населението и за съпоставяне с дозовите ограничения се определят представителни лица въз основа на проучвания и като се вземат предвид действителните пътища, водещи до външно и вътрешно облъчване. (4) При определянето на представителни лица по ал. 3, както и на обхвата и периодичността на радиационния мониторинг за целите на оценката по ал. 2, се изпълняват и указания на министъра на здравеопазването, ако са дадени такива във връзка с оценката на здравния риск по чл. 72, ал. 3 от Закона за здравето. Чл. 99. Реалистичната оценка на ефективните дози за представително лице включва: 1. оценяване на външното облъчване, съобразно с вида и характеристиките на йонизиращите лъчения; 2. оценяване на вътрешното облъчване, съобразно с постъпването, вида и характеристиките на радионуклидите; 3. отчитане на съдържанието на радионуклиди в храни, питейни води и	

	компоненти на околната среда, свързано с облъчване на представителни лица; 4. отчитане на дозово определящите пътища на облъчване.	
Член 67. Мониторинг на радиоактивните изхвърляния 1. Държавите членки изискват предприятието, отговорно за практики, за които е издадено разрешение за изхвърляне, да осъществява подходящ мониторинг или ако е целесъобразно да извършва оценка на газоаерозолните и течните изхвърляния в околната среда при нормална експлоатация и да докладва на компетентния орган за резултатите. 2. Държавите членки изискват всяко предприятие, отговорно за експлоатацията на ядрен реактор или на преработвателен завод, да осъществява мониторинг на освобождаването на радиоактивните изхвърляния и да докладва за това в съответствие със стандартизираната информация.	***ЗЗ*** *Чл. 72. (1) Физическите и юридическите лица, извършващи дейности с източници на йонизиращи лъчения, са длъжни:* *2. да извършват радиационен мониторинг и осигурят медицинско наблюдение на тези лица по време на работа в обекта;* *3. да предоставят резултатите от радиационния мониторинг на работодателя на външната организация.* *(2) Лицата по ал. 1 са длъжни да уведомяват Министерството на здравеопазването за отклоненията, възникнали при нормална експлоатация на съоръженията, които могат да доведат до облъчване на гражданите.* *(3) Държавните органи, които извършват мониторинг на радиационните параметри на жизнената среда, предоставят на министъра на здравеопазването периодично данни, необходими за извършване оценка на здравния риск.* *(4) Предоставянето на резултатите по ал. 1, т. 3 и уведомяването по ал. 2 може да се извършва по електронен път при условията и по реда на Закона за електронния документ и електронния подпис и Закона за електронното управление.* **НРЗ** Чл. 100. (1) Предприятията, които осъществяват разрешени дейности, свързани с изхвърляне на радиоактивни вещества в околната среда, са длъжни да извършват подходящ радиационен мониторинг и/или да оценяват количеството и активността на газоаерозолните и течните емисии при нормални условия на експлоатация на съответните ядрени съоръжения и обекти с радиоактивни вещества. (2) Предприятията докладват ежегодно до 1 март на министъра на здравеопазването и председателя на Агенцията за ядрено регулиране за резултатите от мониторинга и оценките по ал. 1. (3) В случаите на превишаване на разрешените газообразните и/или течните радиоактивни емисии се извършва незабавна оценка и същата се предоставя на министъра на здравеопазването. (4) Предприятията, отговорни за експлоатацията на ядрени централи, са длъжни да осъществяват мониторинг на радиоактивните изхвърляния в околната среда и да докладват резултатите на Европейската комисия в съответствие със стандартизираната информация, която се изисква от	Пълно съответствие

	държавите-членки на Европейския съюз въз основа на Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия (ЕВРАТОМ). (5) Информацията относно измерванията и оценките на външно и вътрешно облъчване, оценките на постъпване на радионуклиди и резултатите от оценката на дозите за представителни лица от населението се публикуват ежегодно до 30 април на интернет страницата на Националния център по радиобиология и радиационна защита.	
Член 68. Задачи на предприятието Държавите членки изискват предприятието да изпълнява следните задачи: а) да постига и поддържа оптимално ниво на защита на лицата от населението; б) да приема за експлоатация подходящо оборудване и процедури за измерване и оценка на облъчването на населението и радиоактивното замърсяване на околната среда; в) да проверява ефективността и поддръжката на оборудването, посочено в буква б), и да осигурява редовното калибриране на средствата за измерване; г) да се консултира с експерти по радиационна защита при изпълнението на задачите, посочени в букви а), б) и в).	***ЗБИЯЕ*** *Чл. 16. Лицата, които извършват дейности по използването на ядрената енергия и с източници на йонизиращи лъчения и по управлението на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво, са длъжни:* *2. да извършват мониторинг на радиационните характеристики на работната и околната среда;* *3. да извършват оценка на ядрената безопасност и радиационната защита на ядрените съоръжения и на източниците на йонизиращи лъчения и да предприемат действия и мерки за повишаването им при отчитане на собствения и международния експлоатационен опит и научните постижения в тази област. Оценката включва и верификация на установените мерки за предотвратяване на аварии и ограничаване на последиците от тях, включително верификация на защитните физически бариери и административни процедури, чието нарушаване би довело до значителни увреждания на работниците и населението, причинени от въздействието на йонизиращите лъчения;* *16. да поддържат система за контрол на изхвърлянията на радиоактивни вещества и на радиационната обстановка на площадката, в зоната за превантивни защитни мерки и в наблюдаваната зона;* **НРЗ** Чл. 101. Всяко предприятие е длъжно да ограничава и контролира облъчването на населението при нормални обстоятелства, като: 1. поддържа оптимално ниво на защита на лицата от населението; 2. приема за експлоатация подходящо оборудване и прилага процедури	Пълно съответствие

	за измерване и оценка на облъчването на населението и контрол на радиоактивното замърсяване на околната среда; 3. проверява ефективността и поддръжката на оборудването, посочено в т. 2, и осигурява редовна метрологична проверка на средствата за измерване; 4. се консултира с квалифицирани експерти по радиационна защита при изпълнението на отговорностите по т. 1-3.	
Раздел 2. Ситуации на аварийно облъчване		
Член 69. Аварийно реагиране 1. Държавите членки изискват предприятието незабавно да уведомява компетентния орган за всяка авария във връзка с практиките, за които отговаря, както и да предприема всички необходими действия за намаляване на последиците. 2. Държавите членки правят необходимото в случай на авария на тяхна територия въпросното предприятие да направи първоначална предварителна оценка на обстоятелствата и последиците от аварията и да оказва съдействие чрез защитни мерки. 3. Държавите членки правят необходимото да бъдат предвидени защитни мерки по отношение на: а) източника на йонизиращи лъчения, с цел да бъде намалено или спряно излъчването, вкл. отделянето на радионуклиди; б) околната среда, с цел да бъде намалено облъчването на лица, произтичащо от радиоактивни вещества чрез съответните пътища на облъчване; в) лицата, с цел да бъде намалено облъчването им. 4. В случай на авария на нейна територия или извън нея, държавата членка изисква: а) организирането на подходящи защитни мерки, като се отчитат действителните характеристики на аварията и се съблюдава стратегията за оптимизирана защита като част от плана за аварийно реагиране, като елементите, които трябва да бъдат включени в плана за аварийно реагиране, са посочени в раздел Б от приложение XI; б) да бъдат оценени и документирани последиците от аварията и ефективността на защитните мерки. 5. Ако ситуацията го изисква, държавата членка прави необходимото за организирането на лечението на засегнатите лица.	***ЗБИЯЕ*** *Чл. 117. (1) Държавните органи и лицата, които осъществяват дейности по проектиране, строителство, въвеждане в експлоатация, експлоатация и извеждане от експлоатация на ядрени съоръжения и при производство, превозване и съхраняване на ядрен материал или при извършване на дейности с източници на йонизиращи лъчения, определят мерки за аварийно планиране и аварийна готовност.* *(2) Мерките за аварийно планиране се установяват с аварийните планове:* *1. за защита на населението (външен авариен план), който регламентира зоните за аварийно планиране и определя действията на компетентните органи за защита на населението, имуществото и околната среда в случай на авария;* *2. на ядреното съоръжение или на обекта с източник на йонизиращо лъчение (вътрешен авариен план), с който се определят действията на лицензианта или на титуляря на разрешение за ограничаване на аварията и ликвидиране на последиците от нея в съответствие с външния авариен план.* *Чл. 118. (1) Организацията по разработването, поддържането и координацията по изпълнението на външния авариен план се осъществява съответно от специализираните държавни органи по гражданска защита и по защита на населението от бедствия, аварии и катастрофи, създадени със закон или с акт на Министерския съвет.* *(2) Външният авариен план се приема с решение от Министерския съвет по предложение на органите по ал. 1.* *Чл. 122. В случай на авария лицензиантите и титулярите на разрешения са длъжни:* *1. незабавно да информират населението и кметовете на общините в зоната на аварийно планиране и другите компетентни органи;* *2. да предприемат действия за ограничаване и ликвидиране на последиците от аварията;* *3. да контролират и регулират облъчването на лицата, участващи в*	Пълно съответствие

	ограничаването и ликвидирането на аварията; *4. да осигурят непрекъснат мониторинг на изхвърлянето на радиоактивни вещества в околната среда;* *5. да участват в дейностите, включени в Националната система за мониторинг, при възникване на авария;* *6. да изпълняват други задължения, установени в аварийните планове и съгласно този закон.* ***ЗЗ*** *Чл. 72. (1) Физическите и юридическите лица, извършващи дейности с източници на йонизиращи лъчения, са длъжни...* *(2) Лицата по ал. 1 са длъжни да уведомяват Министерството на здравеопазването за отклоненията, възникнали при нормална експлоатация на съоръженията, които могат да доведат до облъчване на гражданите.* *(3) Държавните органи, които извършват мониторинг на радиационните параметри на жизнената среда, предоставят на министъра на здравеопазването периодично данни, необходими за извършване оценка на здравния риск.* *(4) Предоставянето на резултатите по ал. 1, т. 3 и уведомяването по ал. 2 може да се извършва по електронен път при условията и по реда на Закона за електронния документ и електронния подпис и Закона за електронното управление.* ***НАПАГЯРА*** *Глава втора „Аварийно планиране“ (целият текст)* *Глава трета „Аварийно реагиране“ (целият текст)* **НРЗ** **Глава осма** **РАДИАЦИОННА ЗАЩИТА НА НАСЕЛЕНИЕТО ПРИ СИТУАЦИИ НА АВАРИЙНО ОБЛЪЧВАНЕ** Чл. 102. (1) Управлението на ситуации на аварийно облъчване включва следните елементи: 1. оценка на потенциалните ситуации на аварийно облъчване, облъчването на населението и аварийното професионално облъчване; 2. разпределение на отговорностите на предприятията и компетентните органи на местната и държавна власт, включени в системата за аварийна готовност и реагиране; 3. поддържане на вътрешен авариен план от предприятието и на външни аварийни планове от компетентните органи;	

	4. надеждни комуникации и ефективни мерки за координация на различните нива на планиране и реагиране; 5. здравна защита на аварийните работници; 6. информиране и обучение на лицата, включени в системата на аварийна готовност и реагиране; 7. индивидуален дозиметричен контрол или оценка на индивидуалните дози на аварийните работници и водене на дозов регистър; 8. информиране на населението; 9. преминаване от ситуация на аварийно облъчване към ситуация на съществуващо облъчване, включително възстановяване и ликвидиране на последствията. (2) Плановете за аварийно реагиране се разработват с цел да се предотвратят тъканни реакции с тежки детерминистични ефекти за всяко лице от засегнатото население и да се намали риска от стохастични ефекти, като се прилагат общите принципи за радиационна защита и референтни нива за дозите от облъчване.	
Член 70. Информация за лицата от населението, за които има вероятност да бъдат засегнати в случай на авария 1. Държавите членки правят необходимото лицата от населението, за които има вероятност да бъдат засегнати в случай на авария, да бъдат информирани относно приложимите за тях мерки за защита на здравето, и действията, които те да предприемат в случай на такава авария. 2. Предоставената информация включва като минимум елементите, посочени в раздел А от приложение XII. 3. Тази информация се предоставя на лицата от населението, посочени в параграф 1, без да е необходимо те да искат това. 4. Държавите членки правят необходимото информацията да бъде актуализирана и разпространявана редовно, както и в случай на съществени промени. Тази информация е постоянно достъпна за населението.	***НАПАГЯРА*** *Чл. 41. (1) Министърът на вътрешните работи предоставя на населението в зоната за неотложни защитни мерки следната предварителна информация:* *1. планираните мерки за защита на здравето на хората, включително мерките, предвидени във външния авариен план за уведомяване, защита и помощ на населението в случай на аварийна обстановка;* *2. действията на населението при аварийна обстановка;* *3. основна образователна информация за радиацията и нейното въздействие върху човешкото здраве и околната среда;* *4. обща информация за възможни аварии и последиците от тях за населението и околната среда.* *(2) Информацията по ал. 1 се предоставя на населението, без да е необходимо изричното й поискване, и по начин, осигуряващ постоянен и безпрепятствен достъп до нея.* *(3) Информацията по ал. 1 се преразглежда, обновява и предоставя на населението поне веднъж на 3 години, както и в случаите на съществени промени в нейното съдържание и обхват.* **НРЗ** Чл.103. (1) За ситуации на аварийно облъчване референтните нива за облъчване на лица от населението се определят в диапазона от 20 до 100 mSv ефективна доза за еднократно или годишно облъчване. (2) При ситуация на аварийно облъчване може да бъде определено	Пълно съответствие

	референтно ниво по-ниско от 20 mSv, когато може да се осигури подходяща защита на населението, без това да води до прекомерни вреди от прилагане на съответните защитни мерки или до необосновано големи разходи. (3) При определянето на референтни нива се взимат под внимание особеностите на преобладаващите ситуации и социални критерии, както следва: 1. за диапазона под 20 mSv на година - конкретна информация, която да позволи на отделни лица от населението да контролират индивидуалното си облъчване; 2. за диапазона до 100 mSv на година - оценка на индивидуалните дози и конкретна информация за радиационните рискове и за възможните действия за намаляване на облъчването на населението. (4) При аварийно професионално облъчване референтните нива за аварийните работници съответстват на ефективна доза под 100 mSv. (5) В извънредни случаи, с цел спасяване на човешки живот, избягване на тежки радиационно-индуцирани последици за здравето или предотвратяване на катастрофални последици, може да се определи референтно ниво за ефективната доза от външно облъчване на аварийните работници над 100 mSv, но не повече от 500 mSv. (6) Предприятията поддържат аварийни планове за реагиране с предвидени защитни мерки по отношение на: 1. източника на йонизиращи лъчения - с цел да бъде прекратено или ограничено аварийното облъчване, включително изхвърляне на радиоактивни вещества в околната среда; 2. околната среда, с цел да се намали облъчването на лица вследствие на изхвърлени радиоактивни вещества, отчитайки реалистични пътища на облъчване; 3. засегнати лицата, с цел да се намали облъчването им. Чл. 104. (1) За организация на реагирането в случай на авария на територията на страната или извън нея се поддържа външен авариен план. (2) С външния авариен план се определят подходящи защитни мерки, които да се прилагат с отчитане на действителните характеристики на аварията и при съблюдаване на стратегия за оптимизирана защита. (3) Във външния авариен план се включват следните елементи, свързани с радиационната защита: 1. референтни нива за облъчването на лица от населението; 2. референтни нива за аварийното професионално облъчване; 3. оптимизирани стратегии за защита на лица от населението, които могат да бъдат облъчени при различни предполагаеми събития, както и	

	съответните сценарии; 4. предварително определени общи критерии за специални защитни мерки; 5. лицата от населението, за които има вероятност да бъдат засегнати в случай на авария и които е необходимо да бъдат информирани относно приложимите за тях мерки за защита на здравето, както и действията, които следва да предприемат в случай на авария; 6. ред за информиране на лицата от населението, действително засегнати при авария; 7. ред и последователност за прилагане на защитните мерки; 8. ред за оценяване на ефективността на стратегиите и на извършените дейности и приспособяването им в съответствие с преобладаващата ситуация; 9. контрол на дозите спрямо референтните нива; 10. прилагане на допълнителни стратегии за защита, където е необходимо, въз основа на преобладаващите условия и наличната информация; 11. ред за оценка и документиране на последиците от аварията и ефективността на защитните мерки.	
Член 71. Информация за лицата от населението, действително засегнати в случай на авария 1. Държавите членки правят необходимото в случай на авария действително засегнатите лица от населението да бъдат незабавно информирани за фактическата страна на аварията, за стъпките, които предстои да бъдат предприети, и в зависимост от случая, за мерките за защита на здравето, приложими за тези лица от населението. 2. Предоставената информация обхваща онези елементи, изброени в раздел Б от приложение XII, които отговарят на съответния вид авария.	***НАПАГЯРА*** *Чл. 42. (1) В случай на аварийна обстановка засегнатото население незабавно се уведомява от НЩКК и периодично се информира за аварийната обстановка, нейните характеристики, прогнозата за развитието и предвидените защитни мерки и при необходимост - за мерките за защита на здравето, които трябва да бъдат предприети, включително:* *1. вида на аварийната обстановка и при възможност характеристиките й (характер, продължителност и възможно развитие);* *2. полезни съвети за лична хигиена и деконтаминация;* *3. полезни съвети за прилагането на мерки за защита на здравето, като:* *а) ограничаване консумацията на определени хранителни продукти, които е възможно да са замърсени с радиоактивни вещества;* *б) пребиваване в затворени помещения;* *в) организацията по раздаване и използване на индивидуални средства за защита и лекарствени средства;* *г) организация на възможна евакуация;* *4. информация за съдействие на органите на изпълнителната власт и аварийните екипи и спазване на техните разпореждания.*	Пълно съответствие

	(2) Когато е възможно възникване на авария, населението в зоната за неотложни защитни мерки се уведомява за това и преди нейното възникване получава следните информация и съвети: *1. настройване на определена честота на радио- и телевизионните приемници;* *2. подготвителни съвети към здравни, детски и учебни заведения и другите организации съгласно външния авариен план;* *3. препоръки към определени професионални групи.* *(3) Ако е налице достатъчно време, информацията по ал. 2 се допълва с информацията по чл. 41.* **НРЗ** Чл. 105. (1) Информацията, която се предоставя на лицата, които има вероятност да бъдат засегнати при аварии, включва като минимум: 1. основни факти за радиоактивността и последиците от нея за хората и околната среда; 2. видове радиационни аварии и последиците от тях за населението и околната среда; 3. спешни мерки, предвидени за предупреждение, защита и подпомагане на населението в случай на радиационна авария; 4. действията, които трябва да предприеме населението в случай на радиационна авария. (2) Информацията по ал. 1 се предоставя на лицата от населението без да е необходимо изрично искане за това. Информацията се поддържа актуална, разпространява се редовно и е постоянно достъпна за населението. (3) Ако аварията е предшествана от предалармена фаза, лицата от населението, които е вероятно да бъдат засегнати, получават още в тази фаза информация и съвети, които могат да включват: 1. призоваване на засегнатите лица от населението да настроят приемниците си на съответните информационни канали; 2. подготвителни съвети към учреждения с определени колективни отговорности; 3. препоръки към определени професионални групи; 4. напомняне на основни факти за радиоактивността и последиците от нея за населението и околната среда (ако има време за това). (4) Информацията, която се предоставя на лица от населението, действително засегнати при авария, включва като минимум: 1. основни факти за вида на възникналата авария и нейните характеристики, включително местоположение, граници и вероятно развитие;	

	2. препоръки за поведение, които в зависимост от вида на аварията могат да обхващат: а) ограничения върху консумирането на определени хранителни продукти и вода, основни правила за радиационна хигиена и деконтаминация, препоръки за укриване в подходящи помещения, раздаване и използване на защитни средства, организация на евакуация; б) специални предупреждения за определени групи от населението; в) препоръки за съблюдаване на инструкциите на компетентните органи. Чл. 106. (1) Решението за прекратяване на ядрена или радиационна авария се взема в съответствие с наредбата по чл. 123 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия. При вземане на решението се отчитат референтните нива по чл. 103, ал. 1, необходимостта от ликвидиране на последствията от аварията и възобновяване на социалната и икономическата дейност. (2) На населението се предоставя информация за необходимите защитни мерки и за всички необходими промени в личното им поведение при преминаването от ситуация на аварийно облъчване към ситуация на съществуващо облъчване. (3) Към работниците, които извършват възстановителни дейности по ремонт на съоръжения и дейности по управление на радиоактивни отпадъци и дезактивация на площадки и терени, се прилагат изискванията за радиационна защита, отнасящи се за ситуация на планирано облъчване. (4) Плановете за аварийно реагиране включват и реда за преминаване от ситуация на аварийно облъчване към ситуация на съществуващо облъчване, както и реда за провеждане на консултации с други държави-членки на Европейския съюз и трети държави, при необходимост. Чл. 107. По отношение на аварийното реагиране всяко предприятие е длъжно незабавно да уведоми председателя на Агенцията за ядрено регулиране за всяка авария във връзка със съоръжението и/или дейността, за които отговаря, както и: 1. да направи първоначална предварителна оценка на обстоятелствата и последиците от аварията; 2. да предприеме своевременно изпълнението на предвидените мерките за аварийно реагиране, включително: а) незабавно прилагане на защитни мерки, по възможност преди са стигне до облъчване на лица; б) прилагане на всички подходящи мерки за ограничаване на радиационните последици; в) оценяване на ефективността на прилаганите мерки и на извършените дейности и приспособяването им в съответствие с преобладаващата	

	ситуация; г) прилагане на допълнителни мерки за защита, където е необходимо, въз основа на преобладаващите условия и наличната информация; д) съдействие при аварийното реагиране извън площадката, включително по отношение на международното сътрудничество. Чл. 108. (1) Министерството на вътрешните работи чрез главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" осъществява превантивна дейност в сътрудничество с други държави членки на Европейския съюз и с трети държави по въпросите на аварийното планиране и готовността за реагиране при радиационна авария. (2) В случай на авария, както и в случай на загуба, кражба или откриване на високоактивни източници, други опасни радиоактивни източници и радиоактивни материали, председателят на Агенцията за ядрено регулиране, съвместно със съответните компетентни държавни органи, установява контакт с компетентните органи на други държави, които може да са засегнати или има вероятност да бъдат засегнати, с цел информиране за ситуацията на облъчване и координиране на защитните мерки и на информацията за обществеността.	
Раздел 3. Ситуации на съществуващо облъчване		
Член 72. Програма за мониторинг на околната среда Държавите членки правят необходимото да разполагат с подходяща програма за мониторинг на околната среда.	***ЗБИЯЕ*** *Чл. 16. Лицата, които извършват дейности по използването на ядрената енергия и източници на йонизиращи лъчения и по управлението на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво, са длъжни:* *2. да извършват мониторинг на радиационните характеристики на работната и околната среда.* ***НОБЯЦ*** *Чл. 6. (5) При експлоатация на ЯЦ експлоатиращата организация осигурява безопасността при изпълнението на всички дейности на площадката на ЯЦ, включително водене на експлоатацията, предотвратяване на авариите и намаляване на техните последствия, отчета и контрола на ядрения материал, радиационния мониторинг в помещенията, на площадката и на околната среда в наблюдаваната зона. Експлоатиращата организация използва ЯЦ само за целите, за които е била проектирана и изградена.* *Чл. 157 (1) В проекта се предвиждат автоматизирана система за радиационен контрол в помещенията и на площадката на ЯЦ и система за контрол на радиационната обстановка в зоната за превантивни защитни мерки и наблюдаваната зона, които осигуряват*	Пълно съответствие

	получаване и обработване на информацията за радиационната обстановка, за ефективността на защитните бариери, за активността на радионуклидите, както и информация, необходима за прогнозиране на измененията в радиационната обстановка при всички експлоатационни състояния и аварийни условия. *Чл. 157 (3) Лабораторните методи и техническите средства на системата за контрол на радиационната обстановка осигуряват измерване на съдържанието на техногенни радионуклиди в почвата, водата, отлаганията, растителността, водната флора и фауна и селскостопанската продукция.* *Чл. 231 Преди въвеждането в експлоатация на ЯЦ се разработват и съгласуват с компетентните държавни органи програма за радиационна защита на персонала и програма за радиационен мониторинг на околната среда. При експлоатацията на ЯЦ програмите периодично се проверяват и обновяват на базата на експлоатационния опит.* *Чл. 235 (1) Програмата за радиационен мониторинг на околната среда по чл. 231 се прилага минимум две години преди очакваното начало на въвеждането в експлоатация на ЯЦ. Програмата включва измерване на радиационния фон в околността на ЯЦ и неговите изменения през годишните сезони, събиране и радионуклидни анализи на проби от зеленчуци, въздух, мляко, вода, утайки, риба, почва и растителност от няколко определени пункта извън площадката на ЯЦ.* *(2) Програмата за радиационен мониторинг осигурява необходимата информация за целите на:* *1. потвърждаване адекватността на контрола на радиоактивните изхвърляния;* *2. съпоставяне на резултатите от мониторинга на околната среда с данните от мониторинга на източника на радиоактивни изхвърляния;* *3. проверка на валидността на моделите на околната среда, използвани при определяне на разрешените предели за радиоактивни изхвърляния;* *4. укрепване на общественото доверие;* *5. оценяване на тенденциите в концентрациите на радионуклиди в околната среда.* ***33*** *Чл. 3. (1) Държавната здравна политика се ръководи и осъществява от Министерския съвет.* *(3) Министерският съвет по предложение на министъра на здравеопазването приема национални здравни програми.*	

	НРЗ **Глава девета** **РАДИАЦИОННА ЗАЩИТА ПРИ СИТУАЦИИ НА СЪЩЕСТВУВАЩО ОБЛЪЧВАНЕ** **Раздел I. Видове ситуации на съществуващо облъчване** Чл. 109. (1) В ситуации на съществуващо облъчване, за които следва да се предприемат действия и мерки за осигуряване на радиационната защита, и за които може да бъде възложена отговорност на определени юридически или физически лица, се прилагат съответните изисквания, отнасящи се за ситуации на планирано облъчване. (2) Видовете ситуации на съществуващо облъчване включват: 1. облъчване вследствие на замърсяване на терени/райони с остатъчни радиоактивни материали от: а) предишни дейности, които никога не са подлежали на регулаторен контрол или не са били регулирани съгласно изискванията на Закона за безопасно използване на ядрената енергия и подзаконовите нормативни актове по прилагането му; б) авария, в случаите когато се преминава от ситуация на аварийно облъчване към ситуация на съществуващо облъчване, след като аварията е била обявена за приключена, както е предвидено в системата за управление на аварийни ситуации; в) предишна дейност, за която дадено предприятие вече не носи отговорност; 2. облъчване от естествени радиоактивни източници, включително: а) облъчване от радон и торон в закрити помещения, на работни места, в жилищни и други сгради; б) външно облъчване в закрити помещения от строителни материали; 3. облъчване от потребителски стоки (без хранителни продукти, храни за животни и питейна вода), които съдържат радионуклиди, произхождащи от замърсени терени/райони, посочени в т. 1, или в които има повишено съдържание на естествени радионуклиди. Чл. 110. (1) Всички ведомства и юридически лица, на които е възложено извършването на мониторинг и контрол на факторите на околната среда, информират незабавно органите на държавния здравен конрол за всеки случай на установени замърсявания. **Раздел II. Изготвяне и прилагане на национални програми за управление на ситуации на съществуващо облъчване** Чл. 111. (1) По предложение на заинтересованите ведомства Министерския съвет приема стратегии, програми и планове за управление на ситуации на съществуващо облъчване.	

	(2) В стратегиите, програмите и плановете по ал. 1 се определят поставените цели, мерки и отговорности съобразно компетентността на ведомствата, както и подходящи референтни нива по отношение на годишната ефективна доза от всички възможни пътища на облъчване в диапазона 1 – 20 mSv. (3) Стратегиите, програмите и плановене по ал. 1 се съгласуват с министъра на здравеопазването, относно определените референтни нива и предвидените мерки за радиационна защита. Чл. 112. (1) Защитните мерки, предвидени за изпълнението на програма за управление на ситуации на съществуващо облъчване, подлежат на оптимизация. Оценява се разпределението на дозите, постигнато в резултат на прилагането на дадена програма, и се планират следващи стъпки за оптимизиране на защитата и за намаляване на облъчванията, дозите от които надвишават референтните нива. (2) Отговорните ведомства за прилагането на програми за управление на ситуации на съществуващо облъчване: 1. оценяват наличните възстановителни и защитни мерки за постигане на целите, както и ефикасността на планираните и реализираните мерки; 2. предоставят информация на засегнатото население за потенциалните рискове за здравето и за наличните средства за намаляване на облъчването; 3. дават указания за управление и контрол на облъчванията на индивидуално или местно равнище; 4. предоставят информация за подходящите средства за радиационен мониторинг и контрол на облъчванията, както и за предприемането на защитни мерки, по отношение на дейностите, които са свързани с използването на материали с повишено съдържание на естествени радионуклиди и не са управлявани като ситуации на планирано облъчване.	
Член 73. Замърсени зони 1. Държавите членки правят необходимото стратегиите за оптимизирана защита във връзка с управлението на радиоактивно замърсените зони да включват, където е приложимо, следното: а) цели, включително дългосрочни цели, преследвани от стратегията, и съответните референтни нива, съгласно член 7; б) определяне на границите на засегнатите зони и идентифициране на засегнатите лица от населението; в) отчитане на необходимостта от защитни мерки и степента,	**ЗБИЯЕ** Чл. 15. (1) Лицензиите и разрешенията се издават, изменят, подновяват, прекратяват и отнемат от председателя на агенцията при условията на равнопоставеност и прозрачност. (3) Лицензия се издава за: 18. възстановяване на терени, замърсени с радиоактивни вещества. ***НАПАГЯРА*** *Чл. 34. (1) В случай на замърсяване с радиоактивни вещества в резултат от възникнала или предишна аварийна обстановка или*	Пълно съответствие

в която да бъдат прилагани спрямо засегнатите зони и лицата от населението; г) отчитане на необходимостта от предотвратяване или контрол на достъпа до засегнатите зони или от налагане на ограничения по отношение на условията за живот в тези зони; д) оценка на облъчването на различни групи от населението и оценка на средствата, с които разполагат лицата, за контрол на облъчването, на което са изложени. 2. По отношение на зони с дълготрайно остатъчно замърсяване, за които държавите членки са взели решение да разрешат обитаването и възстановяването на социалните и икономическите дейности, държавите членки правят необходимото, като се консултират със заинтересованите страни, да бъдат взети мерки за осъществяване на постоянен контрол на облъчването с цел създаване на условия за живот, които могат да бъдат определени като нормални, включително: а) определяне на подходящи референтни нива; б) изграждане на инфраструктура в подкрепа на продължаващите мерки за самозащита в засегнатите зони, като например предоставянето на информация, консултации и мониторинг; в) възстановителни мерки, ако е необходимо; г) обособяване на зони, ако е необходимо.	*дейност:* *1. местата и районите, замърсени с радиоактивни вещества, се обозначават и при необходимост се изолират;* *2. се осигурява непрекъснат индивидуален мониторинг;* *3. се прилага подходяща намеса при отчитане на действителните характеристики на обстановката;* *4. се регулира използването на земята и сградите, разположени в обозначените места и райони по т. 1;* *5. се анализира възможността при прилагане на намеса да се получи увеличаване на радиоактивното въздействие на населението;* *6. се извършва радиационен мониторинг на различна дълбочина под повърхността.* *(2) При необходимост за местата и районите, в които е приложена намеса, се прилагат допълнителни мерки, както следва:* *1. контрол на отстранените материали, замърсени с радиоактивни вещества, и тяхното използване, включително търговията с тях;* *2. контрол на достъпа в териториите, замърсени с радиоактивни вещества.* *Чл. 39. (1) Намесата при откриване на замърсявания с радиоактивни вещества като резултат от последиците от предишна аварийна обстановка или дейност се основава на годишната ефективна доза за населението, която може да се получи, в случай че не бъде предприета намеса.* *(2) Намеса не се предприема при:* *1. годишна ефективна доза за населението, по-малка или равна на 1 mSv, при което не се включва дозата, получена от естествения радиационен фон на местността;* *2. годишна ефективна доза за населението, по-малка или равна на 5 mSv, при специални обстоятелства - само в случай че в следващите 5 последователни години годишната ефективна доза няма да надхвърли 1 mSv.* *(3) При откриване на замърсявания с радиоактивни вещества като резултат от последиците от предишна аварийна обстановка или дейност, когато годишната ефективна доза за населението е по-голяма от 5 mSv, се прилагат защитни мерки или се препоръчва ограничаване на достъпа. Намесата се предприема след обосноваване при годишна еквивалентна доза за населението 100 mSv, включително дозите, получени от всички възможни радиационни въздействия и от естествения радиационен фон на местността, освен в случаите, за които министърът на здравеопазването не е определил, че прилагането на намесата не се обосновава.*	

	(4) В случай че годишната ефективна доза за населението е: *1. по-голяма от минималното ниво за намеса по ал. 2, т. 2, но по-малка от 10 mSv (гранично ниво на намеса), освен радиационен мониторинг на съдържанието на радиоактивност в околната среда, селскостопанската продукция и на дозата, получавана от населението от външно и вътрешно облъчване, се прилагат мерки за ограничаване на дозата и за защита на населението, основани на принципите на обосноваване и оптимизация съгласно чл. 32, ал. 5 и в съответствие с конкретната обстановка и обстоятелства;* *2. равна или по-голяма от 10 mSv, но по-малка от 20 mSv, включително дозата, получена от естествения радиационен фон на местността, се предприема намеса за ограничаване на облъчването на населението; видът и обхватът на защитните мерки се определят с отчитане на радиационното въздействие върху населението по показателя стойност на колективната ефективна доза за период 70 години; на лицата, заселващи се в зоната за ограничено обитаване, се предоставя от министъра на здравеопазването подробна информация за възможните здравни рискове от въздействието на радиацията;* *3. по-голяма от 20 mSv и по-малка или равна на 50 mSv, заселването не се разрешава и в зоната се забранява постоянното обитаване на деца и лица в репродуктивна възраст; извършва се радиационен мониторинг на лицата и компонентите от околната среда и се прилагат мерки за радиационна и медицинска защита на лицата;* *4. по-голяма от 50 mSv, се забранява постоянното обитаване; извършването на селскостопанска дейност и използването на ресурсите от околната среда става след издаване на специални актове на Министерския съвет; извършва се радиационен мониторинг и дозиметричен контрол на персонала и се прилагат мерки за защита на персонала.* **НРЗ** **Раздел IV. Управление на терени с остатъчни радиоактивни замърсявания** Чл. 118. (1) При наличие на терени, които са радиоактивно замърсени в резултат на аварии или дейности в миналото, Министерският съвет приема по предложение на председателя на Агенцията за ядрено регулиране програма за оптимизирана радиационна защита и необходимите и подходящи мерки във връзка с управлението и обезопасяването на тези зони. (2) Програмата по ал. 1 включва, където е приложимо, следното: 1. цели, включително дългосрочни цели на програмата, и съответните	

	референтни нива; 2. определяне на границите на засегнатите зони от гледна точка на радиационната защита и идентифициране на засегнатите лица от населението; 3. отчитане на необходимостта от защитни мерки и мащаба, в който да бъдат прилагани спрямо засегнатите терени и лица от населението; 4. отчитане на необходимостта от предотвратяване или контрол на достъпа до засегнатите терени или от налагане на ограничения по отношение на условията за живот на тези места; 5. оценка на облъчването на различни групи от населението и оценка на разполагаемите средства за контрол на облъчването на лицата в тези места. Чл. 119. По отношение на терени с дълготрайно остатъчно радиоактивно замърсяване, за които е взето решение да се разреши обитаването и възстановяването на социалните и икономическите дейности, се провеждат консултации с всички заинтересовани страни относно мерките за осъществяване на постоянен контрол на облъчването, с цел създаване на условия за живот, които могат да бъдат определени като нормални, включително: 1. определяне на подходящи референтни нива; 2. изграждане на инфраструктура в подкрепа на продължаващите мерки за самозащита в засегнатите терени (например предоставяне на информация, консултации и мониторинг); 3. възстановителни мерки, ако е необходимо; 4. обособяване на зони със специален режим, ако е необходимо.	
Член 74. Облъчване от радон в закрити помещения 1. Държавите членки установяват национални референтни нива на концентрациите на радон в закрити помещения. Референтните нива за средногодишната обемна концентрация във въздуха не превишават 300 Bq m^{-3}.	**НРЗ** Чл. 115. (1) Референтното ниво за средногодишната обемна активност на радон във въздуха на жилищни и обществени сгради е 300 $Bq.m^{-3}$. (2) При идентифициране на жилищни и обществени сгради, където референтното ниво 300 $Bq.m^{-3}$ е надвишено, се предприемат мерки за: 1. намаляване обемна активност на радон във въздуха на сгради, в съответствие с принципа за оптимизация; 2. информиране на население за облъчването от радон в закрити помещения и свързаните с това рискове за здравето, за значението на това да се извършват измервания във връзка с радона и за съществуващите технически мерки за намаляване на обемна активност на радон (чрез подобряване на вентилацията, ограничаване на постъплението на радон и др.); 3. системен контрол на обемна активност на радон в сгради с повишено съдържание на радон във въздуха.	Пълно съответствие

2. Съгласно посочения в член 103 национален план за действие държавите членки насърчават действията за идентифициране на жилища, в които концентрациите на радон (като средногодишна стойност) надвишават референтните нива, и насърчават по целесъобразност технически или други мерки за намаляване концентрациите на радон в тези жилища. 3. Държавите членки правят необходимото за осигуряване на информация на местно и национално равнище за облъчването от радон в закрити помещения и свързаните с това рискове за здравето, за значението на това да се извършват измервания във връзка с радона и за съществуващите технически мерки за намаляване на съществуващите концентрации на радон.	***Национална програма за намаляване въздействието на радон в сгради върху здравето на българското население 2013-2017 г. (РМС №537 от 2013 г.)*** ***Стратегия за намаляване на риска от облъчване от радон 2018 – 2027 г. (Решение на МС №55 от 1 февруари 2018 г.)*** ***Национален план за действие за намаляване на риска от облъчване от радон 2018 – 2022 г. (Решение на МС №55 от 1 февруари 2018 г.)*** **НРЗ** **Чл. 115** (2) При идентифициране на жилищни и обществени сгради, където референтното ниво 300 $Bq.m^{-3}$ е надвишено, се предприемат мерки за: 1. намаляване обемна активност на радон във въздуха на сгради, в съответствие с принципа за оптимизация; 2. информиране на население за облъчването от радон в закрити помещения и свързаните с това рискове за здравето, за значението на това да се извършват измервания във връзка с радона и за съществуващите технически мерки за намаляване на обемна активност на радон (чрез подобряване на вентилацията, ограничаване на постъплението на радон и др.); 3. системен контрол на обемна активност на радон в сгради с повишено съдържание на радон във въздуха.	Пълно съответствие
Член 75. Гама-лъчение от строителни материали 1. Референтното ниво, приложимо по отношение на външното облъчване в закрити помещения с гама-лъчение от строителни материали, в допълнение към външното облъчване на открито, е 1 mSv на година. 2. За строителни материали, които са определени от държавата членка като будещи загриженост с оглед на радиационната защита, като се отчита примерният списък на материали, изложен в приложение XIII, във връзка с излъчваното от тях гама-лъчение, държавите членки правят необходимото преди предлагането на подобни материали на пазара: а) специфичните активности на радионуклидите, уточнени в приложение VIII, да са определени, и б) на компетентния орган да се предоставя при поискване информация за резултатите от измерванията и съответния	***33*** *Чл. 65. (1) Министърът на здравеопазването определя с наредби:* *5. изисквания за защита на лицата при хронично облъчване в резултат на производство, търговия и използване на суровини, предмети и стоки с повишено съдържание на радионуклиди;* ***Наредба № 25*** *Чл. 5. (1) За строителните материали границата на съдържание на естествени радионуклиди се установява по индекса на специфична активност I, определен по формулата:* $$I = \frac{C_K}{3000 Bq/kg} + \frac{C_{Ra}}{300 Bq/kg} + \frac{C_{Th}}{200 Bq/kg},$$ *където CK, CRa и CTh са специфичните активности на K-40, Ra-226 и Th-232 (Bq/kg).*	Пълно съответствие

индекс на специфичната активност, както и за други имащи отношение фактори посочени в приложение VIII. 3. По отношение на видовете строителни материали, определени в съответствие с параграф 2, които се очаква да предизвикат дози над референтното ниво, държавите членки вземат решение за подходящите мерки, които могат да включват специални изисквания в националните строителни норми или ограничения във връзка с предвиденото използване на тези материали.	*(2) Максимално допустимите стойности на индекса на специфична активност за стоки по ал. 1 са посочени в приложение № 2.* *Чл. 9. (1) Главният държавен здравен инспектор може да разреши използването на стоките, които не отговарят на изискванията по чл. 4, 5 и 6, като вземе предвид факторите, определящи риска за здравето на лицата, свързан с производство, търговия и използване на стоките.* *(2) Разрешението се издава, когато използването на стоките отговаря едновременно на следните дозови критерии:* *1. очакваната годишна ефективна доза за което и да е лице от население да не надхвърля 10 μSv;* *2. при събития с ниска вероятност, водещи до по-високо облъчване, очакваната годишна ефективна доза да не надхвърля 1 mSv.* *(3) За издаване на разрешение по ал. 1 лицето, което пуска стоки на пазара, подава писмено заявление, към което прилага:* *1. копие от техническата документация за стоката;* *2. протокол за изпитване или сертификат за контрол по чл. 8, ал. 3.* **НРЗ** **Раздел III. Ограничаване на облъчването от естествени източници** Чл. 113. За дейности с материали с повишено съдържание на естествени радионуклиди, водещи до облъчване, което не може да се пренебрегне от гледна точка на радиационната защита, се прилагат мерки за радиационна защита и се осъществява контрол съгласно наредбата по чл. 26, ал. 5 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия. Чл. 114. (1) За лицата, които извършват дейности по чл. 113, ефективната годишна доза не трябва да надвишава в производствени условия с повече от 6 mSv дозата, дължаща се на облъчването от локалния естествен радиационен фон. (2) Не се определя граница на ефективната доза за лица от населението при облъчване от естествени източници. Чл. 116. (1) Референтното ниво, приложимо по отношение на външното облъчване от гама-лъчение от строителни материали, е 1 mSv на година (ефективна доза, която не включва дозата от външното облъчване, дължащо се на естествения гама-фон на открито). (2) За строителните материали вторичното референтно ниво за съдържание на естествени радионуклиди се установява по индекса на специфична активност I, определен по формулата: $I = \frac{C_K}{3000\ \text{Bq/kg}} + \frac{C_{Ra}}{300\ \text{Bq/kg}} + \frac{C_{Th}}{200\ \text{Bq/kg}}$, където CK, CRa и CTh са специфичните активности (Bq/kg) относно	

	съдържанието на K-40, Ra-226 и Th-232 в даден строителен материал. (3) В зависимост от предназначението на строителните материали, максималните допустими стойности на индекса на специфична активност са: 1. за основен строеж на жилищни и обществени сгради – 1; 2. за облицовъчни материали за жилищни и обществени сгради, за промишлени и селскостопански сгради и за транспортна и инженерно-техническа инфраструктура в границите на населено място – 2; 3. за транспортна и инженерно-техническа инфраструктура извън населено място – 4. (4) Индикативен списък на видовете строителни материали, чийто индекс на специфична активност може да не отговаря на изисквания по ал. 3, е посочен в приложение № 7. (5) Редът и условията за установяване на съответствие и пускане на пазара на строителни материали се установява с наредбата по чл. 65, ал.1, т.5 от Закона за здравето. Чл. 117. (1) Допуска се използване на питейна вода от населението без ограничения, ако съдържанието на естествени и/или техногенни радионуклиди в нея създава годишна ефективна доза до 0,1 mSv. (2) В случай че съдържанието на радионуклиди създава годишна ефективна доза по-голяма от 0,1 mSv, министърът на здравеопазването може да разрешава отклонения от изискванията за качество на питейната вода в съответствие с наредбата по чл.135, т.3 от Закона за водите.	
Глава IX. Общи отговорности на държавите членки и компетентните органи и други изисквания във връзка с регулаторния контрол		
Раздел 1. Институционална инфраструктура		
Член 76. Компетентен орган 1. Държавите членки определят компетентен орган, който да изпълнява задачи в съответствие с настоящата директива. Те правят необходимото компетентният орган: а) да е функционално отделен от всеки друг орган или организация с интереси в насърчаването или използването на практики по смисъла на настоящата директива, с цел да се осигури действителна независимост от нежелано влияние върху неговата регулаторна дейност. б) да разполага със законовите правомощия и с човешките и финансовите ресурси, които са му необходими за	***ЗБИЯЕ*** *Чл.3. (2) При използването на ядрената енергия и йонизиращите лъчения и при управлението на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво ядрената безопасност и радиационната защита имат приоритет пред всички други аспекти на тази дейност, като се спазват следните основни принципни положения:* *9. на компетентния орган, който осъществява държавното регулиране на безопасното използване на ядрената енергия и йонизиращите лъчения, се предоставят човешки и финансови ресурси, които са достатъчни за изпълнение на неговите правомощия в пълен обем.* *Чл. 4. (1) Държавното регулиране на безопасното използване на*	Пълно съответствие

изпълнението на задълженията му. 2. Когато в една държава членка има повече от един компетентен орган за дадена област на компетентност, тя определя една точка за контакт, която да осъществява комуникацията с компетентните органи на другите държави членки. Ако по основателни причини не е осъществимо да бъде съставен списък на всички подобни точки за контакт за различните области на компетентност, държавите членки могат да посочат една единствена точка за контакт. 3. Държавите членки изпращат на Комисията наименованията и адресите на точките за контакт и съответните им области на компетентност с оглед осигуряването на бърза комуникация, ако е необходимо, с техните органи. 4. Държавите членки изпращат на Комисията всички промени в информацията, посочена в параграф 3. 5. Комисията съобщава информацията, посочена в параграфи 3 и 4, на всички точки за контакт в дадена държава членка и я публикува периодично в Официален вестник на Европейския съюз през интервали от максимум две години.	*ядрената енергия и йонизиращите лъчения и на безопасното управление на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво се осъществява от председателя на Агенцията за ядрено регулиране, наричана по-нататък "агенцията", който е независим специализиран орган на изпълнителната власт и има компетентност, определена с този закон.* *Чл. 5. Председателят на агенцията:* *3. осъществява контрол по спазване на изискванията и нормите за безопасното използване на ядрената енергия и йонизиращите лъчения, управлението на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво и на условията на издадените лицензии и разрешения, включително на съоръженията с повишена опасност, които имат значение за ядрената безопасност при въвеждане в експлоатация, експлоатация и извеждане от експлоатация на ядрена централа;* *7. осъществява взаимодействие с органите на изпълнителната власт, в чиято компетентност са предоставени регулаторни и контролни функции в областта на използването на ядрената енергия и йонизиращите лъчения, и предлага на Министерския съвет мерки за координиране на тези дейности;* *Чл. 13. Министрите на здравеопазването, на околната среда и водите, на вътрешните работи, на отбраната, на земеделието и храните, на транспорта, информационните технологии и съобщенията, на образованието и науката и председателят на Държавна агенция "Национална сигурност" осъществяват специализиран контрол в съответствие с предоставените им от закона правомощия.* ***33*** ***Раздел III. Държавен здравен контрол*** *Чл. 11. С цел защита на здравето на гражданите на територията на Република България се извършва държавен здравен контрол чрез осъществяване на дейностите по чл. 15.* *Чл. 12. (1) Органи на държавния здравен контрол са главният държавен здравен инспектор на Република България, регионалните здравни инспекции и Националният център по радиобиология и радиационна защита (НЦРРЗ).* *(2) Държавният здравен контрол се извършва от държавни здравни инспектори в Министерството на здравеопазването, регионалните здравни инспекции и НЦРРЗ. Държавните здравни инспектори в Министерството на здравеопазването и регионалните здравни инспекции са държавни служители.* *(3) Държавните здравни инспектори не могат да упражняват под каквато и да е форма дейност, която подлежи на държавен здравен*	

	контрол. *Чл. 13. (1) Главният държавен здравен инспектор се назначава от министър-председателя по предложение на министъра на здравеопазването.* *(2) Правомощията на главния държавен здравен инспектор в негово отсъствие от страната или когато ползва законоустановен отпуск, за всеки конкретен случай се изпълняват от определен от министъра на здравеопазването с писмена заповед заместник, който е служител в администрацията на Министерството на здравеопазването.* *(3) Дейността на главния държавен здравен инспектор се подпомага от администрацията на Министерството на здравеопазването.* *Чл. 14. (1) Главният държавен здравен инспектор организира и ръководи: 1. държавния здравен контрол по чл. 15;* *(2) Главният държавен здравен инспектор осъществява методическо ръководство и контрол на звената по ведомствен здравен контрол към Министерството на правосъдието, Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията, Министерството на отбраната и Министерството на вътрешните работи.* *Чл. 15. (1) Регионалните здравни инспекции осъществяват държавен здравен контрол чрез дейности по:* *1. контрол по спазване и изпълнение на установените с нормативен акт здравни изисквания за обектите с обществено предназначение по § 1, т. 9 от допълнителната разпоредба;* *2. контрол по спазване и изпълнение на установените с нормативен акт здравни изисквания за продуктите и стоките със значение за здравето на човека по § 1, т. 10 от допълнителната разпоредба;* *3. контрол по спазване и изпълнение на установените с нормативен акт здравни изисквания за дейностите със значение за здравето на човека по § 1, т. 11 от допълнителната разпоредба;* *4. контрол по спазване и изпълнение на установените с нормативен акт здравни изисквания за факторите на жизнената среда по § 1, т. 12 от допълнителната разпоредба;* *(2) Държавен здравен контрол за спазване на изискванията за защита на лицата от въздействието на йонизиращи лъчения се осъществява от определени от министъра на здравеопазването регионални здравни инспекции и от НЦРРЗ.* *Чл. 19. (1) Държавният здравен контрол се извършва систематично - без предварително уведомяване, и насочено - при постъпили сигнали от граждани, държавни и общински органи и организации, както и при наличие на други данни за възникнали инциденти.* *(2) При провеждането на държавния здравен контрол държавните*	

	здравни инспектори имат право: *1. на свободен достъп до обектите, продуктите, стоките, дейностите и лицата, подлежащи на контрол;* *2. да изискват сведения и документи и да получават копия от тях на хартиен и/или електронен носител;* *3. да вземат проби и образци за лабораторни анализи в количества, необходими за извършване на изследвания;* *4. да разпореждат извършване на прегледи и изследвания за оценка на здравословното състояние на лицата по чл. 34, ал. 3;* *5. да предписват отстраняване от работа на лица, които са болни или заразоносители и представляват опасност за здравето на околните;* *6. да предписват провеждане на задължителни хигиенни и противоепидемични мерки, като определят срокове за тяхното изпълнение;* *7. да спират експлоатацията на обекти с обществено предназначение, на части от тях или на съответната дейност в случаите по чл. 38, ал. 3, като уведомят незабавно директора на регионалната здравна инспекция;* *8. да спират реализацията на продукти и стоки със значение за здравето на човека в случаите по чл. 39, ал. 1, т. 1;* *9. да поставят удостоверителни знаци в случаите по чл. 38 и 39;* *10. да съставят актове за установяване на административни нарушения;* *11. да предлагат на органите на Дирекцията за национален строителен контрол при въвеждане в експлоатация на строежите в Република България решение за отказ за приемане на обекти с обществено предназначение, когато установят съществени нарушения на нормите и изискванията, определени с нормативен акт;* *12. да издават хигиенни заключения за съответствието на обектите с обществено предназначение, на продуктите, стоките и дейностите със значение за здравето на човека и на максимално допустимите нива на факторите на жизнената среда със здравните изисквания;* *13. да правят предложения за принудителни административни мерки, предвидени в закон.* *(3) Принудителните административни мерки се налагат със заповед на директорите на регионалните здравни инспекции.* *(4) Условията и редът за упражняване на държавен здравен контрол се определят с наредба на министъра на здравеопазването.*	
Член 77. Прозрачност Държавите членки правят необходимото информацията във	***ЗБИЯЕ*** *Чл. 5. Председателят на агенцията:*	Пълно съответствие

връзка с обосноваността на класовете или видовете практики, регулирането на източниците на йонизиращо лъчение и радиационната защита да се предоставя на предприятията, работниците, лицата от населението, както и на пациентите и на други лица, подложени на медицинско облъчване. Това задължение включва и вземането на мерки, за да се гарантира, че компетентният орган предоставя информация в рамките на своята област на компетентност. Информацията се предоставя в съответствие с националното законодателство и международните задължения, при условие че това не излага на опасност други интереси, например сигурността, които са признати в националното законодателство или по силата на международни задължения.	*8. осъществява международното сътрудничество на Република България в областта на безопасността при използването на ядрената енергия, йонизиращите лъчения и при управлението на радиоактивните отпадъци и отработено гориво;* *9. предоставя на граждани, юридически лица и държавни органи обективна информация относно състоянието по ядрената безопасност и радиационната защита; информацията се оповестява публично в съответствие с националното законодателство и международните задължения;* *10. внася ежегодно в Министерския съвет доклад за състоянието на ядрената безопасност и радиационната защита при използване на ядрената енергия и йонизиращите лъчения и при управление на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво, както и за дейността на агенцията;* *Чл. 16. Лицата, които извършват дейности по използването на ядрената енергия и източници на йонизиращи лъчения и по управлението на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво, са длъжни:* *6. да осигуряват обективна информация на населението и на държавните органи и обществените организации относно състоянието на ядрената безопасност и радиационната защита;* *Чл. 27. (1) В агенцията се водят публични регистри, в които се вписват:* *1. лицата, на които са издадени лицензии, разрешения и удостоверения за регистрация от председателя на агенцията, както и дейностите, които са предмет на тези лицензии, разрешения и удостоверения;* ***33*** *Чл. 5 (2) Министърът на здравеопазването представя в Народното събрание годишен доклад за състоянието на здравето на гражданите и изпълнението на Националната здравна стратегия в срок до три месеца преди началото на бюджетната година.*	
Член 78. Информация за оборудването 1. Държавите членки правят необходимото всяко предприятие, придобиващо оборудване, което съдържа източници на йонизиращо лъчение или генератор на йонизиращи лъчения, да разполага с адекватна информация относно потенциалните радиологични опасности и правилното използване, тестване и поддръжка на това оборудване, както и с доказателство, че конструкцията	**НРЗ** Чл. 20. (1) Предприятията, които са придобили и/или използват оборудване (апарат, уредба, изделие), което съдържа радиоактивен източник или генератор на йонизиращи лъчения, трябва да разполагат с адекватна информация за потенциалните опасности от облъчване и за правилните начини на използване, тестване и поддръжка на това оборудване, както и с доказателство, че неговата конструкция позволява ограничаване на облъчванията до възможно най-ниското разумно	Пълно съответствие

позволява ограничаване на облъчванията до възможно най-ниското разумно постижимо ниво. 2. Държавите членки правят необходимото всяко предприятие, придобиващо медицинско радиологично оборудване, да разполага с адекватна информация относно оценката на риска за пациентите и относно наличните елементи на клиничната оценка.	постижимо ниво. (2) Предприятията, които са придобили и/или използват медицинска радиологична апаратура, трябва да разполагат с адекватна информация относно оценката на радиационния риск за пациентите и наличните елементи на клиничната оценка при използване на тази апаратура.	
Член 79. Признаване на служби и експерти 1. Държавите членки правят необходимото да установят режим за признаването на: а) службите по трудова медицина; б) дозиметричните служби; в) експертите по радиационна защита; г) експертите по медицинска физика. Държавите членки правят необходимото да се вземат нужните мерки за осигуряване на постоянната професионална компетентност на тези служби и експерти. Ако е целесъобразно, държавите членки могат да установят ред и условия за признаването на служители по радиационна защита. 2. Държавите членки установяват изискванията във връзка с признаването и ги съобщават на Комисията. 3. Комисията предоставя на държавите членки получената в съответствие с параграф 2 информация.	***ЗБИЯЕ*** *Чл. 71. Условията и редът за придобиване на професионална квалификация, длъжностите, за които се изисква правоспособност и за провеждането на изпити, се уреждат с наредбата по чл. 65, ал. 3.* ***НУРППК*** *Чл. 64. (4) За квалифицираните експерти по радиационна защита изпитът пред квалификационната изпитна комисия на АЯР е писмен и устен по предварително обявен въпросник, като:* *1. писменият изпит включва решаване на задача с практическа насоченост и отговори на конкретни въпроси, свързани с поставената задача;* *2. устният изпит включва събеседване по теми и въпроси по предварително обявен въпросник.* *Чл. 65 (6) За квалифицираните експерти по радиационна защита писменият и устният изпит се провеждат в един ден. До устен изпит се допуска кандидат, който е издържал писмения изпит с оценка минимум 4,50 (шестобална система).* *Преходни разпоредби § 47 – Приложение № 1 към чл. 21, ал. 3* *1.3. Квалифициран експерт по радиационна защита в ядрена централа:* *- функции - извършва консултативна дейност с цел осигуряване на ефективна защита на персонала и правилно използване на средствата за защита, оптимизация при определяне на подходящи гранични зони, извършва оценка на дозовото натоварване на персонала, категоризация на контролираните и наблюдаваните зони, изготвя програми за мониторинг на околната среда, прави класификация на персонала, определя подходящи средства за радиационен мониторинг и мерки за управление на радиоактивни отпадъци;* *- образователно-квалификационна степен - магистър;* *- област на висшето образование - природни науки или технически науки;* *- професионално направление - физически науки, енергетика;*	Пълно съответствие

	- специалност - ядрена енергетика, ядрена физика; *- трудов стаж - не по-малко от 5 години на длъжност, свързана с дейности по осигуряването и контрола на радиационната защита.* ***33*** *Чл. 64 (3) Медицинското наблюдение на лицата, които работят с източници на йонизиращи лъчения, включително оценката на медицинската им пригодност да изпълняват конкретни професионални задължения се осъществява от лекари от НЦРРЗ и от лечебните заведения, които отговарят на изискванията, посочени в наредбата по чл. 65, ал. 1, т. 4.* **Наредба № 2** **Чл. 17**. (1) Лечебните заведения осигуряват експерт по медицинска физика по съответната специалност, който участва в осигуряване на качеството на медицинските радиологични процедури и радиационната защита, като степента на участие и начинът на неговото осигуряване зависи от сложността и обема на извършваните медицински радиологични процедури и свързаните с тях рискове. (2) Експертът по медицинска физика е лице, което има: 1. придобита специалност „Медицинска радиологична физика“; 2. и най-малко пет години практически опит в областта на лъчелечението или нуклеарната медицина или образната диагностика.	
Член 80. Служби по трудова медицина Държавите членки правят необходимото службите по трудова медицина да осъществяват медицинско наблюдение на професионално облъчвани лица в съответствие с глава VI във връзка с тяхното излагане на йонизиращо лъчение и тяхната пригодност да изпълняват поставените им задачи, свързани с работа в среда на йонизиращо лъчение.	***33*** *Чл. 64 (3) Медицинското наблюдение на лицата, които работят с източници на йонизиращи лъчения, включително оценката на медицинската им пригодност да изпълняват конкретни професионални задължения се осъществява от лекари от НЦРРЗ и от лечебните заведения, които отговарят на изискванията, посочени в наредбата по чл. 65, ал. 1, т. 4.* Чл. *65. (1) Министърът на здравеопазването определя с наредби:* *4. здравните норми и изисквания при работа в среда на йонизиращи лъчения;* *Чл. 72. (1) Физическите и юридическите лица, извършващи дейности с източници на йонизиращи лъчения, са длъжни:* *1. да допускат до работа персонал от външни организации след представяне на медицинско заключение за определяне годността на работника или служителя за работа в среда на йонизиращи лъчения;* *2. да извършват радиационен мониторинг и осигурят медицинско*	Пълно съответствие

	наблюдение на тези лица по време на работа в обекта;	
Член 81. Дозиметрични служби Държавите членки правят необходимото дозиметричните служби да определят дозите от вътрешно или външно облъчване за професионално облъчваните лица, подлежащи на индивидуален мониторинг, с цел регистриране на дозата съвместно с предприятието, а в случая на външни работници, с работодателя и по целесъобразност – със службата по трудова медицина.	**ЗЗ** *Чл. 65. (1) Министърът на здравеопазването определя с наредби:* *3. условията и реда за извършване на индивидуален дозиметричен контрол на лицата, работещи с източници на йонизиращи лъчения;* ***Наредба № 32** (целият текст)*	Пълно съответствие
Член 82. Експерт по радиационна защита 1. Държавите членки правят необходимото експертът по радиационна защита да предоставя компетентни становища на предприятието по въпроси, свързани със съответствието с приложимите правни изисквания по отношение на професионалното облъчване и облъчването на населението. 2. Препоръките на експерта по радиационна защита обхващат, където е приложимо, следните елементи, без да се ограничават до тях: а) оптимизацията и определянето на подходящи гранични дози; б) плановете за нови съоръжения и пускането в експлоатация на нови или модифицирани източници на йонизиращо лъчение във връзка с всякакви инженерни проверки, проектни характеристики, параметри за безопасност и предупредителни устройства, имащи отношение към радиационната защита; в) категоризацията на контролираните и наблюдаваните зони; г) класификацията на работниците; д) програмите за мониторинг на работното място и индивидуален мониторинг и съответната индивидуална дозиметрия; е) подходящи средства за радиационен мониторинг; ж) осигуряването на качеството; з) програмата за мониторинг на околната среда; и) мерките за управление на радиоактивните отпадъци; й) мерките за предотвратяване на аварии и инциденти; к) готовността и реагирането при ситуации на аварийно облъчване; л) програмите за обучение и преквалификация на облъчвани работници;	***ЗБИЯЕ*** *§ 1, т. 19. "Квалифициран експерт по радиационна защита" е физическо лице с необходимите знания, подготовка и технически умения, които му дават възможност да извършва оценки на дозите и да дава консултации и съвети по осигуряване на радиационната защита на персонала и населението, както и на безопасността на ядрените съоръжения и източниците на йонизиращи лъчения. Правоспособността на квалифициран експерт по радиационна защита се признава по ред, определен в съответните нормативни актове.* **НРЗ** **Раздел IV** **Квалифициран експерт по радиационна защита** Чл. 25. (1) Квалифицираният експерт по радиационна защита дава препоръки, консултации и съвети, извършва анализи и оценки и предоставя компетентни становища на предприятията по въпроси и проблеми, свързани с професионалното облъчване и облъчването на населението и с осигуряването на радиационна защита при ситуации на планирано, аварийно и съществуващо облъчване. Свързани със съответствието с приложимите правни изисквания чл. 82 (2) Препоръките на квалифицирания експерт по радиационна защита обхващат, където е приложимо, следните елементи, без да се ограничават до тях: 1. оптимизация на радиационната защита и определяне на подходящи дозови ограничения; 2. проекти за нови съоръжения и пускане в експлоатация на нови или модифицирани източници на йонизиращо лъчение във връзка с инженерни проверки, проектни характеристики, параметри за безопасност и предупредителни устройства, имащи отношение към радиационната защита; 3. класификация на контролираните и надзиравани зони, определяне на	Пълно съответствие

м) разследването и анализа на аварии и инциденти, и съответните коригиращи мерки; н) условията на труд за бременните и кърмачките; о) изготвянето на съответната документация, като предварителни оценки на риска и писмени процедури; 3. Експертът по радиационна защита при необходимост си сътрудничи с експерта по медицинска физика.BG L 13/32 Официален вестник на Европейския съюз 17.1.2014 г. 4. На експерта по радиационната защита може да бъдат възложени, ако е предвидено в националното законодателство, задачите по радиационна защита на работниците и лицата от населението.	техните граници; 4. категоризация на професионално облъчвани лица; 5. програми за мониторинг на работните места и индивидуален дозиметричен контрол, средства за индивидуална дозиметрия; 6. подходящи средства за радиационен мониторинг; 7. осигуряване на качеството; 8. програма за мониторинг на околната среда; 9. мерки за управление на радиоактивните отпадъци; 10. мерки за предотвратяване на инциденти и аварии; 11. аварийна готовност и реагиране при ситуации на аварийно облъчване; 12. програми за обучение и преквалификация на професионално облъчвани лица; 13. разследване и анализ на инциденти и аварии, коригиращи мерки; 14. условия на труд за бременни и кърмещи жени; 15. изготвяне на документация, като предварителни оценки на радиационния риск и писмени процедури. (3) Квалифицираните експерти по радиационна защита при необходимост и когато е подходящо си сътрудничат с експерт по медицинска физика. (4) Предприятията могат да възлагат на квалифицирани експерти по радиационна защита да изпълняват функции на отговорници по радиационна защита в съответните обекти. (5) Признаването на правоспособност на квалифицирани експерти по радиационна защита се извършва по реда, определен в Наредбата за условията и реда за придобиване на професионална квалификация и за реда за издаване на лицензии за специализирано обучение и на удостоверения за правоспособност за използване на ядрената енергия.	
Член 83. Експерт по медицинска физика 1. Държавите членки изискват експертът по медицинска физика да извършва дейности или предоставя специализирани становища, ако е целесъобразно, по въпроси, свързани с радиационната физика, с цел изпълнение на изискванията, съдържащи се в глава VII и в член 22, параграф 4, буква в) от настоящата директива. 2. Държавите членки правят необходимото, в зависимост от медицинската радиологична практика, експертът по медицинска физика да носи отговорност за дозиметрията,	**Наредба № 2** Чл. 17. (1) Лечебните заведения осигуряват експерт по медицинска физика по съответната специалност, който участва в осигуряване на качеството на медицинските радиологични процедури и радиационната защита, като степента на участие и начинът на неговото осигуряване зависи от сложността и обема на извършваните медицински радиологични процедури и свързаните с тях рискове. (2) Експертът по медицинска физика е лице, което има: 1. придобита специалност „Медицинска радиологична физика“; 2. и най-малко пет години практически опит в областта на	Пълно съответствие

включително физическите измервания за оценка на дозата, приложена на пациента и други лица, обект на медицинско облъчване, да дава становища относно медицинското радиологично оборудване и да допринася по-специално за следното: а) оптимизацията на радиационната защита на пациентите и други лица, обект на медицинско облъчване, включително прилагането и използването на диагностични референтни нива; б) определянето и резултатите от осигуряването на качество на медицинското радиологично оборудване; в) приемателното изпитване на медицинско радиологично оборудване; г) изготвянето на технически спецификации за медицинското радиологично оборудване и за проектирането на съоръженията; д) контрола на медицинските радиологични съоръжения; е) анализа на събитията, свързани или потенциално свързани с аварийни или непреднамерени медицински облъчвания; ж) избора на оборудването, необходимо за извършване на измерванията за целите на радиационната защита; з) обучението на практикуващите лекари и друг персонал по съответните аспекти на радиационната защита; 3. Експертът по медицинска физика при необходимост поддържа контакти с експерта по радиационна защита.	лъчелечението или нуклеарната медицина или образната диагностика. (3) Експертът по медицинска физика в областта на лъчелечението участва активно в лечебния процес в структурните звена по лъчелечение, като пряко отговаря за физико-техническото състояние и контрола на качеството на уредбите за лъчелечение и помощните диагностични уредби; изготвянето на индивидуалните дозиметрични планове за лъчелечение на пациента и контрола върху точността на изпълнението им; дейностите по контрола на качеството на лъчелечението на пациента; разработването и верификацията на нови методики за лъчелечение; анализа на събития, инциденти и аварии и участва при провеждането на биомедицински и медицински изследователски програми. (4) Експертът по медицинска физика в областта на нуклеарната медицина участва в работата на структурните звена по нуклеарна медицина, като отговаря за изпълнението на програмата за контрол на качеството; оценката на дозата на пациента и дозата на зародиша/плода при бременност; участва при оптимизацията на протоколите на изследванията и при провеждането на биомедицински и медицински изследователски програми. (5) Експертът по медицинска физика в областта на образната диагностика участва в работата на структурните звена, в които се провеждат диагностични и интервенционални рентгенови изследвания и процедури, като отговаря за изпълнението на програмата за контрол на качеството; оценката на дозата на пациентите и типичните дози, оценката на дозата на зародиша/плода при бременност, оптимизацията на протоколите на изследванията и процедурите и участва при провеждането на биомедицински и медицински изследователски програми. (6) Експертът по медицинска физика в областта на образна диагностика участва и при провеждането на здравен скрининг, като отговаря за физико-техническите аспекти на осигуряване на качеството на скрининга. (7) Експертите по медицинска физика са длъжни да поддържат квалификацията си в системата на продължаващото медицинско обучение съгласно насоки, одобрени от НЦРРЗ. Чл. 18. (1) Практическото изпълнение на дейности по чл. 17, ал. 3 - 6 може да се осъществява и от медицински физици, или лица с придобита специалност „Медицинска радиологична физика“, които нямат практически опит по чл. 17, ал. 2, т. 2. В тези случаи лицата работят под ръководството на експерт по медицинска физика. (2) Минималният брой на експертите по медицинска физика и на	

	медицинските физици, с които трябва да разполага лечебното заведение е посочен в приложение № 2. (3) Лечебните заведения, които извършват лъчетерапевтични процедури, диагностични изследвания и терапевтични процедури в нуклеарната медицина и рентгенови диагностични изследвания и интервенционални рентгенови процедури, свързани с прилагане на високи дози са длъжни да назначат експерт по медицинска физика, в съответната област на компетентност. (4) Експертите по медицинска физика и медицинските физици от различни структурни звена в рамките на едно лечебно заведение си взаимодействат за оптимално изпълнение на дейностите по чл. 17, ал. 3 - 6. Чл. 21. (1) Оптимизацията на медицинското облъчване по чл. 20 се постига чрез прилагането от лечебното заведение на програма за осигуряване на качеството, която включва: 1. осигуряване на достатъчен брой лекари, специалисти по здравни грижи, експерти по медицинска физика, медицински физици и немедицински специалисти с необходимата квалификация за изпълнение на дейностите съгласно медицинските стандарти и тази наредба и осигуряване на условия за поддържане на тяхната квалификация; 2. въвеждане на правила за организация на работата и отговорни лица за всеки етап от провеждането на медицинските радиологични процедури и воденето на медицинската документация; 3. осигуряване на радиологична апаратура, с която се получава достатъчна диагностична информация или оптимален терапевтичен резултат, и която отговаря на изискванията на раздел V; 4. изработване и прилагане на протоколи за оптимално провеждане на радиологичните процедури за всяка една радиологична апаратура; 5. записване на проведените медицински радиологични процедури и дозите на пациентите; 6. изпълнение на програма за контрол на качеството на радиологичната апаратура и на прилаганите радиофармацевтици в нуклеарната медицина, включително измерване и проверка на дозиметричните характеристики и контрол на качеството на получаваните образи чрез тестови обекти и клинични образи; 7. дозиметрична верификация на всяка нова методика за лъчелечение; 8. измерване и/или оценка на типичните стойности на дозата при диагностични и интервенционални рентгенови процедури и на активностите на въведените радиофармацевтици при нуклеарно-медицински диагностични процедури и сравняването им с	

	националните диагностични референтни нива; 9. оценка на риска от аварийно или непреднамерено облъчване. (2) Програмата за осигуряване на качеството по ал. 1 се разработва от ръководителя на структурното звено, в което се извършват медицинските радиологични процедури и от експерта по медицинска физика и се утвърждава от ръководителя на лечебното заведение. (3) Лечебните заведения, които са длъжни да назначат медицински физик съгласно чл. 18, ал. 2 и 3 трябва да осигурят средства за измерване на всички физико-технически параметри, необходими за осигуряване на качеството на наличната радиологична апаратура и оптимизацията на радиационната защита на пациента. Чл. 24. (1) Въз основа на информацията по чл. 23, ал. 2, експертът по медицинска физика съответно по образна диагностика или нуклеарна медицина определя стойности на типичната диагностична доза при стандартните диагностични и интервенционални рентгенови изследвания и на типичната активност на въведените радиофармацевтици при стандартните нуклеарно-медицински диагностични процедури: 1. след въвеждане на медицинската радиологична апаратура в клинично използване; 2. периодично веднъж на две години; 3. допълнително след ремонти и подмяна на елементи на апаратурата, включително на софтуер, които пряко влияят на работния режим или на радиационната защита; 4. след промяна в протокола за провеждане на процедурата по чл. 22. (2) При стойности на типичната диагностична доза, превишаващи националните диагностични референтни нива, лечебното заведение предприема мерки за установяване на причините и за намаляване на облъчването при осигуряване на нужната диагностична информация. (3) При стойности на типичната диагностична доза, значително под съответните национални диагностични референтни нива, лекар със специалност съответно по образна диагностика или нуклеарна медицина проверява дали получените образи удовлетворяват диагностичните изисквания за качество на изследването съгласно съответния медицински стандарт. (4) Резултатите от действията по ал. 1, 2 и 3 се отразяват писмено в констативен протокол, който се съхранява в документацията на лечебното заведение и се представя на контролните органи при поискване. (5) Експертът по медицинска физика запознава персонала на структурното звено с типичните дози по ал. 1 и националните	

	референтни нива и поставя тази информация на видно място до командното работно място на медицинската радиологична апаратура Чл. 32 (3) Изборът, доставката и инсталирането на радиологична апаратура, консумативи и софтуерни продукти, както и осигуряването на необходимите средства за измерване, тестови обекти и софтуер за изпълнение на програмите за контрол и осигуряване на качество, се извършва след получаване на писмено становище на специалист по чл. 7, ал. 1 и 2 и на експерт по медицинска физика. Чл. 44 (2) Лечебното заведение регистрира и разглежда всяко настъпило събитие по ал. 1, както и предотвратени събития, които са могли да доведат до инцидент, и предприема действия за установяване на причините и предотвратяване на бъдещи нежелани събития и инциденти. (3) При установена техническа неизправност на радиологичната апаратура, която може да доведе до облъчване, различно от планираното, лечебното заведение спира временно от експлоатация апаратурата до отстраняване на причината. (4) При установяване на превишени диагностични референтни нива, експертът по медицинска физика извършва анализ на причините и предлага предприемането на подходящи коригиращи мерки. Чл. 45. (1) В случай на инцидент, експертът по медицинска физика оценява дозата, получена от облъчените лица, и представя резултатите в писмен вид на ръководителя на структурното звено и на ръководителя на лечебното заведение.	
Член 84. Служител по радиационна защита 1. Държавите членки определят практиките, за които е необходимо назначаването на служител по радиационна защита, който да наблюдава или да осъществява свързаните с радиационната защита задачи в рамките на дадено предприятие. Държавите членки изискват от предприятията да предоставят на служителите по радиационна защита необходимите средства за изпълнението на техните задължения. Служителят по радиационна защита докладва пряко на предприятието. Държавите членки може да изискват от работодателите на външни работници да назначат служител по радиационната защита според необходимостта, който да наблюдава или да осъществява свързаните с радиационната защита задачи, когато те имат отношение към защитата на техните работници. 2. В зависимост от естеството на практиката задачите на	**НРЗ** Чл. 26. (1) Всяко предприятие е длъжно да назначи отговорник по радиационна защита, на който се възлагат със заповед конкретни функции и задължения по контрола на радиационната защита и отговорности по осигуряване на радиационна защита при извършването на определена дейност. (2) Броят на отговорниците по радиационна защита по ал. 1 се определя от предприятието в зависимост от спецификата и сложността на извършваната дейност. (3) Предприятията предоставят на отговорниците по радиационна защита необходимите технически средства за изпълнение на техните задължения. Отговорникът по радиационна защита в даден обект докладва пряко на ръководителя на обекта за констатираните нередности и нарушения по отношение на радиационната защита. (4) Работодателите на външни работници назначават отговорници по радиационна защита според необходимостта, които да осъществяват	Пълно съответствие

служителя по радиационна защита за подпомагане на предприятието могат да включват следното: а) уверение за това, че работата в среда на йонизиращи лъчения се извършва в съответствие с изискванията на всички установени процедури или местни правила; б) контрол върху изпълнението на програмата за мониторинг на работното място; в) поддържане на подходяща документация за отчитане и контрол на всички източници на йонизиращи лъчения; г) извършване на периодични оценки на състоянието на съответните системи за безопасност и предупреждение; д) контрол върху изпълнението на програмата за индивидуален мониторинг; е) контрол върху изпълнението на програмата за медицинско наблюдение; ж) запознаване на новите работници по подходящ начин с основните положения на местните правила и процедури; з) даване на становища и бележки във връзка с работни планове; и) изработване на работни планове; й) предоставяне на отчети на местното ръководство; к) участие в мерките за предотвратяване, готовност и реагиране при ситуации на аварийно облъчване; л) информиране и обучение на облъчвани работници; м) поддържането на контакти с експерта по радиационна защита. 3. Задачите на служителя по радиационна защита могат да бъдат извършвани от звено по радиационна защита, създадено в рамките на дадено предприятие, или от експерт по радиационна защита.	контрол и да изпълняват задачи, свързани с осигуряване на радиационната защита на тези работници. (5) В зависимост от естеството на извършваните дейности, функциите и задълженията на отговорниците по радиационна защита, назначени от предприятията, могат да включват: 1. контрол по спазване на установените вътрешни правила и процедури за радиационна защита при работа в среда на йонизиращи лъчения; 2. контрол за изпълнение на програмата за мониторинг на определени работни места; 3. поддържане на подходяща документация за отчет и контрол на източници на йонизиращи лъчения; 4. извършване на периодични оценки на състоянието на системите, осигуряващи радиационна защита и безопасност при използването на източници на йонизиращи лъчения; 5. организиране на изпълнение на програмата за индивидуален дозиметричен контрол; 6. организиране на изпълнение на програмата за медицинско наблюдение; 7. запознаване на новите работници по подходящ начин с основните положения на вътрешните правила и процедури; 8. изработване на работни планове, даване на становища и бележки във връзка с работни планове; 9. изготвяне на отчети и доклади за състоянието на радиационната защита до ръководителя на съответния обект; 10. участие в мерките за поддържане на аварийна готовност и реагиране при ситуации на аварийно облъчване; 11. информиране и обучение на професионално облъчвани лица; 12. поддържане на контакти с квалифицирани експерти по радиационна защита. (6) Физическите лица, които изпълняват функциите на отговорник по радиационна защита, трябва да притежава удостоверение за правоспособност, издадено в съответствие с Наредбата за условията и реда за придобиване на професионална квалификация и за реда за издаване на лицензии за специализирано обучение и на удостоверения за правоспособност за използване на ядрената енергия. (7) Функциите на отговорник по радиационна защита могат да бъдат изпълнявани от звено по радиационна защита, създадено от дадено предприятие, както и от квалифициран експерт по радиационна защита.	
Раздел 2. Контрол на радиоактивните източници		
Член 85. Общи изисквания за незакритите източници	***ЗБИЯЕ***	Пълно съответствие

1. Държавите членки правят необходимото за установяването на мерки за поддържане на контрол върху откритите източници по отношение на тяхното местоположение, използване и, ако вече не са необходими – рециклиране или погребване. 2. Съобразно необходимостта и доколкото е възможно, държавите членки изискват от предприятието да води регистър на откритите източници, за които отговаря, вкл. на тяхното местоположение, прехвърляне, погребване или изхвърляне. 3. Държавите членки изискват от всяко предприятие, което притежава открит радиоактивен източник, да уведомява своевременно компетентния орган за всеки случай на загуба, кражба, значителен теч или нерегламентирано използване или изхвърляне.	*Чл. 16 Лицата, които извършват дейности по използване на ядрената енергия и с източници на йонизиращи лъчения и по управление на радиоактивни отпадъци и отработено ядрено гориво, са длъжни:* *т. 11 да измерват, отчитат и контролират параметри, характеризиращи ядрения материал, радиоактивните вещества и другите източници на йонизиращи лъчения, и да поддържат системи за тяхното отчитане и контрол;* *Чл. 72. (1) Лицата, които произвеждат, обработват, складират или използват радиоактивни вещества и други източници на йонизиращи лъчения или управляват радиоактивни отпадъци, са длъжни:* *1. да извършват инвентаризация и да водят отчет за радиоактивните вещества и другите източници на йонизиращи лъчения и радиоактивните отпадъци;* *2. да представят периодична информация на председателя на агенцията за отчетните данни;* *3. да назначават правоспособни лица, които да отговарят за вътрешния контрол върху радиоактивните вещества, другите източници на йонизиращи лъчения и радиоактивните отпадъци; данни за лицата се предоставят на агенцията;* *5. да информират незабавно председателя на агенцията за всеки инцидент, при който е извършено нарушение на целостта на източник на йонизиращи лъчения или който може да доведе до такова нарушаване;* *6. да осигуряват достъп на контролните органи по този закон и да им оказват необходимото съдействие.* *(2) Условията и редът за воденето на отчет на радиоактивните вещества, другите източници на йонизиращи лъчения и радиоактивните отпадъци, за начина на съхраняване на документацията, за предоставяне на информация и уведомяване се определят с наредба по чл. 26, ал. 2.* *(3) Отчет и контрол на ядрен материал се извършва по реда на глава девета.* ***НРИЛРБИЯЕ** (целият текст)* **НРЗ** Чл. 120. (1) Предприятията, които произвеждат, обработват, съхраняват или използват радиоактивни източници (закрити или открити източници), са длъжни да водят отчет и да извършват инвентаризация по ал. 2. (2) Всяко предприятие е длъжно ежегодно да определя комисия за инвентаризация, която да проверява наличието, местоположението,	

	преместването, погребването, изразходването и състоянието на използваните и съхраняваните радиоактивни източници в даден обект. Копие от акта на комисията за резултатите от инвентаризацията се представя на председателя на Агенцията за ядрено регулиране до края на първото тримесечие на всяка следваща календарна година. (3) При установяване на липса, загуба, кражба, нарушаване целостта или нерегламентирано използване или изхвърляне на радиоактивни източници или друго извънредно събитие, което може да доведе до неволно или преднамерено повреждане или унищожаване на радиоактивен източник или до злонамерени действия с него, съответното предприятие трябва веднага да уведоми председателя на Агенцията за ядрено регулиране и органите на Министерство на вътрешните работи. (4) Предприятията предоставят на председателя на Агенцията за ядрено регулиране отчетни данни от контрола на радиоактивните източници при поискване и осигуряват достъп и съдействие на инспекторите на агенцията при извършване на проверки в съответните обекти. Чл. 121. (1) Предприятията предприемат технически и организационни мерки за осигуряване на ефективен контрол и отчет на радиоактивните източници по отношение на тяхното местоположение, състояние, използване и съхраняване, включително при рециклиране или погребване на радиоактивни източници, след като вече са неизползваеми и не са необходими. (2) Предприятията назначават правоспособни лица, които да отговарят за вътрешния контрол върху радиоактивните източници, и уведомяват за тези лица Агенцията за ядрено регулиране. Чл. 122. (1) Всяко предприятие, което използва или съхранява високоактивни източници, осигурява периодични изпитвания, включително изпитвания за херметичност, базиращи се на международни и национални стандарти, с цел да се контролира състоянието и целостта на всеки източник и да се гарантира неговата безопасност. (2) Честотата на изпитванията за херметичност на високоактивни източници се определя от председателя на Агенцията за ядрено регулиране в условията на лицензиите и разрешенията. (3) Извън случаите по ал. 2, тестове за херметичност се провеждат и по предписание на инспекторите на Агенцията за ядрено регулиране при осъществяване на текущ контрол. (4) След изтичането на определения в производствената документация срок за безопасна експлоатация на високоактивен източник, неговата	

	херметичност се проверява поне веднъж годишно, ако източникът продължава да се използва. (5) Резултатите от тестовете за херметичност по ал. 4 се оценяват от комисия, назначена от председателя на Агенцията за ядрено регулиране. (6) Комисията по ал. 5 дава заключение относно възможността за по-нататъшно безопасно използване на даден високоактивен закрит източник и предлага на председателя на Агенцията за ядрено регулиране срок за продължаване на експлоатацията на източника, като определя условията за това. Чл. 123. Всяко предприятие, което използва или съхранява високоактивни източници, е длъжно: 1. да извършва проверка на целостта на всеки източник след всяко събитие, включително пожар, което би могло да го повреди, и да информира председателя на Агенцията за ядрено регулиране за такива събития и за предприетите мерки; 2. да уведомява своевременно председателя на Агенцията за ядрено регулиране за загуба, кражба или нерегламентирана употреба на източник, както и в случай на увреждане на източник или утечка от източник; 3. да уведомява своевременно председателя на Агенцията за ядрено регулиране за всеки инцидент или авария, довели до непреднамерено облъчване на работник или на лице от населението; 4. да удостоверява периодично пред Агенцията за ядрено регулиране, че всеки източник, а когато това е необходимо, и оборудването, в което се намира източникът, са във видимо добро състояние и са на предвиденото място за използване или съхраняване (периодичността и начина за това се определят в условията на лицензиите и разрешенията, издавани на предприятията); 5. да създава и поддържа вътрешни документи (процедури, протоколи, заповеди, програми, инструкции), определящи адекватни мерки по отношение на всеки стационарен или мобилен източник, с цел да се предотврати нерегламентиран достъп до източника, както и загуба, кражба или увреждане на източника (включително увреждане от огън или наводняване); 6. да връща своевременно снети от употреба източници на производителя/доставчика или да ги предава за дългосрочно съхраняване или погребване или рециклиране на друго предприятие, притежаващо съответна лицензия или разрешение; 7. при предаване на източници да проверява дали получателят притежава необходимата лицензия или разрешение за дейност с тези източници.	

	Чл. 124. (1) Всяко предприятие води регистър на хартиен и електронен носител за отчет и контрол на високоактивните източници, за които отговаря. Форма-образец на стандартен формуляр за регистрация на високоактивни източници е посочен в приложение № 8. (2) Всяко предприятие води отчет и контрол за местоположението, получаването, предаването, използването, преместването, съхраняването и погребването на откритите източници, за които носи отговорност за безопасното им използване и съхраняване. За целта предприятията водят приходно-разходни книги за откритите източници и попълват документи по образците и съгласно изискванията, посочени в приложение № 9. Чл. 125. (1) Предприятията уведомяват председателя на Агенцията за ядрено регулиране в 7-дневен срок за всяка сключена сделка с високоактивни източници, които са предмет на разрешени дейности, както и за всяко фактическо предаване, прехвърляне или преместване на високоактивни източници от едно на друго предприятие. При уведомяването се посочват данни за вида и активността на радиоактивните източници и за получателя на тези източници. (2) При предаване във фактическата власт на друго лице или сделка с високоактивни източници предприятието трябва да се увери, че лицето, което ги получава, има лицензия или разрешение за определена дейност с тези източници, както и да посочи идентификационните номера на притежаваните от получателя лицензия или разрешение. Чл. 126. (1) Предприятията предоставят в Агенцията за ядрено регулиране електронно или писмено копие от водените регистри по чл. 124 , ал. 1 (или отделни части от тях) при поискване и при спазване на следните срокове: 1. в 7-дневен срок от създаването на регистъра и придобиването на високоактивни източници; 2. в 14-дневен срок - при промяна на информацията в регистрите; 3. в 14-дневен срок - при отпадане на определен източник от регистър, когато дадено предприятие вече не притежава този източник, като се посочва наименованието на предприятието или съоръжението за погребване или съхраняване, където е предаден източникът; 4. в 14-дневен срок - при закриване на регистър, когато дадено предприятие вече не разполага с високоактивни източници. 5. ежегодно, до края на първото тримесечие на всяка следваща календарна година (едновременно с акта от инвентаризацията по чл. 120); (2) Регистрите в предприятията се проверяват периодично от Агенцията за ядрено регулиране.	

	Чл. 127. (1) Агенцията за ядрено регулиране води регистър на лицензии, разрешения, регистрации и уведомления за дейности с източници на йонизиращи лъчения, както и отчет и контрол на тези източници. (2)Данните, подлежащи на вписване в регистъра по ал. 1, се определят с Наредбата за реда за издаване на лицензии и разрешения за безопасно използване на ядрената енергия. (3) При водене на отчет и контрол на източници по ал. 1 се регистрира всяко прехвърляне, преместване и друга промяна, свързана с проследимостта и контрола през целия жизнен цикъл на даден източник. (4) Информацията в регистъра по ал. 2 се актуализира, като се отчита всяко промяна, свързана с отчета и контрола на източници на йонизиращи лъчения.	
Член 86. Общи изисквания за закрити източници 1. Държавите членки правят необходимото за установяването на мерки за поддържане на контрол върху закритите източници по отношение на тяхното местоположение, използване и, ако вече не са необходими – рециклиране или погребване. 2. Държавите членки изискват от предприятието да води регистър на всички закрити източници, за които отговаря, вкл. на тяхното местоположение, прехвърляне и погребване. 3. Държавите членки създават система, която да позволява адекватното им информиране за всяко прехвърляне на високоактивни закрити източници и, според необходимостта, за отделни прехвърляния на закрити източници. 4. Държавите членки изискват от всяко предприятие, което притежава закрит източник, да уведомява своевременно компетентния орган за всеки случай на загуба, значителен теч, кражба или нерегламентирано използване на закрит източник.	***ЗБИЯЕ*** *Раздел VI „Източници на йонизиращи лъчения“ (целият текст)* *Раздел VIII „Отчет и контрол на ядрени материали, радиоактивни вещества и други източници на йонизиращи лъчения“ (целият текст)* **НРЗ** Чл. 120. (1) Предприятията, които произвеждат, обработват, съхраняват или използват радиоактивни източници (закрити или открити източници), са длъжни да водят отчет и да извършват инвентаризация по ал. 2. (2) Всяко предприятие е длъжно ежегодно да определя комисия за инвентаризация, която да проверява наличието, местоположението, преместването, погребването, изразходването и състоянието на използваните и съхраняваните радиоактивни източници в даден обект. Копие от акта на комисията за резултатите от инвентаризацията се представя на председателя на Агенцията за ядрено регулиране до края на първото тримесечие на всяка следваща календарна година. (3) При установяване на липса, загуба, кражба, нарушаване целостта или нерегламентирано използване или изхвърляне на радиоактивни източници или друго извънредно събитие, което може да доведе до неволно или преднамерено повреждане или унищожаване на радиоактивен източник или до злонамерени действия с него, съответното предприятие трябва веднага да уведоми председателя на Агенцията за ядрено регулиране и органите на МВР. (4) Предприятията предоставят на председателя на Агенцията за ядрено регулиране отчетни данни от контрола на радиоактивните източници при поискване и осигуряват достъп и съдействие на инспекторите на	Пълно съответствие

	агенцията при извършване на проверки в съответните обекти. Чл. 121. (1) Предприятията предприемат технически и организационни мерки за осигуряване на ефективен контрол и отчет на радиоактивните източници по отношение на тяхното местоположение, състояние, използване и съхраняване, включително при рециклиране или погребване на радиоактивни източници, след като вече са неизползваеми и не са необходими. (2) Предприятията назначават правоспособни лица, които да отговарят за вътрешния контрол върху радиоактивните източници, и уведомяват за тези лица Агенцията за ядрено регулиране. Чл. 122. (1) Всяко предприятие, което използва или съхранява високоактивни източници, осигурява периодични изпитвания, включително изпитвания за херметичност, базиращи се на международни и национални стандарти, с цел да се контролира състоянието и целостта на всеки източник и да се гарантира неговата безопасност. (2) Честотата на изпитванията за херметичност на високоактивни източници се определя от председателя на Агенцията за ядрено регулиране в условията на лицензиите и разрешенията. (3) Извън случаите по ал. 2, тестове за херметичност се провеждат и по предписание на инспекторите на Агенцията за ядрено регулиране при осъществяване на текущ контрол. (4) След изтичането на определения в производствената документация срок за безопасна експлоатация на високоактивен източник, неговата херметичност се проверява поне веднъж годишно, ако източникът продължава да се използва. (5) Резултатите от тестовете за херметичност по ал. 4 се оценяват от комисия, назначена от председателя на Агенцията за ядрено регулиране. (6) Комисията по ал. 5 дава заключение относно възможността за по-нататъшно безопасно използване на даден високоактивен закрит източник и предлага на председателя на Агенцията за ядрено регулиране срок за продължаване на експлоатацията на източника, като определя условията за това. Чл. 123. Всяко предприятие, което използва или съхранява високоактивни източници, е длъжно: 1. да извършва проверка на целостта на всеки източник след всяко събитие, включително пожар, което би могло да го повреди, и да информира председателя на Агенцията за ядрено регулиране за такива събития и за предприетите мерки; 2. да уведомява своевременно председателя на Агенцията за ядрено регулиране за загуба, кражба или нерегламентирана употреба на	

	източник, както и в случай на увреждане на източник или утечка от източник; 3. да уведомява своевременно председателя на Агенцията за ядрено регулиране за всеки инцидент или авария, довели до непреднамерено облъчване на работник или на лице от населението; 4. да удостоверява периодично пред Агенцията за ядрено регулиране, че всеки източник, а когато това е необходимо, и оборудването, в което се намира източникът, са във видимо добро състояние и са на предвиденото място за използване или съхраняване (периодичността и начина за това се определят в условията на лицензиите и разрешенията, издавани на предприятията); 5. да създава и поддържа вътрешни документи (процедури, протоколи, заповеди, програми, инструкции), определящи адекватни мерки по отношение на всеки стационарен или мобилен източник, с цел да се предотврати нерегламентиран достъп до източника, както и загуба, кражба или увреждане на източника (включително увреждане от огън или наводняване); 6. да връща своевременно снети от употреба източници на производителя/доставчика или да ги предава за дългосрочно съхраняване или погребване или рециклиране на друго предприятие, притежаващо съответна лицензия или разрешение; 7. при предаване на източници да проверява дали получателят притежава необходимата лицензия или разрешение за дейност с тези източници. Чл. 124. (1) Всяко предприятие води регистър на хартиен и електронен носител за отчет и контрол на високоактивните източници, за които отговаря. Форма-образец на стандартен формуляр за регистрация на високоактивни източници е посочен в приложение № 8. (2) Всяко предприятие води отчет и контрол за местоположението, получаването, предаването, използването, преместването, съхраняването и погребването на откритите източници, за които носи отговорност за безопасното им използване и съхраняване. За целта предприятията водят приходно-разходни книги за откритите източници и попълват документи по образците и съгласно изискванията, посочени в приложение № 9. Чл. 125. (1) Предприятията уведомяват председателя на Агенцията за ядрено регулиране в 7-дневен срок за всяка сключена сделка с високоактивни източници, които са предмет на разрешени дейности, както и за всяко фактическо предаване, прехвърляне или преместване на високоактивни източници от едно на друго предприятие. При уведомяването се посочват данни за вида и активността на	

	радиоактивните източници и за получателя на тези източници. (2) При предаване във фактическата власт на друго лице или сделка с високоактивни източници предприятието трябва да се увери, че лицето, което ги получава, има лицензия или разрешение за определена дейност с тези източници, както и да посочи идентификационните номера на притежаваните от получателя лицензия или разрешение. Чл. 126. (1) Предприятията предоставят в Агенцията за ядрено регулиране електронно или писмено копие от водените регистри по чл. 124 , ал. 1 (или отделни части от тях) при поискване и при спазване на следните срокове: 1. в 7-дневен срок от създаването на регистъра и придобиването на високоактивни източници; 2. в 14-дневен срок - при промяна на информацията в регистрите; 3. в 14-дневен срок - при отпадане на определен източник от регистър, когато дадено предприятие вече не притежава този източник, като се посочва наименованието на предприятието или съоръжението за погребване или съхраняване, където е предаден източникът; 4. в 14-дневен срок - при закриване на регистър, когато дадено предприятие вече не разполага с високоактивни източници. 5. ежегодно, до края на първото тримесечие на всяка следваща календарна година (едновременно с акта от инвентаризацията по чл. 120); (2) Регистрите в предприятията се проверяват периодично от Агенцията за ядрено регулиране. Чл. 127. (1) Агенцията за ядрено регулиране води регистър на лицензии, разрешения, регистрации и уведомления за дейности с източници на йонизиращи лъчения, както и отчет и контрол на тези източници. (2)Данните, подлежащи на вписване в регистъра по ал. 1, се определят с Наредбата за реда за издаване на лицензии и разрешения за безопасно използване на ядрената енергия. (3) При водене на отчет и контрол на източници по ал. 1 се регистрира всяко прехвърляне, преместване и друга промяна, свързана с проследимостта и контрола през целия жизнен цикъл на даден източник. (4) Информацията в регистъра по ал. 2 се актуализира, като се отчита всяко промяна, свързана с отчета и контрола на източници на йонизиращи лъчения.	

Член 87 Изисквания за контрол на високоактивни закрити източници Държавите членки вземат необходимите мерки, за да се гарантира, че преди издаването на разрешение за практики, свързани с високоактивен закрит източник: а) са взети подходящи мерки за безопасното управление и контрол на източниците, включително в случаите, когато те са извадени от употреба. С тези мерки може да се предвиди прехвърлянето на извадени от употреба източници към доставчика, полагането им в съоръжение за погребване или съхранение или задължение производителят или доставчикът да ги приеме; б) са предвидени съответните мерки, чрез финансови гаранции или други равностойни средства, подходящи за съответния източник, за безопасното управление на извадени от употреба източници, включително когато предприятието обяви несъстоятелност или прекрати дейността си.	***ЗБИЯЕ*** *Чл.16. Лицата, които извършват дейности по използването на ядрената енергия и с източници на йонизиращи лъчения и по управлението на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво, са длъжни:* *7. да осигуряват всички мерки и действия, свързани с безопасното съхраняване на ядрените материали, радиоактивните вещества, отработеното ядрено гориво, както и на радиоактивните отпадъци, получени в резултат на своята дейност, до предаването им за управление на лице, получило лицензия за експлоатация на съоръжение за управление на радиоактивни отпадъци;* *Чл. 62. Лицензиантът или титулярят на разрешение е длъжен в 7-дневен срок от сключването на сделка с предмет - източник на йонизиращи лъчения, да уведоми председателя на агенцията за вида на сключената сделка, да посочи източника на йонизиращи лъчения и да предостави данни за лицето, с което е сключило сделката.* ***§ 1 на Допълнителни разпоредби, т. 9*** *"Закрит източник" е източник на йонизиращи лъчения, който се използва, без да се нарушава неговата цялост, и чиято конструкция е такава, че при нормални условия на експлоатация се изключва разпространение на съдържащи се в него радиоактивни вещества в околната среда. Отработеното ядрено гориво не е закрит източник. В съответствие със свързания с дейностите със закрити източници риск, те се класифицират в пет категории* **НРЗ** Чл. 128. Преди да се издаде лицензия или разрешение за дейност с високоактивни източници заявителят трябва да гарантира, че: 1. са взети подходящи мерки за безопасното управление и контрол на източниците, включително в случаите, когато те са снети от употреба; 2. са предвидени мерки за предаване, съхраняване и погребване на снети от употреба източници в съоръжения за управление на радиоактивни отпадъци (или за обратно връщане на източниците на съответния производител/доставчик); 3. са предвидени чрез финансови гаранции или други равностойни средства подходящи мерки за безопасно управление на снетите от употреба източници, включително когато дадено предприятие обяви несъстоятелност или прекрати разрешената му дейност с високоактивни закрити източници. § 1 на Допълнителна разпоредба, т. 6 „Високоактивен източник“ е закрит източник, в който активността на	Пълно съответствие

	съдържащия се в него радионуклид е по-голяма от или равна на съответната стойност на активност, посочена в Приложение № 20. ***Наредба за безопасност при управление на радиоактивните отпадъци*** *(целият текст)*	
Член 88. Специфични изисквания за лицензиране на високоактивни закрити източници В допълнение към общите лицензионни условия, посочени в глава V, държавите членки правят необходимото лицензът за практика, свързана с високоактивен закрит източник, да включва, но да не се ограничава до: а) отговорностите; б) минималната компетентност на персонала, включително осведомяване и обучение; в) минималните експлоатационни критерии за източника, контейнера на източника и допълнителното оборудване; г) изискванията за процедури и комуникационни връзки при авария; д) правилата за работа, които да бъдат спазвани; е) поддръжката на оборудването, източниците и контейнерите; ж) правилното управление на изваденитe от употреба източници, включително споразумения относно прехвърлянето при необходимост на тези източници на производител, доставчик, друго предприятие, което има разрешение, или съоръжение за погребване или съхранение.	***ЗБИЯЕ*** ***Чл. 15 и чл. 19*** *(целият текст)* ***Раздел VI „Източници на йонизиращи лъчения“*** *(целият текст)* ***НРИЛРБИЯЕ*** *(Глава трета целия текст)*	Пълно съответствие
Член 89. Водене на регистри от предприятията Държавите членки изискват регистрите за високоактивни закрити източници да съдържат информацията, посочена в приложение XIV, а предприятието да предоставя на компетентния орган електронно или писмено копие от целия регистър или част от него при поискване и при спазване като минимум на следните условия: а) без излишно забавяне, към момента на създаването на тези регистри, доколкото е разумно осъществимо след придобиването на източника; б) на интервали от време, които се определят от държавите членки;	***ЗБИЯЕ*** *Чл. 16. Лицата, които извършват дейности по използването на ядрената енергия и с източници на йонизиращи лъчения и по управлението на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво, са длъжни:* *11. да измерват, отчитат и контролират параметри, характеризиращи ядрения материал, радиоактивните вещества и другите източници на йонизиращи лъчения, и да поддържат системи за тяхното отчитане и контрол;* *Чл. 72. (1) Лицата, които произвеждат, обработват, складират или използват радиоактивни вещества и други източници на йонизиращи*	Пълно съответствие

в) в случай на промяна в посочената в информационния лист ситуация; г) без излишно забавяне, след закриването на регистрите за определен източник, когато предприятието вече не притежава този източник, като се посочва наименованието на предприятието или съоръжението за погребване или съхранение, където е предаден източникът; д) без излишно забавяне, при закриването на такива регистри, когато предприятието вече не разполага с каквито и да било източници. Регистрите на предприятието са на разположение за проверка от компетентния орган.	*лъчения или управляват радиоактивни отпадъци, са длъжни:* *1. да извършват инвентаризация и да водят отчет за радиоактивните вещества и другите източници на йонизиращи лъчения и радиоактивните отпадъци;* *2. да представят периодична информация на председателя на агенцията за отчетните данни;* *3. да назначават правоспособни лица, които да отговарят за вътрешния контрол върху радиоактивните вещества, другите източници на йонизиращи лъчения и радиоактивните отпадъци; данни за лицата се предоставят на агенцията;* *5. да информират незабавно председателя на агенцията за всеки инцидент, при който е извършено нарушение на целостта на източник на йонизиращи лъчения или който може да доведе до такова нарушаване;* *6. да осигуряват достъп на контролните органи по този закон и да им оказват необходимото съдействие.* *(2) Условията и редът за воденето на отчет на радиоактивните вещества, другите източници на йонизиращи лъчения и радиоактивните отпадъци, за начина на съхраняване на документацията, за предоставяне на информация и уведомяване се определят с наредба по чл. 26, ал. 2.* *(3) Отчет и контрол на ядрен материал се извършва по реда на глава девета.* **НРЗ** Чл. 120. (1) Предприятията, които произвеждат, обработват, съхраняват или използват радиоактивни източници (закрити или открити източници), са длъжни да водят отчет и да извършват инвентаризация по ал. 2. (2) Всяко предприятие е длъжно ежегодно да определя комисия за инвентаризация, която да проверява наличието, местоположението, преместването, погребването, изразходването и състоянието на използваните и съхраняваните радиоактивни източници в даден обект. Копие от акта на комисията за резултатите от инвентаризацията се представя на председателя на Агенцията за ядрено регулиране до края на първото тримесечие на всяка следваща календарна година. (3) При установяване на липса, загуба, кражба, нарушаване целостта или нерегламентирано използване или изхвърляне на радиоактивни източници или друго извънредно събитие, което може да доведе до неволно или преднамерено повреждане или унищожаване на радиоактивен източник или до злонамерени действия с него,	

	съответното предприятие трябва веднага да уведоми председателя на Агенцията за ядрено регулиране и органите на МВР. (4) Предприятията предоставят на председателя на Агенцията за ядрено регулиране отчетни данни от контрола на радиоактивните източници при поискване и осигуряват достъп и съдействие на инспекторите на агенцията при извършване на проверки в съответните обекти. Чл. 121. (1) Предприятията предприемат технически и организационни мерки за осигуряване на ефективен контрол и отчет на радиоактивните източници по отношение на тяхното местоположение, състояние, използване и съхраняване, включително при рециклиране или погребване на радиоактивни източници, след като вече са неизползваеми и не са необходими. (2) Предприятията назначават правоспособни лица, които да отговарят за вътрешния контрол върху радиоактивните източници, и уведомяват за тези лица Агенцията за ядрено регулиране. Чл. 122. (1) Всяко предприятие, което използва или съхранява високоактивни източници, осигурява периодични изпитвания, включително изпитвания за херметичност, базиращи се на международни и национални стандарти, с цел да се контролира състоянието и целостта на всеки източник и да се гарантира неговата безопасност. (2) Честотата на изпитванията за херметичност на високоактивни източници се определя от председателя на Агенцията за ядрено регулиране в условията на лицензиите и разрешенията. (3) Извън случаите по ал. 2, тестове за херметичност се провеждат и по предписание на инспекторите на Агенцията за ядрено регулиране при осъществяване на текущ контрол. (4) След изтичането на определения в производствената документация срок за безопасна експлоатация на високоактивен източник, неговата херметичност се проверява поне веднъж годишно, ако източникът продължава да се използва. (5) Резултатите от тестовете за херметичност по ал. 4 се оценяват от комисия, назначена от председателя на Агенцията за ядрено регулиране. (6) Комисията по ал. 5 дава заключение относно възможността за по-нататъшно безопасно използване на даден високоактивен закрит източник и предлага на председателя на Агенцията за ядрено регулиране срок за продължаване на експлоатацията на източника, като определя условията за това. Чл. 123. Всяко предприятие, което използва или съхранява високоактивни източници, е длъжно: 1. да извършва проверка на целостта на всеки източник след всяко	

	събитие, включително пожар, което би могло да го повреди, и да информира председателя на Агенцията за ядрено регулиране за такива събития и за предприетите мерки; 2. да уведомява своевременно председателя на Агенцията за ядрено регулиране за загуба, кражба или нерегламентирана употреба на източник, както и в случай на увреждане на източник или утечка от източник; 3. да уведомява своевременно председателя на Агенцията за ядрено регулиране за всеки инцидент или авария, довели до непреднамерено облъчване на работник или на лице от населението; 4. да удостоверява периодично пред Агенцията за ядрено регулиране, че всеки източник, а когато това е необходимо, и оборудването, в което се намира източникът, са във видимо добро състояние и са на предвиденото място за използване или съхраняване (периодичността и начина за това се определят в условията на лицензиите и разрешенията, издавани на предприятията); 5. да създава и поддържа вътрешни документи (процедури, протоколи, заповеди, програми, инструкции), определящи адекватни мерки по отношение на всеки стационарен или мобилен източник, с цел да се предотврати нерегламентиран достъп до източника, както и загуба, кражба или увреждане на източника (включително увреждане от огън или наводняване); 6. да връща своевременно снети от употреба източници на производителя/доставчика или да ги предава за дългосрочно съхраняване или погребване или рециклиране на друго предприятие, притежаващо съответна лицензия или разрешение; 7. при предаване на източници да проверява дали получателят притежава необходимата лицензия или разрешение за дейност с тези източници. Чл. 124. (1) Всяко предприятие води регистър на хартиен и електронен носител за отчет и контрол на високоактивните източници, за които отговаря. Форма-образец на стандартен формуляр за регистрация на високоактивни източници е посочен в приложение № 8. (2) Всяко предприятие води отчет и контрол за местоположението, получаването, предаването, използването, преместването, съхраняването и погребването на откритите източници, за които носи отговорност за безопасното им използване и съхраняване. За целта предприятията водят приходно-разходни книги за откритите източници и попълват документи по образците и съгласно изискванията, посочени в приложение № 9. Чл. 125. (1) Предприятията уведомяват председателя на Агенцията за	

	ядрено регулиране в 7-дневен срок за всяка сключена сделка с високоактивни източници, които са предмет на разрешени дейности, както и за всяко фактическо предаване, прехвърляне или преместване на високоактивни източници от едно на друго предприятие. При уведомяването се посочват данни за вида и активността на радиоактивните източници и за получателя на тези източници. (2) При предаване във фактическата власт на друго лице или сделка с високоактивни източници предприятието трябва да се увери, че лицето, което ги получава, има лицензия или разрешение за определена дейност с тези източници, както и да посочи идентификационните номера на притежаваните от получателя лицензия или разрешение. Чл. 126. (1) Предприятията предоставят в Агенцията за ядрено регулиране електронно или писмено копие от водените регистри по чл. 124 , ал. 1 (или отделни части от тях) при поискване и при спазване на следните срокове: 1. в 7-дневен срок от създаването на регистъра и придобиването на високоактивни източници; 2. в 14-дневен срок - при промяна на информацията в регистрите; 3. в 14-дневен срок - при отпадане на определен източник от регистър, когато дадено предприятие вече не притежава този източник, като се посочва наименованието на предприятието или съоръжението за погребване или съхраняване, където е предаден източникът; 4. в 14-дневен срок - при закриване на регистър, когато дадено предприятие вече не разполага с високоактивни източници. 5. ежегодно, до края на първото тримесечие на всяка следваща календарна година (едновременно с акта от инвентаризацията по чл. 120); (2) Регистрите в предприятията се проверяват периодично от Агенцията за ядрено регулиране. Чл. 127. (1) Агенцията за ядрено регулиране води регистър на лицензии, разрешения, регистрации и уведомления за дейности с източници на йонизиращи лъчения, както и отчет и контрол на тези източници. (2) Данните, подлежащи на вписване в регистъра по ал. 1, се определят с Наредбата за реда за издаване на лицензии и разрешения за безопасно използване на ядрената енергия. (3) При водене на отчет и контрол на източници по ал. 1 се регистрира всяко прехвърляне, преместване и друга промяна, свързана с проследимостта и контрола през целия жизнен цикъл на даден източник. (4) Информацията в регистъра по ал. 2 се актуализира, като се отчита всяко промяна, свързана с отчета и контрола на източници на	

	йонизиращи лъчения.	
Член 90. Водене на регистри от компетентния орган Държавите членки правят необходимото компетентният орган да води регистри на всички предприятия, които имат разрешение да извършват практики, свързани с използването на високоактивни закрити източници, и на държаните от тях високоактивни закрити източници. Тези регистри включват съответния радионуклид, активността към момента на производство или, ако тази активност не е известна, активността към момента на първото пускане на пазара или към момента, в който предприятието е придобило източника, както и вида на източника. Компетентният орган редовно актуализира регистрите, като взема предвид прехвърлянията на източниците и други фактори.	**НРЗ** Чл. 126. (1) Предприятията предоставят в Агенцията за ядрено регулиране електронно или писмено копие от водените регистри по чл. 124 , ал. 1 (или отделни части от тях) при поискване и при спазване на следните срокове: 1. в 7-дневен срок от създаването на регистъра и придобиването на високоактивни източници; 2. в 14-дневен срок - при промяна на информацията в регистрите; 3. в 14-дневен срок - при отпадане на определен източник от регистър, когато дадено предприятие вече не притежава този източник, като се посочва наименованието на предприятието или съоръжението за погребване или съхраняване, където е предаден източникът; 4. в 14-дневен срок - при закриване на регистър, когато дадено предприятие вече не разполага с високоактивни източници. 5. ежегодно, до края на първото тримесечие на всяка следваща календарна година (едновременно с акта от инвентаризацията по чл. 120); (2) Регистрите в предприятията се проверяват периодично от Агенцията за ядрено регулиране. Чл. 127. (1) Агенцията за ядрено регулиране води регистър на лицензии, разрешения, регистрации и уведомления за дейности с източници на йонизиращи лъчения, както и отчет и контрол на тези източници. (2) Данните, подлежащи на вписване в регистъра по ал. 1, се определят с Наредбата за реда за издаване на лицензии и разрешения за безопасно използване на ядрената енергия. (3) При водене на отчет и контрол на източници по ал. 1 се регистрира всяко прехвърляне, преместване и друга промяна, свързана с проследимостта и контрола през целия жизнен цикъл на даден източник. (4) Информацията в регистъра по ал. 2 се актуализира, като се отчита всяко промяна, свързана с отчета и контрола на източници на йонизиращи лъчения.	Пълно съответствие

Член 91. Контрол на високоактивни закрити източници 1. Държавите членки изискват от предприятието, което извършва дейности, включващи високоактивни закрити източници, да съблюдава посочените в приложение XIV изисквания. 2. Държавите членки изискват от производителя, доставчика и всяко предприятие да гарантират, че високоактивните закрити източници и контейнерите отговарят на посочените в приложение XVI изисквания за идентификация и обозначение.	***ЗБИЯЕ*** *Чл. 16 Лицата, които извършват дейности по използването на ядрената енергия и с източници на йонизиращи лъчения и по управлението на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво, са длъжни:.* *11. да измерват, отчитат и контролират параметри, характеризиращи ядрения материал, радиоактивните вещества и другите източници на йонизиращи лъчения, и да поддържат системи за тяхното отчитане и контрол;* *Чл. 72. (целият текст)* **НРЗ** Чл. 125. (1) Предприятията уведомяват председателя на Агенцията за ядрено регулиране в 7-дневен срок за всяка сключена сделка с високоактивни източници, които са предмет на разрешени дейности, както и за всяко фактическо предаване, прехвърляне или преместване на високоактивни източници от едно на друго предприятие. При уведомяването се посочват данни за вида и активността на радиоактивните източници и за получателя на тези източници. (2) При предаване във фактическата власт на друго лице или сделка с високоактивни източници предприятието трябва да се увери, че лицето, което ги получава, има лицензия или разрешение за определена дейност с тези източници, както и да посочи идентификационните номера на притежаваните от получателя лицензия или разрешение. Чл. 129 (1) Идентификационният номер на всеки високоактивен източник се посочва в сертификат, издаден от производителя на източника. Производителят идентифицира всеки източник с този уникален номер, който се гравира, отпечатва или поставя по друг траен начин върху самия източник, когато това е практически възможно. (2) Идентификационният номер на източника се гравира, отпечатва или поставя по друг траен начин и върху контейнера на източника. Ако това е невъзможно или в случай, че се използва транспортен контейнер за многократна употреба, върху контейнера на източника се нанася маркировка, която съдържа като минимум данни за вида, активността и радионуклидния състав на източника или на източниците, ако са повече от един в транспортен контейнер. (3) Контейнерът на високоактивен източник, а когато това е възможно и самият източник, се маркират или носят съответния предупредителен знак за радиационна опасност. (4) Производителят на високоактивни източници включва в	Пълно съответствие

	документацията на съответния източник снимка на всеки модел произвеждан източник и на всеки модел контейнер, използван от него за поставяне на тези източници. (5) Доставчиците на високоактивни източници предоставят на предприятията окомплектована съпроводителна техническа документация, изготвена от съответните производители на източниците. (6) Предприятие, което извършва дейности с високоактивни източници, е длъжно да поддържа документация за съответните източници, удостоверяваща, че те са идентифицирани и обозначени в съответствие с ал. 1 - 3 и че нанесените маркировки и знаци са трайни и четливи. Документацията включва сертификати от производителя на източниците и снимки на самите източници, на техните контейнери и транспортни опаковки, както и на конструктивни елементи и спомагателно оборудване, ако е уместно според случая.	
Раздел 3. Безстопанствени източници		
Член 92. Откриване на безстопанствени източници 1. Държавите членки правят необходимото да бъдат взети мерки за: а) повишаване на обществената осведоменост относно евентуалното намиране на безстопанствени източници и свързаните с тях опасности; както и б) предоставяне на ръководства на лицата, които имат подозрения или информация за присъствието на безстопанствен източник, относно информирането на компетентния орган и относно действията, които трябва да се предприемат. 2. Държавите членки стимулират изграждането на системи за откриване на безстопанствени източници, там където обикновено се предполага, че могат да се намират безстопанствени източници, например на големите складови площадки за метален скрап и големите инсталации за рециклиране на метален скрап, или ако е необходимо, на големите транспортни възли. 3. Държавите членки правят необходимото за своевременното предоставяне на специализирана техническа консултация и помощ на лица, които подозират наличието на безстопанствен източник и които обичайно не участват в дейности, подлежащи на изисквания за радиационна защита. Основната цел на тази консултация и помощ е радиационната защита на работниците и лицата от населението, както и	***ЗБИЯЕ*** *Чл. 73. (1) Ядрени материали, радиоактивни вещества и други източници на йонизиращи лъчения, радиоактивни отпадъци и отработено гориво, чийто собственик не е известен, са държавна собственост. Председателят на агенцията определя лицето, на което те се предоставят, и условията за това.* **НРЗ** **Раздел V** **ОТКРИВАНЕ, УПРАВЛЕНИЕ И КОНТРОЛ НА БЕЗСТОПАНСТВЕНИ ИЗТОЧНИЦИ** Чл. 130. Агенцията за ядрено регулиране и специализираните контролни органи по чл. 13 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия предприемат действия и мерки за: 1. повишаване на осведомеността за потенциалната опасност от безстопанствените източници; 2. разработване на ръководства и указания относно действията, начина на реагиране и реда за уведомяване при откриване на безстопанствени източници или при възникнали предположения за наличие на безстопанствени източници на дадено място; 3. стимулиране за създаването на системи за откриване на безстопанствени източници на места, където обикновено се предполага, че може да попаднат безстопанствени източници (например, големи складови площадки за метален скрап, металургични предприятия, инсталации за рециклиране на метален скрап, основни транспортни,	Пълно съответствие

обезопасяването на източника.	товаро-разтоварни и гранични контролно-пропускателни пунктове в страната); 4. своевременно предоставяне на специализирана техническа консултация и експертна помощ на лица, които предполагат наличието на безстопанствен източник на дадено място и които обичайно не участват в дейности, за които се прилагат мерки за радиационна защита. Консултацията и помощта са свързани с радиационната защита на работници и лица от населението, както и с обезопасяване на намерени безстопанствени източници. Чл. 131. Агенцията за ядрено регулиране и специализираните контролни органи по чл. 13 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия инициират и насърчават създаването на системи за откриване на радиоактивни замърсявания в метални изделия, внасяни от държави извън Европейския съюз, на места като гранични контролно-пропускателни пунктове, основни транспортни възли и потребители на вносен метал. Чл. 132. (1) Ръководителите на обекти с инсталации за рециклиране на метален скрап информират своевременно органите на държавния здравен контрол при предположения или постъпила информация за претопен безстопанствен източник или за друга металургична операция с безстопанствен източник. (2) Ръководителите на предприятия с инсталации за рециклиране на метален скрап предприемат подходящи мерки и изискват замърсените с радиоактивни вещества материали да не се използват и предлагат на пазара и да се третират под контрол от страна на органите на държавния здравен контрол. Чл. 133. (1) За поддържане на готовност за реагиране при възникване на аварийни ситуации с безстопанствени източници се изготвя процедура за действие в тези случаи, която се явява част от националния план по чл. 9 на Закона за защита при бедствия и която регламентира функциите, отговорностите и реда за реагиране на заинтересованите ведомства. (2) При аварийна ситуация с безстопанствен източник се създава авариен екип със заповед на Главния секретар на Министерството на вътрешните работи, в чийто състав се включват според случая служители на специализираните контролни органи по чл. 13 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия, Агенцията за ядрено регулиране, Института за ядрени изследвания и ядрена енергетика към Българска академия на науките и Държавното предприятие “Радиоактивни отпадъци”. Чл. 134. (1) Държавното предприятие “Радиоактивни отпадъци” планира	

	и провежда при необходимост кампании за откриване и обезопасяване на безстопанствени източници, изостанали от дейности с радиоактивни източници и материали в миналото. (2) Държавно предприятие "Радиоактивни отпадъци" планира ежегодно финансови средства за безопасно управление и погребване на намерени безстопанствени източници и за провеждане на кампании и дейности по откриване и обезопасяване на безстопанствени източници.	
Член 93. Замърсяване на метали 1. Държавите членки насърчават създаването на системи, които да откриват наличието на радиоактивно замърсяване в метални изделия, внасяни от трети държави, на места като големи инсталации за внос на метал, или във важни транспортни възли. 2. Държавите членки изискват от ръководството на инсталации за рециклиране на метален скрап, при подозрения или информация за претопяване или друга металургична операция на безстопанствен източник, своевременно да информират компетентния орган и изискват замърсените материали да не се използват, предлагат на пазара или погребват без участието на компетентния орган.	***НАПАГЯРА*** *Чл.2 (3) В отделните рискови категории се включват следните обекти, съоръжения и дейности:* *5. към рискова категория V:* *а) обекти, в които се преработва и претопява метален скрап;* *б) гранични контролно-пропускателни пунктове, включително летища и пристанища* **НРЗ** Чл. 131. Агенцията за ядрено регулиране и специализираните контролни органи по чл. 13 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия инициират и насърчават създаването на системи за откриване на радиоактивни замърсявания в метални изделия, внасяни от държави извън Европейския съюз, на места като гранични контролно-пропусквателни пунктове, основни транспортни възли и потребители на вносен метал. Чл. 132. (1) Ръководителите на обекти с инсталации за рециклиране на метален скрап информират своевременно органите на държавния здравен контрол при предположения или постъпила информация за претопен безстопанствен източник или за друга металургична операция с безстопанствен източник. (2) Ръководителите на предприятия с инсталации за рециклиране на метален скрап предприемат подходящи мерки и изискват замърсените с радиоактивни вещества материали да не се използват и предлагат на пазара и да се третират под контрол от страна на органите на държавния здравен контрол.	Пълно съответствие
Член 94. Откриване, управление, контрол и погребване на безстопанствени източници 1. Държавите членки правят необходимото компетентният орган да е подготвен или да е изготвил разпоредби, включително по отношение на разпределението на отговорностите, за контрол и откриване на безстопанствени	***ЗБИЯЕ*** *Чл. 73. (1) Ядрени материали, радиоактивни вещества и други източници на йонизиращи лъчения, радиоактивни отпадъци и отработено гориво, чийто собственик не е известен, са държавна собственост. Председателят на агенцията определя лицето, на което те се предоставят, и условията за това.*	Пълно съответствие

източници и за справяне с аварийни ситуации, дължащи се на безстопанствени източници, както и да е изготвил подходящи планове и процедури за аварийно реагиране. 2. Държавите членки гарантират, че при необходимост се организират кампании за откриването на безстопанствени източници, останали от минали практики. Тези кампании могат да включват финансовото участие на държавите членки в разходите за откриването, управлението, контрола и погребването на източниците, както и проучване на архивите на органи и на предприятия, като например изследователски институти, лаборатории за изпитване на материали или болници.	*(2) Лице, което намери или констатира загуба, кражба или по друг начин загуби фактическия контрол върху ядрени материали, радиоактивни вещества и други източници на йонизиращи лъчения, е длъжно незабавно да уведоми председателя на агенцията, компетентните органи по пожарна безопасност и защита на населението на Министерството на вътрешните работи и компетентните органи на Държавна агенция "Национална сигурност".* **НРЗ** Чл. 133. (1) За поддържане на готовност за реагиране при възникване на аварийни ситуации с безстопанствени източници се изготвя процедура за действие в тези случаи, която се явява част от националния план по чл. 9 на Закона за защита при бедствия и която регламентира функциите, отговорностите и реда за реагиране на заинтересованите ведомства. (2) При аварийна ситуация с безстопанствен източник се създава авариен екип със заповед на Главния секретар на Министерството на вътрешните работи, в чийто състав се включват според случая служители на специализираните контролни органи по чл. 13 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия, Агенцията за ядрено регулиране, Института за ядрени изследвания и ядрена енергетика към Българска академия на науките и Държавното предприятие “Радиоактивни отпадъци”. Чл. 134. (1) Държавното предприятие “Радиоактивни отпадъци” планира и провежда при необходимост кампании за откриване и обезопасяване на безстопанствени източници, изостанали от дейности с радиоактивни източници и материали в миналото. (2) Държавно предприятие “Радиоактивни отпадъци” планира ежегодно финансови средства за безопасно управление и погребване на намерени безстопанствени източници и за провеждане на кампании и дейности по откриване и обезопасяване на безстопанствени източници.	
Член 95. Финансови гаранции за безстопанствени източници Държавите членки правят необходимото за въвеждането на система за финансово гарантиране или друго равностойно средство за покриване на разходите по дейностите, които са свързани с откриването на безстопанствени източници и биха могли да произтекат от прилагането на член 94.	***ЗБИЯЕ*** *Чл. 59 (3) При внос на закрит източник по ал. 2 лицето за което е предназначено източникът, внася във фонд „Радиоактивни отпадъци“ еднократна вноска, определена по реда на наредбата по чл. 94, ал. 1.* *Чл. 91. За финансиране на дейностите, свързани с управление на радиоактивни отпадъци, както и на дейността и издръжката на*	Пълно съответствие

	предприятието се създава фонд "Радиоактивни отпадъци" към министъра на енергетиката. ***Наредба за безопасност при управление на радиоактивните отпадъци*** *(целият текст)* ***Наредба за условията и реда за предаване на радиоактивни отпадъци на Държавно предприятие „Радиоактивни отпадъци”*** *(целият текст)*	
Раздел 4. Значими събития		
Член 96. Съобщаване и документиране на значими събития Държавите членки изискват от предприятието: а) въведе по целесъобразност система за документиране и анализ на значими събития, свързани или потенциално свързани с аварийни или непреднамерени облъчвания; б) своевременно да уведомява компетентния орган за възникването на всякакво значимо събитие, което води или е вероятно да доведе до облъчване на дадено лице извън рамките на експлоатационните граници или експлоатационните условия, посочени в лицензионните изисквания по отношение на професионалното облъчване или облъчването на населението, или определеното от компетентния орган по отношение на медицинското облъчване, включително резултатите от разследването и коригиращите мерки с цел предотвратяване на такива събития.	***ЗБИЯЕ*** *Чл. 19. (1) В лицензията и разрешението се определят:* *8. изискванията за предоставяне на информация от лицензианта и титуляря на разрешение на агенцията, включително изискванията за задължително уведомяване на агенцията в случай на събитие, инцидент или авария, при условия и по ред, предвидени в наредба, приета от Министерския съвет по предложение на председателя на агенцията;* *Чл. 122. В случай на авария лицензиантите и титулярите на разрешения са длъжни:* *1. незабавно да информират населението и кметовете на общините в зоната на аварийно планиране и другите компетентни органи;* **Наредба за условията и реда за уведомяване на Агенцията за ядрено регулиране за събития в ядрени съоръжения, в обекти и при дейности с източници на йонизиращи лъчения и при превоз на радиоактивни вещества** (целият текст) ***ЗЗ*** *Чл. 72. (1) Физическите и юридическите лица, извършващи дейности с източници на йонизиращи лъчения, са длъжни...* *(2) Лицата по ал. 1 са длъжни да уведомяват Министерството на здравеопазването за отклоненията, възникнали при нормална експлоатация на съоръженията, които могат да доведат до облъчване на гражданите.*	Пълно съответствие
Раздел 5. Ситуации на аварийно облъчване		
Член 97. Система за управление на аварийни ситуации 1. Държавите членки вземат предвид факта, че на тяхна територия може да възникнат аварийни ситуации, както и че може да бъдат засегнати от аварийни ситуации, възникнали извън тяхната територия. Държавите членки установяват	**ЗБИЯЕ** *Чл. 117. (1) Държавните органи и лицата, които осъществяват дейности по проектиране, строителство, въвеждане в експлоатация, експлоатация и извеждане от експлоатация на ядрени съоръжения и при производство, превозване и съхраняване на ядрен материал или при*	Пълно съответствие

система за управление на аварийни ситуации и подходящи административни разпоредби за поддържането на тази система. Системата за управление на аварийни ситуации включва елементите, посочени в раздел А от приложение XI. 2. Системата за управление на аварийни ситуации е съобразена с резултатите от оценката на потенциални ситуации на аварийно облъчване и е в състояние да реагира ефективно при ситуации на аварийно облъчване вследствие на практики или непредвидени събития. 3. В системата за управление на аварийни ситуации се предвижда изготвянето на планове за реагиране при аварийни ситуации с цел предотвратяване на тъканни реакции с тежки детерминистични ефекти при всяко лице от засегнатото население и намаляване на риска от стохастични ефекти, като се вземат под внимание общите принципи за радиационна защита и посочените в глава III референтни нива.	*извършване на дейности с източници на йонизиращи лъчения, определят мерки за аварийно планиране и аварийна готовност.* *(2) Мерките за аварийно планиране се установяват с аварийните планове:* *1. за защита на населението (външен авариен план), който регламентира зоните за аварийно планиране и определя действията на компетентните органи за защита на населението, имуществото и околната среда в случай на авария;* *2. на ядреното съоръжение или на обекта с източник на йонизиращо лъчение (вътрешен авариен план), с който се определят действията на лицензианта или на титуляря на разрешение за ограничаване на аварията и ликвидиране на последиците от нея в съответствие с външния авариен план.* *Чл. 118. (1) Организацията по разработването, поддържането и координацията по изпълнението на външния авариен план се осъществява съответно от специализираните държавни органи по пожарна безопасност и защита на населението, създадени със закон или с акт на Министерския съвет.* *(2) Външният авариен план се приема с решение от Министерския съвет по предложение на органите по ал. 1.* *Чл. 119. Разработването на външния авариен план, неговото материално- техническо и кадрово осигуряване, поддържането на аварийна готовност и прилагането на мерките се финансират от държавния бюджет.* ***Закон за защита при бедствия*** *(целият текст)* ***НАПАГЯРА*** *(целият текст)* **НРЗ** **Глава осма** **РАДИАЦИОННА ЗАЩИТА НА НАСЕЛЕНИЕТО ПРИ СИТУАЦИИ НА АВАРИЙНО ОБЛЪЧВАНЕ** Чл. 102. (1) Управлението на ситуации на аварийно облъчване включва следните елементи: 1. оценка на потенциалните ситуации на аварийно облъчване, облъчването на населението и аварийното професионално облъчване; 2. разпределение на отговорностите на предприятията и компетентните органи на местната и държавна власт, включени в системата за аварийна готовност и реагиране; 3. поддържане на вътрешен авариен план от предприятието и на външни	

	аварийни планове от компетентните органи; 4. надеждни комуникации и ефективни мерки за координация на различните нива на планиране и реагиране; 5. здравна защита на аварийните работници; 6. информиране и обучение на лицата, включени в системата на аварийна готовност и реагиране; 7. индивидуален дозиметричен контрол или оценка на индивидуалните дози на аварийните работници и водене на дозов регистър; 8. информиране на населението; 9. преминаване от ситуация на аварийно облъчване към ситуация на съществуващо облъчване, включително възстановяване и ликвидиране на последствията. (2) Плановете за аварийно реагиране се разработват с цел да се предотвратят тъканни реакции с тежки детерминистични ефекти за всяко лице от засегнатото население и да се намали риска от стохастични ефекти, като се прилагат общите принципи за радиационна защита и референтни нива за дозите от облъчване. Чл.103. (1) За ситуации на аварийно облъчване референтните нива за облъчване на лица от населението се определят в диапазона от 20 до 100 mSv ефективна доза за еднократно или годишно облъчване. (2) При ситуация на аварийно облъчване може да бъде определено референтно ниво по-ниско от 20 mSv, когато може да се осигури подходяща защита на населението, без това да води до прекомерни вреди от прилагане на съответните защитни мерки или до необосновано големи разходи. (3) При определянето на референтни нива се взимат под внимание особеностите на преобладаващите ситуации и социални критерии, както следва: 1. за диапазона под 20 mSv на година - конкретна информация, която да позволи на отделни лица от населението да контролират индивидуалното си облъчване; 2. за диапазона до 100 mSv на година - оценка на индивидуалните дози и конкретна информация за радиационните рискове и за възможните действия за намаляване на облъчването на населението. (4) При аварийно професионално облъчване референтните нива за аварийните работници съответстват на ефективна доза под 100 mSv. (5) В извънредни случаи, с цел спасяване на човешки живот, избягване на тежки радиационно-индуцирани последици за здравето или предотвратяване на катастрофални последици, може да се определи референтно ниво за ефективната доза от външно облъчване на аварийните работници над 100 mSv, но не повече от 500 mSv.	

	(6) Предприятията поддържат аварийни планове за реагиране с предвидени защитни мерки по отношение на: 1. източника на йонизиращи лъчения - с цел да бъде прекратено или ограничено аварийното облъчване, включително изхвърляне на радиоактивни вещества в околната среда; 2. околната среда, с цел да се намали облъчването на лица вследствие на изхвърлени радиоактивни вещества, отчитайки реалистични пътища на облъчване; 3. засегнати лицата, с цел да се намали облъчването им. Чл. 104. (1) За организация на реагирането в случай на авария на територията на страната или извън нея се поддържа външен авариен план. (2) С външния авариен план се определят подходящи защитни мерки, които да се прилагат с отчитане на действителните характеристики на аварията и при съблюдаване на стратегия за оптимизирана защита. (3) Във външния авариен план се включват следните елементи, свързани с радиационната защита: 1. референтни нива за облъчването на лица от населението; 2. референтни нива за аварийното професионално облъчване; 3. оптимизирани стратегии за защита на лица от населението, които могат да бъдат облъчени при различни предполагаеми събития, както и съответните сценарии; 4. предварително определени общи критерии за специални защитни мерки; 5. лицата от населението, за които има вероятност да бъдат засегнати в случай на авария и които е необходимо да бъдат информирани относно приложимите за тях мерки за защита на здравето, както и действията, които следва да предприемат в случай на авария; 6. ред за информиране на лицата от населението, действително засегнати при авария; 7. ред и последователност за прилагане на защитните мерки; 8. ред за оценяване на ефективността на стратегиите и на извършените дейности и приспособяването им в съответствие с преобладаващата ситуация; 9. контрол на дозите спрямо референтните нива; 10. прилагане на допълнителни стратегии за защита, където е необходимо, въз основа на преобладаващите условия и наличната информация; 11. ред за оценка и документиране на последиците от аварията и ефективността на защитните мерки. Чл. 105. (1) Информацията, която се предоставя на лицата, които има	

	вероятност да бъдат засегнати при аварии, включва като минимум: 1. основни факти за радиоактивността и последиците от нея за хората и околната среда; 2. видове радиационни аварии и последиците от тях за населението и околната среда; 3. спешни мерки, предвидени за предупреждение, защита и подпомагане на населението в случай на радиационна авария; 4. действията, които трябва да предприеме населението в случай на радиационна авария. (2) Информацията по ал. 1 се предоставя на лицата от населението без да е необходимо изрично искане за това. Информацията се поддържа актуална, разпространява се редовно и е постоянно достъпна за населението. (3) Ако аварията е предшествана от предалармена фаза, лицата от населението, които е вероятно да бъдат засегнати, получават още в тази фаза информация и съвети, които могат да включват: 1. призоваване на засегнатите лица от населението да настроят приемниците си на съответните информационни канали; 2. подготвителни съвети към учреждения с определени колективни отговорности; 3. препоръки към определени професионални групи; 4. напомняне на основни факти за радиоактивността и последиците от нея за населението и околната среда (ако има време за това). (4) Информацията, която се предоставя на лица от населението, действително засегнати при авария, включва като минимум: 1. основни факти за вида на възникналата авария и нейните характеристики, включително местоположение, граници и вероятно развитие; 2. препоръки за поведение, които в зависимост от вида на аварията могат да обхващат: а) ограничения върху консумирането на определени хранителни продукти и вода, основни правила за радиационна хигиена и деконтаминация, препоръки за укриване в подходящи помещения, раздаване и използване на защитни средства, организация на евакуация; б) специални предупреждения за определени групи от населението; в) препоръки за съблюдаване на инструкциите на компетентните органи. Чл. 106. (1) Решението за прекратяване на ядрена или радиационна авария се взема в съответствие с наредбата по чл. 123 от Закона за безопасно използване на ядрената енергия по реда определен във външния авариен план по чл. 117 от Закона за безопасно използване на	

	ядрената енергия. При вземането на решението се отчитат референтните нива по чл. 103, ал. 1, необходимостта от ликвидиране на последствията от аварията и възобновяване на социалната и икономическата дейност. (2) На населението се предоставя информация за необходимите защитни мерки и за всички необходими промени в личното им поведение при преминаването от ситуация на аварийно облъчване към ситуация на съществуващо облъчване. (3) Към работниците, които извършват възстановителни дейности по ремонт на съоръжения и дейности по управление на радиоактивни отпадъци и дезактивация на площадки и терени, се прилагат изискванията за радиационна защита, отнасящи се за ситуация на планирано облъчване. (4) Плановете за аварийно реагиране включват и реда за преминаване от ситуация на аварийно облъчване към ситуация на съществуващо облъчване, както и реда за провеждане на консултации с други държави-членки на Европейския съюз и трети държави, при необходимост. Чл. 107. По отношение на аварийното реагиране всяко предприятие е длъжно незабавно да уведоми председателя на Агенцията за ядрено регулиране за всяка авария във връзка със съоръжението и/или дейността, за които отговаря, както и: 1. да направи първоначална предварителна оценка на обстоятелствата и последиците от аварията; 2. да предприеме своевременно изпълнението на предвидените мерките за аварийно реагиране, включително: а) незабавно прилагане на защитни мерки, по възможност преди са стигне до облъчване на лица; б) прилагане на всички подходящи мерки за ограничаване на радиационните последици; в) оценяване на ефективността на прилаганите мерки и на извършените дейности и приспособяването им в съответствие с преобладаващата ситуация; г) прилагане на допълнителни мерки за защита, където е необходимо, въз основа на преобладаващите условия и наличната информация; д) съдействие при аварийното реагиране извън площадката, включително по отношение на международното сътрудничество. Чл. 108. (1) Министерството на вътрешните работи чрез главна дирекция “Пожарна безопасност и защита на населението“ осъществява превантивна дейност в сътрудничество с други държави членки на Европейския съюз и с трети държави по въпросите на аварийното планиране и готовността за реагиране при радиационна авария.	

	(2) В случай на авария, както и в случай на загуба, кражба или откриване на високоактивни източници, други опасни радиоактивни източници и радиоактивни материали, председателят на Агенцията за ядрено регулиране, съвместно със съответните компетентни държавни органи, установява контакт с компетентните органи на други държави, които може да са засегнати или има вероятност да бъдат засегнати, с цел информиране за ситуацията на облъчване и координиране на защитните мерки и на информацията за обществеността.	
Член 98. Аварийна готовност 1. Държавите членки правят необходимото предварително да бъдат изготвени планове за аварийно реагиране при различните видове аварийни ситуации, идентифицирани посредством оценка на потенциалните ситуации на аварийно облъчване. 2. Плановете за аварийно реагиране включват елементите, посочени в раздел Б от приложение XI. 3. Плановете за аварийно реагиране включват и разпоредба за преминаването от ситуация на аварийно облъчване към ситуация на съществуващо облъчване. 4. Държавите членки предприемат необходимите мерки, които да гарантират, че плановете за аварийно реагиране се подлагат на редовна проверка, преглед и, по целесъобразност, преработване, като се вземат под внимание поуките от предишни ситуации на аварийно облъчване и с оглед на резултатите от участието в учения за реагиране при аварийни ситуации на национално и международно равнище. 5. Ако е уместно, плановете за аварийно реагиране включват съответни елементи от системата за управление на аварийни ситуации, посочена в член 97.	***ЗБИЯЕ*** *Чл. 120. (1) Лицето, което експлоатира ядрено съоръжение, представя вътрешния авариен план на председателя на агенцията, на специализирания държавен орган по пожарна безопасност и защита на населението и на министъра на околната среда и водите шест месеца преди планираното начало на въвеждане на ядреното съоръжение в експлоатация.* *(2) Аварийният план се проверява на практика преди въвеждането на ядреното съоръжение в експлоатация и по време на експлоатацията, а отделните части на плана се проверяват и оценяват на определени интервали от време.* *(3) Председателят на агенцията съгласува вътрешния авариен план преди въвеждането на обекта в експлоатация.* *Чл. 121. Лицензиантите и съответните титуляри на разрешение са длъжни да запознават персонала с аварийните планове и да провеждат специално обучение на служителите, определени да изпълняват функции съгласно аварийните планове.* ***Закон за защита при бедствия (целият текст)***	Пълно съответствие
Член 99. Международно сътрудничество 1. Държавите членки си сътрудничат с други държави членки и с трети държави за справяне с потенциални аварийни ситуации на тяхна територия, които могат да засегнат други държави членки или трети държави, за да се улесни организацията на радиологичната защита в тези държави членки или в трети държави. 2. В случай на аварийна ситуация, която е възникнала на нейна територия или е вероятно да предизвика радиологични последствия на нейна територия, всяка държава членка своевременно установява контакт с всички други държави	***ЗБИЯЕ*** *Чл. 5. Председателят на агенцията:…* *13. организира и координира изпълнението на задълженията на Република България, произтичащи от Споразумението между Република Австрия, Кралство Белгия, Кралство Дания, Република Финландия, Федерална република Германия, Гръцката република, Ирландия, Италианската република, Великото херцогство Люксембург, Кралство Нидерландия, Португалската република, Кралство Испания, Кралство Швеция, Европейската общност за атомна енергия (ЕВРАТОМ) и Международната агенция за атомна енергия (МААЕ) за прилагане на чл. III (1) и (4) от Договора за неразпространение на*	Пълно съответствие

членки и с трети държави, които може да са засегнати или има вероятност да бъдат засегнати с цел споделяне на оценката за ситуацията на облъчване и координиране на защитните мерки и на информацията за обществеността посредством подходящи двустранни или международни системи за обмен на информация и координация. Тези координационни дейности не предотвратяват или забавят необходимите действия на национално равнище. 3. Всяка държава членка своевременно споделя информация и сътрудничи с други имащи отношение държави членки, засегнати трети държави и съответните международни организации в случай на загуба, кражба или откриване на високоактивни закрити източници, други опасни радиоактивни източници и радиоактивни материали, както и по отношение на съответните последващи действия и разследвания, без да се засягат приложимите изисквания за поверителност и националното законодателство. 4. По целесъобразност всяка държава членка си сътрудничи с други държави членки и с трети държави при преминаването от ситуация на аварийно облъчване към ситуация на съществуващо облъчване.	*ядреното оръжие, както и по Допълнителния протокол към него;* *14. изпълнява функциите на централен орган и пункт за връзка за уведомяване при авария и оказване на помощ съгласно Конвенцията за оперативно уведомяване при ядрена авария и Конвенцията за помощ в случай на ядрена авария или радиационна аварийна обстановка;* *15. изпълнява функциите на централен орган, пункт за връзка и координатор по изпълнение на задълженията по Конвенцията за физическа защита на ядрения материал;* ***НАПАГЯРА*** ***Чл. 21** (целият текст)* **НРЗ** Чл. 108. (1) Министерството на вътрешните работи чрез главна дирекция “Пожарна безопасност и защита на населението“ осъществява превантивна дейност в сътрудничество с други държави членки на Европейския съюз и с трети държави по въпросите на аварийното планиране и готовността за реагиране при радиационна авария. (2) В случай на авария, както и в случай на загуба, кражба или откриване на високоактивни източници, други опасни радиоактивни източници и радиоактивни материали, председателят на Агенцията за ядрено регулиране, съвместно със съответните компетентни държавни органи, установява контакт с компетентните органи на други държави, които може да са засегнати или има вероятност да бъдат засегнати, с цел информиране за ситуацията на облъчване и координиране на защитните мерки и на информацията за обществеността.	
Раздел 6. Ситуации на съществуващо облъчване		
Член 100. Програми във връзка със ситуации на съществуващо облъчване 1. Държавите членки правят необходимото за предприемането на мерки при индикация или доказателство за облъчвания, които не могат да бъдат пренебрегнати от гледна точка на радиационната защита, за откриване и оценка на ситуации на съществуващо облъчване, като отчитат посочените в приложение XVII видове ситуации на съществуващо облъчване, както и за определяне на съответното професионално облъчване и облъчване на населението. 2. Държавите членки може да преценят, като вземат под внимание общия принцип за обоснованост, че определена	***НРЗДМПСЕР*** *Чл. 2. (1) За идентифициране на конкретни видове работи по чл . 1, водещи до облъчване на работници и лица от населението, което не може да се пренебрегне от гледна точка на радиационната защита, се извършват анализи и оценки съгласно глава втора.* *(2) Мерки за радиационна защита се предприемат според конкретния случай съгласно глава трета въз основа на анализите и оценките по ал. 1.* *(3) Граничните дози при облъчване на работници и лица от населението в резултат на дейности с материали с повишено съдържание на естествени радионуклиди са определени в чл. 9.* ***НАПАГЯРА***	Пълно съответствие

ситуация на съществуващо облъчване не дава основания за обмислянето на защитни или възстановителни мерки. 3. Ситуации на съществуващо облъчване, които предизвикват загриженост от гледна точка на радиационната защита, и за които може да бъде възложена правна отговорност, се подчиняват на съответните изисквания за ситуации на планирано облъчване и съответно за такива ситуации на облъчване се изисква уведомяване, както е уточнено в член 25, параграф 2.	*Чл. 32 (4) Намесата се определя въз основа на:* *1. критериите за вземане на решения и нивата за намеса;* *2. прогнозата за развитието на аварийната обстановка;* *3. възможните резултати от прилагане на различни защитни мерки;* *4. приоритета на здравните и социалните аспекти пред икономическите съображения;* *5. други икономически, социални и психологически фактори.* *Чл. 39. (1) Намесата при откриване на замърсявания с радиоактивни вещества като резултат от последиците от предишна аварийна обстановка или дейност се основава на годишната ефективна доза за населението, която може да се получи, в случай че не бъде предприета намеса.* *(2) Намеса не се предприема при:* *1. годишна ефективна доза за населението, по-малка или равна на 1 mSv, при което не се включва дозата, получена от естествения радиационен фон на местността;* *2. годишна ефективна доза за населението, по-малка или равна на 5 mSv, при специални обстоятелства - само в случай че в следващите 5 последователни години годишната ефективна доза няма да надхвърли 1 mSv.* *(3) При откриване на замърсявания с радиоактивни вещества като резултат от последиците от предишна аварийна обстановка или дейност, когато годишната ефективна доза за населението е по-голяма от 5 mSv, се прилагат защитни мерки или се препоръчва ограничаване на достъпа. Намесата се предприема след обосноваване при годишна еквивалентна доза за населението 100 mSv, включително дозите, получени от всички възможни радиационни въздействия и от естествения радиационен фон на местността, освен в случаите, за които министърът на здравеопазването не е определил, че прилагането на намесата не се обосновава.* *(4) В случай че годишната ефективна доза за населението е:* *1. по-голяма от минималното ниво за намеса по ал. 2, т. 2, но по-малка от 10 mSv (гранично ниво на намеса), освен радиационен мониторинг на съдържанието на радиоактивност в околната среда, селскостопанската продукция и на дозата, получавана от населението от външно и вътрешно облъчване, се прилагат мерки за ограничаване на дозата и за защита на населението, основани на принципите на обосноваване и оптимизация съгласно чл. 32, ал. 5 и в съответствие с конкретната обстановка и обстоятелства;* *2. равна или по-голяма от 10 mSv, но по-малка от 20 mSv, включително дозата, получена от естествения радиационен фон на местността, се*	

	предприема намеса за ограничаване на облъчването на населението; видът и обхватът на защитните мерки се определят с отчитане на радиационното въздействие върху населението по показателя стойност на колективната ефективна доза за период 70 години; на лицата, заселващи се в зоната за ограничено обитаване, се предоставя от министъра на здравеопазването подробна информация за възможните здравни рискове от въздействието на радиацията; *3. по-голяма от 20 mSv и по-малка или равна на 50 mSv, заселването не се разрешава и в зоната се забранява постоянното обитаване на деца и лица в репродуктивна възраст; извършва се радиационен мониторинг на лицата и компонентите от околната среда и се прилагат мерки за радиационна и медицинска защита на лицата;* *4. по-голяма от 50 mSv, се забранява постоянното обитаване; извършването на селскостопанска дейност и използването на ресурсите от околната среда става след издаване 25 на специални актове на Министерския съвет; извършва се радиационен мониторинг и дозиметричен контрол на персонала и се прилагат мерки за защита на персонала.* **НРЗ** Чл. 109. (1) В ситуации на съществуващо облъчване, за които следва да се предприемат действия и мерки за осигуряване на радиационната защита, и за които може да бъде възложена отговорност на определени юридически или физически лица, се прилагат съответните изисквания, отнасящи се за ситуации на планирано облъчване. (2) Видовете ситуации на съществуващо облъчване включват: 1. облъчване вследствие на замърсяване на терени/райони с остатъчни радиоактивни материали от: а) предишни дейности, които никога не са подлежали на регулаторен контрол или не са били регулирани съгласно изискванията на Закона за безопасно използване на ядрената енергия и подзаконовите нормативни актове по прилагането му; б) авария, в случаите когато се преминава от ситуация на аварийно облъчване към ситуация на съществуващо облъчване, след като аварията е била обявена за приключена, както е предвидено в системата за управление на аварийни ситуации; в) предишна дейност, за която дадено предприятие вече не носи отговорност; 2. облъчване от естествени радиоактивни източници, включително: а) облъчване от радон и торон в закрити помещения, на работни места, в	

	жилищни и други сгради; б) външно облъчване в закрити помещения от строителни материали; 3. облъчване от потребителски стоки (без хранителни продукти, храни за животни и питейна вода), които съдържат радионуклиди, произхождащи от замърсени терени/райони, посочени в т. 1, или в които има повишено съдържание на естествени радионуклиди. Чл. 110. (1) Всички ведомства и юридически лица, на които е възложено извършването на мониторинг и контрол на факторите на околната среда, информират незабавно органите на държавния здравен конрол за всеки слуучай на установени замърсявания.	
Член 101. Изготвяне на стратегии Държавите членки предприемат стъпки за изготвянето на стратегии, които да гарантират правилното управление на ситуациите на съществуващо облъчване съразмерно на рисковете и ефективността на защитните мерки. 2. Всяка стратегия съдържа: а) поставените цели; б) подходящи референтни нива при отчитане на референтните нива, определени в приложение I.	***НАПАГЯРА*** *Чл. 39 (3) При откриване на замърсявания с радиоактивни вещества като резултат от последиците от предишна аварийна обстановка или дейност, когато годишната ефективна доза за населението е по-голяма от 5 mSv, се прилагат защитни мерки или се препоръчва ограничаване на достъпа. Намесата се предприема след обосноваване при годишна еквивалентна доза за населението 100 mSv, включително дозите, получени от всички възможни радиационни въздействия и от естествения радиационен фон на местността, освен в случаите, за които министърът на здравеопазването не е определил, че прилагането на намесата не се обосновава.* *(4) В случай че годишната ефективна доза за населението е:* *1. по-голяма от минималното ниво за намеса по ал. 2, т. 2, но по-малка от 10 mSv (гранично ниво на намеса), освен радиационен мониторинг на съдържанието на радиоактивност в околната среда, селскостопанската продукция и на дозата, получавана от населението от външно и вътрешно облъчване, се прилагат мерки за ограничаване на дозата и за защита на населението, основани на принципите на обосноваване и оптимизация съгласно чл. 32, ал. 5 и в съответствие с конкретната обстановка и обстоятелства;* *2. равна или по-голяма от 10 mSv, но по-малка от 20 mSv, включително дозата, получена от естествения радиационен фон на местността, се предприема намеса за ограничаване на облъчването на населението; видът и обхватът на защитните мерки се определят с отчитане на радиационното въздействие върху населението по показателя стойност на колективната ефективна доза за период 70 години; на лицата, заселващи се в зоната за ограничено обитаване, се предоставя от министъра на здравеопазването подробна информация за възможните здравни рискове от въздействието на радиацията;* *3. по-голяма от 20 mSv и по-малка или равна на 50 mSv, заселването не*	Пълно съответствие

	се разрешава и в зоната се забранява постоянното обитаване на деца и лица в репродуктивна възраст; извършва се радиационен мониторинг на лицата и компонентите от околната среда и се прилагат мерки за радиационна и медицинска защита на лицата; *4. по-голяма от 50 mSv, се забранява постоянното обитаване; извършването на селскостопанска дейност и използването на ресурсите от околната среда става след издаване 25 на специални актове на Министерския съвет; извършва се радиационен мониторинг и дозиметричен контрол на персонала и се прилагат мерки за защита на персонала.* **НРЗ** Чл. 111. (1) По предложение на заинтересованите ведомства Министерския съвет приема стратегии, програми и планове за управление на ситуации на съществуващо облъчване. (2) В стратегиите, програмите и плановете по ал. 1 се определят поставените цели, мерки и отговорности съобразно компетентността на ведомствата, включително конкретни дейности за управление на ситуации на съществуващо облъчване и осигуряване на радиационна защита на населението, както и подходящи референтни нива по отношение на годишната ефективна доза от всички възможни пътища на облъчване в диапазона 1 – 20 mSv. (3) Стратегиите, програмите и плановене по ал. 1 задължително се съгласуват с министъра на здравеопазването, относно определените референтни нива и предвидените мерки за радиационна защита.	
Член 102. Прилагане на стратегии 1. Държавите членки възлагат отговорности за прилагането на стратегии за управлението на ситуации на съществуващи облъчвания и правят необходимото за осигуряването на подходяща координация между съответните страни, участващи в прилагането на възстановителни и защитни мерки. По целесъобразност държавите членки предвиждат участие на заинтересованите страни във вземането на решения, свързани с изготвянето и прилагането на стратегии за управление на ситуации на облъчвания. 2. Формата, мащабът и продължителността на всички защитни мерки, предвидени за прилагане на дадена стратегия се оптимизират. 3. Прави се оценка на разпределението на дозите, постигнато в резултат на прилагането на дадена стратегия. Обмислят се	***НАПАГЯРА*** *Чл. 32. (1) Намеса е прилагането на защитни мерки и всяко друго действие за ограничаване, намаляване и предотвратяване на облъчването или възможността за облъчване и на вредните последици за човешкото здраве, качеството на живот, имуществото и околната среда при аварийна обстановка, хронично облъчване или предишни дейности.* *(2) Намесата се прилага за въздействие върху:* *1. източника на радиоактивно замърсяване - за ограничаване или преустановяване на прякото облъчване и изхвърляне на радиоактивни вещества в околната среда;* *2. околната среда - за ограничаване на преноса на радиоактивни вещества върху човека;* *3. човека - за ограничаване на облъчването и ефективно лечение на облъчени лица.*	Пълно съответствие

по- нататъшни стъпки за оптимизиране на защитата и за намаляване на всякакви облъчвания, които все още надвишават референтното ниво. 4. Държавите членки правят необходимото лицата, отговорни за прилагането на стратегията, редовно да: а) оценяват наличните възстановителни и защитни мерки за постигане на целите, както и ефикасността на планираните и реализираните мерки; б) предоставят информация на засегнатото население за потенциалните рискове за здравето и за наличните средства за намаляване на облъчването; в) предоставят ръководства за управлението на облъчванията на индивидуално или местно ниво; г) по отношение на дейностите, които са свързани с използването на естествени радиоактивни материали и не са управлявани като ситуации на планирано облъчване, да предоставят информация за подходящите средства за мониторинг на концентрациите и облъчванията, както и за предприемането на защитни мерки.	*(3) Намесата е основа за възстановяване на нормалните условия за социален и икономически живот след ликвидиране на последиците от аварийната обстановка.* *(4) Намесата се определя въз основа на:* *1. критериите за вземане на решения и нивата за намеса;* *2. прогнозата за развитието на аварийната обстановка;* *3. възможните резултати от прилагане на различни защитни мерки;* *4. приоритета на здравните и социалните аспекти пред икономическите съображения;* *5. други икономически, социални и психологически фактори.* *(5) Намеса се прилага само когато:* *1. ползата от намаляването на вредното въздействие от облъчване е достатъчна да обоснове причинените вреди от намесата и разходите по нея, включително социалната цена;* *2. видът, обхватът и продължителността на приложените защитни мерки се оптимизират така, че ползата от намесата спрямо причинените от нея вреди да бъде максимална.* *(6) Прилагането на защитни мерки не се отлага в очакване на резултати от радиационния мониторинг, които да потвърдят направените прогнози.* *(7) Изпълнението на защитна мярка се преустановява, когато не е обосновано по-нататъшното й прилагане с отчитане на:* *1. обосновката за вземане на решението за намеса;* *2. индивидуалната и колективната доза на облъчване, които ще бъдат предотвратени от* *по-нататъшното прилагане на мярката;* *3. финансовите разходи и социалните последици за обществото, свързани с по-нататъшното прилагане на мярката.* *Чл. 34. (1) В случай на замърсяване с радиоактивни вещества в резултат от възникнала или предишна аварийна обстановка или дейност:* *1. местата и районите, замърсени с радиоактивни вещества, се обозначават и при необходимост се изолират;* *2. се осигурява непрекъснат индивидуален мониторинг;* *3. се прилага подходяща намеса при отчитане на действителните характеристики на обстановката;* *4. се регулира използването на земята и сградите, разположени в обозначените места и райони по т. 1;* *5. се анализира възможността при прилагане на намеса да се получи увеличаване на радиоактивното въздействие на населението;* *6. се извършва радиационен мониторинг на различна дълбочина под*	

	повърхността. *(2) При необходимост за местата и районите, в които е приложена намеса, се прилагат допълнителни мерки, както следва:* *1. контрол на отстранените материали, замърсени с радиоактивни вещества, и тяхното* *използване, включително търговията с тях;* *2. контрол на достъпа в териториите, замърсени с радиоактивни вещества.* ***НРЗДМПСЕР*** *Чл. 4. (1) Предприятие, което осъществява дейност по чл. 1, уведомява за това председателя на Агенцията за ядрено регулиране (АЯР) и организира:* *1. извършване на анализи и оценки на количествата и видовете материали с повишено съдържание на естествени радионуклиди, които се използват за дейността или са продукт от нея;* *2. измерване на специфичната активност на материали с повишено съдържание на естествени радионуклиди, използвани за дейността или получени от нея;* *3. измерване мощността на еквивалентната доза по работните места и на разстояние 0,1 m и 1,0 m от използваните и получаваните материали с повишено съдържание на естествени* *радионуклиди, свързани с дейността;* *4. извършване на оценка на очакваните дози от външно и вътрешно облъчване на работници и лица от населението.* *(2) Предприятието по ал. 1 представя на председателя на АЯР описание на дейността и резултатите и оценката по същата алинея.* *(3) При промяна на технологията за обработка и вида на използваните или получаваните материали с повишено съдържание на естествени радионуклиди предприятието по ал. 1 организира нови измервания, анализи и оценки по същата алинея.* *Чл. 5. Измерванията по чл. 4, ал. 1, т. 2 и 3 се извършват от акредитирани лаборатории, а оценките по чл. 4, ал. 1, т. 4 се извършват от квалифицирани експерти по радиационна защита.* *Чл. 10* *1. извършване на радиационен мониторинг на работната и жизнената среда;* *4. разработване на вътрешни правила, процедури, инструкции и други документи, свързани с ограничаване и контрол на облъчването и осигуряването на радиационна защита при работа с материали с повишено съдържание на естествени радионуклиди;*	

	Чл. 11. (1) Предприятията, извършващи дейности по чл. 1, информират ежегодно председателя на АЯР и министъра на здравеопазването за изпълнението на мерките по чл. 10 и за състоянието на радиационната защита в съответните обекти. *(2) Предприятията по ал. 1 осигуряват свободен достъп на инспекторите от АЯР и органите на държавния здравен контрол до съответните обекти.* *Чл. 12. (1) Министърът на здравеопазването оценява дозите на облъчване на населението и радиационния риск от дейности с материали с повишено съдържание на естествени радионуклиди, като взема предвид:* *1. обособените критични групи и населението като цяло;* *2. очакваните дози от външно и вътрешно облъчване, възможните пътища на облъчване, особеностите и вида на радионуклидите, техните активности, химични форми и физични характеристики.* *(2) При оценката по ал. 1 се използват резултатите от радиационния мониторинг на работната и жизнената среда.* *(3) Органите на държавния здравен контрол контролират факторите на работната и жизнената среда за определяне и намаляване на облъчването от материали с повишено съдържание на естествени радионуклиди.* *(4) Инспекторите на АЯР извършват периодични и извънредни проверки в обекти с материали с повишено съдържание на естествени радионуклиди и могат да дават предписания, свързани с радиационната защита.* **НРЗ** Чл. 112. (1) Защитните мерки, предвидени за изпълнението на програма за управление на ситуации на съществуващо облъчване, подлежат на оптимизация. Оценява се разпределението на дозите, постигнато в резултат на прилагането на дадена програма, и се планират следващи стъпки за оптимизиране на защитата и за намаляване на облъчванията, дозите от които надвишават референтните нива. (2) Отговорните ведомства за прилагането на програми за управление на ситуации на съществуващо облъчване: 1. оценяват наличните възстановителни и защитни мерки за постигане на целите, както и ефикасността на планираните и реализираните мерки; 2. предоставят информация на засегнатото население за потенциалните рискове за здравето и за наличните средства за намаляване на облъчването; 3. дават указания за управление и контрол на облъчванията на	

	индивидуално или местно равнище; 4. предоставят информация за подходящите средства за радиационен мониторинг и контрол на облъчванията, както и за предприемането на защитни мерки, по отношение на дейностите, които са свързани с използването на материали с повишено съдържание на естествени радионуклиди и не са управлявани като ситуации на планирано облъчване.	
Член 103. План за действие по отношение на радона 1. В изпълнение на член 100, параграф 1 държавите членки изготвят национален план за действие с цел справяне с дългосрочните рискове от облъчване от радон в жилищни сгради, сгради с обществен достъп и работни места по отношение на всеки източник на проникване на радон, било то от почвата, строителните материали или водата. В плана за действие се вземат предвид посочените в приложение XVIII въпроси и той редовно се актуализира. 2. Държавите членки правят необходимото, за да се гарантира, че са въведени подходящи мерки за предотвратяване на проникването на радон в нови сгради. Тези мерки може да включват специфични изисквания в националните строителни норми. 3. Държавите членки идентифицират зоните, където концентрацията на радон (в средногодишни стойности) в значителен брой сгради се очаква да надвишава съответното национално референтно ниво.	***Национална програма за намаляване въздействието на радон в сгради върху здравето на българското население 2013-2017 г. (РМС №537 от 2013 г.)*** ***Стратегия за намаляване на риска от облъчване от радон 2018 – 2027 г. (приета с Решение № 55 от 01.02.2018 г. на Министераския съвет)*** ***Национален план за действие за намаляване на риска от облъчване от радон 2018 – 2022 г. (приета с Решение № 55 от 01.02.2018 г. на Министераския съвет)*** ***Наредба № РД-02-20-1 от 3 април 2019 г. за техническите изисквания към сградите за защита от радон (Обн., ДВ, бр. 33 от 19 април 2019 г.)*** **НРЗ** Чл. 115 (2) При идентифициране на жилищни и обществени сгради, където референтното ниво 300 $Bq.m^{-3}$ е надвишено, се предприемат мерки за: 1. намаляване обемна активност на радон във въздуха на сгради, в съответствие с принципа за оптимизация; 2. информиране на население за облъчването от радон в закрити помещения и свързаните с това рискове за здравето, за значението на това да се извършват измервания във връзка с радона и за съществуващите технически мерки за намаляване на обемна активност на радон (чрез подобряване на вентилацията, ограничаване на постъплението на радон и др.); 3. системен контрол на обемна активност на радон в сгради с повишено съдържание на радон във въздуха.	Пълно съответствие
Раздел 7. Система за прилагане		
Член 104. Инспекции 1. Държавите членки изготвят система или системи за	***ЗБИЯЕ*** *Чл. 98. (1) Председателят на агенцията осъществява контрол на*	Пълно съответствие

инспекции по отношение на прилагането на разпоредбите, приети съгласно настоящата директива, и за започване на наблюдение и коригиращи действия, когато това е необходимо. 2. Държавите членки правят необходимото компетентният орган да изготви програма за инспекции, като вземе предвид потенциалния мащаб и естеството на опасността, свързана с практиките, обща оценка на въпросите за радиационната защита в практиките и степента на спазване на разпоредбите, приети съгласно настоящата директива. 3. Държавите членки правят необходимото констатациите от всяка инспекция да се документират и предоставят на съответното предприятие. В случай че констатациите са свързани с външен работник или работници, по целесъобразност те също биват предоставени на работодателя. 4. Държавите членки правят необходимото основните параметри на програмите за инспекции и най-важните констатации от изпълнението ѝ да са публично достояние. 5. Държавите членки правят необходимото, за да се гарантира наличието на механизми за своевременно разпространяване до съответните страни, включително производители и доставчици на радиационни източници, и когато е уместно – до международни организации, на информация за направените изводи във връзка със защитата и безопасността, извлечени от инспекции и от докладвани инциденти и аварии и свързаните с тях констатации.	*ядрената безопасност, физическата защита и радиационната защита при използване на ядрената енергия и йонизиращите лъчения и по управлението на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво.* *(2) Председателят на агенцията извършва:* *1. превантивен контрол, при издаване на лицензии, разрешения, удостоверения за регистрация, удостоверения за правоспособност и дреги актове по този закон и удостоверения за правоспособност;* *2. текущ контрол за спазване на нормативните изисквания за дейностите по този закон и изискванията на издадените лицензии, разрешения, удостоверения за регистрация и удостоверения за правоспособност;* *3. последващ контрол върху изпълнението на препоръките или предписанията, дадени от контролните органи.* *Чл. 99. (1) В изпълнение на контролните си правомощия председателят на агенцията:* *1. извършва периодични и извънредни проверки (инспекции) чрез упълномощените длъжностни лица;* *2. уведомява органите на специализирания контрол по чл. 13 с оглед предприемането на мерки от кръга на тяхната компетентност;* *3. сигнализира органите на прокуратурата при наличие на данни за извършено престъпление;* *4. изменя или отнема издадената лицензия или разрешение, отнема удостоверение за регистрация или удостоверение за правоспособност;* *5. налага принудителни административни мерки и административни наказания, предвидени с този закон.* *(2) Председателят на агенцията има право да изисква от лицата информация за дейността им, необходимите документи във връзка с осъществяването на контрола и ако се налага - да изисква съдействие от специализираните органи за контрол по чл. 13.* *Чл. 100. (1) Председателят на агенцията упълномощава определени длъжностни лица от администрацията на агенцията да осъществяват контрол по този закон и подзаконовите нормативни актове по прилагането му в съответствие с техните правомощия.* *(2) Длъжностните лица по ал. 1, наричани по-нататък "инспекторите", имат право:* *1. на свободен достъп до контролираните от тях лица и обекти по всяко време, включително за проверки за състоянието на ядрената безопасност, радиационната защита, физическата защита и техническото състояние на ядрените съоръжения и на източниците на йонизиращите лъчения, както и за изпълнение на условията на издадените лицензии и разрешения;*	

	2. да изискват необходимите данни, сведения, обяснения и друга информация, включително измервания и изпитвания за изясняване на техническото състояние и условията за експлоатация на обекта, включително за правоспособността на персонала, от съответните длъжностни лица на обекта, както и всяка друга информация, свързана с осигуряване на ядрената безопасност, физическата защита и радиационната защита; *3. да съставят актове за административни нарушения по този закон;* *4. да правят предложения за изменение, спиране, прекратяване и отнемане на разрешения, лицензии, удостоверения за регистрация или удостоверения за правоспособност и за прилагането на принудителни административни мерки;* *5. да дават задължителни писмени предписания за осигуряване на ядрената безопасност, физическата защита и радиационната защита;* *6. да извършват насрещни проверки и да изискват от трети лица сведения и документи, необходими за извършване на проверките.* *(3) Предписанията на инспекторите, дадени в изпълнение на правомощията им по този закон, са задължителни.* *Чл. 101. (1) За резултатите от проверките инспекторите съставят констативен протокол, към който прилагат събраните доказателства, обяснения и резултатите от извършените наблюдение, измерване и/или изпитване.* *(2) Протоколът се довежда до знанието на проверяваното лице.* *(3) Въз основа на резултатите от проверката инспекторите могат:* *1. да дават задължителни предписания на проверяваните лица;* *2. да съставят актове за административни нарушения;* *3. да предлагат на председателя на агенцията налагането на принудителни административни мерки.* *(4) Направените от инспекторите предписания по тази глава не могат да съвпадат по вид с принудителните административни мерки, които прилага председателят на агенцията, и да съдържат задължения за извършване на конкретни технологични операции.* *(5) Лицата, на които са дадени задължителни предписания, уведомяват в определения им срок инспектора по контрола за тяхното изпълнение.* **ЗЗ** **Раздел III** **Държавен здравен контрол**	

	Чл. 11. С цел защита на здравето на гражданите на територията на Република България се извършва държавен здравен контрол чрез осъществяване на дейностите по чл. 15. Чл. 12. (1) Органи на държавния здравен контрол са главният държавен здравен инспектор на Република България, регионалните здравни инспекции и Националният център по радиобиология и радиационна защита (НЦРРЗ). (2) Държавният здравен контрол се извършва от държавни здравни инспектори в Министерството на здравеопазването, регионалните здравни инспекции и НЦРРЗ. Държавните здравни инспектори в Министерството на здравеопазването и регионалните здравни инспекции са държавни служители. (3) Държавните здравни инспектори не могат да упражняват под каквато и да е форма дейност, която подлежи на държавен здравен контрол. Чл. 15. (1) Регионалните здравни инспекции осъществяват държавен здравен контрол чрез дейности по: 1. контрол по спазване и изпълнение на установените с нормативен акт здравни изисквания за обектите с обществено предназначение по § 1, т. 9 от допълнителната разпоредба; 2. контрол по спазване и изпълнение на установените с нормативен акт здравни изисквания за продуктите и стоките със значение за здравето на човека по § 1, т. 10 от допълнителната разпоредба; 3. контрол по спазване и изпълнение на установените с нормативен акт здравни изисквания за дейностите със значение за здравето на човека по § 1, т. 11 от допълнителната разпоредба; 4. контрол по спазване и изпълнение на установените с нормативен акт здравни изисквания за факторите на жизнената среда по § 1, т. 12 от допълнителната разпоредба; (2) Държавен здравен контрол за спазване на изискванията за защита на лицата от въздействието на йонизиращи лъчения се осъществява от определени от министъра на здравеопазването регионални здравни инспекции и от НЦРРЗ. Чл. 19 (4) Условията и редът за упражняване на държавен здравен контрол се определят с наредба на министъра на здравеопазването. ***Наредба № 36 за условията и реда за упражняване на държавен здравен контрол (****целия текст)*	
Член 105. Прилагане Държавите членки правят необходимото компетентният	***ЗБИЯЕ*** *Чл. 101. (3) Въз основа на резултатите от проверката инспекторите*	Пълно съответствие

орган да има правомощието да изисква от физическо или юридическо лице да предприеме действия за отстраняване на пропуските и за предотвратяване на повторното им допускане или да отнема, когато е уместно, издаденото разрешение в случаите, в които резултатите от регулаторната проверка или друга регулаторна оценка показват, че ситуацията на облъчване не е в съответствие с разпоредбите, приети съгласно настоящата директива.	*могат:* *1. да дават задължителни предписания на проверяваните лица;* *2. да съставят актове за административни нарушения;* *3. да предлагат на председателя на агенцията налагането на принудителни административни мерки.* *(4) Направените от инспекторите предписания по тази глава не могат да съвпадат по вид с принудителните административни мерки, които прилага председателят на агенцията, и да съдържат задължения за извършване на конкретни технологични операции.* *(5) Лицата, на които са дадени задължителни предписания, уведомяват в определения им срок инспектора по контрола за тяхното изпълнение.* *Чл. 150. Принудителните административни мерки, които могат да се налагат в случаи по чл. 149, са:* *1. спиране или ограничаване на дейността, за която е издадено разрешение или лицензия или за която е подадено уведомление или е извършена регистрация;* *2. временно отнемане на удостоверението за правоспособност;* *3. разпореждане за извършване на:* *а) експертизи, проверки, изпитвания на инсталация, съоръжение, продукти, техни части, системи или компоненти;* *б) изменение на установени граници и условия за експлоатация;* *в) изменения на проекти и конструкции, които имат значение за ядрената безопасност, радиационната защита, физическата защита и аварийната готовност;* *г) допълнение или изменение на учебните програми и курсове и провеждане на допълнително обучение, включително проверка на знанията и уменията.* *Глава единадесета „Административнонаказателни разпоредби“ (целият текст)* ***33*** ***Чл. 19.*** *(1) Държавният здравен контрол се извършва систематично - без предварително уведомяване, и насочено - при постъпили сигнали от граждани, държавни и общински органи и организации, както и при наличие на други данни за възникнали инциденти.* *(2) При провеждането на държавния здравен контрол държавните здравни инспектори имат право:* *1. на свободен достъп до обектите, продуктите, стоките, дейностите и лицата, подлежащи на контрол;*	

	2. да изискват сведения и документи и да получават копия от тях на хартиен и/или електронен носител; *3. да вземат проби и образци за лабораторни анализи в количества, необходими за извършване на изследвания;* *4. да разпореждат извършване на прегледи и изследвания за оценка на здравословното състояние на лицата по чл. 34, ал. 3;* *5. да предписват отстраняване от работа на лица, които са болни или заразоносители и представляват опасност за здравето на околните;* *6. да предписват провеждане на задължителни хигиенни и противоепидемични мерки, като определят срокове за тяхното изпълнение;* *7. да спират експлоатацията на обекти с обществено предназначение, на части от тях или на съответната дейност в случаите по чл. 38, ал. 3, като уведомят незабавно директора на регионалната здравна инспекция;* *8. да спират реализацията на продукти и стоки със значение за здравето на човека в случаите по чл. 39, ал. 1, т. 1;* *9. да поставят удостоверителни знаци в случаите по чл. 38 и 39;* *10. да съставят актове за установяване на административни нарушения;* *11. да предлагат на органите на Дирекцията за национален строителен контрол при въвеждане в експлоатация на строежите в Република България решение за отказ за приемане на обекти с обществено предназначение, когато установят съществени нарушения на нормите и изискванията, определени с нормативен акт;* *12. да издават хигиенни заключения за съответствието на обектите с обществено предназначение, на продуктите, стоките и дейностите със значение за здравето на човека и на максимално допустимите нива на факторите на жизнената среда със здравните изисквания;* *13. да правят предложения за принудителни административни мерки, предвидени в закон.* *(3) Принудителните административни мерки се налагат със заповед на директорите на регионалните здравни инспекции*	
Глава X. Заключителни разпоредби		
Член 106. Транспониране Държавите членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими за изпълнението на настоящата директива, в срок до 6 февруари 2018 г. 2. Когато държавите членки приемат тези разпоредби, в тях	**ЗБИЯЕ** § 1з. Този закон въвежда изискванията на Директива 2013/59/ЕВРАТОМ на Съвета от 5 декември 2013 година за определяне на основни норми на безопасност за защита срещу опасностите, произтичащи от йонизиращи лъчения, и за отмяна на директиви 89/618/Евратом, 90/641/Евратом, 96/29/Евратом, 97/43/Евратом и 2003/122/Евратом (ОВ,	Пълно съответствие

се съдържа позоваване на настоящата директива или позоваването се извършва при официалното публикуване на разпоредбите. Условията и редът на позоваване се определят от държавите членки. 3. Държавите членки съобщават на Комисията текста на разпоредбите на националното законодателство, което те приемат в областта, обхваната от настоящата директива.	L 13/1 от 17 януари 2014 г). **НРЗ** § 2. С наредбата се въвеждат изискванията на Директива 2013/59/ЕВРАТОМ НА СЪВЕТА от 5 декември 2013 година за определяне на основни норми на безопасност за защита срещу опасностите, произтичащи от излагане на йонизиращо лъчение и за отмяна на директиви 89/618/Евратом, 90/641/Евратом, 96/29/Евратом, 97/43/Евратом и 2003/122/Евратом (ОВ, L 13 от 17 януари 2014 г.). **Наредба № 2** § 2. Наредбата въвежда изискванията на Директива 2013/59/ЕВРАТОМ на Съвета от 5 декември 2013 година за определяне на основни норми на безопасност за защита срещу опасностите, произтичащи от излагане на йонизиращо лъчение и за отмяна на директиви 89/618/Евратом, 90/641/Евратом, 96/29/Евратом, 97/43/Евратом и 2003/122/Евратом (обн., Официален вестник на Европейския съюз L 13, 17.1.2014 г.). **Наредба № 11** § 2. Наредбата въвежда изисквания на Директива 2013/59/Евратом на Съвета от 5 декември 2013 г. за определяне на основни норми на безопасност за защита срещу опасностите, произтичащи от излагане на йонизиращо лъчение и за отмяна на директиви 89/618/Евратом, 90/641/Евратом, 96/29/Евратом, 97/43/Евратом и 2003/122/Евратом ("Официален вестник" на Европейския съюз, L 13, 17.01.2014 г.).	
Член 107. Отмяна Директиви 89/618/Евратом, 90/641/Евратом, 96/29/Евратом, 97/43/Евратом и 2003/122/Евратом се отменят, считано от 6 февруари 2018 г. Позоваванията на отменените директиви се смятат за позовавания на настоящата директива и се четат в съответствие с таблицата за съответствието в приложение XIX.		Не подлежи на въвеждане
Член 108. Влизане в сила Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след датата на публикуването ѝ в Официален вестник на Европейския съюз.		Не подлежи на въвеждане
Член 109. Адресати Адресати на настоящата директива са държавите членки. Съставено в Брюксел на 5 декември 2013 година.		Не подлежи на въвеждане

Приложение I … ÷ Приложение XVIII …	Приложенията са въведени с подзаконов нормативен акт по чл. 26, ал. 3 на ЗБИЯЕ, а именно Наредба за радиационна защита с изключение на Приложение № XVIII което е въведено със Стратегия за намаляване на риска от облъчване от радон 2018 – 2027 г. и Национален план за действие за намаляване на риска от облъчване от радон 2018 – 2022 г., приложение VI което е въведено с Наредбата за радиационна защита при дейности с материали с повишено съдържание на естествени радионуклиди, и приложение X което е въведено и с изискванията на Наредба № 28 на МЗ от 2005 г. за условията и реда за регистрация, обработка и съхраняване на данните, съдържащи се в регистъра на лицата, конто работят или са работили в среда на йонизиращи лъчения	Пълно съответствие
Приложение XIX. Таблица за съответствие, посочена в член 107		Не подлежи на въвеждане